

Bentley, Richard / Graevius, Johannes Georgius / Ruhnken, David

Epistolae Bentleii, Graevii, Ruhnkenii, Wyttenbachii Selectae

Altonae 1831

Epist. 78 m

urn:nbn:de:bvb:12-bsb10402211-9

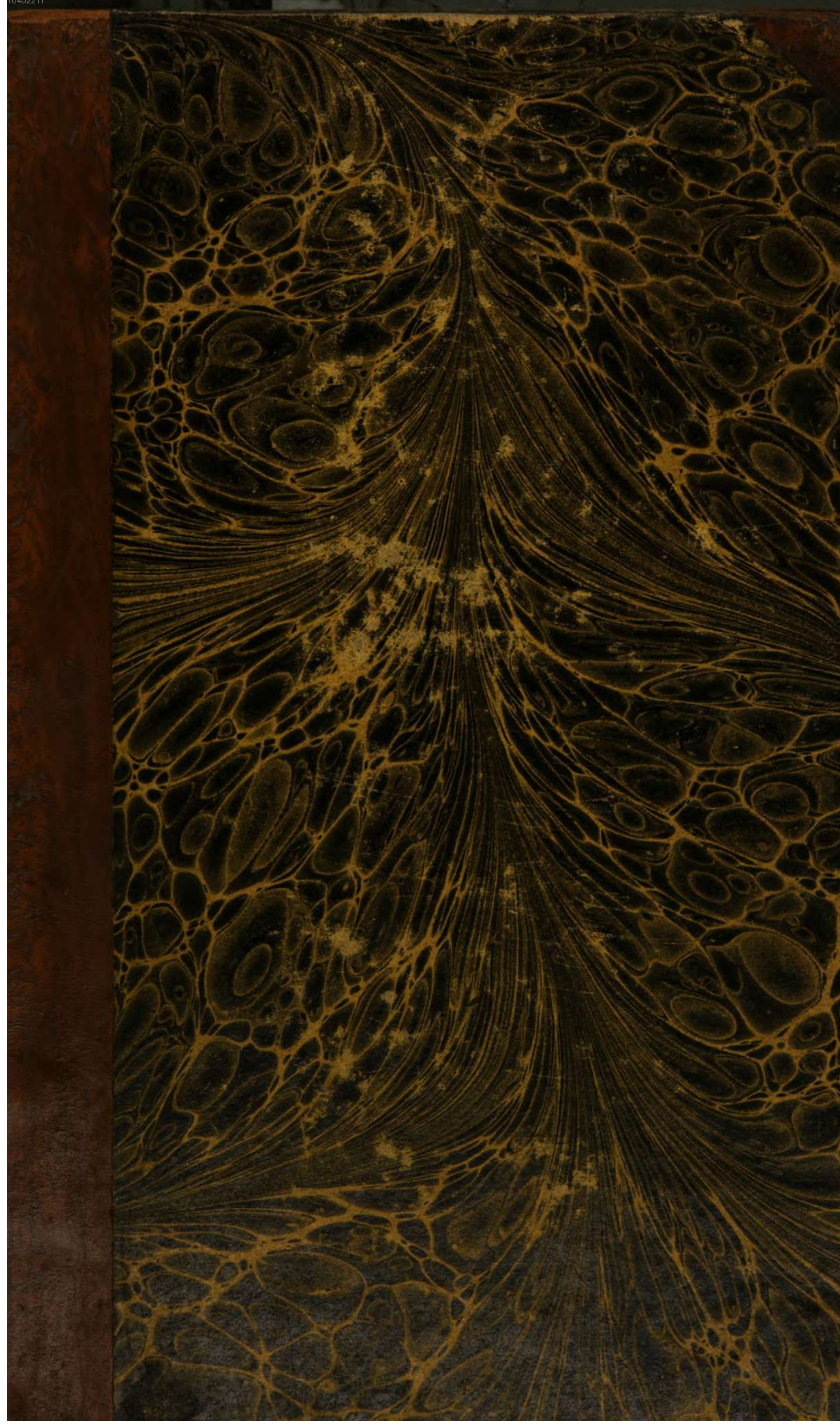
Copyright

Das Copyright für alle Webdokumente, insbesondere für Bilder, liegt bei der Bayerischen Staatsbibliothek. Eine Folgeverwertung von Webdokumenten ist nur mit Zustimmung der Bayerischen Staatsbibliothek bzw. des Autors möglich. Externe Links auf die Angebote sind ausdrücklich erwünscht. Eine unautorisierte Übernahme ganzer Seiten oder ganzer Beiträge oder Beitragsteile ist dagegen nicht zulässig. Für nicht-kommerzielle Ausbildungszwecke können einzelne Materialien kopiert werden, solange eindeutig die Urheberschaft der Autoren bzw. der Bayerischen Staatsbibliothek kenntlich gemacht wird.

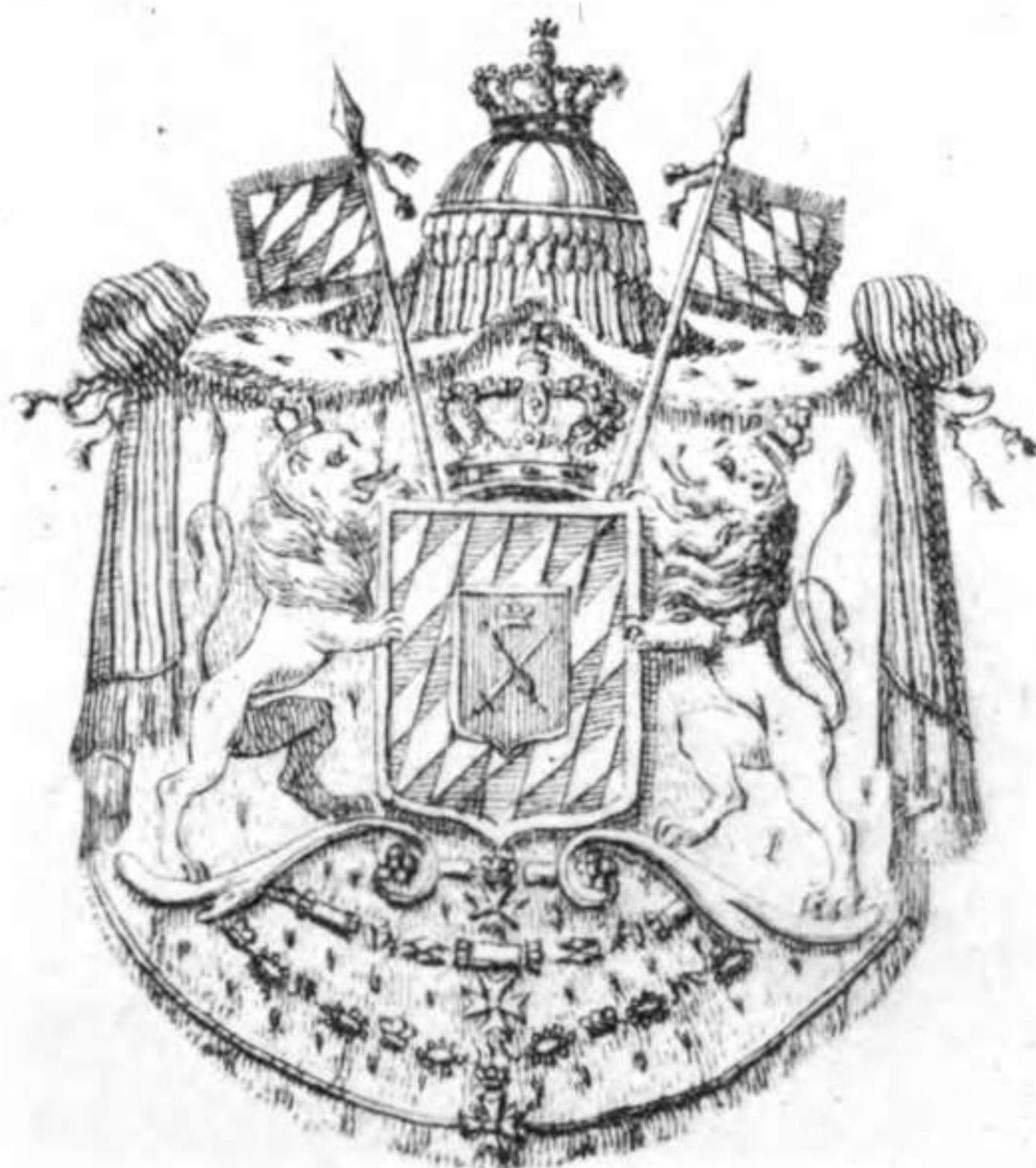
Eine Verwertung von urheberrechtlich geschützten Beiträgen und Abbildungen der auf den Servern der Bayerischen Staatsbibliothek befindlichen Daten, insbesondere durch Vervielfältigung oder Verbreitung, ist ohne vorherige schriftliche Zustimmung der Bayerischen Staatsbibliothek unzulässig und strafbar, soweit sich aus dem Urheberrechtsgesetz nichts anderes ergibt. Insbesondere ist eine Einspeicherung oder Verarbeitung in Daten systemen ohne Zustimmung der Bayerischen Staatsbibliothek unzulässig.

The Bayerische Staatsbibliothek (BSB) owns the copyright for all web documents, in particular for all images. Any further use of the web documents is subject to the approval of the Bayerische Staatsbibliothek and/or the author. External links to the offer of the BSB are expressly welcome. However, it is illegal to copy whole pages or complete articles or parts of articles without prior authorisation. Some individual materials may be copied for non-commercial educational purposes, provided that the authorship of the author(s) or of the Bayerische Staatsbibliothek is indicated unambiguously.

Unless provided otherwise by the copyright law, it is illegal and may be prosecuted as a punishable offence to use copyrighted articles and representations of the data stored on the servers of the Bayerische Staatsbibliothek, in particular by copying or disseminating them, without the prior written approval of the Bayerische Staatsbibliothek. It is in particular illegal to store or process any data in data systems without the approval of the Bayerische Staatsbibliothek.

Epist. 78m

**BIBLIOTHECA
REGIA
MONACENSIS.**

Bentley's 2

EPISTOLAE

BENTLEII, GRAEVII, RUHNKENII,

WYTTENBACHII

SELECTAE.

ANNOTATIONE INSTRUXIT

FRIDERICUS CAROLUS KRAFT,

THEOLOG. ET PHILOSOPH. DOCTOR,

JOANNEI HAMBURGENSIS DIRECTOR

ET PROFESSOR.

ALTONAE,

IMPENSIS LIBRARIAE HAMMERICHIANAE.

1831.

223-23

Bayerische
Staatsbibliothek
München

**VIRO SUMME VENERANDO,
AUGUSTO JACOBO
RAMBACH,**

**S. S. THEOLOGIAE DOCTORI,
AD AEDEM D. MICHAELIS PASTORI PRIMARIO
ET SCHOLARCHAE,**

PATRONO ET AMICO GRAVISSIMO, DILECTISSIMO,

HANC SYLLOGEN EPISTOLARUM

D. D. D.

EDITOR.

1940-1941

1942-1943

1944-1945

1946-1947

1948-1949

1950-1951

1952-1953

P R A E F A T I O.

Quae causae potissimum me impulerint, ut has selectas epistolas a doctissimis olim hominibus scriptas, mea qualicumque annotatione instructas in lucem ederem: tibi, candide lector, paucis exponendum videtur. Ac primum mihi ita persuasum erat, adolescentulos Latinae orationis studiosos, si modo Grammaticae praecepta bene cognita habeant et iustam vocabulorum dictionumque copiam sibi comparaverint, non posse facilius utiliusque ad scribendi facultatem adduci, quam si unum alterumque ex recentioris aetatis scriptoribus, qui sermonis Latini integritate et nativa quadam elegantia praecellunt, non solum ad legendum sibi sumpserint, sed etiam ad imitandum. Nam una est et consentiens vox eorum, qui talium rerum iusti atque idonei sunt iudices, nihil plus ad Latinam orationem formandam poliendamque valere, quam diligentem veterum ac recentiorum scriptorum lectio-

nem coniunctam. Illi autem quum plerumque de rebus scripserint, quas nostri iuvenes raro attingunt: facile apparet, quantaе futurum sit utilitati, si familiaritatem quandam contraxerint cum bonis recentioris Latinitatis auctoribus, qui ad veterum eloquentiam prope accedunt. Quod qui leve ac nugatorium studium esse opinantur et tempus in gravioribus rebus collocandum censent, unde maior et certior scilicet fructus percipi possit: nae isti boni viri egregie errant, nec digni sunt, qui ab erectioris animi iuvenibus audiantur. Nam profecto liberalem hominem non decet, praeclaram Latine scribendi artem, in qua et ingenii vis et eruditionis copia et iudicii acumen maxime cerni potest, tamquam vulgare artificium abducere ad mercedem quaestumque vitae quotidianae. Neque aliam esse indicamus exercitationem scholasticam, quae maiorem vim habeat in puerili ingenio excitando, exercendo, conformando. Atque verissime luculentus huius rei iudex et existimator Wyttenbachius, in vita Ruhnkenii: (p. 226. ed. Lugd. Bat.)

Literatae civitatis una est communis lingua Latina. Hanc linguam ita tenere, ut huius civitatis quamvis late patentis vinculum contineatur, ut te

omnes cives et intelligent et cum delectatione, animi affectu audiant, nonne praeclara quaedam est facultas? Quam praeclaram facultatem qui adipisci cupiunt, eos et multa legere et multa scribere oportet. Verum id non temere et praepostere instituentum est: delectus potius habendus eorum, quae legenda nobis sumimus; nec sine certa via et ratione in scribendi palaestra versari debemus. Sed longum est et a nostro proposito alienum, praecepta hic dare recte scribendi atque commentandi. Redeamus igitur, unde divertimus. Ad scribendum qui se conferunt, iis maiorem in modum imprimis commendandam esse lectionem epistolarum eleganter et graviter scriptarum, inter omnes satis constat. Verbis enim dici vix potest, quantopere ita fingi possit orationis facultas. Quapropter epistolae virorum, qui Latinitatis laude florent, iterum iterumque cognoscendae sunt. Harum quidem lectione quasi blanda manu studiosi eo, quo tendunt, pedetentim ducuntur atque illud assequuntur, ut non modo de grammaticis argumentis, sed de iis etiam, quae ad alias res pertinent, disertius elegantiusque scribere discant. Deinde non dubitabam, quin epistolae etiam propter

praestantiam rerum ac sententiarum, quae iis continentur, studiosae iuventuti magnopere essent commendandae. In iis enim scribitur de doctis et utilissimis rebus: intextae sunt graves et salubres sententiae, quae plurimum facere possunt ad honestatem iuvandam atque alendam vitamque ipsam bene instituendam. Mixta sunt denique seria iocis: omne genus leporum et festivitatis in iis illigatum. Et nonne ad omnem humanitatem in teneris animis cum fovendam, tam corroborandam magnorum et virtute excellentium virorum epistolae mutuae multum facere possunt? Quid vero iucundius utiliusque esse potest, quam talium hominum, quales fuerunt Bentleius, Graevius, Ruhnkenius, Wytttenbachius, accuratius cognoscere mores, animum et totius vitae instituta et plurima eorum, quibus, dum vivebant et studiis suis operabantur, maxime delectati sunt? Quid multa? utilissima pariter atque iucundissima habenda est lectio epistolarum eius generis, quod in illis elucet ac splendet, quas bonarum literarum studiosis ita proposuimus, ut etiam a pauperibus facile parari possint. Nam caritas exemplarium, quae plenas illorum virorum epistolas exhibent, efficere solet, ut paucissimi

studiosorum ea sibi emere queant. Praeterea putabam, delectum quendam habendum esse et iuventuti eas tradendas, quae non minus utilitate quam iucunditate iuveniles animos capere et oblectare posse videbantur. Utrum scite et feliciter in hoc deligendi negotio versatus sim, iudicent periti.

Quod autem attinet ad annotationem, quae ipsis verbis eorum, a quibus epistolae datae sunt, subiuncta est, eam ita scribendam putavimus, ut partim orationem, partim res et sententias explanaret atque illustraret. Neque vereor, ne impietatis audaciaeve notam meream, quod ea, quae verae Latinitatis rationi repugnare videbantur, aperte quidem, sed modeste notavi atque emendavi. Nam studiosi adolescentuli mature monendi sunt, ne omnia, quae apud magnae famae et doctrinae homines inveniant, ut praeclare dicta temere laudent cupideque consectentur. In scribendi ratione, cui assueti erant, quorum selectas epistolas dedimus, nihil mutavi; raro modum, quo verba distinxerunt, immutandum putavi. Postremo in annotatione, quantum per angustos eius cancellos fieri potuit, breviter narravimus, quae ad virorum memorabilium vitas et studia spectabant. De

illorum autem hominum, quorum epistolae hac in sylloge propositae sunt, vitis brevem narrationem annotationi praemisi. Omnino in iis, quae explanationis causa addita sunt, scribendis eandem secutus sum rationem, quam prius in Mureti Epistolis, Orationibus et Variis Lectionibus selectis sequendam putavi. Hanc autem doctis talium rerum iudicibus non displicuisse et studiosae iuventuti utilem fuisse, grato laetoque animo accepi. Utinam quae hoc libro in usum discentium scripsi, aliquid adiuventi afferant ad stilum limandum et ad Latinam linguam accuratius cognoscendam iudicandamque.

INDEX EPISTOLARUM, QUAE HOC VOLUMINE CONTINENTUR.

I. EPISTOLAE BENTLEIANAE ET GRAEVIANAE.	In nostra col- lectione.	Edit. Friedem.
1. Epist. Bentr. ad Graev. data . .	pg. 3—4	pg. 1—3.
2. Epist. Graev. ad Bentr. data .	- 5—8	- 3 sqq.
3. Epist. Eiusdem ad Bentr. . . .	- 8—10	- 14.
4. Epist. Eiusd. ad Bentr. . . .	- 11—12	- 22.
5. Epist. Bentr. ad Graev. . . .	- 12—14	- 24.
6. Epist. Graev. ad Bentr. . . .	- 15—16	- 34.
7. Epist. Eiusd. ad Bentr. . . .	- 16—18	- 36.
8. Epist. Bentr. ad Graev. . . .	- 18—21	- 39.
9. Epist. Graev. ad Bentr. . . .	- 21—22	- 45.
10. Epist. Graev. ad Bentr. . . .	- 22—23	- 46.
11. Epist. Graev. ad Bentr. . . .	- 23—24	- 49.
12. Epist. Graev. ad Bentr. . . .	- 25	- 51.
13. Epist. Graev. ad Bentr. . . .	- 25—26	- 52.
14. Epist. Graev. ad Bentr. . . .	- 27	- 61.
15. Epist. Graev. ad Bentr. . . .	- 28	- 63.
16. Epist. Graev. ad Bentr. . . .	- 29	- 64.
17. Epist. Graev. ad Bentr. . . .	- 30	- 68.
18. Epist. Graev. ad Bentr. . . .	- 31	- 71.
19. Epist. Bentr. ad Graev. . . .	- 32—36	- 72.
20. Epist. Graev. ad Bentr. . . .	- 36—40	- 86.
21. Epist. Graev. ad Bentr. . . .	- 40—41	- 92.
22. Epist. Graev. ad Bentr. . . .	- 41—42	- 95.
23. Epist. Graev. ad Bentr. . . .	- 42—43	- 96.
24. Epist. Graev. ad Bentr. . . .	- 44—45	- 98.
25. Epist. Graev. ad Bentr. . . .	- 45—46	- 100.
26. Epist. Graev. ad Bentr. . . .	- 47—48	- 104.
27. Epist. Bentr. ad Graev. . . .	- 49—52	- 106.

	In nostra col- lectione.	Edit. Friedem.
28. Epist. Bentr. ad Graev.	pg. 52—54	pg. 111.
29. Epist. Burmanni ad Bentr. . . .	- 54—56	- 118.
II. EPISTOLAE RUHNKENIANAE.		
I. Epistolae ad Ritterum datae.		Vol. II.
1. Epistola	- 57—63	pg. 551 sqq.
2. Epist.	- 63—67	- 569 sqq.
3. Epist.	- 68—69	- 579 sq.
4. Epist.	- 70—72	- 583 sq.
5. Epist.	- 72—76	- 585 sqq.
6. Epist.	- 76—78	- 590 sq.
7. Epist.	- 78—79	- 595 sq.
8. Epist.	- 79—80	- 597 sq.
9. Epist.	- 81—82	- 598 sq.
10. Epist.	- 82—83	- 599 sqq.
11. Epist.	- 84—85	- 601 sqq.
12. Epist.	- 85—87	- 603 sq.
13. Epist.	- 87—90	- 605 sqq.
14. Epist.	- 90—92	- 609 sqq.
15. Epist.	- 93—95	- 612 sqq.
II. Epistolae ad D'Orvillium datae.		
1. Epistola	- 96—97	- 615 sq.
2. Epist.	- 97—98	- 616 sq.
3. Epist.	- 98—99	- 620 sq.
4. Epist.	- 99—100	- 622 sq.
III. Epistolae ad Ernestium datae.		
1. Epistola	- 101—103	- 631 sqq.
2. Epist.	- 104—105	- 633 sq.
3. Epist.	- 105—107	- 645 sq.
4. Epist.	- 108—110	- 649 sqq.
5. Epist.	- 110—111	- 651 sq.
6. Epist.	- 111—113	- 656 sqq.
7. Epist.	- 113—115	- 660 sq.

	In nostra col- lectione.	Vol. II.
8. Epist.	pg. 115 — 116	pg. 662 sq.
IV. Epistolae ad Heynium datae.		
1. Epist.	- 117 — 119	- 664 sqq.
2. Epist.	- 119 — 121	- 668 sqq.
3. Epist.	- 121 — 123	- 671 sq.
4. Epist.	- 123 — 124	- 673 sq.
5. Epist.	- 124 — 125	- 674 sq.
6. Epist.	- 126 — 128	- 683 sqq.
7. Epist.	- 128 — 129	- 690 sq.
8. Epist.	- 129 — 131	- 692 sq.
V. Epistolae Variæ.		
1. Epist.	- 132 — 135	- 702 sqq.
2. Epist.	- 135 — 138	- 712 sqq.
3. Epist.	- 138 — 139	- 721 sq.
4. Epist.	- 139 — 140	- 722 sq.
5. Epist.	- 141	- 734.
6. Epist.	- 141 — 143	- 739 sq.
7. Epist.	- 143 — 144	- 741 sq.
III. EPISTOLÆ WYTTENBACHIANÆ. Fasc. I.		
Ep. 1. ad Episcop. Cestr. Guilielm.		edit. Mahn.
Cleaver	- 145 — 149	pg. 1 — 5.
— 2. ad Doct. Williams dat. . .	- 149 — 150	- 8 — 9.
— 3. ad Joann. Randolphum . .	- 150 — 152	- 9 — 11.
— 4. ad Joann. Episcop. Oxon. .	- 152 — 154	- 11 — 14.
— 5. ad J. C. Banks.	- 155 — 157	- 16 — 18.
— 6. ad Joann. Episc. Oxon. . .	- 157 — 160	- 26 — 29.
— 7. ad Eundem.	- 160 — 161	- 32 — 33.
— 8. ad Thom. Gaisford. . . .	- 162	- 33 — 34.
— 9. ad Joa. Episcop. Oxon. . .	- 163 — 164	- 34 — 36.
— 10. ad J. Brownium	- 165	- 39 — 40.
— 11. ad Th. Gaisford	- 166 — 168	- 40 — 42.
— 12. ad Eundem	- 168 — 170	- 45 — 47.
— 13. ad Villoisonum	- 171 — 172	- 48 — 49.

	In nostra col- lectione.	Edit. Mahne.
Ep. 14. ad Eundem	pg. 172—173	pg. 50—51.
— 15. ad Larcherum	- 173—175	- 61—63.
— 16. ad Sancto - Crucium	- 176—178	- 64—66.
— 17. ad Boissonadium	- 178—179	- 71—72.
— 18. ad Chardon. La Rochette	- 180—181	- 73—75.
— 19. ad Larcherum	- 182—183	- 77—79.
— 20. ad J. B. Gail	- 183—184	- 84—85.
— 21. ad Sereniss. Placent. Duc.	- 185	- 86—87.
— 22. ad Comit. de Fontanes	- 186—188	- 89—92.
— 23. ad Sereniss. Placent. Duc.	- 189	- 92—93.
— 24. ad Baronem de Stassard	- 190—191	- 94—95.
— 25. ad Placent. Ducem	- 191—192	- 100—101.
— 26. ad Comit. de Fontan.	- 193—194	- 102—104.
— 27. ad L. B. Silvestr. de Sacy.	- 195	- 109.
— 28. ad Joa. Ithium	- 196—198	- 113—116.
— 29. ad J. J. Hottingerum	- 199—200	- 117—118.
— 30. ad Jacob Morellium	- 200—202	- 123—125.
Ex Fasciculo secundo.		
Ep. 31. ad Eichstädt. data	- 203—205	- 8—11.
— 32. ad Bangium	- 206—210	- 11—15.
— 33. ad Chr. Dan. Beckium	- 210	- 20—21.
— 34. ad F. A. Wolfium	- 211—213	- 22—25.
— 35. ad Chr. G. Heynium	- 214—217	- 27—30.
— 36. ad Schutzium	- 217—220	- 32—36.
— 37. ad F. A. Wolfium	- 221—223	- 36—39.
— 38. ad Aug. Matthiae	- 224—227	- 42—46.
— 39. ad Fr. Creuzerum	- 227—231	- 52—56.
— 40. ad Eundem	- 232—233	- 59—60.
— 41. ad Aug. Boeckhium	- 233—234	- 66—67.
— 42. ad Creuzerum	- 234—237	- 72—75.
— 43. ad Chr. G. Heynium	- 237—239	- 76—78.
— 44. ad Aug. Herm. Niemeyerum	- 230—241	- 84—86.
— 45. ad Creuzerum	- 241—242	- 90—92.

E P I S T O L A E

BENTLEII, GRAEVII, RUHNKENTII

ET WYTENBACHII

SELECTAE.

11 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12

THE UNIVERSITY OF CHICAGO LIBRARY

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

4470 200

EPISTOLAE

BENTLEIANAE ET GRAEVIANAE.

EP. I.

*Richardus Bentleius praestantissimo Dno.
Joh. Georgio Graevio S. P. D.*

Facile, uti spero, quae tua est humanitas, indulgebis desiderio hominis, qui a teneris unguiculis ¹⁾ eruditionem tuam unice admiror et praedico, et nunc demum ad amicitiam tuam cl. Crameri opera viam affecto ²⁾. Est quidam apud nos Edvardus Sherburnus, Eques Auratus, qui librum primum Manilii Anglice vertit et commentario doctissimo auxit. Is abhinc annis aliquot apparatus Gasp. Gevartii ad Manilium ab ejus haerede emit Antuerpiae, mihi-que non ita pridem, quem novam ejus scriptoris editionem parare inaudiverat, schedas Gevartianas perlegendi copiam fecit. Comperi autem virum cl. omnem operam in eo posuisse; non qui Manilii textum ³⁾ corrigeret vel illustraret, sed qui infelicem suam (mea quidem sententia) conjecturam de Theodoro Mallio Cos. ⁴⁾ quem Astronomici auctorem esse voluit, adversus Barthios et Salmasios, et Tristanos et Possinos defenderet. Nihil tamen in medium profert, quod momenti habeat quicquam ad opinionem suam stabilendam, praeterquam quae dudum in lucem ediderat in *Papinianis* ⁵⁾ et *Variis Lectionibus*. Itaque cum toties repe-

tita crambe nauseam mihi et fastidium moveret; mirifice tamen recreatus sum aureolis duabus epistolis, quae in isto chartarum fasce latitabant, quaeque celeberrimum Graevii nomen ferebant inscriptum. Illud vero me perculisse fateor, quod ad Gevartii sententiam de aetate Manilii videaris accedere: atque adeo, si confidentiae meae veniam dederis, libenter te velim sciscitari, serione istud liberoque iudicio dixeris; an ut assentatiuncula ista (ut in rebus levioribus fieri solet obsequio haud inhonesto) ejus gratiam conciliare⁶⁾: et si forte serio, eademne nunc tibi ac tum olim stet sententia, quibusque argumentis statuminata. Erat etiam praeterea, quod me Adversaria ista versantem non mediocri voluptate affecit, *Dissertatio* scilicet⁷⁾ bene longa et perquam erudita de vita Fl. Mallii Theodori Cos. autore, ut casu comperi, Alberto Rubenio; cujus *Opuscula Posthuma*, te obstetricante⁸⁾, in lucem prodierunt. Hanc meo iudicio minime dignam, quae cum blattis et tineis diutius conflictetur, curabo tibi mittendam, si ejus editionem te procuraturum fore polliceris: et quidem vel una cum aliis quibusdam, vel etiam sola non incommode edi poterit. Vir doctissimus et humanissimus, Johannes Morus Episcopus Norvicensis, ultro tibi offert *Lectiones Variantes in Libris Philosophicis Ciceronis*, quas ex vetusto codice descripserat quidam in ora ed. Rob. Stephani⁹⁾ in fol.; et ubi tibi cordi esse intellexerit, statim Amanuensi mandabit, ut omnes in chartam conjiciat, et sine mora tibi transmittat. Vale, humaniorum literarum¹⁰⁾ decus et columnen, καὶ φιλοῦντα ἀντιφίλει.

Londini in aedibus Episcopi Wigorniensis

4. Julii, 1692.

Viro praestantissimo Dno. Joh. Georgio Graevio
Trajectum ad Rhenum,

EP. II.

*Joannes Georgius Graevius Viro ingenio, doctrina,
virtuteque praestanti Richardo Bentleio S. D.*

Recens eram a lectione tuae, quam Malelae Chronicis ¹⁾ subjecisti, epistolae, cum Rotterodami, quo me domesticum negotium vocarat, inciderem in Cramerum nostrum, ex navi, quae incolumem ex vestra beata insula ²⁾ retulerat, tantum quod egressum. Nihil tam cari capitis ³⁾ complexu mihi poterat accidere desideratius. Gaudium, quod ex insperato illius occursum capiebam, cumulabant quae mihi statim de te narrare coepit. Plenus enim, ut sic dicam, tui, ita me ceperat pulcherrima illa tua disputatio, quae tam multa praeclara, tam multa recondita nos docuerat, ut totus in illa defixus de nulla re magis cogitarem, de nulla libentius loquerer apud homines non impolitos quam de te, de tuo ingenio et doctrina, ut videreris non modo in animo, sed et in ore meo habitare. Mirifice enim gaudeo, ubi video succrescere, qui rei litterariae fere collapsam dignitatem sustinere possint et propagare, cum paucis annis plerosque omnes amiserimus, qui eam solebant tueri. Cum Cramerus non longe post ⁴⁾ tuas promeret ac mihi redderet litteras, plane triumphabam mihiq̃ue gratulabar, te, quem tanti facio, mihi ad amicitiam tuam ultro, quod majorem in modum optabam, fores patefecisse ⁵⁾, cum testificatione summa prolixae tuae in me voluntatis. Nullum gratius a magno Rege mihi deferri potuit congiarium, quam quod tu mihi detulisti tui amoris munus. Velim tibi persuasum sit et exploratum, omnium curarum mihi semper futuram antiquissimam, ut amicitiam, quam auspicato, sic augurari libet, iniimus, tuear omni studio et officio. De

Manilio illustrando te cogitare saepe quam laetor⁶⁾. Filius meus, quem fata mihi superiore hyeme tabe lenta confectum eripuerunt, Lipsiae hunc poetam commiserat cum antiquis membranis; quas in publica illius Lycei⁷⁾ bibliotheca, quam Paullinam vocant, repererat. Hujus codicis excerpta, quae nunc describuntur, faxo ut quam primum ad te perferantur. Sententiam Gevartii de Manilii aetate tantum abest ut probem hoc tempore, ut nuperius⁸⁾ pro concione, cum de illo vate dissererem, illam publice damnarim non uno usus argumento. Litteras, quas in scidis Gevartianis reperisti, adolescens scripsi, cum non nullas rationes, quibus opinionem suam firmare nitebatur, mihi recitasset optimus senex, quae tum pro captu aetatis mihi blandiebantur. In libro primo est elegans *παρέμβασις*⁹⁾ de via lactea, quam fingit habitari a claris viris. Ubi agit de heroibus Atheniensibus, locus est parva mendae foedatus, quae tamen in ridiculum errorem induxit magnum Scaligerum¹⁰⁾, qui in illo versu

Persidis et victor, strarat qui classibus aequor
Xerxem existimat intelligi. Num Xerxes, illud monstrum nulla virtute redemptum, Semonibus¹¹⁾, et quidem Graecis accenseri, et Persidis victor poterit appellari? Scripsit Manilius,

Persidis et victor, stravit quae classibus aequor.
Themistoclem significat, qui Persiam mari vicit, cum in pugna Salaminia maximam classem¹²⁾ Persicam, quae mare ferebatur texisse multitudine navium, fudit. Sed hoc leve est, quod tu rectius, credo, vidisti olim. Eduardi Sherburni commentarium in primum librum Manilii cum tu praedicas, non potest non multa doctrina refertus esse. Eum ut videam mihi erit curae. Ad hoc poema diluci-

dandum ¹³⁾ multum credo conferent Manethonis ¹⁴⁾ poetae Graeci ἀποτελέσματα, quae sunt in bibliotheca Florentina. Illa vidi ante hos triginta annos apud Lucam Langemannum Hamburgensem, ex codice Florentino descripta, qui jam dudum obiit. Operam tamen dabo, num ex ejus possint erui bibliotheca per amicos, si tu illa requiris. Alberti Rubenii dissertatio de Fl. Mallii Theodori vita, simul mihi tradetur, simul proela ¹⁵⁾ subibit. Hoc viri doctissimi et amicissimi manibus debeo, quos tu quoque tibi devincies. Nec hoc ignorabit posteritas. Memini me tum apud Gevartium quoque videre non nullas in Claudiani Panegyricum huic Mallio dictum animadversiones non poenitendas, ut mihi illo tempore videbatur. Ex quibus, si illae sunt apud vos, quae tibi dignae videbuntur esse luce, possent seligi, quae Rubenii incubrationi ¹⁶⁾ subtexerentur. Sed hoc tui est consilii. Num etiam cum his chartis deportatus est ad vos commentarius Gevartii in Antoninum περὶ ἑαυτοῦ, cui per omnem vitam insudavit? Summe reverendo Episcopo Norvicensi si mea studia, observantiam et obsequium detuleris, eique gratias egeris, pro acceptissimo dono variarum lectionum in libris Philosophicis Ciceronis, multum te amabo ¹⁷⁾. Gratum me cognoscetis vestrorum in me et Tullium meritorum praeconem. Orationes nunc exercent proela. Has excipient, si fuero superstes, quae in Philosophia elaboravit. Ad cuncta fere Ciceronis opera perpolienda fui instructior quam ad haec Philosophica. Itaque summo opere gaudebo, si per vos mihi licuerit esse paratiori ¹⁸⁾ ab iis copiis, quas ad hanc telam detexendam desidero. In editione nova Philostrati adornanda te totum nunc esse gaudeo. Usus sum olim editione Juntina, quam cum codice

Britannico commiserat Franciscus Junius. . . . Quae discre-
pantis ab editionibus scripturae exempla mihi descripsi,
si non habes, usui tamen tibi futura putas, communicabo
tecum ubi jusseris. Num etiam novae aut emendatae ver-
sioni ¹⁹⁾ accedent notae? De Hesychio et Polluce alias.
Callimachus filii mei, antequam obierat, coepit typis man-
dari ²⁰⁾. Pergunt, sed lentissime. Separatim ceteris ad-
detur luculentus et uberrimus in hunc vatem Ezechielis
Spanhemii ²¹⁾ commentarius. Cum tu Graecos omnes poë-
tas nocturna diurnaue manu versaris, nullus dubito ²²⁾,
quin ex tuis adversariis insigne Callimacho posset orna-
mentum accedere, si per alias curas, quas turbare reli-
gioni duco, tibi ea liceret excutere. Sed fortasse aliquae
venient feriae, ut ille ait. Vale, vir excellentissime, et
me amare perge. Trajecti Batavorum D. XVII. Sept.
CICICXCII.

Summo viro Episcopo Asaphensi, quem olim colo tanquam
διονετὲς ἄγαλμα, quaeso ut salutem dicas, ut et tuo Millio.
 Quando illius Chronologia, hujus Novum Foedus prodibunt?

EP. III. *)

Viro Cl. Richardo Benteio S. P. D.

Joh. Georgius Graevius.

Redit ad te, quam mihi dono miseras, Alberti Ru-
 benii Commentatio de Theodoro Mallio sane quam docta
 et polita. Pro qua, cum illam mecum communicare vo-

*) Epistola dedicatoria, praemissa Alb. Pet. Paulli Rubenii
 Dissertationi, de Vita Flavii Mallii Theodori. 1694.

luisti, non possum non tibi et meo et rei litterariae nomine gratias agere publice¹). Nam Rubenium, propter mirificas ingenii suavitates ac doctrinae singularis elegantiam, colebam adolescens, quamvis et parentis Petri Paulli ac patruī Philippi imagines et, quam ipse gerebat, dignitas, qui Regi Hispaniae in Consilio, quod Belgicam juris Hispanici moderatur, erat a secretis, ut ceteris, sic mihi eum commendasset. Ille vero vicissim me peramanter complectebatur, ut etiam in extrema valetudine voluerit suas de Re Vestiaria observationes a me publicari. Hae longe perfectiores et cultiores prodiissent in lucem, ut adversariorum telis minus fuissent obnoxiae (quamvis non sine injuria in plerisque locis a disertissimo impugnentur viro, qui aegris oculis adspiciebat, alium in ejusdem doctrinae et argumenti, quod se putabat exhausisse, tractatione plus vidisse), si per vitam longiorem ei licuisset illas componere ac elimare²). Nam mihi ex infinitis et indigestis scidis tanquam sparsa Sibyllae folia fuerunt colligenda et consarcinanda. Quo minus autem ipse ultimam suis cogitationibus manum imponeret³), acerba et nec opina mors in ipso aetatis maxime florentis robore intercessit, quam unici filioli a rabiosa canicula domestica leviter morsi *ὄδροφობία*, et ingens ex illius obitu aegritudo contracta non longe post utrique parenti acceleravit. Hanc Dissertationem de Mallio, de qua nihil unquam, nec ex ipso, nec ex Caspare Gevartio, a quo tamen non tantum familiariter, sed et hospitaliter etiam post fata Rubenii non semel fui exceptus, audieram, in Gevartii gratiam concinnatam esse credo, ut illum a sententia, quam mordicus tuebatur, de Manilii, Astronomici auctoris, aetate, quem iste Theodorum Mallium fuisse contendebat,

aliisque summa vi et sexcentis, ut praedicare solebat, argumentis persuadere nitebatur, deduceret Rubenius. Nam hoc memini ex illo, cum Bruxellis eum salutassem, audire, sibi certum esse, a vero illam Gevartii opinionem longe recedere, idque multis rationibus cum ex Manilio, tum ex Panegyrico Claudiani, quem Mallio inscripsit, se posse adstruere⁴). Plurimum igitur tibi debebunt manes Rubenii, si quis manium sensus est, qui tam egregiam ejus diatriben ex tenebris, in quibus absque te fuisset, perpetuo quasi sepulta jacuisset, in dias luminis auras⁵) protraxisti. In illa non solum Mallii ac Ausonii vita, sed etiam illorum temporum historia satis obscura illustratur, ac non nullae Scaligeri, Baronii aliorumque doctissimorum hominum hallucinationes deteguntur, nec non quaedam scriptorum cum Graecorum, tum Latinorum in primis utriusque Codicis Theodosii et Justiniani loca mendosa feliciter sanantur. Nec manes tantum Rubenii, sed omnes humanitatis cultores, tibi pro hoc in se merito devinxisti. Hi nunc tuas curas in Manilium, Hesychium, aliosque scriptores desiderant et expectant cupide. Nam eruditissima illa epistola, quam subnexuisti Malelae Chronicis, tam multa recondita nos docuit, ut incredibilem expectationem tui ingenii commoverit. Nihil nobis longius est, nihil desideratius, quam ut illa videamus, quorum spem fecisti, cum publice omnibus, tum mihi de tuis in Callimacho Animadversionibus, quarum pulcherrimum specimen mihi misisti. Hanc ut propediem expleas, vir eximie, Deum precor, ut salvus, incolumis, felix aetatem agas, meque tui studiosissimum amare pergas. Trajecti Batavorum. Id. Novemb. CIOIOXCIII.

EP. IV.

*Viro virtute doctrinaque praecellenti
Richardo Bentleio S. P. D.*

J. G. Graevius.

Has litteras tibi feret nobilissimi Juris Consulti, Gerhardi Feltmanni, qui juris Romani disciplinam olim in Groeningana Academia non solum docuit magno cum applausu¹⁾, sed et multis eruditis commentariis illustravit, is nunc vero in Supremo Tribunali Frisiae est Adsector, non degener filius²⁾, qui laudi sibi ducet et honori, te praecipuum patriae tuae decus vidisse. Nec dubito, quin pro tua singulari humanitate comiter eum sis accepturus. Ante hos quatuor menses binas ad te dedi litteras³⁾, quas commisi Wetstenio cum fasciculo Poëmatum Huetii, Antistitis Abrincensis, et Diatribes Rubenianae tibi inscriptae, ad vos curandas. Nuper mihi scripsit, sarcinam illam librorum, in quam mei erant conjecti, diu jacuisse in portu Rotterodamensi, cum nec ferentes venti essent, nec comoda occasio recte et sine periculo illam ad vos deportandi: nullum tamen se dubitare, quin tibi recte dudum hic fascis sit redditus, cui adjunxeram et epistolas et istorum libellorum exempla non nullis amicis destinata. Quaeso te ut tribus verbis mihi significare digneris, num bene curata haec sint. Gratias tibi egi et etiam nunc ago pro elegantissimis tuis emendationibus in Callimacho, Nasone veterique illo Epigrammate Graeco obscurissimo. Si quae ad Callimachum promisisti praestiteris, cognosces certissimum tuorum meritorum praeconem⁴⁾. Tarde procedit cultissimi illius poëtae editio, ut sat cito ad nos

perventurae sint observationes tuae, si occupatio tua tulerit, ut iis describendis possis vacare. De Tullii Orationibus, quae nunc exercent praela, pluribus egi tum in iis, quas dixi, litteris. Nunc non licet mihi esse prolixiori⁵), cum eximius juvenis accinctus sit itineri. Quae spes tui Hesychii, Philostrati et aliorum, quae moliris, operum? Vale, vir praestantissime, et ama, qui te superis aequat, Graevium. Trajecti Batavorum ὡς τάχιστα. postridie KL. Maii CIOICXCIV.

Illustrissimo Episcopo Norvicensi quaeso, ut mea deferas officia.

EP. V.

Rich. Bentleyus

*Viro Excellentiss. Johanni Georgio Graevio
S. P. D.*

Litteras tuas favoris erga me et benevolentiae plenas una cum Rub. Dissertatione, quam me inscio nomini meo dedicatam voluisti¹), aliisque aliquot libellis, heri demum post moram semestrem accepi. Tu vero homo urbanus es, qui cum tanto me beneficio ornaveris, ut parem gratiam referre posse non sit ut sperare audeam, culpa tamen nescio cujus te ipse insimulas, veroque vultu, si fas est credere, deprecaris, ut tibi ignoscam. Id quidem nimium facete. Sed mihi vero serio vereor, ut deprecatore sit opus: quod Callimachi Fragmenta, jam olim promissa et parata, nondum ad te miserim; ita tamen parata, ut prius altera vice describi debeant, quam mittantur. Atque adeo id mihi vehementer dolet²), quod nunc, cum maxime ve-

lim, nulla est describendi copia; ita spatiis iniquis conclusus sum: nam intra triduum omnino ex hac urbe me proficisci oportet, unde haud nisi post menses aliquot reverti licebit. Una duntaxat spes est, typographos vestros tam magnos, ut praedicas, cessatores esse, ut Fragmenta nostra vel proximo autumno ³⁾ tempestive satis ad te ventura sint. Interea propositi nostri rationem hanc accipe, ut dispicias operaene pretium fuerit opellam nostram tam diu expectare. Quanquam, ne tam diuturnam moram nimis aegre ferat Typographus, in Hymnis et Epigrammatibus excudendis exerceri poterit praelum, notisque filii tui τοῦ μακαρίτου et aliorum: quibus emendationes nostrae, quia pauculae sunt, ad calcem commode addi poterunt. Sed Fragmenta ne attingi quidem velim, ut in editionibus Vulcanii et Fabrae extant; verum omnia ex nostris schedis eoque, prout ipse disposui, ordine publicari. Fragmenta vero, ut dixi antea, omnino differri velim, donec integriora et plura illa ex chartis nostris acceperis. Te vero obsecro, ut certiore me facias, an hoc nostrum consilium tibi placeat necne, et annon sero nimis haec fabuler. Si enim jam excusa sunt Fragmenta, cur ego inanem in describendo operam consumam? Mitte vero ad me litteras ut primum tibi erit commodum per tabellarios publicos: nam pecuniolae illud dispendium nihil moror. Quod si etiam folia, quotquot impressa nunc sunt, per Wetstenium vel alium quemvis ad bibliopolam quemlibet ex nostris tradantur ad me mittenda; recte sat scio curabuntur; et eo pacto ubi formam et rationem operis pervidero, plura fortasse ad editionem tuam ornandam conferre potero. Sed haec primo autumno. Nunc me exercent praelectiones ⁴⁾ nuper a me habitae adversus Re-

ligionis Xti. hostes, quae mox prelo subjiciendae sunt. Hae obeuntur ex testamento nobilissimi et plane divini illius herois Roberti Boylei ⁵⁾, fama super aethera noti. Ad hoc munus primus omnium delectus sum abhinc triennium. Anno elapso me excepit Episcopus Bathoniensis. Nunc iterum evocatus, in eo sum, ut in lucem publicam edam, quae apud populum concionatus sum. Priores illae conciones jam aliquoties excusae sunt. Quod ad Ciceronem attinet, salva est tibi apud me editio Veneta, ut et Notae Tan. Fabri ⁶⁾, et praeterea Variantes Lectiones, nisi si jam aliunde eas nactus es, ex duobus vetustiss. codd. ex Bibliotheca Regia Sti. Jacobi. Ipse enim Bibliothecis Regiis praefectus sum per *litteras patentes*, ut vocant, *durante vita naturali*. Forulos igitur istos, ut et omnium hujus insulae Biblioth. tibi et tuis semper fore apertos credas velim. De Manilianis lectionibus valde te amo. Philostrati specimen, quod a Lipsiensibus nuper accepi, non placet: repudio omne edendi consilium, nisi typos elegantiores paraverint. Epigraphen Epistolarum, quas ad me mittis, habes pagina versa. Vale, Vir praestantissime, ut et ego valeam. Londini D. XV. Maii, M. DCXCIV.

Viro excellentissimo Johanni Georgio Graevio
Trajetum.

For
Mr. Richard Bentley,
at the Bishop of Worcester's house
in Park Street,
Westminster.

Samueli Cragio, Silesio.

EP. VI.

*Viro Summo Richardo Bentleio**S. P. D.**J. G. Graevius.*

Mitto tibi per duos adolescentes Germanos, qui beatam vestram insulam petunt, praecipue ut te aliosque viros eximios videant, pignus perpetuae meae in te observantiae et amoris, Orationem, qua Manibus incomparabilis Reginae vestrae¹⁾ parentavi. Litteras et fasciculum, quem superioris anni Augusto ad te perferendum commisi Samueli Cragio, nobili juveni, domo Saxoni, recte spero curatum. In iis tibi significaveram, curam tuam in Fragmentis Callimachi colligendis et ordinandis mirifice mihi probari, meque curaturum, ne typographi manum ante ad moverent Fragmentis edendis, quam tuam συλλογὴν accepissent. Eam etiam nunc expectant; sed nec de Cragio, nec de fasciculo, in quem conjeceram folia Callimachi typis descripta, quicquam audivi, a quo²⁾ a nobis ille discessit. Si me amas fac quaeso ex te cognoscam, num illas litteras acceperis, et quid nobis de Fragmentis Callimachi tuis sit sperandum. Non ante illa proelis subjicientur, quam aut tua viderimus, aut spem illorum, quod abominor, decollasse³⁾ audierimus. Avidissime quoque videre cupio tuas conciones, quibus impugnas hostes religionis Christianae. Nam nihil nisi exquisitum a tuo expecto ingenio. Etsi vestrae linguae non satis sim peritus, facile tamen inveniam interpretem. Pluribus tecum agere, ut constitueram, mihi non licet, cum hi juvenes, quorum fidei haec committo, sint itineri aocincti. Pluribus vero tecum agam,

ubi haec tibi reddita fuisse recte accepero. Mitto autem praeter Orationem denuo folia Callimachi, specimen Harmoniae Evangelicae Toinardi, ut et notas ejus in Bohursii versionem Gallicam Evangelistarum. Vale, Vir eruditissime, et me ama. Trajecti, D. XVIII. Maii, CIOIOCXCV.

Addidi quatuor exempla Orationum, quorum unum rogo ut tradi jubeas Illustrissimo Episcopo Lichfieldensi, alterum Salisburyensi, tertium Reverendissimo Antistiti, qui nobiscum communicavit Ciceronis Philosophica, quae sancte untur, et remittentur cum grati animi testificatione, ubi iis usi fuerimus: nunc adhuc desudant operae ⁴⁾ in Orationibus edendis: quartum Doctori Thomae Smith, quem credo vobiscum etiam nunc Londini degere. Iterum vale φίλτατον κάρα.

For
Mr. Richard Bentley
at the Bishop of Worcester's house
in Park Street
Westminster.

EP. VII.

*Richardo Bentleio, Viro virtute, ingenio
et doctrina Praecellentis, S. P. D.*

J. G. Graevius.

Nullus dubito, quin tibi reddita sit oratio, qua Maximae Reginae parentavi, cum foliis Callimachi, quae typis erant descripta. Sic enim mihi retulit juvenis ille Germanus, cui istum fasciculum commiseram, cum ad nos revertisset ¹⁾. Responsum tuum hominis occupatissimi

non urgeo, licet tuis litteris mihi nihil possit afferri acceptius, modo te valere et me amarē audiam. Nam te, quod velim exploratissimum tibi sit, ego in oculis fero, nec de quoquam praeclarius sentio, et libentius ac frequentius loquor. Qui has tibi tradet Löderus, Germanus, liberalium Artium Magister, probitate et non vulgari eruditione juvenis, mihiq̃ue percarus contendit in vestram beatam insulam, cum nobilissimo Comite Francofurtensi, ut vestras bibliothecas perlustret, sed imprimis ut viros eximios, et te inter illos lucentem, tanquam Lunam inter minora sydera ²⁾, videat, salutet, et ex illorum sermonibus doctior et sapientior redeat. Non spero te pro tua singulari humanitate hanc voluptatem et profectionis suae praecipuum fructum, juveni tui cupidissimo invisurum. Quod si etiam munieris ei aditum ad alios viros magnos videndos, augebis tua in illum merita. In Ciceronis Orationibus edendis quotidie procedunt operae, sed testudineo gradu ³⁾. Proxima tamen aestate spero illas lucem visuras in sex tomos digestas. In Ezechielis Spanhemii Commentario in Callimachum itidem progrediuntur. Quod si per alia negotia tibi non licet nunc his curis vacare, et quae olīm promisisti Callimachi Fragmenta componere et perpolire, fac quaeso nos hujus tuae voluntatis certiores, quamvis satis mature nobis tradentur tuae scidae, si post duos tresve menses ad nos pervenerint. Gerhardi Vossii ⁴⁾ Opera omnia junctim edi olim credo significavi. Inter illa erunt quaedam ἀνέκδοτα. Etymologicum jam prodiit cum accessionibus luculentis filii Isaaci Vossii. Biblia quoque Critica vestra recuduntur, quae, ut aiunt, ornabuntur nonnullis ineditis Andreae Masii in Pentateuchum et Sixtini Amamae et Joannis Drusii in varios sa-

cros Codices. Julius Caesar cum notis postumis Dionysii Vossii brevi lucem videbit. A vobis expectamus Xenophontem, Thucydidem, Pindarum. Sed nihil magis rescire aveo, quam quid tu, vir eximie, rerum geras, quid moliaris. Nihil nobis de te, nisi numeris omnibus absolutum promittimus. Vale, vir celeberrime, et me ama. Trajecti Kalendis Octobris, CIOIOXCXCV.

Monumentum Ancyranum ⁵⁾ aliquot versibus et lacunis nonnullis suppletis auctum, ex schedis Danielis Cossonii, juvenis Batavi, qui diu egit Smyrnae, publicavit Jacobus Gronovius. Proela brevi subibit Phaedrus cum postumis Marquardi Gudii ⁶⁾ animadversionibus. Sunt penes me Inscriptionum antiquarum, quas in itinere collegerat idem Vir praestantissimus, ineditarum tria volumina satis ponderosa, in quibus multa sunt maxime insignia monumenta antiquitatis accuratissime descripta, sed, quod mireris, hic non invenire possunt editorem librarium, et brevi remittenda erunt in Germaniam, ad haeredes Gudii, cum tamen illa valde desiderent Galli et Itali, etiam nunc superstites, qui olim illa viderunt. Iterum vale.

Viro singulari virtute et eruditione
Richardo Bentleio
 Londinum.

EP. VIII.

Viro maximo J. G. Graevio S. P. D.

Richardus Bentleius.

Doleo equidem et jamdudum vix mihi ignosco, quod literis tuis, quae abhinc mensibus amplius quinque ad me

perlatae sunt, non maturius rescripserim. Sed dabis, uti spero, hanc veniam homini et infinitis negotiis occupato, et ex illo ferme tempore procul ab Urbe et Literatorum consuetudine absenti. Nuper vero admodum Londinum reversus, ubi fixum larem ¹⁾ habiturus esse videor in posterum, cum nihil prius in animo haberem, quam ut prima occasione gratias tibi per epistolam cum meo tum aliorum nomine quam maximas agerem pro nobilissima illa et divina Oratione, qua incomparabilis Reginae memoriam Aeternitati consecrasti: ecce tibi, peropportune se mihi offert, qui tibi has tradet Grodeckius, in Bataviam vestram contendens. Scias itaque me Exempla illa ex tua sententia Episcopis Salisburiensi, Lichfieldensi, et qui tecum communicavit Ciceronis Philosophica, Norwicensi, tradita curavisse: minime autem Doctori Smith, homini alioqui probo et erudito; verum, quod tu, opinor, haud inaudiveras, animo erga Regem Gulielmum et Beatae Mariae memoriam non parum iniquo. Visum est igitur, exemplum Smithio destinatum Archiepiscopo Cantuariensi dare; et alterum, quod mihi proprium consignasti, Archiepiscopo Eboracensi; ne summorum Praesulum, nec minus eruditione quam dignitate praecellentium vel ignarus vel immemor fuisse viderere. Qui omnes cum ob hanc Orationem tum ob infinita alia praeclari ingenii monumenta, quae per omnium ora manusque volitant, omniumque oculos in te convertunt, se plurimum te amare et colere prolixè significarunt. Quod ad Callimachum attinet; pereat ubicunque est, si non dudum cum fasciculo suo periit, iste Cragius; per cujus negligentiam stetit ²⁾ (neque enim visus est mihi nec auditus) quo minus meam *Συλλογὴν* jam annum et amplius vobiscum habueritis. Superiori enim ae-

state abunde otii suppetebat ad exscribenda quae in scri-
niis congesseram; sed ex diuturno tuo silentio, sero ni-
mis Fragmenta illa ad vos perventura conjiciens, in aliis
negotiis tempus illud operamque consumsi. Nudius vero
tertius venit me salutatum Löderus tuus, literas a te af-
ferens datas Kalendis Octobribus; ex quibus intelligo, etiam
nunc satis tempestive traditum iri ἀποσπασμάτια illa; ac
proinde manibus pedibusque enitor, ut quamprimum per
Καλλιγράφον exscripta ad vos mittantur. Bene factum
autem; quod nec Epigrammata attigerint operae Typogra-
phicae: tuque quaeso cura, ne porro iis imprimendis ³⁾
manum admoveant. Nam ex illis nonnulla sunt, quae non
Epigrammata sed mera Elegiarum fragmenta esse quivis
intelligat. Faciam praeterea, ut editio haec decem inte-
gris Epigrammatibus praeter illa Fabriana hactenus inedi-
tis auctior prodeat: (ea nactus sum ex Anthologia illa
Heidelbergensi) ⁴⁾ nisi forte hoc occupavit Spanhemius;
nam is Romae eam codicem viderat. Mirum vero quod
narras de Inscriptionibus antiquis Marquardi Gudii. O si
thesaurum istum meae fidei et curae velles committere!
enimvero magnificis typis apud Oxonienses nostros vel Can-
tabrigiae, ubi novum jam fundatur Typographeum, in lu-
cem edere possem. Sed immane fortasse pretium sta-
tuunt haeredes Gudii, et emptorem deterrent. Tu vero
quam ocyssime ⁵⁾ per tabellarium fac me certiore, quanti
ab haeredibus veneunt: nullus enim dubito (nisi plane in-
saniunt venditores) me emptorem apud nos inventurum.
Hoc ego a te enixe peto; hoc, si fas est, postulat Epi-
scopus Lichfieldensis. Vale, vir celeberrime, et me ama.
Londini III. Kal. Dec. MDCXCV.

³⁸ Literas per tabellarium mittendas sic inscribe: *For*

Mr. Richard Bentley at His Majesty's Library at St. James's,

London.

Hem tibi quas petiisti conciones: totidem aliae sub praelo sunt; quibus, si has tibi non displicuisse intellexero, libens te impertiam. Iterum vale.

Viro Maximo

Jo. Georgio Graevio

Trajectum.

EP. IX.

Viro summi ingenii et doctrinae

Richardo Bentleio S. P. D. J. G. Graevius.

Pridie reddidit mihi Loederus pulcherrimas et eruditissimas tuas annotationes in Callimachum, quae hac ipsa, credo, hebdomade typis mandabuntur. Nil nisi exquisitum de tuo mihi promittebam ingenio, sed haec superant meam spem et opinionem. Quam egregie meritis sis de Callimacho, et quantum tibi debeant, qui litterarum interiorum studiis tenentur; cum in tanta occupationum mole hanc operam navasti optimo poetae, omnis aetas, quam diu cultioribus artibus suis constabit honos ¹⁾, agnoscet. Expectamus itaque reliquas observationes tuas in Fragmenta cupidissime. Has simul ac habebimus, coronis imponetur isti editioni. Epistolam hanc tibi feret civis tuus, Samuel Mead, eximius plane juvenis, qui recens ex Italia rediit, ex quo multa de re litteraria intelliges digna cognitu. Ipsum simul videbis, simul amabis ²⁾, tanta in illo est ingenii, morum et doctrinae elegantia, mihi ab aliquot au-

nis valde probata. Cum is nunc cum fratre suo, qui et ipse dignus est qui a te ametur, iter ad vos acceleret, mihi non licet esse prolixiori. In Tullio totus adhuc sum. Vale, meum et Britanniae decus ³). Trajecti, D. XIV. Jun. CIOIOXCXVI.

EP. X.

*Richardo Bentlyio Viro summi ingenii
ac doctrinae S. P. D.*

Joannes Georgius Graevius.

Litteras, quas dedi Meado nostro ex Italia per nostras terras in patriam revertenti, nullus dubito quin acceperis. Hic vides specimen tuarum notarum in Epigrammata Callimachi, ex quo facile per te intelligis, nihil ad editionem istius poetae proferendam in lucem desiderari, quam ceteras tuas animadversiones in Epigrammata et Fragmenta. Quae quo maturius perferentur ad nos, tanto citius lucem aspicient. Eas expectamus cupidissime. Accipis hic etiam specimen Manethonis, quod ex Germania heri adportatum est. Editor est quidam Fabritius Germanus, mihi ignotus, nisi quod viderim aliquod ἀποσπασμάτιον, ante aliquot annos ab eo publicatum, de anonymis et plagiariis. Propediem habebis epistolas Marquardi Gudii ¹), non multas, sed quibus accesserunt appendices sat grandes epistolarum virorum doctorum, qui superiore et nostro seculo floruerunt, quas Gudius collegerat αὐτογράφους, plerasque in Italico, Gallico et Germanico itinere. Habebis etiam Julium Caesarem, cum notis postumis Dionysii Vossii ²), cui ex meo Musaeo adjeci com-

mentarium Julii Celsi, ut videtur, seu potius Anonymi, de vita et rebus gestis J. Caesaris, quem frustra quaesivit Godwinus in omnibus bibliothecis Gallicis. De Inscriptionibus Gudii ³⁾ bene nos sperare jubent heredes ejus. Cum Caesare et illo epistolarum volumine, de quo dixi, accipies quoque Callimachum, si tuae animadversiones temporis ⁴⁾ nobis reddentur. Vale, Vir doctissime, et me ama. Trajecti D. X. Septemb. CIOIOXCXVI.

EP. XI.

Viro Summo Richardo Bentleio

S. P. D.

J. G. Graevius.

Qui has tibi litteras fert Joannes Ernestus Andreae filius est celeberrimi Theologi Samuelis Andreae, qui in Marpurgensi Cattorum Academia magno cum applausu interpretatur sacras litteras. Magnis passibus ad paternae laudis decus procedit. Nobis, quamdiu hic egit, probavit ingenii sui praestantiam, singularemque in excolendis sacrae Theologiae studiis industriam. Hoc nomine contendit in vestram beatam insulam, ut ibi collectas ingenii opes augeat et aggeret. Quod facile se consecuturum existimat, si te, singulare Britanniae tuae decus, videre sibi dabitur. Tu, vir humanissime, non invidabis egregio juveni hunc itineris fructum. Quod si etiam magnos Antistites Ecclesiae vestrae compellandi ¹⁾ aditum ei aperueris, cumlabis tua beneficia.

Litteras binas, quas nuperrime dedi ad te, priores quidem in quas duo folia conjeceram Epigrammatum Cal-

limachi cum tuis et variorum notis, et Specimen editionis Manethonis, quam in Germania moluntur; alteras, quibus significaram, me tuas animadversiones in reliqua Epigrammata et partem Fragmentorum elegantissime concinnatorum accepisse, et cetera expectare cupidissime, nuncios, qui hinc litteras ad vos perferunt, tibi reddidisse spero. Nunc in tanta festinatione quid addam non habeo. Si dignaberis me certiore reddere, quid agites cum maxime, et in quibus studiis tua versetur industria, beabis. Cum Callimacho videbis Julium Caesarem cum ἀνεκδότοις annotationibus Dionysii Vossii, cui jussi ex meo Musaeo ²⁾ addi Anonymum de Vita et Rebus C. Julii Caesaris, quem Celsum vulgo vocant, ut scrupulus, quem nonnulli docti homines de auctore Belli Gallici, qui Caesar est, elevatur et cognoscatur, quam longe a genuino is absit Caesare. Quando Millii videbimus Novum Foedus ³⁾, et tuum Manilium et Hesychium? Vale, vir praestantissime, et me ama. Trajecti D. III. Octobris CIOICXCVI.

Nulla ne spes Pearsoni τοῦ μακαρίτου observationes in Hesychium, Suidam, Stephanum ex tenebris eruendi in lucem? Pollucis Onomasticon ⁴⁾ cum Kuhnii animadversionibus brevi proelis subjicietur Amsterodami.

Viro Summo Richardo Bentlejo,
potentissimo Magnae Britanniae Regi a bibliotheca.

Londinum.

EP. XII.

*Viro Summo Richardo Bentleio**S. P. D.**J. G. Graevius.*

Tres intra mensem ad te dedi litteras, quas spero recte curatas esse, praesertim primas, in qua ¹⁾ et primum erat folium Epigrammatum cum tuis et variorum notis, nec non ²⁾ specimen Manethonis apotelesmatum, quorum editionem in Germania adornant. Non potui autem celeberrimum Bernhardum, quem hic nobis complecti datum fuit, sine meis ad vos dimittere. Utinam et tu in animum inducere posses ad nos ut aliquando trajicias. Nihil sane nobis accidere posset desideratius et optatius. Interea cetera sunt Epigrammata typis descripta et pars Fragmentorum. Reliqua cupidissime in dies expectamus. Tum cis paucos dies ³⁾ videbis totum Callimachum. Jam quod addam non habeo, nisi quod optem, ut valeas diutissime et omnia geras ex sententia. Trajecti Batavorum. D. XXIV. Octob. Gregor. CIOIOXCXVI.

Eadem inscriptio, quae in ep. XI.

EP. XIII.

*Viro Summo Richardo Bentleio**J. G. Graevius.*

Et quae nuperius misisti fragmenta tuis notis illustrata, et quae modo accepi pulcherrima, recte curata sunt. Priora jam exercent proela, quae haec excipient. Observationes tuae inter aliorum doctorum hominum annotationes fulgebunt et ut inter minora sydera luna ¹⁾. Vellem

in majorem molem excrevissent, quo plura disceremus omnes, quae nunc ignoramus. Rogo te et per communia studia obtestor, ut colligas, quae in Graecis Latinisque scriptoribus illustrandis condita in adversariis habes, eaque cum studiosis bonarum artium communices. Vides quae sit vastitas, et quam pauci ex reconditis illis Musarum thesauris aliquid promunt ²⁾. A te uno expectamus plura hujus notae, quam a ceteris omnibus. Joannes Phorbaeus ante complures annos adornavit editionem Hesychii, ad quam expoliendam duo habuit exemplaria, charta pura instructa, quibus Daniel Heinsius ³⁾ in primo aetatis flore adscripserat plurima. His accesserunt observationes Henrici Valesii ⁴⁾ non paucae, quas nobiscum communicarant Galli. Spes etiam nobis facta erat animadversionum et castigationum Pearsonii. Sed ea nunc evanuit. Phorbaeus quoque complures ante annos obiit. Quae tamen collegit ab heredibus custodiuntur. Inveni nunc non indoctum juvenem, qui illi operi consummando velit admoveere manus. Cum vero in isto scriptore restituendo et illustrando te multum fuisse nobis sit exploratissimum, verbo velim nos certiores reddas, num otium tibi sit et animus tua componendi et ad nos mittendi. Si vestri novam Hesychii moliuntur editionem, haec indicta sunt. Nam contra officium esset externos praeferre civibus. Vale, ὦ φιλότης ⁵⁾, et me tui studiosissimum ama. Trajecti D. V. Januar. CIOICXCVII, quem tibi sine ulla noxa et aegritudine volo decurrere.

For Mr. Richard Bentley at his

Majesty's Library at St. James's

London.

EP. XIV.

*Viro Summo Richardo Bentleio**S. P. D.**J. G. Graevius.*

Quas D. XXVI. Martii ad me dedisti D. XIX. Aprilis mihi sunt redditae. Nihil potuit mihi reddi acceptius. Sperabam me primo nuncio tibi mittere posse Callimachum, quem tu ornasti tantopere. Tuae omnes observationes, ut et fragmenta sunt typis descripta, sed de aliis restant etiamnum duo folia litteris publicis mandanda. Cis duas tresve hebdomades spero te visurum esse integrum Callimachum. Quam primum provolabit in publicum, ad te quoque, quae prima fuerit certa curandi illum facultas, veniet. Nunc me subito et nec opinum¹⁾ deprehendit iste optimus adolescens Ridderus nomine, domo Norimbergensis, qui ad vos iter accelerat, et petiit sibi aditum ad te muniri. Non potui non hanc veniam dare bonarum artium studioso homini. Nec tu invitus talibus fores tuas pandis. De aliis alias; inprimis epistola tua novissima, quae obscuro satis loco facem illustrem accendit²⁾. Gaudeo quoque mirifice Hesychium tuum exercituum proela Cantabrigiensia. Ubicunque edetur, edatur modo quam primum, gratus et desideratus nobis veniet. Vale, Vir magne, et me ama. Trajecti ὡς τάχιστα. D. XXII. April. Dionys. CIOICXCVII.

For Mr. Richard Bentley, at His Majesties

Library at St. James's

London.

EP. XV.

*Viro Summo Richardo Bentleio**S. P. D.**J. G. Graevius.*

Cum me compellassent hodie hi tres nobiles juvenes, domo Catti, petiissentque si quid vellem in Britanniam¹⁾, sibi ut mandarem, constitueram multis tecum agere, et non modo tuis novissimis eruditissimis litteris aliquid reponere, sed et mittere folia tuarum annotationum in Epigrammata et Fragmenta Callimachi, quae dudum typis sunt descripta, etsi in aliis non nulla desiderentur. Sed nec opina amicorum exterorum turba, cum jam me scriptioni et illi Catti se itineri accinxissent, supervenit, et me ab hoc consilio perquam invitum avocat. Typographus negat se folia edita hodie posse colligere. Hanc tamen librariorum intempestivam moram correxi excisis chartis ex meo libro. Eas tibi hi ferent egregii juvenes, quos ut, qua es humanitate, comiter accipias rogo. Magno sibi honori ducent te tantum virum vidisse. Brevi, hoc est, paucos intra dies, habebis totum Callimachum, et, quod jam adornabam, responsum. Interea gaudeo tuum Hesychium te proelis Cantabrigiensibus commissurum. "Εξέχ', ὦ φίλε ἦλκε²⁾. Sed de his proxime plura. Nunc abrumpere me cogunt fures temporis³⁾. Vale, Vir magne, et me ama. Trajecti D. XVII. Maii CIOICXCVII.

Viro Summo

Richardo Bentlejo, Potentissimo

Regi Britanniae a bibliotheca

Londinum.

EP. XVI.

*Viro Summo Richardo Bentleio**S. P. D.**J. G. Graevius.*

Persuasissimum mihi erat, per hunc nobilissimum juvenem me Callimachum ad te posse curare. Omnia credebam jam esse ad umbilicum perducta. Nondum tamen ex tardissimorum nebulonum manibus potuit extorqueri. In indicibus concinnandis et edendis etiam nunc trlicantur¹⁾, quam curam nescio cui terrae filio commiserunt, cum aliis districtus ei vacare ipse non possem. Itaque haec mora quoque concoquenda erit²⁾, licet non sine magna indignatione. Qui tibi has feret nobilissimus juvenis Getsius, domo Saxo, non est εἰς τῶν πολλῶν. Venit recens ex Gallia. Viros omnes eruditos in illo regno, omnia Musæa vidit, et quid illi moliantur ex eo cognosces. Jam ad vos contendit, ut beatam vestram insulam perlustret, et te praecipuum ejus decus, quem dudum tacitus admiratur, coram venerabitur: quem nullus dubito quin comiter sis admissurus. Quicquid in eum contuleris, in me collatum existimabo. Plura cum Callimacho. Si quid nunc moliaris, si non ex tuis litteris, saltem ex Getsio reduce me intellecturum spero. Vale, meum decus. Trajecti D. XIV. Jun. CIOICXCVII.

Viro Summo

Richardo Bentlejo Regiae Majestati

Britanniae a bibliotheca

Londinum.

EP. XVII.

*Viro Summo Richardo Bentleio**S. P. D.**J. G. Graevius.*

Jam triduum effluxit, cum litteras ad te dedi per Muray, Scotum domo, sicut ante tres quatuorve hebdomades tibi misi sex exemplaria Callimachi, tibi que nomine rei litterariae, quam tibi devinxisti eruditissimis commentationibus in hunc Vatem, gratias egi. Nunc cum ad vos contendat egregius juvenis Risselmannus, cujus reverendus parens Professoris Theologiae personam cum magna dignitate sustinet in Academia Francofurtensi, quae est ad Oderam, non potui non petenti aditum ad te videndum et salutandum patefacere his litteris. Nullus dubito, quin juvenem eximium, qui te tanquam decus unicum Britanniae colit et suspicit, comiter sis admissurus. Quid novi hic moliantur viri docti nuperius significavi tibi. Dum haec scribo, salutatum me venit Cl. Harwordus, ex quo multa de te cognovi perquam grata. Te per communia quibus tenemur studia obtestor ne quae praeclare in Hesychio et aliis scriptoribus observasti, patiaris situ obsolescere propter incerta casuum humanorum¹⁾, ne aliquando aut tinearum pabulum²⁾, aut fucorum fiant praeda. Vale, Vir singularis, et me tui amantissimum ama. Trajecti D.

$\frac{XI}{XXI}$ Sept. CIOICXCVII.

Viro singulari ingenio, doctrina et virtute,

Richardo Bentleio, SS. Theologiae Doctori et

Regiae Majestati Magnae Britanniae

a bibliotheca

Londinum.

EP. XVIII.

*Richardo Bentleio Viro Summo**S. P. D.**J. G. Graevius.*

Ante complures menses misi tibi aliquot Callimachi exemplaria, quae spero recte curata esse. Nam quamvis nihil respondi tulerim, de fide tamen civis tui, cui fuerunt credita, nullus dubito. Si reddita tibi sunt, ex silentio tuo colligo, parum istum novum librum tibi probari. Si tibi improbatur, non tamen non poterit tibi probari nostrum in te studium, quod voluimus omnibus testatum esse, et quod nulla temporis locique longinquitas, nulla litterarum intermissio¹⁾ minuet. Haeres enim in imis meis medullis²⁾, nec patiar unquam me quenquam anteire in te amando et colendo. Ciceronis Orationes videbis brevi spero; Philippicae jam exercent operas. Tum aggrediemur Philosophica, ut vester codex³⁾ post tantam moram ad vos redeat. Quae de Phalaridis Epistolis⁴⁾ dudum ex te quaero non itero. Nulla ne spes Hesychii et Manilii tui? Sed nolo te obtundere⁵⁾. Quamvis aegre caream tuis litteris, patientius tamen illarum desiderium feram, si tu valueris et me non desieris amare. Vale, grande decus nostrum. Trajecti Idibus Februarii CIOICXCVIII.

For Mr. Richard Bentley, at

his Majestie's Library at

St. James's

London.

EP. XIX.

*Viro Magno Johanni Georgio Graevio**S. P. D.**R. Bentleyus.*

Longe mihi gratissima venit, quae nudius tertius ad me allata est, Epistola, qua de literarum mearum intermissione benevole mecum expostulas. Eam enim objurgationem certissimum esse duco testimonium amoris erga me tui. Sed per amicitiam nostram oro atque adeo postulo, ut me haud aliter erga te affectum esse credas, quam erga hominem oportet, cui maximis beneficiis sum obligatus. Quod autem jam aliquot menses nullas a me literas acceperis, malim aliud quidvis te suspicari, quam Bentleyum tuum vel tui oblivisci, vel subirasci tibi potuisse. Nulla certe alia causa erat, praeterquam quod neminem haberem, qui literas meas ad te perferret. Dum autem exterum aliquem alicunde expecto, qui insulae nostrae valedicturus me salutatum veniat, semestre ferme tempus interea effluxit. Tandem igitur novissimis tuis excitatus, hanc tibi per tabellarios publicos ferendam scribo: quod in posterum saepius faciam; si verum est utique, quod quidam mihi nuper narravit, literas tibi inscriptas magistratus vestri beneficio gratis deportari. De Callimacho autem illud te scire volo, editionem tuam non mihi solum mirifice probari, sed et omnibus qui hic sunt eruditis. Sed illa Exemplaria, quae mihi dono dedisti, ipse quoque amicis totidem dono dedi; quorum unus, Vir eruditione et dignitate insignis, cum nullo aiebat scriptore vetere tam praeclare actum esse, quam modo cum Cal-

limacho. Duo tamen sunt, quae, si mature fieri potuisset, e praefatione tua vellem sublata. Prius quod inde tolli meretur, est invidiosa illa sententia, quae *inter splendidissima Britanniae lumina* me homunculum recenset. Et posteritas quidem fortasse, quae me meaque nesciet, ob istud tuum praeconium, me habebit in aliquo numero¹⁾: praesens aetas sine dubio in hoc tuo de me iudicio iudicium requirit: me certe, in quem ea laus minime convenit, alio me pede, si sapio, metiri oportet²⁾. Alterum est (etsi leviusculum sane est, si ad prius illud comparetur; me quidem, cui cornea propemodum fibra³⁾ est, non valde movet) quod *Versum* ais *secundum* in Epigr. XLIX. sic legendum esse, *postea tibi scripsisse celeberrimum Bentleium.*

Τῷ ῥῥα μένων αἰγᾶν οὐ καδίμας ὁ Κύκλωψ,
Illic manens capras non dimisit Cyclops.

O mi amice, qui tibi tunc, amabo te, in mentem venit, ut quod nunquam a me scriptum est, nec per somnium quidem cogitatum, mihi tribueres? Alius nescio quis hanc emendationem tecum communicaverat, non ego. Et tibi quidem meo iudicio venia danda est, si memoria, firmissima licet, varietate negotiorum oppressa, vacillaverit: modo ne ille succenseat, a quo tam bellae correctionis gloriam in me transtulisti. Meam profecto non esse, jam faciam, ut pro explorato habere possis. Cur enim ego interpreter τῷ ῥῥα, illic? Scilicet ex autoritate Hesychii, qui habet, τῷ ῥα, διὸ δὴ! et Τό ῥα, ὅπερ δὴ. Quo haec pertineant, aut quid ad illic faciant, sane nescio. Nam διὸ δὴ notant *Quamobrem quidem*; ὅπερ δὴ autem, *Quod quidem*. Quid vero illud αἰγᾶν? hoc quidem, ut

videtur, pro genitivo Dorico ponitur; sed perperam omnino. Neque enim καθιμῶ cum casu genitivo verum accusativo copulatur: neque τὸ αἰγῶν Doriensium dialectus est, sed αἰγῶν. In prima quidem et secunda nominum declinatione genitivus Doricus exit in ᾶν, in ceteris minime. Non sum nescius hand pauca apud Theocritum loca⁴⁾ contrarium docere; et Epicharmi illud a Scaligero et Grotio sic editum,

Νᾶψ καὶ μέμνασ' ἀπιστεῖν, ἄρθρα ταῦτα τᾶν
φρενᾶν.

Sed tamen probe scio, ista omnia loca esse mendosa. Jam illud, quod sequitur, καθίμασ', quod Latine vertitur *dimisit*, fidem tuam, Vir Magne, hoccine ut ego scribere possem? Καθιμᾶν nunquam notat dimittere, sed demittere, et quidem per funem et lorum. At quid, malum, Cyclopi cum fune, nisi de se longam literam⁵⁾ facere vellet. Non corripit autem syllabam mediam quod corrector iste opinatus est, sed producit, Aristoph. in Vespis, p. 324, edit. Frob.

Ἄλλ' ἐξάψας διὰ τῆς θυρίδος τὸ καλῶδιον, εἶτα
καθίμα

Δήσας σαντόν.

Quod si omnia haec, quae in verbis culpanda sunt, bene se haberent; quam inepta tamen sodes sententia! quam meque teque et eleganti hac editione indigna! Et olim forte erit, qui ob inficetam hanc conjecturam stylum in me acuet⁶⁾, et mordaci sale bene defrictum literato orbi ridendum propinabit. Gratissimum est quod nuncias, in Cicerone ornando te pergere, brevique ejus Orationes lucem visuras. Sparsa vero hic erat in vulgus fama, te To-

gatum istum de manibus deposuisse; dare autem operam Ser. Regis Gulielmi Annalibus condendis. Quaeso ut memineras Philosophicorum Exemplar, non mihi, sed Johanni Moro Episcopo Norvicensi acceptum referre; si forte in praefatiuncula ejus codicis mentionem feceris. Olim enim, cum Alberti Rubenii libellum mihi dedicares, nulla habita Edvardi Sherburni mentione, cujus beneficio codicem illum habuisti, ut disertis verbis tibi dixeram; vix potui effugere malevolorum calumniam. Locus est in III. de Oratore, c. 35, manifesti mendii compertus; quod etsi omnes omnium editiones, quod sciam⁷), obsederit; non dubito quin a te sit animadversum. *Aristoteles, cum florere Isocratem nobilitate discipulorum videret, — mutavit repente totam formam prope disciplinae suae, versumque quendam de Philocteta paullo secus dixit. Ille enim turpe sibi ait esse tacere cum Barbaris: hic autem, cum Isocratem pateretur dicere. Sine dubio corrigendum: Ille enim turpe sibi ait esse tacere, cum barbaros, hic autem, cum Isocratem pateretur dicere. Ille siquidem (is est Philoctetes Euripidis) dixerat,*

Ἀσχροὺν σιωπᾶν, βαρβάρους δ' ἔαν λέγειν,

Hic autem, nempe Aristoteles, versum παρωδήσας,

Ἀσχροὺν σιωπᾶν, Ἰσοκράτην δ' ἔαν λέγειν.

Quod ad Dissertationem meam attinet de Phalaridis etc. Epistolis, deque Fabulis Aesopicis; scito eam esse Anglice scriptam; nam ni ita esset, jamdudum exemplaria aliquot ad te misissem. Edita est abhinc quinquennium circiter a Gulielmo Temple Equite Disputatio, qua conatus est ostendere, vetustos scriptores in omni scientiarum⁸) laude aetatis nostrae hominibus praeripere palmam.

Sic Homerum, qui poema primus composuit, sic Phalarin, qui Epistolas, Aesopum, qui Fabulas; singulos in suo scribendi genere caeteris omnibus praestare. Hunc librum refutandum suscepit Gulielmus Wottonus, amicus noster; qui cum forte ex me audierat Phalaridis Epistolas esse commentitias, Fabulasque, ut nunc quidem extant, Aesopi non esse; per veterem, quae sibi mecum intercedit amicitiam obsecrans impetravit, ut Dissertationem ea de re scriberem una cum libro suo erudito sane et bono publicandam. Adjunxi tres alias dissertatiunculas de Themistoclis, Socratis Euripidisque Epistolis. Omnes has supposititias esse, tot docui argumentis, ut de hac re postea ne Carneades⁹⁾ quidem dubitare potuerit, si esset in vivis. Multa quoque illic in transcurso¹⁰⁾ dicta sunt; quae, si Anglice scires, haud displicitura tibi fore satis scio. De Hesychio Manilioque et aliis nonnullis, quibus olim manus admovi, quid sit futurum, sane nescio. Nunc quidem, ut ipse in dies doctior evadam, id ago sedulo; sed de libris edendis consilium capere stultum esset, ob immanem in his regionibus chartae caritatem. Vale, Vir maxime, et me ama.

Londini, XV Februarii CIOIOXCXVIII.

EP. XX.

Joannes Georgius Graevius

S. P. D.

Richardo Bentleio, Viro Summo.

Litteris tuis, quas Februario superiore ad me, quamvis nihil iis acceptius et optatius mihi potuit offerri, se-

rius respondeo, non quod immemor fuerim officii, sed quod Epistolam illam, qua nonnulla fragmentis Callimachi adjici volebas, quae ego prooemio inserui, cum jam omnia cetera typis essent descripta, diu frustra quaesivi. Nec enim exputare possum unde illa, quae tua negas esse, excerpserim. Itaque non putabam, me ante tibi posse satisfacere, quam illam inspexissem epistolam, et num me mei oculi, aut memoria fefellerit ¹⁾ inde cognovissem. Quamvis vero non perierit, qui omnia tua custodio diligentius nigris uvis ²⁾, nescio tamen in quem se angulum bibliothecae abdiderit, ex quo nondum potuit erui. Nunc visa tua novissima epistola, quam pridie, cum ex itinere menstruo fere domum revertissem, inveni domi meae, diutius cessandum non duxi. Ad priores, pro quibus tibi *δίδασκτρον* debeo, brevi respondebo. Jam ad has, quas 29 Aprilis exarasti, haec habe. In litteris, quas Londini in aedibus Episcopi Wigorniensis scripseras, IV Julii 1692, haec tu ad me: „Est apud nos Edvardus Sherburnus, Eques Auratus, qui librum primum Manilii Anglice vertit et commentario doctissimo auxit. Is abhinc annis aliquot apparatus Casp. Gevartii ad Manilium ab ejus haerede emit Antwerpiae; mihiq; non ita pridem, quem novam ejus scriptoris editionem parare inaudiverat, schedas Gevartianas perlegendi copiam fecit. Comperi autem, virum clarissimum omnem operam in eo posuisse, non qui Manilii textum corrigeret vel illustraret, sed qui infelicem suam (mea quidem sententia) conjecturam de Theodoro Mallio Cos. quem Astronomiae auctorem esse voluit, adversus Barthios et Salmasios, et Tristanos et Possinos defenderet. Nihil tamen in medium profert, quod momenti habeat quicquam ad opinionem suam stabiliendam, prae-

terquam quae dudum in lucem ediderat in *Papinianis* et *Variis Lectionibus*. Itaque cum toties repetita crambe nauseam mihi et fastidium moveret; mirifice tamen recreatus sum aureolis duabus epistolis, quae in isto charitarum fasce latitabant, quaeque celeberrimum Graevii nomen ferebant inscriptum. Illud vero me perculisse fateor, quod ad Gevartii sententiam de aetate Manilii videaris accedere⁴: et quae sequuntur de opinione Gevartii, quam damnas. Post haec addis: „Erat autem praeterea, quod me Adversaria ista versantem non mediocri voluptate affecit, Dissertatio scilicet bene longa et perquam erudita de vita Fl. Mallii Theodori Cos. auctore, ut casu comperi, Alberto Rubenio; cujus *Opuscula Posthuma*⁵), te obstetricante, in lucem prodierunt. Hanc meo iudicio minime dignam quae cum blattis et tineis diutius conflictetur, curabo tibi mittendam; si ejus editionem te procuraturum fore polliceris: et quidem vel una cum aliis quibusdam, vel etiam sola non incommode edi poterit.“ Haec *αὐτολεξεί*⁶) in epistola tua, ex quibus luce meridiana clarius patet⁶), non tuam, sed meam culpam esse, quod, cum Commentationem Rubenianam ederem, non meminerim hujus epistolae, et propterea non debitas gratias persolverim Viro nobilissimo Edvardo Sherburno pro communicato cum utroque nostrum hoc Rubenii libello. Ipse aut negligentiam aut oblivionem meam detestor et culpam deprecor. Meae responsionis nullum servavi exemplum, aequae ut nec aliarum. Illud memini, me Sherburni Manilium, quem ex tua epistola cognovi, plane mihi ante ignotum saepe desiderasse. Doleo tibi conflictandum esse cum talibus ingeniis, quae, ut ex aliorum amicorum epistolis intellexi, illa, quae dudum ab iis, qui in orchestra

sedent ⁶⁾), fuerunt explosa, nullis argumentis, sed inani-
bus cavillationibus student asserere tanquam genuina. Idem
etiam aiunt fecisse Fabularum Aesopiarum editorem Oxo-
niensem, cujus tamen musteum librum ⁷⁾ nondum videre
mihi licuit. Sed hoc scio et a multis annis doceo, Fabu-
las, quae nunc circumferuntur pro Aesopeis, ab homine
Graecae linguae imperito fuisse consarcinatas. In qua
sententia fuisse quoque Henricus Stephanus videtur, qui
in Thesauro suo Graecae linguae ne unicum ex his fabu-
lis producit verbum ⁸⁾ aut locutionis exemplum, cum
haut ⁹⁾ temere scriptorum idoneorum quenquam praeter-
ierit. Tu paucis hoc hominum genus potes conficere,
qui hoc uno erunt felices, quod Aeneae magni manu ce-
ciderint.

Manethonis ἀποτελέσματα cum Jacobi Gronovii ver-
sione tandem prodierunt, quae te jubeo expectare cum
Phaedro Gudii, et Dissertatione Huetii de Navigationibus
Salamonis, quae modo lucem adspexerunt. Hanc ubi le-
gisti, pervelim ex te audire, num ejus probes sententiam,
quae censet *Ophir* fuisse *Sofolam* in Africa, veteribus
cognitam fuisse navigationem ex sinu Arabico per Aethio-
piam et Atlanticum mare ad Gades. Tu quo saepius ad
me litteras dabis, tanto me tibi arctius devincies, et tanto
frequentiores a me habebis. Noli mihi parcere propter
κόμιστρον ¹⁰⁾, etsi longe majus mihi esset pendendum,
penderem tamen cupidissime; tantam ex tuis litteris capio
voluptatem. Librum, quem oppones Oxoniensibus, ardeo
videre, licet vestra lingua sit scriptus. Num abjecisti
consilium edendi Hesychium et Manilium? Vale, Vir
magne et tibi persuade, te doctos omnes viros maximi

facere, rumpantur ut ilia Codris ¹¹⁾, sed neminem esse qui te majoris faciat et magis aestimet, quam ego te facio.

EP. XXI.

Viro et Amico Summo Richardo Bentleio

S. P. D.

J. G. Graevius.

Te vivere, valere et ex sententia rem gerere spero, quamvis longinquitas temporis, qua nihil de te tuaque valetudine audio, me sollicitum habeat. Litteras priores recte curatas spero. Has nunc tibi feret Vir πολυμαθέστατος, Ulricus Meurerus, domo Wirtembergensis, qui variam diffusamque doctrinam, qua instructus est, tibi probabit simul ac illum audieris. Multa molitur publico profutura, historiam rei litterariae, quae Francofurti exercet jam proela, σύνταγμα Scriptorum Argonauticorum, Eunapii ¹⁾ novam editionem et alia. Ad quae ut plura sibi comparet subsidia, vestram beatam insulam sequitur, tuique inprimis videndi, qui illius decus es, desiderio tenetur. Omnes, quibus litteras ad te dedi, multas tibi apud me gratias egerunt. Nullus dubito, quin et hunc virum eximium sis complexurus, et hujus itineris comitem Hasse nomine, Holsatum gente, qui et ipse, optimarum artium flagrat cupiditate. Hi tibi tradent Manethonem a Jacobo Gronovio publicatum, quem olim desiderabas. Spero illum te inflammaturum ad Manilii editionem, cujus spem fecisti, accelerandam. Tuum responsum de Phalaridis Epistolis expecto cupide. Tullii Orationes in

paucis mensibus ²⁾ videbis. Pollux Kuhnii cum annotationibus Gothofredi Jungermanni in septem priores libros, quae in Saxonia repertae sunt, brevi proelis subjiciuntur ³⁾. De Manethonis aetate quid sentias si mihi significare volueris, multum te amabo. Palmyrenae Inscriptiones semel iterumque apud vos editae cum Thomae Smithi et Bernardi τοῦ πάνυ observationibus in hac urbe typis mandantur. Episcopi Abrincensis Dissertationem de Navigatione Salamonis in Ophir credo te vidisse. Potestne tibi probari veteribus Periplus Africae per promontorium, quod Bonae Spei dicitur, fuisse cognitum? Genevae virorum doctorum epistolae inter quas et non paucae Camdeni, ad Peirescium, lucem videbunt. Vale, Vir clarissime, et fac quaeso ne diutius tuas desiderem. Trajecti D. X. Augusti CIOICXCVIII.

EP. XXII.

Viro singulari ingenio et doctrina

Richardo Bentleio S. P. D.

J. G. Graevius.

Te quidem valere et rem bene gerere spero et opto, quamvis nec de tua valetudine, nec de te ipso dudum quicquam audiam. Ego id aetatis ¹⁾ satis valeo, nec multis senectutis incommodis conflictor. Horas vespertinas et nocturnas impendo rebus Magni Gulielmi memoriae prodendis ²⁾, diurnas, quas vacuas a functionis ³⁾ meae muneribus habeo, impendo Ciceroni expoliendo, cujus Orationes cis duos menses videbis ⁴⁾. Tu quid moliaris aveo rescire. Non enim puto, te deterreri a quorundam vocu-

lis ⁵⁾ et asperioribus dictis a pulchrarum observationum in omne genus scriptorum editione, qua invidiae et calumniae os obstrues. Apologiam, cujus olim spem fecisti, quando habebimus? Magna laetitia me tuae perfundent litterae, qui, si quisquam, te amo, utque tibi ex sententia proveniant omnia, voveo. Qui has tibi fert litteras, est nobilis Danus, optimarum artium cupidissimus, Paulus Paulsonius, qui ad vos contendit, ut studiis invigilet ⁶⁾, et ut te Britanniae ornamentum videat, quem nullus dubito, quin sis benigne comiterque, qua es facilitate et humanitate, accepturus. Amsterodami eduntur Augustini opera. Parisiensem novissimam editionem recoquent, ut et Theologica dogmata Petavii, et ejus Demonstrationem temporum. Clericus ⁷⁾ constituerat tam Augustino quam Petavio notas apponere, sed intercesserunt Parisienses. Vale, Vir summe, et me ama. Trajecti A. D. V. KL. Martias CIOIOXCIX.

Excellentissimo Viro
 Richardo Bentleio, Magnae Britan-
 niae Regi a bibliotheca.

Londinum.

EP. XXIII.

Viro et Amico Summo
Richardo Bentleio S. P. D.

J. G. Graevius.

Pro tua, quam mihi misisti, Apologia, maximas tibi ago gratias. Nihil vulgare mihi de illa spoponderam, sed vicit opinionem meam doctrinae varietate et copia, quae supra hujus argumenti, in quo elaborasti, mediocritatem

assurgit. Non poterunt ii, qui hanc Camerinam moverunt ¹⁾, quicquam tibi reponere, si quid unquam reposituri sunt, quam argutias et cavillationes. Nunc quo ego te remunerer nihil invenio. Brevi tamen spero aliquid erit in mundo ²⁾. Pollucis Onomastico cum notis Kuhnii, et Gothofredi Jungermanni, cujus in sex priores libros inventi sunt commentarii postumi, brevi proela subibunt. Ad hanc editionem expoliendam si quid conferre volueris, potes enim, praedicabunt Editores tua beneficia. Num spes Hesychii plane decollavit? Nuper hic prodierunt Venusinae Lectiones Rutgersii ³⁾, quae tot annos jacuerunt post ejus fata. In iis multa sunt eruditionis et ingenii politissimi argumenta, quaeque interpretes Horatii ceteri non animadverterunt. Si non vidisti, faxo ut videas, si resciero te illas non vidisse. Has tibi feret Theologiae studiosus, qui Francofurti ad Viadrum ludo literario praeest, Myfortius. Is hoc iter suscepit, ut vestram beatam insulam perlustret et te quoque decus ejus videat. Quin comiter eum sis, pro tua singulari erga omnes humanitate, accepturus, nullus dubito. Ego si quando litteras tuas videro triumphabo. Vale, praestantissime Bentleie, et me ama. Trajecti, A. D. III. Non. Maii CIOICIC.

Viro Reverendo et Excellentissimo

Richardo Bentleio, S. S. Theologiae

Doctori, et Magnae Britanniae

Regi a bibliotheca.

Londinium.

EP. XXIV.

*Viro Illustri Richardo Bentleio**S. P. D.**J. G. Graevius.*

Si apud te recte est ¹⁾, gaudebo mirifice. Nam cum te amem unice, tantique faciam, ut tecum conferam paucos, neminem praeferam, non poterit non mihi summae voluptati esse, si te valere et agere ex sententia intellexero. Ego pro grandioris hujus aetatis meae ratione adhuc valeo. Has tibi reddet juvenis eruditissimus Neocorus ²⁾, qui adolescens scripsit diatriben de Veteribus Interpretibus Homeri, post in hac urbe Bibliothecam novorum librorum. Ab Electore Brandenburgico illi jam mandata est provincia docendi litteras politiores in Illustri Gymnasio Berolinensi; sed potestatem etiam petenti dedit proficiscendi in vestram beatam insulam, excolendi magis magisque ingenii, et vestras bibliothecas perlustrandi, doctosque viros cognoscendi causa. In quibus cum tu principem locum teneas, tui imprimis videndi ardet desiderio. Nullus dubito quin, qua es humanitate in omnes, praecipue humanitatis non expertes ³⁾, virum egregium sis complexurus, et aditum cum ad bibliothecas, tum ad homines eruditos in vestro regno muniturus. Quicquid in illum contuleris, in me collatum existimabo. Hesychius Phorbaei brevi proelo subjicietur cum Henrici Valesii et Danielis Heinsii, nec non aliorum observationibus; ut et Polux cum notis Kuhnii, et Gothofredi Jungermanni in priores sex libros satis copiosis. Nam ne hanc telam detexeret ⁴⁾, acerba Viri Insignis fata intercesserunt. Meum

Hesiodum denuo typis mandare constitui. Si ad hos scriptores ornandos aliquid conferre volueris, nam posse te norunt omnes, a me omnibusque *Φιλομούσοις* magnam inibis gratiam, nec immemores tuorum beneficiorum praecones invenies. Vale, Vir summe, et me ama. Trajecti Batavorum D. IX. Octobris Gregor. CIOICIC.

Pro doctissimis tuis dissertationibus de Phalaridis Epistolis gratias tibi nuperius egi, cum Germano adolescenti litteras ad te commisi. Quam multa didicerim ex hoc libro pulcherrimo et varia doctrina eaque recondita referto, malo apud alios, quam apud te. Iterum Vale.

Viro summi ingenii et doctrinae

Richardo Bentleio, Potentissimo

Magnae Britanniae Regi a
bibliotheca.

Londinum.

EP. XXV.

Viro Summo Richardo Bentleio

S. P. D.

J. G. Graevius.

Non miraberis saepius me litteras ad te dare juvenibus bonae mentis ac *Φιλομαθέσι*. Nemo me audit de cultioribus artibus disserentem, quin et audiat saepius commemorantem tui ingenii, doctrinae ac virtutis laudes meritas. Hinc omnes te videndi, cognoscendi et coram, quem ante suspiciebant, venerandi desiderio tenentur, quicunque in vestram beatam insulam contendunt. Qui has tibi feret Germanus est optimus, et pro captu aetatis satis eruditus juvenis, omnis sane eruditionis cupidissimus,

quem si comiter admittere dignaberis, augebis numerum eorum, qui te colant et tua in me beneficia. Quid scribam de re litteraria vix invenio. Vita Procli, quam Marinus¹⁾ memoriae prodidit, integra in Germania est edita, eum non exigua pars adhuc fuerit desiderata. De Inscriptionum Veterum corpore, quod hic moliebatur Halma, nuperius tibi scripsi; sed nunc videtur ab hoc instituto deteritus nescio quorum suasu, et sumtum magnitudine, praecipue cum pauci sint qui nomina velint dare ad emendum hoc opus, alienior esse, quamvis per se illius edendi curam susceperit summisque precibus a me petierit, ut meis id sibi liceret auspiciis publicare. Ineditarum tamen a Gudio collectarum, et quas ipse non paucas conquisivi, volumen ut adornetur studebo. Romae fati concessisse Fabrettum²⁾ nonagenarium, qui paucis ante obitum diebus, cum suas Inscriptiones mihi mitteret, se de agro Romano commentarium proelis subjecturum mihi significarat, credo te audisse. Amsterodamenses etiam senem pereruditum Stephanum Morinum extulerunt. Pauci in his et aliis gentibus succrescunt viris tam eximiis. Te Deus diu servet incolumem, qui inter primos es, qui rei litterariae dignitatem sustinere et propagare potes. Vale et me ama. Trajecti prid. Kal. Sextiles Dionys. CIOIOCC.

Illustri Nomini Tuo
addictissimus
Graevius.

Viro ingenio, doctrina, virtute illustri

Richardo Bentleio

S. S. Theologiae Doctori, et Augusto Britanniae Regi a bibliotheca.

Londinum.

EP. XXVI.

*Richardo Bentlyio Viro Summo**S. P. D.**Joannes Georgius Graevius,*

Cum diu nihil de te audierim, magno tamen tui desiderio tenear qui te in primis nostri seculi ornamentis colo et suspicio, nolui hanc occasionem memoriam meae in te observantiae refricandae ¹⁾. Has tibi tradet Franciscus Burmannus, Francisci celeberrimi Theologi filius, Petri collegae mei elegantissimi frater. Praeconem verbi divini agit apud Brielanos, quas partes etiam sustinebit apud Legatos nostros, qui mittuntur ad Vos, ut Serenissimae Reginae de auspicata inauguratione regni gratulentur, et foedera anteinita firmitus sanciant. Burmannus Hebraice, Graece, Latine est pereruditus, in Philosophia, in Mathematicis artibus et omnis doctrinae varietate versatus egregie. Excellet etiam pietate, integritate vitae et morum suavitate. Te dudum is admiratur et suspicit, et tanta tui cupiditate inflammatus est, ut nihil ardentius desideret, quam te videre, et tuis pasci sermonibus. Nullus dubito, quin, ubi eum cognoris, se tibi sit illico probaturus. Si tamen et mei causa illum sis complexurus arctius ²⁾, magna accessione tua in me merita cumulabis. Nos hic sollicitos tenet Caesaris insula in ripa Rheni sita, quae a nostris acriter oppugnatur, illius praesidiariis acriter repugnantibus. Interea Rex Burgundiae cum numerosissimo exercitu invasit Clivensem agrum. Sed de his superi viderint. Si quaeris quid rerum geram, ante quatrimum jussu Ordinum parentavi

Magno Gulielmo, in cuius etiam Vita pertexenda pergo. Non paucas horas impendo recensendis Gruteri Inscriptionibus ³⁾, quas in multis locis et correxi et auxi cum ex aliis, tum ex Marquardii Gudii codice, quem secum circumtulit in Italia et Gallia, et cum lapidibus ipsis plurimas contulit; non paucae quoque illustrantur. Si quid conferre dignaberis ad id opus ornandum, non ingratos tui beneficii praecones cognosces. Sequetur statim Gruterum tomus ineditarum. Julii Pollucis Onomasticon editur in folio, ut loquuntur, cum eruditissimorum virorum notis. Tu quid moliaris si ex te certior factus fuero valde gaudebo. Vale, Vir praestantissime, et me ama. Trajecti D. IX. Maii CIOCCII.

Viro Summo

Richardo Bentleio,

Londinum.

EP. XXVII.

Excellenti Viro Joh. Georgio Graevio

R. Bentleius sal.

Cum memoria repeto, Vir amicissime, quantum jam temporis effluxit, ex quo literas de communibus studiis vel ad te misi vel ad ullos Eruditorum, quos mare a Britannia nostra separat; non possum non damnare fatum meum et annorum duorum et amplius quasi jacturam plorare. Sic enim meae se res habuerunt, postquam ex iacundissimo otio protractus sum ad splendidam hanc sane et satis opulentam sortem, sed obsessam infinitis negotiis per caput et circa latera quotidie salientibus ¹⁾. Quod ergo interro-

gas, Quid moliar, quemve Authorem, Hesychium Maniliumne, notis meis illustratum edere parem; scias me toto hoc biennio vix unum et alterum diem vacavisse humanioribus literis: tantum abest, ut dignum aliquid tuis oculis jam a me sit expectandum. Vide tamen, quid consilii jam a mense fere ceperim, ne plane Literarum oblivio me caperet. Statui mecum, horis subsecivis ²⁾ et relaxandi animi causa Poetas aliquot cum Latinos tum Graecos recensere; quos typis donatos generosae Juventuti, quae in Collegio meo S^tae Trinitatis hic educatur, dono dem. In his primus prodibit Horatius ³⁾, cujus olim, cum juvenis essem, ulcerosa aliquot loca feliciter sanasse videor. Et spero equidem, pro amicitia nostra condonabis; si speciminis gratia semel et iterum conjecturas hic meas ponam, de quibus sententiam tuam, ubi commodum erit, resciscere aveo; obsecroque ut eam libere et sine omni assentatione velis ostendere. Od. I. 23. ⁴⁾ Nam seu mobilibus *veris* inhorruit Adventus foliis, seu virides rubum Dimovere lacertae, Et corde et genibus tremit. Non multis opus est, ad lectionem hanc, etsi vulgo receptam, convellendam penitus. Nam praeter insolentiam dictionis, *Adventus veris inhorruit* foliis; id etiam incommodi est, quod sub *veris* adventum nondum folia emittuntur arboribus; et quod praecipuum, non vere tantum (ut haec lectio postulat) sed et aestate non minus et autumno foliorum strepitu terrentur hinnulei. Nosti in vetusto codice (teste Mureto) scriptum esse *ad ventum*. Hoc recte; unde adjutus sive ille sive Jos. Scaliger pro *Veris* substituebat *Vitis* inhorruit. Verum hoc etiam parum cedit feliciter, quia in *avis montibus et sylvis* ⁵⁾, ubi vagantur hinnulei cum matribus, vi-

tes non seruntur. Ne te diutius detineam, lego absque ulla fere mutatione ⁶⁾,

Nam seu mobilibus *vepris* inhorruit

Ad ventum foliis, seu virides rubum, etc.

et apposite *vepris* cum *rubo* jungitur: ita enim et Columella VII. 6. Nam nec rubos aversatur, nec *vepribus* offenditur. Ecce tibi et conjecturam alteram;

Od. I. 35. ⁷⁾ Serves iturum Caesarem in ultimos

Orbis Britannos —

ubi τὸ *Orbis* ne Latinum hic quidem, nedum Horatianum, existimo; et vere uti credo mihi persuadeo Poetam hic absolute posuisse Ultimos Britannos, sine otioso et inerti illo appendice. Sic enim et Horatio et aliis solenne est.

Od. I. 36. ⁸⁾ Qui nunc Hesperia sospes ab ultima.

II. 18. Premant columnas ultima recisas Africa.

II. 20. Et ultimi Noscent Geloni.

Virgilius ⁹⁾:

Tibi serviet ultima Thule.

et

Gemit ultima pulsu Thraca pedum.

et

Viresque Orientis et ultima secum Ba-
ctra vehit.

Catullus ¹⁰⁾:

— — Quod comata Gallia

Habebat unctum, et ultima Britannia?

Quid plura? Vix possum dubitare, quin Horatius sic posuerit,

Serves iturum Caesarem in ultimos,

Oro, Britannos —

Nam Fortunam alloquitur et precatur, ut in ipsa Oda videre est ¹¹). Sic alibi (ut hic, serves, oro)

Sat. II. 4. ¹²) Sed des veniam bonus, oro.

Et Virgil.

Ipsa canas, oro.

et,

Solum Aeneas vocat; et vocet, oro.

Plura quidem volupe esset hisce attexere; sed et tempus et charta me memorem monent, ut Occupationibus tuis parcam, ne nimium diu te interpellando in publica Eruditi Orbis commoda offendam. Illud, ni grave est, scire cupio, quid tu de duobus his locis sentias: tum et an probetur tibi conjectura nostra, in loco ex Arte Poet. ¹³):

Et male *ter natos* incudi reddere versus, quam olim proposui in Notis editis ad Callimachum ¹⁴). Iudicio enim tuo et paucorum aliorum, qui a te secundi sunt, omnia tribuo; sed omnibus haec probatum iri nec spero equidem, neque opto. Quia et si qua in scriniis habes (ut sane non potes non habere plurima) vel ex vetustis codicibus vel ex foecundo ¹⁵) Ingenii fonte hausta, quibus emendatior haec prodeat editio; quae tua humanitas est, non invidebis ea nobis, gratissimis beneficii tui praeconibus futuris. Gratias vero, ut par est, habeo maximas ¹⁶), quod humanissimum Burmannum, qui has deferet, commendatum mihi voluisti. Is et Londini me et Cantabrigiae hic invisit; adjutusque est omni ope nostra, et sua causa, et praecipue tua, Vir magne, cujus amicitiae nihil possum negare. Habes etiam una cum his literis Inscriptiones aliquot et Icones Veterum Lapidum ¹⁷), ex oppido Landchaster prope Dunelmum, ubi Romanos olim Stativa, Praetorium, Basilicam et Balneas habuisse ipsae

adhuc ruinae ostendunt. Eas tibi subministrat Vir eruditus et humanus, qui nunc Cantabrigiae est, nudiusque tertius me oravit, ut ad te mittendas curarem. Salutat te et Neocorus ¹⁸⁾ noster, qui in Suida nunc totus est, praeclarum mehercule et ingenii et industriae sui specimen editurus. Miraberis tot loca sanata, tot fragmenta suis sedibus et auctoribus reddita. Id opus celeri passu progreditur; et ubi semel exierit, omnem omnium expectationem vincet ¹⁹⁾. Quid agit Cicero tuus? Saepe mihi aurem vellit ²⁰⁾ celeberrimus Praesul Norvicensis, de Codice suo, quem jam per Decennium opinor apud te detines. Tomus est Philosoph. in folio, ex Editione Rob. Stephani cum variis Lectionibus ex Codice Vetusto. Optimum esset, si velles tibi describere: et Codicem huc remittere; dolet enim tam bonum librum tam diu bibliothecae suae locupletissimae deesse. Sed vale tandem, Vir Excellentissime, et me, ut facis, amare perge.

Cantabrigiae, August. 20, 1702.

Viro Excellenti

Johanni Georgio Graevio

Ultrajecti.

EP. XXVIII.

Viro Magno Johanni Georgio Graevio

S. P. D.

Richardus Bentleius.

Non dubito, quin Literas Neocori et meas acceperis, quas a Cantabrigia huc Londinum ad optimum Burmannum misimus, ut Bataviam ad te deferendas curaret. In illis consilium meum tibi aperui de edendo Horatio, petii-

que, ut si qua tibi esset copia sive veterum Lectionum seu novarum Conjecturarum, eas mihi impertire velles, quo editio fieret et melior et luculentior. Ab eo tempore nihil a te Literarum habui. Nuper autem Londinum evocatus ad Conventum Ecclesiasticum, ut primum Bibliopolia invisebam, in elegantissimi Brookhuyssii Propertium incidi ¹⁾; unde magno meo gaudio didici, penes te esse veterrimum Venusini nostri Exemplar. Ego vero hic in Britannia aliquot nactus sum non contemnenda, unum praesertim ex Bibliotheca Regia, quod ter quaterque veram lectionem exhibet in aliis quae vidi omnibus interpolatam. Facile tamen inter omnes Codices primas obtinet Antiquissimus Blandinius, olim Petro Nannio ^{*)} et postea Jacobo Cruquio ²⁾ perlectus, sed non satis intellectus. Utinam vero extaret adhuc iste Codex; et quidem fortasse is ipse est, quem domi apud te habes: quod an verum sit, facile rescire poteris ex Satyra VI. lib. I. ³⁾ ubi cum caeteri habeant,

Ast ubi me fessum sol acrior ire lavatum

Admonuit, *fugio rabiosi tempora signi,*

solus Blandinius a prima manu exhibet, — *fugio campum lusumque trigonem.* Quae verissima sane lectio est, ut in editione nostra palam fiet; vulgata autem et commentitia et absurda. Sed sive tuus ille codex idem est qui Blandinius, sive alius: obsecro te per amicitiam et studia haec communia, ut eum mihi commodatum huc mittas; quod et cito et tutissime fieri poterit, cum navigia nostra, quae Ducem Marlborough expectant ⁴⁾, ad nos revertuntur. Scis multa in veteribus membranis a

^{*)} Vide ejus Miscell. 3.

mann secunda esse, multa sub litura delitescere; ut plane multum intersit, an tuis oculis usurpes librum an alienis fidem habeas. Cito tibi salvus redibit, et una novus Horatius, haud paullo, nisi me omnia fallunt, nitidior et sanior. Vale.

Episcopus Norwicensis te salutatur; qui te amat plurimum. Scire autem cupit, Catalogum MSS. Britannicorum Oxonii Edit. II. vol. Fol. quam dono tibi jampridem misit, acceperis necne,

Londini, e Bibliotheca S^{ti} Jacobi
die Octob. 30. 1702 stil. vet.

Celeberrimo Viro
Johanni Georgio Graevio
Trajectum
Bataviae.

EP. XXIX.

Viro Reverendo et Eruditissimo
Richardo Bentleio S. P. D.
Petrus Burmannus.

Non satis fausto ad amicitiam tuam auspicio aditum mihi facere videor, cum primas quas ad te dare contingit, literas magnae acerbitalis nuncias mittere cogar: obuisse enim grande illud reipubl. litterariae lumen, Academiae nostrae decus, meum unicum praesidium, Jo. Georg. Graevium, ex his videbis. Proximo die Jovis XI. Januar. aedibus egressus erat ut apud me pranderet, sed in aedibus Cl. Pontani Theologi, quas in itinere transiens intraverat, subito omnium membrorum stupore correptus,

et brevi amisso linguae et sensuum usu ad vesperam exstinguitur. Vides, Vir Reverende, insignem jacturam, quam omnes, qui Graevium coluerant et amarunt, fecerunt irreparabilem. Quis enim tam illustris viri personam sustinebit? Quis gloriam illam et famam, quam Academiae nostrae peperit, tuebitur? Video in imbecillimos humeros gravissimum onus procubiturum; video me destitutum amicissimo magistro et ductore ¹⁾, qui me ut filium semper amavit et fovit, qui me sibi senescenti vicarium adscisci voluit. Vix a perturbatione, quae me ad subitum tantae calamitatis nuncium dejecit, mens consistere potuit. Hoc ipso illaetabili officio ²⁾ dum fungor, annuntiandi tam amicissimi viri mortem, recrudescent plaga, et omnis cogitandi et scribendi copia et facultas adimitur. Sedent in squalore ³⁾ et miseria filiae, quas reliquit. Et quia cum Parentis amicis, qui extra Bataviam degunt, dolorem suum communicare nequeunt, me, ut earum verbis id praestarem, rogarunt, et ut benevolentiam et amorem, quo patrem complexi fuerunt, si res ita ferat, erga se continuare velint pro illis contenderem. Invitus ingratum illud officium suscepi, unde non alium fructum sperare possum, nisi tam illustris Viri amicis me eadem opera commendem, ipsisque, si quid in his regionibus curatum velint, fidem et industriam meam offeram. Tibi praeter reliquos, Vir Reverende, cujus nomen propter insignem eruditionem diu suspexi et admiratus fui, innotescere jam dudum optavi, itaque nihil jucundius umquam mihi accidere poterit, quam si mutuo literarum commercio me beare volueris. Orationis, quam nuper de felicissima anni praeteriti militia ⁴⁾ habui, jam Brielam ad Fratrem, qui ad te curabit, misi, quam ut placida

fronte accipias et legas, meque in amicorum numerum
adsciscas oro. Vale et me ama. Trajecti Batavorum
a. d. XV. Januar. CIOIOCCIII.

P. S. Si commodo tuo fieri possit, ut Custerum
nostrum hoc tristi nuncio impertias, summo opere con-
tendo.

A Monsieur
Monsieur Richard Bentley,
Docteur en Theologie, Bibliothécaire
de Sa Majesté à St. Jacques
à
Londres.

EPISTOLAE RUHNKENIANAE.

I. EPISTOLAE AD RITTERUM DATAE.

EP. I.

Viro Eximio, Jo. Dan. Rittero ¹⁾

David Ruhnkenius S. P. D.

Quoties de Te beneficiisque Tuis in me collatis cogito (cogito autem saepissime), toties mihi ipse succenseo, quod Te haud salutato e Saxonia discessi. Sed haec atque alia ineuntis adolescentiae vitia, cum jam praeclaris, ut mihi blandior, virtutibus sint emendata ²⁾, non dicam Tu, quem ego longe omnium humanissimum aequissimumque cognovi, sed ne alii quidem rugosa mihi fronte exprobrabunt. Tibi quidem, o Rittere suavissime, semper jucundum erit, ejusmodi discipulum finxisse, qui et gratum piūque se praebeat, et immortalem laudem Tuam aliarum etiam gentium eruditis enarret. Diu multumque dubitavi, compellaremne Te literis, an tacitus merita Tua, ut feci adhuc, in posterum quoque venerarer. Sed vicit tandem pietas pudorem.

Equidem fateor, hoc literarum commercium Tibi apud Vitembergenses nulli esse honori: at erit voluptati,

et, nisi me omnia fallunt, alicui etiam emolumento. Quod si inde dedecus ad te perventurum putes, dissimules quaeso, amicitiam nostram quasi postliminio restitutam ³⁾. Cupio enim et ipse, nomen ut meum in istorum hominum animis extinguatur. Jam scopulum illum, ad quem ne adhaeresceret ⁴⁾ meus pudor verebar, praetervectus, quid mihi ex eo tempore, quo a Te discessi, obtigerit, ordine quidem, sed breviter referam. Vix in Bataviam, liberalem illam ingeniorum altricem, perveneram cum ecce! celsi ingenii juvenis Tuique inprimis studiosus, Gerardus Meermanus, mihi θεὸς ἐκ μηχανῆς ⁵⁾ appareret. Hic postquam incredibile discendi studium, quo ardebam, animadvertisset ⁶⁾, statim me studiis fratris sui minoris praefecit, ac, ne quid beneficiorum deesset, ita parentibus suis commendavit, ut ejus pater, vir illustris, quoad vixit, mihi patris loco fuerit ⁷⁾ et mater etiam nunc matris loco sit. Cum Meermano igitur juniori tres fere annos in Academia Leidensi suavissime traduxi, ita quidem, ut et illi viam in literis praeirem, et magnam diei partem summorum virorum lectionibus, mihi ipse consulens, tribuerem. In jure civili mihi dux et auctor obtigit Gerlacus Scheltinga, doctus et acutus Ictus, in quo facile Schultingii discipulum agnoscas; in historia et antiquitate Romana Franciscus Oudendorpius ⁸⁾: in Graecis literis, deliciis nunc meis, Ioannes Alberti, inprimisque δαυμόνιος ille Hemsterhusius. Hunc virum docentem audivisse et cognovisse familiaris, in maxima felicitatis meae parte pono. Hic enim mente supra humanam sortem evecta et immensa reconditae eruditionis copia Leidensi Academiae Scaligerum, Salmasium et quidquid alias praecleari habuit, solus reddit. Triennio

prope hic transacto, lautissimis conditionibus propositis, me in contubernium suum adscivit Vir praestantissimus, Jac. Philippus D'Orvillius, in quo adhuc, Musis meis laetantibus, vivo. Interim tamen, indulgente hoc Maecenate, fere singulis hebdomadibus Amstelodamo Leidam excurro: quo me non solum lux Academiae, sed bibliotheca etiam publica, antiquis membranis mirum quantum referta, invitat. Ex hoc thesauro potiora Constantino Harmenopulo ⁹⁾ ornamenta depromsi, ejus ego πρόχειρον νόμων cum plurimis MSS. et Basilicis horumque synopsi collatum in dies magis ac magis perpolio, ut aliquando digni quid et Tua, mi Ritttere, et ceterorum doctorum disciplina edere possim. Multae mihi praeterea in mundo sunt in graecos latinosque auctores animadversiones; sed in nullum plures, quam in illa toties mihi a Te commendata Cyrilli et Philoxeni Glossaria ¹⁰⁾, quibus ego partim ingenio, partim MSS. Glossariorum ope, amplius sexcentis locis, feliciter medicinam feci. Sed satis de vitae studiorumque meorum ratione. Nam omnia si persequi vellem, charta me deficeret. Tuis scriptis, mi Ritttere, scias, nusquam terrarum dignius quam hic statui pretium. Ac licet Batavi nostri Te jam antea summis laudibus tulerint, nuper tamen, edito ultimo Cod. Theodos. volumine, insigne incrementum cepit fama Tua. In quo opere cum alii alia mirantur, ego nihil tantopere miror, quam εὐστοχίαν ¹¹⁾ illam criticam, qua locis depositis ac prope desperatis Novellarum Theodosii, Valentiniani etc. et lucem et medelam attulisti. Quantisne laudibus Observationum libri ornabuntur, quorum desiderium vix ferunt harum literarum studiosi? Omnino sunt Batavi nostri acerrimi ingeniorum censores. Quo

fit, ut ex immensa ista Germanorum eruditorum turba vix novem decemve aliquo numero ab iis habeantur. Horum in censum, cum Tu, χαριέστατε Rittère, imprimis referaris, merito Tibi de tanta felicitate gratulamur. Nullum hominum genus magis detestantur, quam impudentes istos compilatores¹²⁾ vel etiam eos, qui, etsi aliqua tradunt haud contemnenda, tamen, ut liber fiat, ipsis dupondiis nota inculcant. Dii boni! quoties illa Germaniae lumina (sic enim a suis celebrantur) et ego et homines amicissimi, Wesselingius¹³⁾, Alberti, Wetstenius, alii, ridemus. Cui risui utinam et Tibi interesse liceret. Novimus enim, quantum Tibi supra cives Tuos sapias animoque divinitus excitato agites altiora. Cum igitur Tu, Vir egregie, (huc enim revertor) jam illustre nomen apud Belgas nostros consecutus sis, noli in posterum concedere, ut scripta Tua limatissima Lipsiensibus typis foedentur. Et nomen Tuum, et qualiscunque in hac regione auctoritas mea cuivis, quod paras, operi excudendo ejusmodi Tibi bibliopolam parabunt, qui et pro opera impensa liberaliter Tibi satisfaciat, et opus ipsum splendidis typis exscribendum curet. Historia certe juris ut nitidissime et accuratissime excudatur, non Verbeekii solum, sed et ego operam sumus daturi. Neque ipse iis diebus, quibus Leidæ versor, emendationem defugiam. Gestit animus cum totum opus videre, tum illam imprimis partem, qua juris Graeci historia explicatur: quam Te multo accuratius tradere et posse et velle scio. Latent etiam in Adversariis meis, quibus Suaresii Notitia non mediocriter et suppleri et emendari possit.

Meministi fortasse, Optime Rittère, me Tibi adhuc Minerval debere. Hoc debito ut me exsolvam, constitui

ad Te mittere quosdam libros recens hic editos edendosve, qui ad artem nostram pertinere videantur. Invenies igitur Lipsiae proximis nundinis a me transmissa

- 1) Barnabae Brissonii Opera Minora Omnia, cum animadversionibus Alb. Dieter. Trekellii fol., quae cum maxime prelum exercent. (Tua hic de Cognitoribus disputatio eximie laudatur.)
- 2) Ejusdem Trekellii Antiquitatum Selectarum Pars prima, in qua agitur de Jure Civitatis, Quiritium, Latii, Italici, Coloniarum et Municipiorum. Hagae Comitum 1746. 8. Vellem hic liber Tibi ad manus fuisset, antequam notas in Heineccii Historiam Juris perfecisses. Multa Auctor nova tradit, nonnulla tamen arguta magis quam vera.
- 3) Gerardi Meermani Animadversiones criticae in Caji Institutiones.
- 4) Matthiae Roeveri, viri longe doctissimi, Diss. ad loca quaedam Juris civilis depravata. Leidae 1739. 4. Saepius hic emendantur Novellae Valentiniani, Majoriani, etc.
- 5) Ej. Roeveri Fragmentum veteris Icti de juris Speciebus et Manumissionibus Graece et Latine, itemque Emendationes in Glossas Nomicas. Leidae 1739. 8.

Quodsi forte unus et alter horum librorum Tibi jam obtigerit, velim me certiore facias, ut alius in ejus locum substitui possit. Alio tempore Tibi dono dabo aut potius ut debitum solvam, novam Theophili editionem, Fabrotiana infinitis modis meliorem, quam nuper prelo subjecit Ictus Graece doctissimus, Otto Guilielmus Reitzius; qui etiam aliquot meas conjecturas adjiciet.

Atque hic scribendi finem facerem, nisi Te scire vellem, quam me nunc pueret Diss. de Galla Placidia Aug. ¹⁴⁾ non quod Tuas Tu partes minus bene egeris (omnia enim docte et luculenter exposuisti), sed quod ego praeclare a Te inventa Bergeriano ¹⁵⁾ i. e. declamatorum more ita calamistris inussi, ut ejus, quod in historica narratione naturale esse debet, nec vola nec vestigium supersit. Quare, si quando illam una cum aliis edere constitueris, quod Tuum est, Tibi vindica, nomen meum dele, habitum orationis muta et Tuo naturali nec affectato scribendi genere omnia exorna. Sed iterum aliud succurrit. Fortasse brevi D'Orvillii nostri sumtibus iter suscipiam in exteras regiones, inde codd. MSS. et variis lectionibus onustus rediturus. Si quid in Bibliothecis, quod ad Cod. Theod. pertinet, offendero, illud omne Tuum erit. Exstant in ditissima Bibliotheca Leidensi duo Codd. membranacei Summarii Corporis Alariciani, alter quondam Alexandri Petavii longe vetustissimus, alter Isaaci Vossii paulo recentior. Utrumque, si jusseris, cum edito committam. Nunc tandem desino; quamquam plura, quae Tua scire refert, sunt praetermittenda. Vale igitur, Virorum, quos novi, doctissime et integerrime, ac pientissimum ¹⁶⁾ nec indignum fortasse Te discipulum, ut quondam amasti, ama. Scribeb. Lugduni Batavorum, ex aedibus fratrum Verbeekiorum. d. 29. Jul. 1747.

Fratres Verbeekii plurimam Tibi impertiunt salutem, nec dubitant, quin jam acceperis ab Huhnio Advocato Lipsiensi cum Jurispr. R. et A. tum praemium 70. thal. Literas ad me tuas velim iis, quas ad Verbeekios mittis, includas. Nobiliss. Uffenbachius ¹⁷⁾ (quod paene scribenti exciderat) postquam hic Juri publico et privato di-

ligentem operam navasset, in Galliam profectus est, indeque in patriam redibit. Ego vero de mea patria repetenda nunquam cogito. Jam enim λωτὸν ἔφαγον ¹⁸).

EP. II.

Viro Egregio, Jo. Dan. Rittero

David Ruhnkenius S. P. D.

Mirifice gaudeo, Te, gravissimo morbo depulso, ad pristinam sanitatem rediisse ¹). Addat Numen hanc muneri suo perpetuitatem. Historiam Juris secunda nundinarum hebdomade Lipsiae videbis. Verbeekii fratres pro impensa opera plurimas Tibi gratias agunt, quatuorque dono mittunt exemplaria. Horum, quod dolebant, nullum ob temporis penuriam ligari potuit. In praefatione festinatus a Te scripta nonnulla mutavi. Sed nollem irrepsisset error typographicus, *collecturi* pro *collecturae*. Exemplaribus Historiae Juris Tibi destinatis splendidissimus Meermanus noster adjecit novam Caji editionem, quam cum nuper Parisiis versaretur, secundis curis perpolitam membranae imprimendam curavit. Diss. Tua *de itineris, actus et viae differentia* quantopere placuerit, vix dici potest. Ubique elucet acerrimum, quod omnes in Te mirantur, judicium. Exornabit pulcherrima hac symbola Theophilum suum Celeb. Reitzius. Licebit in posterum eodem modo Tuam de intricatis quibusdam quaestionibus sententiam elicere. Certo, si quando otium fuerit, consimilem dissertationem *de Jurisdictione* conscribes. Nam, quantum e privatis sermonibus Tuis re-

cordor, multa in hac materia nova statuebas et a vulgi opinione abhorrentia. Sed cave hujus generis Dissertationes homini ventoso²⁾ et lucri cupido, Menkenio, mancipēs. Tua virtus, mi Rittēre, tam alte Te evexit, ut Te pudere debeat societatis vilissimorum hominum, qui Miscellanea Lipsiensia nugis suis replent. Nam si a tribus quatuorve commentationibus discesseris, nihil in toto opere reperitur, quod doctorum virorum oculis dignum sit. Negabat heri Hemsterhusius ὁ μέγας, se librum istum emere, qui bona tam pauca totque mala contineat. Si quid Schediasmatum vulgari velis, illustriori loco, id est in Observatt. Miscellan. a D'Orvillio nostro collocabitur. Accepi a Saxio, Menkenium politissimo Ernesto Hesychii exemplar donasse. Insignis, fateor, liberalitas. Sed vide, quanta fraus fuerit hominis. Hoc exemplar Bibliopola, Samuel Luchtmanus, me potissimum impellente, Cl. Ernesto pro recensione dono dedit Menkeniumque, ut ipsi suo nomine offerret, per litteras rogavit. At is, omīssa beneficii Luchtmanniani mentione, ut sibi Ernestum devinciret, quasi de suo dedit. Tenes furem. Emendationes Tuas in utramque partem Hesychii proxime exspecto. Gratissimum feceris et mihi et deliciis nostris, Ioanni Alberti, qui ex iis, quae de Euhagis disseruisti^{*)}, quantum in hoc studiorum genere valeas, satis intellexit. Vellem, mi Rittēre, ut, quidquid Tibi est emendationum in Zosimum, Dionem Cassium, Ammianum Marcellinum aliosque scriptores, brevi colligeres et Criticarum observationum titulo per bibliopolas

^{*)} Pr. Observationes historicae (Viteb. 1742. 4.) c. 2. p. 11 — 14. laudat ad h. l. Hugo. B.

nostrates vulgares. Magnum inde ad nos emolumentum, neque minus ad Te decus redundaret. *Καὶ ταῦτα μὲν δὴ ταῦτα* ³⁾. Jam quod felix faustumque sit, Ioannis Luzac, Librarii Leidensis nomine, deferimus Tibi curam Jurisprudentiae Antejustinianeae ornandae edendaeque, nec dubitamus, quin eventus opinioni nostrae responsurus sit. Placet vero Operis augusti Specimen, aut, si mavis, Pro-dromum ineunte aestate edere, simulque homines erudi-tos, ut symbolam conferant, publice invitare. Plurima et prope invidenda Tibi ad manum erunt subsidia, ut ex adjecta schedula ^{*)} disces; quae omnia in Speciminis

^{*)} Sed hanc schedulam eheu desiderari, queritur idem V. D. — Plura de eodem argumento habes Ep. VII. infra. Sed ante omnia conferendae sunt lectu dignissimae Ger. Meermani da-tae ad Ritterum literae, in eodem Hugonis Diario editae p. 376. sqq. *B.*

Ejusdem epistolas duas ineditas, quas habeo, quum ad eandem rem spectent, nolo premere, quanquam paulo negli-gentius scriptas. *F.*

Viro Doctissimo atque Celeberrimo

Jo. Danieli Rittero

S. P. D.

Gerardus Meerman.

Quas ad me dedisti literas humanissimas, V. Cl., ut ab una parte mirifice me exhilararunt, eo quod in amore ac fa-vore Tuo me locum adhuc habere ex illis perspexi, ita ab al-tera parte moerorem haud parvum injecerunt, eo quod tristissi-mae vestrae sortis, quam horrentia arma Armis vobis adtule-runt, participem iis me facere voluisti. Faxit Deus Opt. Max., ut propediem avortantur haec grassantis belli mala, utque in posterum multos per annos tranquilla pace frui Tibi liceat, ut ita quae restant pretiosa tempora Musis consecrare possis, at-que ita resarcire, quam nunc pateris, insignem jacturam.

Ad Harmenopulum nostrum redeo, quem nova indutum veste erudito orbi haud ingratum fore auguror. Ei vero mi-

praefatione a Te sunt commemoranda. Praeterea emendationes Tuas maxime ingeniosas velim seligas iisque spe-

rificum ornamentum adferet, quam perhumaniter nobis obfers, *συμβολή*, collatio scil. Cujaciana ex Codd. MSS. ad autographum a Te descripta et subinde emendata. Quum vero aequissimum sit, quod vicissim Tibi stipularis, V. Cl., laboris Tui redhostimentum, quod debita cum gratiarum actione Tibi rependam (mei enim, praefiscine dixerim, omnes sumptus sunt in emendationem Icti Graeci impendendi) maximopere exoptatum Te cupio, ut quamprimum fieret, Harmenopulus ad me tutissima via perferatur, quem Reitzii curae diligenter commendabo. Vale, V. Celeb. meque Tuo amore prosequi perge. Dab. Roterodami die XIX. Maji 1758. P. S. Si forte fasciculus ad aliquem Amstelodamum dirigi debeat, peto ut inscribatur: à Messieurs, Messieurs van Alphen, et Dedel, Marchands à Amsterdam, pour faire parvenir à Mons. Meerman, Pensionnaire à Rotterdam.

Viro Doctissimo atque Celeberrimo

Joanni Danieli Rittero

S. P. D.

Gerardus Meerman.

Quandoquidem Petrus Hondtius, Bibliopola Hagiensis, meo potissimum hortatu, constituit, unum adhuc Tomum supplementi loco dare ad Thesaurum meum utriusque Juris, qui praeter accuratum Legum atque Auctorum in universo Syntagmate explicatorum Indicem, Const. Harmenopuli Promptuarium cum notis et emendationibus Virorum doctorum tam editis quam ineditis continebit, aliquam me apud Jurisprudentiae Cultores gratiam reportaturus mihi videor, si Auctori huic quascunque invenire licebit, tulerim suppetias. Sunt vero penes me, praeter edita exempla, ineditae Observationes Antonii Contii, Emanuelis Soarez a Ribeira, (qui novam Harmenopuli editionem molitus fuit) Andreae Penae, et trium quatuorve Anonymorum, et ex liberali Celeb. Ruhnkenii dono, etiam Gerardi Falcoburgii, qui omnes ex diversis Codicibus MSS. egregiam Icto Graeco tulerunt medicinam. Promissa quoque est egregia Collatio Cl. Salmasii, cujus ope Constantinus aliquot titulis reddi poterit auctior. Sed maximum ornamentum novae

cimen exornes. Ingeniosas emendationes postulo propterea, quod omnis diligentiae laus apud Batavos languet, ingenii viget. Inprimis opera danda est, ut mature Codicis Wurtzburgensis copia fiat. Latent, ni fallor, in Germaniae Bibliothecis plura hujus operis ornamenta, quae utinam Tu e situ et pulvere extrahere posses. In posterum, si me amas, fac verbosiores literae ad me redeant. Vale, Ritttere, decus nostrum et valetudinem Tuam quam diligentissime cura. Dab. Lugduni Batavorum d. 27. April. 1748.

Editioni Tu conciliare posses, V. Cl., qui, Ruhnkenio nostro teste, ex Codice Senatus Lipsiensis descripsisti integrum apparatus Summi Viri Jac. Cujacii in auctorem nostrum, quem sane si pro summa Tua atque innata humanitate nobis largiri velles, esset, quod Jurisprudentiae de perfectissima et quovis cedro digna editione gratulari possemus. Omnem enim in ea curanda movebit lapidem V. Cl. Gulielmus Otto Reitzius, qui me stimulante hanc spartam suscepit, nihilque ad eam ornandam negliget. Quidquid pro adhibita in descriptione ex authentico opera Tibi deberi aequum judicaveris, V. Cl., Tibi cum debita gratiarum actione rependetur. Denique, si hoc forte Tibi grave haud sit, oratum Te velim, ut quam citissime, attamen secure, et si aliqua ratione moles id permittat, per cursum publicum hoc ad me Roterodamum dirigatur *μήλιον*; quia sine mora operi se accincturus est Reitzius noster. Vale, Vir Celeberrime, et Jurisprudentiae Stator egregie, meque Tui amantissimum benevolentia Tua prosequi perge, atque ad mandata Tua exsequenda paratissimum crede. Dab. Roterodami d. XIII. Aprilis 1758. P. S. Si ob nimiam molem forte integrum opus una mitti haud possit, gratiam apud me inires, si saltem ad me perferri curares, quae ad Prooem., Indicem Titt. et Librum primum *προοίμιον* pertinent; quoad reliqua enim, duorum triumve mensium tempus supererit.

EP. III.

Viro Magno, Jo. Dan. Rittero
David Ruhnkenius S. P. D.

Jam diu literas Tuas exspecto, mi Rittere. Putabam, frequentius inter nos literarum commercium futurum. Certe in me nunquam diligentiam desiderabis. Cl. Reitzii literae Tibi destinatae jam per duos menses apud me jacuere, non alia de caussa, quam quod quotidie literas Tuas exspectabam, quibus deinde responderem et Reitzianas adjungerem. Nunc tamen visum est non diutius retinere. Harmenopuli Cujaciani desiderium vix ferro ¹⁾; etsi mihi hoc tempore magis res est cum Homero, Callimacho, Apollonio Rhodio et Epigrammatariis Graecis, quam cum ICTis Constantinopolitanis. Elegantissimi Ernesti literae jam ante mensem mihi sunt redditae. Is magnopere probat meas in Callimachum conjecturas. Profecto, nisi mihi Hemsterhusius, Valkenarius aliique summi homines verba dent, videor in hoc literarum genere aliquid praestare, quod prope Bentlejanum sit. Certe negant quemquam aetate nostra plures versus spurios in antiquissimis poëtis sagacius detexisse et feliciter profligasse. ²⁾ Sic enim apud Te gloriari licet, optime Rittere, cum ex laudibus nostris non minima pars etiam in Te redundet, ut praeceptorem.

Sed quid statuisti de Jurisprudentia Antejustinianeae? Obsecro Te, carissime Rittere, omne studium Tuum ad Prodrum conscribendum convertas. De MSS. Vitembergensibus iterum Tibi aurem vello. Fabricius in Bi-

bliotheca Graeca duos memorat Lycophronis Codices Vitembergenses. Sed horum desiderio tanto minus teneor, quanto diligentius in hoc poëta castigando versatus est Illustrissimus Potterus³). Nuper etiam suavissimus Meermanus noster mihi Lycophronis Codicem utendum dedit, quem secum e Gallia attulerat. Hunc communem amicum nuper Praepotentes Hollandiae Ordines dignitate Pensionarii et Syndici Roterodamensis ornarunt; quo jam habitatum concessit. Idem brevi publici juris faciet *ἰδέαν* Thesauri Juris civilis et Canonici sua opera edendi. Opus VI vel VII voluminibus in folio constabit. Multi in eo apparebunt Icti Hispani, longe eruditissimi et acutissimi, de quibus ne fando quidem audivimus; multi Galli, e Cujaciana schola profecti, sed itidem ignoti; inter Hispanos doctissimus Del Manzano Commentarius ad Legem Juliam et Papiam Poppaeam⁴), non visus Heineccio. Horum operum partem ipse collegit Amplissimus Meermanus; sed multo plura ex Hispania singulis mensibus submittit humanissimus Majansius. Novi quid scribam, vix habeo, et, si quid habeo, aliis literis reservabo. Nam domestica quaedam negotia nunc plura scribere vetant.

Suetonius eximii Viri, Oudendorpii, brevi prelum relinquet. Hunc Tibi dono mittam, ut eum cum Ernestiano conferre possis, et judicare, utri editorum palma deferenda sit. Vale, decus nostrum et amor.

Dab. Harlemi d. 16. Decembr. 1748.

EP. IV.

*Carissimo Rittero Suo**D. R u h n k e n i u s S. D.*

Ex literis Ernesti nostri satis, ut opinor, intellexisti, me omnem lapidem ab aliquo tempore movisse, ut Te ex misera nunc Saxonia in beatiorum Bataviam transferrem. Quos conatus meos cum fortuna semel atque iterum destituerit, nunc incredibilem in modum gaudeo, exoptatissimam hujus rei consequendae opportunitatem mihi ostendi. Andreas Weissius, praeclarus Juris naturalis et publici doctor, qui hanc Academiam per quindecim annos ingenio et doctrina sua illustravit, superiore anno ab Ordinibus Hagae Comitum evocatus est, ut Principem Arausionensem bonis artibus erudiat. Huic successor quaeritur ab illustrissimis Curatoribus. Aliis alios commendantibus, ego usus adjutoribus Hemsterhuisio, Gaubio et Alberto, excellenti virtute ac doctrina Tua commemoranda rem eo perduxì, ut maxima spes sit, Te ab illustrissimis Curatoribus, postquam voluntatem Tuam intellexerint, huc vocatum iri. Muneris conditionibus nihil luculentius. Stipendium quidem huic professioni adsignatum tantum est duo mille ¹⁾ florenorum Hollandicorum. Sed beneficia et emolumenta adeo superant stipendium, ut annui redditus quinque mille Florenorum vel mille Ducatorum aureorum summam conficiant. Impensae in migrationem faciendae a Curatoribus restituuntur. Quod a Te exigitur, sane levissimum est. Duae perpetuae lectiones habendae sunt; altera in divinum Grotii opus de J. B. ac P. ²⁾, altera in Jus publicum Germaniae.

Grotianum Collegium ita a juventute Belgica et Britannica celebratur, ut inde Tibi quotannis mille Floreni redeant. Alias disciplinas tradere Tibi non licet. Habes condiciones muneris: quibus pensitatis, quid consilii ceperis, quantocius ad me perscribe. Quanquam, si me audias, omni omissa deliberatione, statim ad nos evolabis. O! quam laetus ille mihi dies illucescet, quo Te, carissimum caput, hic amplecti poterō. Profecto etsi Batavia mihi semper jucundissima fuit; tamen multo est jucundior futura, si antiquam nostram consuetudinem hic instaurare, si Tecum una vivere, Tecum seria et jocos miscere licuerit. Nec religionis negotium Tibi ullum scrupulum injicere debet. Quamvis enim in togato ordine ³⁾ solus, cui Lutherana formula probetur, futurus sis, omnes tamen collegae Te tanquam fratrem amabunt et in oculis ferent. Reformati Belgae mitissimi sunt erga Lutheranos eosque vix ullo discrimine a se differre credunt. Equidem matre natus Lutherana, at patre reformato, ex quo in Belgium veni, patris monitis adductus, paternum exemplum secutus sum. Verum etiamsi matris partes praetulissem, nihil tamen illa res hic obstitisset rationibus meis. De aliis rebus scribam alias. Sed hoc Tibi fidenter spondere ausim, Te nusquam terrarum tantum antiquae probitatis, fidei, veritatis, quantum hic, reperturum. Quod quid magis consentaneum esse potest moribus Tuis simplicibus, rectis, omni fœco carentibus? Binas ad me epistolas scribas velim: quarum altera mecum familiariter agat; altera Tuam de migratione et muneris mutatione sententiam brevibus verbis expressam contineat; quae, si opus sit, etiam Curatoribus ostendi possit. Sed responsi celeritate opus est, ne alii consilium nostrum

prensando impedian. Ubi quid Tibi animi sit, intellexerimus, cetera, quae apud Proceres peragenda sunt, promptissime expedientur. Vale, mi optime Rittere. Si ad Ernestum scripseris, eum meo nomine salutes et de mittenda Callimachi praefatione admoneas. Dabam Lugduni Batavorum d. 8. Decembr. 1760.

Dixi, Te annos 47 vel 48 natum esse. Credo, non multum fallere meam me conjecturam. Adjeci pia fraude, Te Jus naturae etiam Vitembergae interpretari. De Jure publico inter omnes constabat.

EP. V.

Jo. Dan. Rittero,

Amico Singulari,

David Ruhnkenius S. P. D.

Ita Tibi, quae optas, velim eveniant, ut mihi, quaecunque Tua caussa suscepi, hactenus ex voto evenerunt. Rejecti sunt competitores, quorum unus, magni cujusdam Principis commendatione fretus, hanc Professionem jam spe devoraverat.¹⁾ Omnium Curatorum suffragia in Te designando conveniunt. Vix tamen sollemnis Vocatio ad Te mittetur ante primum diem Februarii. Nam nihil fere majoris momenti a Curatoribus agitur, nisi statts conventibus, quorum proximus incidit in diem, quem dixi. Muneris conditiones Tibi placere, impense gaudeo; Teque adeo nostrum esse, ita laetor, ut, quibus verbis hanc laetitiam exprimam, non inveniam. De emolumentis et immunitatibus quia Tibi dubitationem exortam video, age paulisper ad calculos sedeamus. Ordinarium

stipendium est 2000 Florenorum. Honorarium, quod ex lectionibus reddit privatis, (publicae non habentur) quovis studioso pro quolibet collegio solvente triginta florenos, est 1300 Florenorum. Honorarium saepe variat pro numero discipulorum. Reliqui articuli sunt multo certiores. Ex Doctorum promotionibus, quae hic singulis fere hebdomadibus celebrantur, Tibi redeunt 1400 Floreni. Immunitas ab omnibus vectigalibus Tibi ad minimum valet 300 Florenos. Quae omnia simul sumta conficiunt summam quinque mille Florenorum. Leviora emolumenta, licet satis multa et minime contemnenda, praetereo. Hunc autem calculum recte se habere, ipse Weissius mihi boni viri fide confirmavit. Jam ad singulos articulos Tuos quam possum brevissime respondebo.

I. Omnia Latina lingua traduntur; in privatissimis tamen collegiis aliquando Gallica. Sic Weissius Duci Richemontio Jus Gentium Gallice praeivit. Verum etiam atque etiam a Te peto, ut, posthabitis omnibus, aliquid temporis tribuas linguae Gallicae commodius pronuncian-
dae. Hujus enim alterius linguae commercio utare cum Anglis, Gallis et plerisque Helvetiis, qui, ut Latine intelligant, tamen ne verbum quidem proferre possunt. Praeterea omnes illustrioris loci viri feminaeque apud nos libentius Gallico quam Belgico sermone utuntur. Teutonicam linguam plerique Professores propter frequentem cum Germanis usum intelligunt, Procerum non adeo multi. Nullae hic conciones Teutonica lingua habentur.

II. Jus publicum Germaniae (ad Mascovii ductum) tum demum praelegitur, quando nobilium Germanorum

frequentia est. Alias explicatur Ottonis Notitia Rerum publicarum, tanquam Belgis utilior.

III. Ad commune aerarium ne teruncius quidem a Te conferatur. Nam, ut modo dixi, Academia summam immunitatem habet. Vinum aliis civibus carissimo, Tibi vilissimo pretio bibitur.

IV. Aedes vulgo a Professoribus 500 Florenis conducuntur: ancillarum opera 60 aut 70 Floren. At quando illis emolumentum a studiosis accedit, (ut Tuis ancillis accedet) conducuntur 40 aut 50 Florenis.

V. Et si plures pingendi, cantandi et saltandi artifices Leidæ reperiēs, quam Vitembergæ, tamen pro viginti Lectionibus solvendi sunt octo vel novem Floreni.

VI. Professores utuntur simplici vestitu, atro maxime. Universim quo quis illustrior est in hac republica, et maiore auctoritate pollet, eo simplicior ejus cultus est. At famuli fulgent auro et argento: aedes magnifice instructae: conviviorum apparatus prope regius.

VII. Professorum uxores fere sunt modestae et domisedae. Si qua tamen malit in celebritate versari, spectacula frequentare etc., frui potest ingenio suo. Cultus harum matronarum non est splendidus, sed mundissimus. Nosti fortasse, omnes Batavas feminas munditiem ad insaniam usque amare.

VIII. Filiarum gubernatrice, hic ducentis florenis conduci solita, Tibi non opus est propter frequentiam scholarum Gallicarum, in quibus nobiliores virgines cunctis artibus, quae ad vitae elegantiam pertinent, erudiuntur.

IX. Auctor Tibi sum, ut aedes Tuas loces potius hoc tempore quam vendas. Pacis tempus expectandum

est, quando melius per procuratorem vendentur. Nec quicquam vendere debes vel bibliothecae Tuae vel pretiosioris suppellectilis. Nam haec omnia commodissime Hamburgum, inde Amstelodamum et hinc Leidam per navigia transportari possunt. Haud intelligo, cur de vectura sollicitus sis, quam Tibi scripsi Curatores liberalissime et ultra id quod petis, esse restituturos.

X. Aedes semper Leidae absque suppellectile²⁾ locantur. Sed licet suppellectilem separatim conducere. Stragulas³⁾, pulvinaria, specula, etc. Tecum transportabis. Stannum propter nimium pondus Vitembergae vendendum, praesertim cum parvo cum dispendio novum paratur. Vasa mensalia hic fere stannea sunt: rarissime porcellanea.

Dabitur Tibi titulus Professoris Juris publici et privati, non ut privatim jus doceas, (quod ego sane vellem) sed ut Juris privati Candidatos examinare possis. Ad libros scribendos plus Tibi otii futurum est, quam votis fingere audeas. Nam septem tantum menses cum dimidio Academicis lectionibus tribuuntur: reliquum tempus Vacationibus. Majores, quas vocant, Vacationes incipiunt sub finem Junii et finiuntur die 17 Septembris: quo tempore poteris in vicinam Galliam vel Angliam excurrere vel revisere Saxones Tuos.

Harmenopuli editionem librarius adhuc moratur. Reitzii Theophilus apud nos jacet, et editor ipse propter futes, quibus paraphrastem oneravit, notas ita exagitur, ut prope contemptus jaceat.

Memini Te aliquando scribere, Trillerum⁴⁾ literas a me ad se scriptas jactare: quo mendacio nihil impudentiae. Equidem, ex quo aliquid in Graecis literis videre

coepi, Trillerum vanum et indoctum agyrtam esse iudicavi, nedum ut hominem literis colerem. Legas quaeso praestantissimi Piersoni praefationem Moeridi Atticistae praemissam ⁵⁾, ubi Trillerus vapulat mirifice. Vale, decus nostrum et amor. Dabam Lugduni Batavorum d. 12. Januar. 1761.

His scriptis, amicissimus et Tui etiam studiosissimus Weissius ad me venit, narrans, se Hagae Comitum ex duobus Curatoribus audivisse, Vocationem Tuam non ad primum Februarii esse extrahendam, sed extraordinario conventu propediem expediendam. Qua quidem re nihil nobis optatius contingere posset.

EP. VI.

Amicissimo Viro,

Jo. Dan. Rittero

David Ruhnkenius S. P. D.

Longissimae caussam morae, de qua quereris, Tibi ipse imputare debes ¹⁾. Nam si fidem meam, ut scribis, secutus es, cur non statim vel verbo declarasti, gratam Tibi accidisse Illustrissimorum Curatorum electionem, aut cur non aedium conducendarum (quae res summam celeritatem desiderabat) mihi copiam fecisti? Interea cum Amplissimus van Royen paullo serius Leidam rediret, Tuque nihil ad me literarum dares, hoc silentium Tuum nonnullis ex Curatoribus suspectum esse coepit. Quid quaeris? Decreverunt Curatores, ut publicae vocationis tabulae ad Te ante ne mitterentur, quam Secretarius ²⁾ ex Tuis literis ad me scriptis perspexisset, Te in consi-

lio, quod prioribus literis significasses, perstare. Sic res silentio Tuo ad hoc usque tempus extracta est. Publicarum tabularum duplex exemplum scribendum putavimus, ut si alterum per cursorem, quem vocant, publicum ad Te missum, forte in via periret, alterum certe, quod ad Legatum Batavum Verelstium Berolinum missum est, ad Te perveniret. Acceptis tabulis, non ad ipsos Curatores, sed ad Amplissimum van Royen breves Tibi literae exarandae sunt, quibus gratum animum et obsequium Curatoribus debitum testeris. Cum nullus his diebus Curatorum conventus habitus fuerit, nec de auro Tibi mittendo ad illos referri potuit. Sed, si ipse Lipsiam profisciscaris, aurum mutuum sumere poteris ab Amstelodamensibus mercatoribus, ad mercatum Lipsiensem profectis, (Florus Crol und Compagnie, Rauchhändlerars) quos ea de re certiores fecimus. Interea cogitationem suscipias orationis statim post adventum Tuum publice habendae. Quodsi me audiendum putes, Tibi auctor sum, ut ex jure gentium potius, quam ex jure Germanico materiam deligas, quae popularitate ³⁾ suaviteteque sua omnium auditorum animos teneat. Vix credas, Politici nostri quantopere contemnant totum illud jus publicum Germaniae, rempublicam Polonicam vocantes Germaniam, cujus leges cum vindice careant, vanae ac ridiculae sint censendae: nec leges imperii tantum a potentioribus principibus, ut nunc a Borusso, sed ab ipso etiam Imperatore, qui illarum vindex esse debebat, quotidie conculcari. Multum Tua interest, Te, ruptis omnibus moris ⁴⁾, statim ad nos commigrare. Nam honorarium ex eo demum die, quo orationem sollemniter habuisti, solvi incipit. De aedibus conducendis aliisque rebus proximis li-

teris ad me copiose scribes. Vale, mi optime Rittere.
Dab. Leidae d. 16. Mart. 1761.

EP. VII.

Amicissimo Viro,

Jo. Dan. Rittero

David Ruhnkenius S. P. D.

Male sit iis, qui Te adhuc moris nectendis in Saxonia retinent. Nam et nos suavissimae consuetudinis Tuae fructu privant, et rei Tuae familiari insigne afferunt detrimentum. Equidem vellem mense Junio hic esses et sub ejus finem sollemnem orationem haberes, propterea quod ex eo die et salarium et fructus ex Promotionibus, qui uberrimus est, ad Te redire incipit. Nec est quod jurisjurandi veniam diutius expectes. Nam postquam Tu ejus remissionem vere et ex animo petiisti, Te eo solutum esse putamus. Nemo certe Maecenatum nomen Tuum ideo detestabitur, cum sciant, totam illam jurisjurandi remissionem plus habere cerimoniae quam verae rei. Aedes angustiores, de quibus nuper scripsi, alteri cessi, Tibique amplissimas, quae orientem spectant, exiguo aere, 340 Florenis in biennium conduxi. Mihi crede, ne votis quidem meliores fingere posses. Nulla Batavi subsidia solvunt Saxoniae Electori. Quae si vel maxime solvenda essent, non tamen fert reipublicae nostrae consuetudo, ut privati hominis rem publicam et suam faciat. Quid? ipse Saxo totus in aere Batavorum est. Illustrissimi Curatores, quibuscum, quae voluisti, ex literis Tuis communicavi, nuper illustre benevolentiae erga me suae documentum extare voluerunt, Graecarum litera-

rum docendarum provinciae, quam habebam, adjicientes Historiarum et Eloquentiae Professionem, quae Cel. Oudendorpii morte vacare inceperat. ¹⁾ Quod novum munus sub finem mensis Septembris sollemni oratione auspabor. Videor mihi satis versatus esse in historia veteri. At in illa, quae medii aevi dicitur, Te magistro utar. Trillitschii in Apollonium notas non magnopere curo. Putabam, penes Crusium ejus poëtae exemplar esse cum Codd. MSS. collatum, vel scholiis antiquis locupletatum. Est, puto, in amicis Tuis Heynius, Tibulli editor, omnium, qui ex Ernestina disciplina prodire, meo judicio princeps, cui incerto Lare ²⁾, ut audio, vaganti auctor sim, ut in Belgium migret, ubi ut ipsi bene sit, facile effectum dabo; modo mores hominis respondeant ingenio et doctrinae. Legi puer in Germania Jani cujusdam, ni fallor, levem nec magni momenti libellum de Doctoribus umbraticis ³⁾. Quo cum mihi cum maxime opus sit, illum Tecum feras rogo. Vale, mi suavissime Rittère, et, ruptis impedimentis, quam primum ad nos advola. Quod si Tibi diutius ibi haerendum est, certe praemitas supellectilem, bibliothecam, etc. Dabam Leidæ d. 25. Maii 1761.

EP. VIII.

Viro Amicissimo,

Jo. Dan. Rittero

David Ruhnkenius S. P. D.

Mensem et amplius literas Tuas de die in diem avidissime exspecto, nec quae tam diuturni silentii causa sit,

ulla assequi conjectura possum. Nullus facile dies praeterit, quo non vel Curatores vel Collegae ex me quaerant, quando ad nos venturus sis. Quibus cum nihil quod respondeam habeo, rursus variis suspicionibus locus datur. Me quidem sollicitum non esse sinit animi Tui magnitudo et integritas, tot aliis rebus cognita et spectata. Non ii sunt mores Tui, ut fidem, quam splendidissimis viris sancte et sollemniter dedisti, quocunque praetextu fallere possis. Sed forte Te adhuc ludificantur Dresdenses: forte aulici Warsovienses ¹⁾ literas Tuas supplices contemtim abiecere, altero anno, si commodum fuerit, illas inspecturi. Quin Tu exire propera ex illis terris, ubi potentes nebulones liberum hominem tanquam vile mancipium risum jocumque faciunt. Quod si Tibi Rex ipse missionem negat, quid est, quare nos hac de re non certiores reddas. Nam quod Tibi impetrare difficile est, facile Hollandiae Ordines per legatos suos impetrabunt. Dixit mihi Batavi nominis princeps, Comes Bentinkius, se eos in aula Regis vestri amicos habere, facile ut quidvis ab iis impetrare possit. Aget etiam causam Tuam Cauderbachius, legatus Saxonicus: aget Comes Brublius junior ²⁾, qui hic est. Vides, quam dispar sit ratio nostra et Tua. Nos de Te quotidie laboramus. Tu nullius rei nobis notitiam impertis et vero me etiam, quo meliorem amicum ne fingere quidem potes, literarum Tuarum suavitate privas. Fac igitur, quam primum ad nos de omnibus rebus quam accuratissime scribas. Vale, mi suavissime Ritttere. Dab. Lugduni Batavorum d. 26. Junii 1761.

EP. IX.

*Jo. Dan. Rittero,**Amico Suavissimo,**David Ruhnkenius S. P. D.*

Incredibilem in modum gaudeo, Te tandem missionem impetrasse. Rumpe igitur moras et quamprimum advola in amplexus nostros. Vellem hic potius esses medio mensis Augusti ¹⁾, quam circa finem. Nam initio Septembris jam habenda est oratio: quae ut ingenti, quam concitasti, ingenii et doctrinae famae respondeat, operam dabis. Solet hic ex Orationibus augurium capi successus futuri. Sequenti hebdomade ad Te mittam literas publica fide munitas, quae Tibi, uxori et filiabus securitatem praestent. Sed alteras, quas duo Comites Tui secum ferant, mittere non possum, propterea quod nomina juvenum in literis exprimenda addere neglexisti. Nec, si quid video, talibus literis opus habent ²⁾. Nam qui Albi devehuntur Hamburgum, cum nullis occurrant Gallis aut Hanoveranis, satis muniti erunt literis legati Verelstii. Ancilla, quae aedes praeparet et servet, conducetur. Juvenes, cum hic venerint, me quaerent, ut illos in aedes deducam. Vinum etiam curabitur. Sellas pulchriores Tecum feras: viliores facile parabuntur. Proximum iter Tibi erit per Brunsvigam et Osnabrugam usque ad Amstelodamum: quo Tibi obviam irem, si adventus Tui dies mihi cognitus esset. Sed hunc definire ne ipse quidem poteris. Haec scripsi eodem die, quo literas Tuas accepi. Ernestum nostrum meo nomine sa-

luta et ex eo quaere, an ipsi redditae sint Collationes Orphicae cum Gesnero communicandae. Vale, mi optime Rittere. Dab. Leidae d. 21 Julii 1761.

EP. X.

Carissimo Rittero Suo

David Ruhnkenius S. P. D.

Magnas animo meo molestias literae Tuae abstergere¹⁾. Nam, ut verum dicam, illud tam diuturnum silentium et mihi et Curatoribus suspectum esse incipiebat: id quod etiam testatus sum literis ad Ernestum scriptis. Itaque nunc tanto magis gaudeo, Te magno et constanti animo in consilio, quod semel suscepisti, perstare. Quid vero dicam de istis aulae mancipiis? Qui etsi belli calamitate ad satis humilem conditionem detrusi sunt, tamen non cessant tyrannica imperia in Te exercere. O! mi Rittere, quantocius ab his fugias et nobiscum auream Batavorum libertatem gustes. Nos hic omnes reges sumus, in quos nemo mortalium imperium habet. Legibus tantum acquissimis paremus. Quo tempore literae Tuae mihi redditae sunt, ad Allamandum, collegam meum, etiam Varsovia pervenere literae Vatelli. Is de missione Tua cum Bruhlio ipso agens, responsum tulit, Te novo Regis beneficio esse auctum et migrandi consilium jam abjecisse. Quod miranti Vatelto alii etiam aulici confirmarunt. Ego vero hoc quam falsum et mendacii plenum sit, Curatoribus ex literis Tuis demonstravi. Heri Comes Bentinkius, Curatorum princeps, hac ipsa de re literas ad Bruhlium dedit. Quodsi hoc tempore legatum

Varsoviae haberemus, is Ordinum Hollandiae jussu negotium facile expediret. Neque enim, ut Tu putas, Hollandiae Ordines privatorum res negligunt, sed non temere faciunt suas. Argentum, quod Rex Tibi debet, non sibi deberi dicent, sed tamen regem amice per legatos monebunt de residuo stipendio solvendo. Equidem, si diutius missio negetur, tibi auctor sum, ut aufugias aedesque procuratori vendendas relinquant. Jurisjurandi quidem religione Te absentem solvent Vitembergenses; Regisque animus si forte fuga offensus fuerit, a Proceribus reipublicae nostrae lenietur. Paratus est Tibi apud nos portus maxime tranquillus²⁾, in quem confugas tot adversae fortunae fluctibus jactatus. Si qua rei familiaris jactura facienda est, id pro nihilo ducas. Nam cum maxima Tui per omnem Bataviam sit expectatio, huc delatus brevissimo tempore colliges ingentem vim pecuniae. A Curatoribus vero majora etiam, quam polliciti sunt, suo tempore expectare debes. Illi omnes Tibi unice favent, sed dolent et Tua et Academiae causa, negotium ita tardari. Profecto magnum Academiae nostrae detrimentum absentia Tua affert, propterea quod nemo hic est, qui jus publicum docere possit. Plura scribere, tempore exclusus³⁾, non possum. A Te vero peto, ut in posterum minus negligens sis in literis scribendis. Nam quotidie Proceres ex me quaerunt, quo in loco sint res Tuae. Vale, mi optime Ritttere, et iter Tuum matura.

Dab. d. 9. Septembr. 1761.

Ancillam Tibi nuper conduxì, nondum facturus, si illam moram praevidere potuissem. Emi etiam sellas quasdam viliores aliaque ad sedes verrendas et nitidandas pertinentia.

EP. XI.

*Rittero Suo**Dav. Ruhnkenius Salutem.*

Cum ante aliquot dies ad Te scriberem, unum et alterum Curatorum, non ipsum Collegium, convenire licebat. Itaque postea demum intellexi, illos Tuum tam diuturnum silentium minus patienter tulisse et scriptis per Amplissimum van Royen literis hujus rei causam a Te quaesivisse. Quas literas, non dubito, quin per Illustrem Verelstium recte acceperis. Omnino vix credas, quanto cum Academiae detrimento absentia Tua conjuncta sit. Finitis Vacationibus Professores ad lectiones habendas rediere. At juvenes illustres, praesertim ex peregrinis regionibus huc delati, cum publici Juris doctorem non inveniant, Ultrajectum vel in alias Academias discedunt. Per semestre tempus Tua causa hic tenui duos Comites Austriacos a Tun et Marchionem Italum Brentanum, qui tandem alio sunt profecti. Adhuc teneo Comitem a Podewils et aliquot alios. Nec illa mora Academiae modo, sed Tibi etiam grave damnum affert. Perdis enim praeter salarium luculentum ex quotidianis fere Promotionibus redditum. Hanc opimam praedam ¹⁾ nunc soli partiuntur Ruckerus et Scheltinga. Profecto munus Tibi delatum plus habet emolumentorum certissimorum, quam Tibi initio scribendum duxi. Volebam enim, Te, cum huc venisses, omnia verbis meis majora invenire. Sic nihil scripsi de Academiae rectora ²⁾, quam jam tertio abhinc anno series ad Te deducet: ex qua 800 floren. lucraberis. Nihil de Academiae Secretariatu, ex quo suo

tempore multo majus lucrum, 1200 floren. habebis. Haec omnia mihi quidem tanti videntur, ut, si mei res esset arbitrii, illa vel bonorum Wittenbergensium jactura redimerem. Heri conventus Curatorum est habitus, et ipse ad splendidissimum Collegium vocatus, Tuas literas ostendi. Aegre ferebant, novas difficultates esse exortas, mihi mandabant, ut literis ad Te scriptis iter Tuum quacunque ratione urgerem Teque suo nomine monerem, ut singulis hebdomadibus (nulla praetermissa) vel ad me vel ad Secretarium suum scribas, quo in loco sint res Tuae. Nam si forte, id quod non sperant, missio Tibi diutius negetur, res ad Hollandiae ordines deferetur, ut hi ipsi cum rege agant. Interea literae datae sunt ad Bruhlum aliosque Aulæ Saxonicae Proceres. Vides, mi Rittère, quam carus acceptusque omnibus venturus sis. Rumpe igitur moras et Te Tuosque transfer in cultissimam gentem, quae tantum meritis Tuis pretium statuit, et una totius Europae doctorum hominum labores digne remuneratur. Vale, mi optime Rittère. Dab. Leidæ d. 15. Sept. 1761.

EP. XII.

Rittéro Suo

Dav. Ruhnkenius S. P. D.

Spero Te accepisse literas, quas epistolae ad Cl. Ernestum inclusas ad Te misi ante hos quatuordecim dies. Eodem tempore Illustrissimi Curatores ad Te scripsere, tempus huc migrandi Tibi praefinientes. Nudius tertius aliae mihi a Te literae redditae sunt, quae Cl.

Heynii epistolam adjunctam habebant. Ex his invitatus vidi, Te missionem adhuc frustra expectare. His diebus etiam huc perlatae sunt literae diu expectatae Comitis Bruhli et Vattelli, quae lectae animum meum prope perculerunt. Scribit enim Bruhlus, Te ipsi majus desiderium in Saxonia manendi, quam ad Batavos eundi, ostendisse, si stipendium Vitembergense augeretur. Addit porro, se totum negotium Tuum consilio Dresdensi delegasse, nec ullo modo impedire, quin alibi lautiores conditiones accipias. Hoc ipsum pluribus verbis confirmavit Vattellus, testem etiam citans Secretarium regium, qui ei Tuum in patria manendi desiderium confirmarat. Sed haec levia sunt prae iis, quae, ut audio, Procerum Dresdensium aliquis, Tibi minime favens, ad amicum Haganum scripsit, nempe Te consilium in Bataviam migrandi plane jam abjecisse, sed rem tantum ducere et vocationem Leidensem passim jactare, ut lautius salarium a Dresdensibus exprimas. Haec quo dolore legerim et audierim, dici vix potest. Animadverteram ex nuperis literis Tuis, animum Tuum, uxoris forte ¹⁾ precibus delinitum, vacillare. Sed me confirmarunt literae a Te ad Curatores scriptae, quibus ardentissimum huc veniendi desiderium ostendebas. Neque vel nunc credo, vel unquam credam, qui generosam Tuam simplicitatem, candorem et honestatem saepe multumque perspexi et admiratus sum, hanc adeo nefariam fraudem in Te cadere posse. Itaque patrocinium Tuum apud Curatores suscipio eorumque Tibi benivolentiam conservo. Enimvero omnes illae calumniae non certius refutari possunt, quam si ruptis moris vel ipse statim huc venias, vel κατηγορικῶς diem, quo iter suscepturus sis, definias. Satis jam scimus, nec

regem Te retinere, nec Bruhlum. Quid Tu igitur curas
 Dresdenses, ubi plures inimicos habes quam amicos? An
 Tu vereris, ne Tua sine missione abeuntis bona fisco
 addicant? Hic metus et mihi et Curatoribus vanissimus
 videtur. Invenimus hic tandem in Batavia, qui unus
 apud Bruhlum potest omnia et qui, si bona Tua vexare
 audeant, causam Tuam aget tum apud Bruhlum, tum
 apud ipsam regem. Is est Illustrissimus Calcoen, ante-
 hac reipublicae Legatus in aula Dresdensi, regi eximie
 carus, Bruhlio vero intimus. Quae cum ita sint, per
 Deum immortalem et per tenerrimum meum erga Te
 amorem, Te, mi Rittère, oro quaesoque, ut missis am-
 bagibus fidem, quam maximis viris sanctissime dedisti,
 praestes et omnibus ostendas, Te maxima quidem eru-
 ditione, sed maiore virtute praeditum esse. Adest tem-
 poris articulus ²⁾, a quo omnis reliquae vitae Tuae sors
 pendet. Felicem Te, si Te beata Batavia sinu suo exci-
 piat et molliter foveat: miserum, si nescio quo incerto
 lucro ³⁾ illectus, Vitembergae haereas. Mecum quin sen-
 tiant Ernestus et Heynius, nullus dubito. Vale, mi opti-
 me Rittère, et vola in amplexus nostros. Dab. Leidae
 d. 13. Novembr. 1761.

EP. XIII.

Viro Amicissimo,

J o. D a n. R i t t e r o,

D. R u h n k e n i u s S. P. D.

Litteras Tuas recte accepi. Legi etiam eas, quas ad
 Curatores dedisti. Sed nihil certius attulerunt, quam su-

periores omnes: id quod tamen Curatores omnino expectassent. Illi igitur persistunt in consilio semel suscepto, nisi hic fueris tempore definito, appellandi alterum; inprimis postquam ex literis Varsoviensibus, ut nuper Tibi scripsi, intellexerunt, nec regem te retinere, nec Bruhlum. Disseminarunt etiam Dresdenses quidam literis ad Batavos scriptis, Te cum Saxoniae proceribus nundinari ¹⁾, et tum demum ad nos iturum, si Tibi Crellianam professionem negent. Quid jam reliquum est, mi carissime Rittere, nisi ut Te per Deum immortalem orem, velis moras, quarum dudum Curatores taedet ²⁾, rumpere et huc stato tempore venire, vel certe diem abitus Tui *κατηγορικῶς* definire. Tunc enim summa a me opera dabitur, ut tempori a Curatoribus constituto aliquot dies addantur. Nemo hic credet, Saxones adeo crudeles futuros, ut, si absque missione abeas, aedes Tuas fisco addicant. Illustrissimus legatus Calcoen et ipsi Hollandiae proceres causam Tuam apud regem agent. Immo si vel aliqua bonorum jactura Tibi sit facienda, certe, quae Curatorum est magnanimitas, hunc Tuum sibi devotum animum quocunque modo remunerabuntur. Cum aliis viris Tibi res erit, quam cum aulae Saxoniae nebulonibus. Non satis nosse videris Batavos, quorum est plus re praestare, quam verbis polliceri. Bibliothecam et suppellectilem Hamburgum transferendam cures. Hamburgo naves, etiam per hiemem, ultro citroque Amstelodamum commeant sine periculo. Quodsi tamen times libris Tuis, relinquas eos cum suppellectilis parte Hamburgi usque ad mitius tempus. Leida libris abundat: publica bibliotheca inter praecipuas Europae refertur, qua Professores utuntur ut sua. Supellex necessaria hic parvo

aere in singulos menses conducitur potest. Filiae parvae contra frigus satis munitae erunt tecto vehiculo. De latronibus quae narrantur, mihi crede, falsa sunt omnia. Quotidie mercatores nostri iis in locis sine ulla cuiusquam injuria peregrinantur, ne muniti quidem literis Ordinum Hollandiae et regis Borussorum, quas Tu habes. Sed quid si solus cum studioso juvene iter suscipias, uxorem liberosque relinquens Vitembergae vel Lipsiae usque ad vernum tempus? Facile tunc Curatores Tibi commeatum dabunt, ut per tres quatuorve hebdomades in Saxoniam remeas et Tuos huc ducas. Hoc consilium ut Tibi darem, mihi auctor fuit Amplissimus van Royen. Scribis, Te sub finem hujus mensis nos certiores redditurum, quid consilii tandem ceperint Saxoniae Proceres. Haec locutio a Te saepe usurpata minus placet Curatoribus. Tuum consilium cognoscere cupiunt, non Saxoniae Procerum. Tu ut liber homo fidem Tuam adstrinxisti et Curatores prope per annum suspensos tenuisti: ergo Te ut liberum hominem fidem praestare decet. Quid enim? Si proceres illi, lucro quodam Tibi objecto, decernant, Tibi Vitembergae esse manendum? An Tu mancipii instar eorum decreto obedies? nos Batavos valere jubebis? Per sanctissimam amicitiam nostram Te quaeso et obtestor, ne tali eorum decreto obtemperes. Cogita, quid Tua causa fecerim, et quam mihi innocenti apud Curatores invidiam et odium contracturus sis, si promissa toties iterata post tantum temporis intervallum fallas. Non tales gratiae mihi a Te referri debent. Sed ego fausta omnia ominor. Una Leidae conjunctissime vivamus et moriamur. Omnia quin Tibi hic placitura sint, dubitare noli. Vidi mul-

tas Europae regiones: nondum bestiozem Batavis. Sed finem scribendi faciam, si illud unum adjecero. Omnes Collegae mei vere, ut mihi videtur, iudicant, Te pessime rationibus Tuis consulere, cum aedium Tuarum causa tam diu Vitembergae restas, perdens ex altera parte prope valorem aedium³). Nam si huc stato tempore venisses, jam quatuor millia florenorum lucri fecisses. Equidem nescio, qui sint consiliarii Tui. Sed quicunque sunt, stulti et infideles sunt. Utinam semper Ernestum nostrum audiundum putasses! Bene vale, etiam atque etiam videns, ne Tibi Leidensis conditio elabatur: quam amisisse, Te postea, sat scio, aeternum poenitebit. Diem profectionis Tuae Amplissimo van Royen singulari epistola significabis. Dab. Leidae d. 1. Decembr. 1761.

EP. XIV.

O! mi Rittère, quid in Te commoverunt¹) Curatores Leidenses, summo splendore et singulari integritate viri, ut eos aperte fallas et ludibrio habeas? Quid ego, ut mecum, ejus candorem novit Deus, parum candide agas? Accepi literas Tuas die 3 Decembr. scriptas, quibus alium colorem inducere conaris²) illis, quae hic literae Varsovienses vulgarunt. Sed illa veriora esse, quam quae ex Apollinis tripode dicuntur, nos docuit ipse Praeses Globigius. Adjeci³) epistolam, quam quanto ego cum stupore legi, tanto Tu leges cum conscientiae aestu. Patrefacta tandem sunt omnia consilia. Tu ipse, cum missione impetrata abire potuisses, mutato consilio Vitembergae restitisti, ut Juridicam Professionem ambires. Hinc omnes, quae consecutae sunt, turbae. Bone Deus! In

quam perniciem suis uxoris blanditiis occaecatus. Vere divinavit jam dudum Ernestus noster, uxoris consilium Te perditurum. Vides nunc, illos ipsos aulicos, quos Tu patronos Tuos credis, Te apud nos prodere et detestari agendi rationem, qua adversus Curatores uteris. Quid Curatores, talibus literis lectis, judicent, facile est Tibi ad existimandum. Scripsi Tibi ante hos quindecim dies, illos terminum non prorogatu-⁹ros. Quod multo aegrius facient post illas literas Dresdenses, quarum hic exemplum habes. Res igitur prope perdita et conclamata est, nec restitui potest, nisi his modis, ut vel ipse statim solus huc advoles, uxore et liberis in Saxonia ad tempus relictis, (ut nuper Tibi scripsi) vel quam ocissime literas supplices ad Curatores mittas, quibus denuo fidem Tuam adstringas cum capitis devotione⁹), si fallas, et Numinis immortalis obtestatione, sanctissimeque promittas, Te brevi hic futurum, spretis et contemptis regis, BruhlII, Dresdensium minis vel interdictis, addas denique, Te ipsa praesentia Tua ostensurum, omnia, quae de Te vulgata sunt, calumniarum loco esse habenda. Nam si Curatores Te hic viderint, facile ea, quae minus ingenuae acta sunt, oblivioni tradent. Interea ego Curatorum praesidem, Comitem a Bentink et Illustriss. de Witt supplex orabo, ut Tibi terminum paullo longiorem concedant. Fac igitur, literae Tuae quam citissime ad Curatores perferantur. Magna cum voluptate ex ultimis literis intellexi, Te ardere cupiditate ad nos migrandi. Utinam Deus hunc ardorem perpetuum esse jubeat. Verum ego etiam atque etiam vereor, ne, si interea Crel-¹⁰iana Professio Tibi offeratur, Tu rursus nos ludas et Vitembergae maneat. Quod si Tibi facere animus est,

melius erit, nihil ad Curatores scribere et totum negotium pro deperdito habere. Nam etsi mirus simulandi artifex Bruhlius scribit, Te bona cum venia sua abire posse, fieri tamen potest, ut aliter agat, quam scribit Tibique illam Professionem deferendam curet. O! Te mortalium miserrimum, si, hac offa objecta ⁵⁾, dimittas lautissimam Leidensem conditionem! Equidem meliora ominor. Sed si forte migrandi ad nos consilium abjicias, quam primum me certiore redde, ut aedes Tibi conductas alii cedere possim, ne hinc Tibi etiam majus, quam adhuc factum est, detrimentum nascatur. Ancillam jam ante duos menses dimisi. Facile enim, si veneris, aliam inveniam. Hic finem facio scribendi Te obsecrans et obtestans per Tuam et Tuorum salutem, per amicitiam nostram sanctissime cultam, per quicquid denique Tibi carum est, ut, ruptis omnibus impedimentis, huc quantocius confugas in tranquillum verae felicitatis portum. Vale, mi carissime Ritttere, et ama Tuum Ruhnkenium. Dab. Leidae d. 18. Decembr. 1761.

Viduae Professorum hic etiam immunitate cum liberis gaudent. Hoc addo non per jocum sed serio. Si filiae Tuae pulchritudine excellant, hic illis paratae sunt conditiones luculentissimae. Nam multi omni tempore in Batavia juvenes sunt regalibus divitiis abundantes, qui pulchras uxores in matrimonium quaerunt, nulla vel dotis vel religionis ratione habita.

EP. XV.

*Viro Amicissimo,**Jo. Dan. Rittero**David Ruhnkenius S. P. D.*

Speraveram, Te tandem aliquando certi quid constituturum: et Te constituisse, ex literis ad me Tuis conjiciebam, quibus scribebas, Te talem Curatoribus fidem dedisse, de qua nemo dubitare posset. Sed lectis literis, quas ad Curatores dedisti, vidi hanc fidem vanissimam esse, quippe quae pendet ex mera regis vel Bruhlii libidine. Si ille Te dimissurus est, venies: sin minus, etc. Verum Curatores non adeo stulti sunt, ut diutius a Bruhlii arbitrio pendere velint, praesertim cum ex literis Varsoviensibus et Dresdensibus, quae huc frequentissime afferuntur, satis cognoscant, Te abeundi veniam a Bruhlio non impetraturum. Interim supplicando et singulis Curatoribus demisse appellandis effeci, ut Curatores negotium Tuum differrent usque ad proximum conventum, qui erit sub hujus mensis finem. Quid tum decreturi sint, nescio. Variant enim sententiae. Alii enim Tibi nuncium remittendum censent¹⁾: alii tot dies Tibi concedendos, quot opus est ad iter in Hollandiam faciendum. Iam etiam animo designarunt, quem, si Tu promissa fallas, appellent. Is est Pestellus Junior, Professor Rinteliensis, vir elegantissimus, et qui supra vulgus sapit²⁾. Tu videris, mi Rittere, quid Tibi faciendum sit, utrum Vitembergae in miseria et vilissima servitute consenescere malis, an apud Batavos in summa li-

bertate omnium bonorum copia circumfluere³⁾. Conditiones lautiores, quam Curatores Tibi jam obtulerunt, absens ab iis expectare noli, praesertim cum iniquissime ferant longas et inauditas moras. Si huc veneris et maximae, quam de Te habent, expectationi satisfeceris, omnia summa ab iis expectare potes. Tenent enim hanc consuetudinem, ut Professoribus pro utilitate, quam Academiae praestant, salaria augeant. Mille floreni primo statim die, quo huc veneris, Tibi solventur. Scribis, solum stipendii residuum Te impedire, quo minus absque missione abeas. Miror credulitatem Tuam, qua in spem venis, Tibi illud residuum aliquando solutum iri. Ne teruncium quidem inde accipies, etiamsi Vitembergae maneas. Novimus enim res Saxoniae ita afflictas esse, ut princeps de residuis solvendis vix post triginta annos cogitare possit. Praeterea bellum tantum abest, ut soplatur, ut potius⁴⁾ de integro exardescat. Equidem magno dolore afficior, quod videam, spem Te in Hollandia amplexandi in dies magis evanescere. Feci Tua causa, quod pro nemine mortalium me iterum facturum certo scio, et infinitas molestias prensando, supplicando, scribendo exhausti. Has molestias jam auget mercator Leydensis, I. van Ingen, mercedem a me postulans pro aedibus, quas ut mandatarius Tuo nomine conduxim. His molestiis ut me liberes, a Te etiam atque etiam peto. Semel atque iterum Tibi auctor fui, ut relictis ad tempus uxore, solus huc venias et praesens negotium Tuum transigas cum Curatoribus. Quaesivit unus ex Curatoribus, cur hoc consilium non sequereris? Respondi, Te hiemis inclementia impediri. Ergo, inquit ille, Legatus Verelstius huc mense Januario venire potest: Ritterus non

potest. Aut mollem eum esse oportet, aut senem decre-
pitum. Utinam, mi Rittère, Deus hanc Tibi mentem det,
ut lectis his literis quam primum ad nos advoles. Prae
gaudio vix apud me essem, talis felicitas si nobis obtin-
geret. Vale, mi optime Rittère, et e servitute Te vindica
in libertatem. Dab. Leidae d, 9. Februar. 1762.

II. EPISTOLAE

AD

D'ORVILLIUM DATAE.

EP. I.

Viro Amplissimo,
J. P. D'Orvillio ¹⁾
David Ruhnkenius S. P. D.

Diutius quam par est scribendi vel potius gratias agendi officio defui: quamquam tantum abest, ut singularia, quibus me ornatum dimisisti, beneficia memoria exciderint, ut potius quotidie occasionem captaverim, qua gratum animum Tibique perpetuo devotum quodammodo testari possem. Circumspicienti igitur commode se obviam tulit Barnabas Brissonius ²⁾, cujus emendandi quondam initium, nunc finis curae qualicunque meae erat commissus. Tu vero, summe Vir, hoc munusculum serena, ut soles, fronte accipias, neque tam quid beneficiorum Tuorum magnitudini conveniat, quam, quid a nobis proficisci possit, expendas. Erit fortasse brevi alius locus, quo, quanta mea erga Te etiam nunc sit pietas, quanta virtutum Tuarum admiratio, publice profiteri ³⁾ licebit. Clar. Alberti studium, quod Hesychio edendo navat, aliis negotiis adeo intercipitur, ut omni illo tempore, quo Leidae vixi, ne plagula quidem sit excusa.

Interea, dum aliud nihil est quod agam, omne tempus consumo in vetustis Bibliothecae publicae membranis excutiendis. Sed hoc ex labore cum, quantum animus utilitatis, tantum res familiaris detrimenti capiat: Te, illustris Maecenas, per eximiam illam humanitatem, qua Te mihi semper patronum adfuturum affirmasti, demississime rogo, ut si dignus videar, alium mihi imperes vel conferendi ⁴⁾ vel describendi laborem. Quod quidem beneficium cum apud hominem negotii demandati sat-agentem, tum apud summe gratum Te collocasse experieris. Bene vale, Vir amplissime, atque sic existima, qui divinos Tuos in literis progressus intelligant multo me melius, habere Te plurimos: qui laudi Tuae faveat studiosius et munificentiam animo prosequatur gratiori, neminem. Dab. Leidae d. 21. Aug. 1747.

Scriptis ad viros eruditos literis, diligenter cavi, ne quam amplius Tibi molestiam exhiberent, epistolis Amstelodamum dirigendis: id quod jam antea nonnullis significaveram. Iis, qui longe aberant, commode non poteram. Tu, qua es animi magnitudine, hoc mihi vitio haud vertes. Salvebis a VV. CC. Oudendorpio, Alberto, Hemsterhusio, Rövero.

EP. II.

Illustri Viro,

J. P. D'Orvillio

Dav. Ruhnkenius S. P. D.

Nae Tu χάλκεα compensas χροσέοις. Quod dum praestas animo vere magno, vere paterno, antiquum illud Tuum obtines ¹⁾. Verum ita Musas mihi propitias esse ve-

lim, ut Te nunquam liberalitatis erga me Tuae poeniteret. Utinam modo Deus hoc Tibi otium faceret, ut, quae ad varios auctores ²⁾ divinitus a Te sunt observata, hominibus literarum studiosis impertire posses. Nam etsi ego non is sum, qui magnorum, qui nunc sunt, virorum laudibus detrahere ³⁾ aut possim aut velim: tamen hoc mihi vere videor posse affirmare, ne unum quidem esse eorum, qui purissimo illo et incorrupto Venerum antiquarum ⁴⁾ gustu Tecum certare possit. Summum numen Te, optime Musarum pater ⁵⁾, una cum filiolo Tuo nobis quam diutissime servet. Dab. Leidae d. 25. Aug. 1747.

Vir amiciss. P. Wessekingius nuper dubitabat an liber, quem superiori anno jussu Tuo emerat, recte ad Te sit perlatus. Sed forte res non est tanti, ut eum de hac sola certiore faciendum putes.

EP. III.

Viro Amplissimo,

J. P. D'Orvillio

David Ruhnkenius S. P. D.

Etsi ego singularem Tuam propeque regiam erga me munificentiam pientissimo animo ¹⁾ colo: tamen, quotiescunque novis a Te beneficiis ornor, quaedam me indignatio subit, quod nullam mihi viam relictam esse videam, qua, quanta mea erga Te sit pietas, quantumque Tibi inserviendi studium, re ipsa declarare possim. Nullus sane labor tam molestus fingi potest, quem non, Tuo jussu, prompto ac lubenti animo subirem. Nisi Tu, vir Magnè, hoc ipso tempore tot aliis negotiis distinere-

ris, auderem limatissimo iudicio Tuo subicere Specimen Emendationum in Callimachum ²⁾, poëtam foedioribus, quam plerique putant, mendis obsessum, et a magistellis mirifice interpolatum. Capiam tamen, ni abnueris, tum Te arbitrum, cum majus Tibi otium obtigisse intellexero. Interea vale, Summe Vir, nobisque bene velle pergas.

Dab. Leidae d. 29. Octobr. 1747.

EP. IV.

Viro Amplissimo,

J. P. D'Orvillio

David Ruhnkenius S. P. D.

Hermannus Samuel Reimarus ¹⁾ vir humanissimus misit ad me Specimen novae editionis Dionis Cassii idque oculis Tuis subjici jussit. Equidem omnem lapidem movi, opus ut Belgicis typis exscriberetur, quo ex ejus correctione nonnihil ad me emolumenti redundaret; id quod Te etiam optasse memini. Sed imminens Belgio periculum ²⁾, et attritae Neaulmii facultates spem omnem disjecerunt. Tu, Vir Summe, si quid e ditissima Bibliotheca Tua, quo Dio ornari possit, suppeditaveris, ingenti beneficio Cl. Reimarum mactabis. Ad me quod attinet, nunquam Leidae duriori conditione vixi, quam hoc ipso tempore. Nam et prela typographica cessant, et praeter Endium discipulorum habeo neminem. Tu, o D'Orvilli, qui toties res meas labantes sustinuisti, impera mihi vel molestissimum laborem, qui quidem tamdiu necessarium victum praebeat, donec melior spes affulserit. Poteris hoc beneficium Tuum apud digniorem collocare: apud gra-

tiorem non poteris. Vale, Vir summe, nobisque, si mereamur, fave. Dab. Leidae d. 10. Aprilis 1748.

Accepi literas a Miedenio Constantinopoli scriptas, quae nos certiores faciunt, viros eruditissimos, Askew et Freeman³⁾ adhuc in eadem urbe versari. Askew ingentem Graecarum Inscriptionum farraginem secum in patriam absportabit: quamvis ipsi illarum describendarum studium magno constiterit. Nam cum Smyrnae marmora quaedam muro inclusa accuratius lustraret, describeretque, a Turcis, eum speculatorem esse ratis, in vincula raptus est et aliquamdiu detentus.

III. EPISTOLAE

AD
ERNESTIUM DATAE.

EP. I.

*Viro Magno, Jo. Aug. Ernesti
David Ruhnkenius S. P. D.*

Quoties de Te cogito ¹⁾, cogito autem saepissime, toties pudore suffundor, quod meae erga Te observantiae monumentum nondum in vulgus prodire jusserim. Cum nuper Callimachea typis essent descripta, ecce aliud injicitur impedimentum. Erant enim amici, quibus ille libellus nimis brevis, nec justae formae esse videbatur. Itaque suadebant, ut conjecturas meas in Callimachi aequalem, Apollonium, quas tertio libello reservaveram, una in lucem proferrem. Quorum voluntati etsi obtemperavi, res tamen jam eo loco est, ut, nisi sub finem Januarii libellum nostrum acceperis, nunquam mihi in posterum fidem haberi velim. Jam vero ad id, cujus caussa hae literae exarandae sunt, accedam. Luchtmanus noster invitus ex Miscellaneis Lipsiensibus intellexit, Reiskium ²⁾ apud vos novam Herodoti editionem moliri, cum ipse jam diu id consilii agitarit, variis eam in rem praesidiis undique comparatis. Praecipuo ejus editioni ornamento futurus est eruditissimus Lud. Kusteri Com-

mentarius, qui eo quondam animo, ut ederetur, scriptus, hucusque latuit in Regis Galliarum Bibliotheca. Idem Luchtmannus crebris etiam literis egit cum Gleditschii heredibus de redimendo Bergleri ³⁾ Commentario et tandem summam, quam exigebant, solvere promisit. Quo magis ipsi mirum videtur, hunc Commentarium Reiskio edendum committi. Itaque Luchtmannus a Te, Vir Clarissime, quam observantissime petit, ut Berglerianas notas diligentius excutias, et, si iudicio Tuo probentur, qualibet ratione possessoribus eripias. Demonstrabis praeterea bibliopolis vestris, editionem Lipsiensem, quamvis nova dote instructam, vilem tamen habitum iri prae ea, quae Leidae adornatur: praesertim cum verendum sit, ne praeclarus iste Editor idem sibi in Herodotum, quod in Petronium licere putet. Sed de his satis.

Collationem Cod. Regii, quam Musarum in Gallia stator, Claudius Sallierius, mecum communicavit, his literis adjeci. Scholia inde emendari et suppleri poterunt: ad textum parum redundabit emolumentum. Quod ultimis literis scribis de Dionysio, perpetuo Callimachi imitatore, illud ipse quoque animadverteram. Operae pretium fuerit, hos poëtas diligenter inter se conferre. Idem Dionysius multa prope ad verbum ⁴⁾ hausit ex Apollonio Rhodio et Nicandro: quod viros doctos latuisse miror. Callimachum passim emendat Francisc. Nansius in Nonni Evangel. Ioannis, et in Cur. Posterioribus; cujus emendationes superiores Editores vel nesciverunt, vel neglexerunt. Magna de editione Tua apud nostrates est expectatio: quam quin superaturus sis, qui Te norunt, haud dubitant. Glasgoviae in Scotia fratres Foulisii, bibliopola et arte sua et eruditione fere Ste-

phanis pares, splendidissimam accuratissimamque parant Platonis editionem. Qui cum nuper Leidam inviserent, id mihi negotiū dedere, ut literis per varias Europae partes missis exquirerem, qui Platonis Codices quaeve doctorum hominum in eum animadversiones reperiantur. Praeterea plurimum aeris apud me deposuerunt, quo remunerer eos, qui Codicibus conferendis operam navant. Si quis igitur vestratium Platonem cum MStis committere velit, is luculento praemio et quod fortasse opinionem superet, se mactari sentiet. Bibliotheca Cittaviensi egregium Platonis Codicem attineri scio. Sed dubito, an ibi Graece doctus reperiatur. Tu, Optime Ernesti, nisi grave est, cum in hanc rem, tum in alios Platonis Codices, qui in Germaniae bibliothecis sunt, diligentius inquires. Plurimum Te salutant duumviri Tui studiosissimi, Hemsterhusius et Alberti. Uterque vehementi tenetur desiderio legendae illius Epistolae, quam in Lucianum scribes. Thomas M. ⁵⁾ Leidae prelum exercet. Bene de eo meretur ὁ πάνυ ⁶⁾. Lennepius in Phalaride expoliendo occupatur. Ioannes Piersonus, juvenis valde eruditus et ingeniosus, Verisimilium libros parat, quibus Graecis scriptoribus, Euripidi maxime, lucem et medellam afferat. Salutabis meo nomine Elegantissimum Bachium ⁷⁾ eique narrabis, me brevi aliquot libellos juridicos, recens editos, ad eum missurum. Vale, Vir Magne, mihiqve, quod facis, fave. Dab. Lugduni Batavorum. d. 28. Novembr. 1751.

EP. II.

*Viro Eximio et Amico Singulari,**Jo. Aug. Ernesti**David Ruhnkenius S. P. D.*

Libero tandem fidem meam et libellum mitto criticum, quem, velim eo animo accipias, quo Tibi a me est consecratus. Plura exempla, quae, si tanti putes, amicis Tuis dono des, alia via ad Te pervenient. Bachium nostrum, ut de eo in Actis Eruditor. sententiam dicat, rogavi. Apollonii Rhodii Excerptis MS. si res integra fuisset, libenter usus essem. Sed cum mihi non licuerit esse tam felici ¹⁾, easdem Variantes vel mea caussa non denegabis Iuveni valde erudito et ingenioso, Ioanni Pier-sono, qui brevi Verisimilium Criticorum librum editurus est in Euripidem, Sophoclem, Apollonium Rhodium, alios. Fac igitur, mi Optime Ernesti, prima quaque occasione illa Excerpta ad me perferantur. Magno, mihi crede, beneficio Piersonum Tibi devincies.

Callimachi Tui ingens apud omnes est expectatio. Quem si Hemsterhusius, ut est a Te expolitus, viderit, eos in locos, quos Tu forte non attigisti, suas nobis impertiet animadversiones. Valckenario nemo plura collegit Fragmenta, ex ineditis praesertim Grammaticis. Ipse paucula notavi, quae hic subjiciam: Etymol. M. v. *Θηλαμών*. Schol. Sophocl. ad Trachin. p. 342. et Suid. v. *Παίδουσα*. Idem v. *Φάσηλις*. Schol. Thucydid. Lib. VII. p. 483. ubi vide notas in Scholia. Lexicon Barbarism. post Ammon. p. 197. Salmas. in Solin. p. 858. Hemsterh. ad Hesych. v. *Ἀφάρωτος*. Brevi Parisiis exspecto Apol-

lonii Dyscoli Grammaticam ineditam, ex qua horum numerum bene augere licebit. Nec dubito, quin multa Tibi suppeditaturus sit Scholiastes Homeri MS. Lipsiensis. Callimachi Epigramma est etiam inter Iensiana n. CXXII. quod emendavi Epist. Crit. I. p. 78.

Cum Saxio de Taciti editionibus agere non licuit. Is enim Leida Ultrajectum abiit, ut praesit studiis nobilissimi Burmanni, Casparis N. Africanum ad Te curabo, quam primum ejus copia facta fuerit. Wetstenius Testamentum impensis suis imprimendum ²⁾ curavit. Auctor ipsi fui, ut plura exempla Lipsiam mitteret. Brevi pars altera prodibit, frementibus licet pertinacioribus Theologis. Boernerus vester ³⁾ iniquissime egit cum homine candidissimo, et (quod expertus scribo) sanctissimo. Si commodum fuerit, fac ad me perferantur opuscula quaedam a Te recens edita; quibus non ego solum, sed et Hemsterhusius et Alberti, qui Te quam officiosissime salutant, mirifice delectantur. Sed non amplius Te morabor. Vale, Vir Magne, et amorem in me Tuum mihi perpetuo conserva. Dab. Leidae d. 28. Januar. 1752.

EP. III.

Jo. Aug. Ernesti

Viro Celeb.

David Ruhnkenius S. P. D.

Sub ipsum meum ex Batavia discessum duas a Te literas eodem fere tempore scriptas accepi. Inprimis mihi gratus accidit Catalogus, quem adjeceras, Boernerianae bibliothecae: ex qua, quando potestatem facis, pretio, quo Tibi digni visi fuerint, hos mihi libros para-

bis: p. 53. Phrynichum cum MSS. Vulcanii, si sint aliqujus momenti. p. 71. Grammii Observationes in Aratum. p. 68. Scholia Homeri Romae 1517. cum MS. Salmasii. Ibid. Scholia in Homerum cum notis Bongiovanni. p. 72. Nicandri Theriaca apud Aldum. Ib. Dicta Poëtarum ex Stobaeo. p. 75. Scholia in Homerum Horneji. p. 78. Phileleutheri Emend. in Menandrum. NB. editionem Cantabrigiensem. p. 86. Spicilegium Animadversionum in Philostratum. p. 102. Putschii Grammat. veteres. Grammii Observat. in Aratum et Bongiovanni Scholia in Hom. quovis pretio emi velim. Alterum enim nunquam vidi, alterum semel.

Equidem plures jam menses in Gallia haereo, et in excutiendis tum publicis, tum Monasteriorum privatorumque hominum bibliothecis multum studii consumo. Neque adhuc poenitet sumptuosum iter fecisse. Nam vere Tibi, mi Ernesti, affirmare possum, hoc iter meum, si Deus vitam concesserit, et Graecis literis et omni antiquitati mirifice profuturum. Etenim plures jam Criticos Grammaticosque veteres ex situ et pulvere extraxi, quos, si videris, Polluci et Harpocrati¹⁾ comparandos, Hesychio et Suidae praeferendos judicabis. Sunt in his, quos dudum vetustate absumptos credebam, v. c. Orion Thebanus et Eudemus²⁾, quorum prior *Ἑτυμολογικὸν* scripsit, posterior *Λεξικὸν Ῥητορικόν*. Callimachi nihil dum reperi, nisi fragmenta in Glossariis antiquis conservata, quae alio tempore Tecum communicabo. Sub futurae aestatis initium in Bataviam revertar. Neque Tibi auctor sum, ut ante mittas Callimachum Tuum. Nam qui ejus curam suscipiat, scio neminem.

Quod scribis, Te, Callimacho absoluto, Xenophonti

operam navaturum, dignum est negotium summo ingenio et rara eruditione Tua. Equidem non tantum excerpta Codd., quae penes me sunt, Tibi suppeditabo, sed cum editis etiam committam Cod. membranaceum, qui Leidæ est, *Kυρον.* et *'Αναβ.* Quicquid porro in Parisinis Bibliothecis est, facile pro ea, qua apud Illustres viros, Bignonium et Sallierium valeo, gratia Tibi parabo.

Sed quando videbimus novam Clavis Ciceronianæ editionem? Galli etiam hunc librum avide desiderant. Ceterum miror, Librarios vestrates tam parum commercii habere cum Gallis. Certe ne unum quidem exemplar Suetonii et Taciti Tui huc perlatum est: quod moleste ferunt Academici eruditi. Capperonnerius et Bejotus³), Viri Graece doctissimi, praeclaram parant Plutarchi editionem: quam in rem infinitum apparatus ex omnibus fere Europae bibliothecis congesserunt. Parisinis etiam typis cum maxime exscribitur Sophocles ex editione Johnsoni, cui Capperonnerius, me auctore, adjiciet duorum vetustissimorum Codd. collationem. Reperi hic Medicum, Falconnetum, supra quam credas, Graece doctum, quem omnibus modis excito ad condendum ingenii tam praestantis monumentum. Quid agit Gunzius vester? Dabitne novam Aëtii editionem? De Trilleri Hippocrate spes omnis, credo, decolavit. Nec aegre feret, qui norit hominem loquacem, ventosum, indoctum; cui, mirum est, Gesnerum tantum tribuere.

Bachium nostrum quam officiosissime salutabis. Vale, Vir Summe, meque, quod facis, ama. Dab. Lutetiae Parisiorum. Kalend. Februar. 1755.

Literis Tuis inscribas: à l'Hôtel le Duc de Bourgogne rue de Parcheminerie à Paris.

EP. IV.

*Viro Summo, J. A. Ernesto
David Ruhnkenius S. P. D.*

De honorum incrementis ¹⁾, quae in patria Tua capis, Tibi etiam atque etiam gratulor. Illud tantum vereor, ne novi, qui hinc nascuntur, labores, Tibi Callimachi hoc anno absolvendi facultatem eripiant. Interea Spanhemianus Commentarius prelo subjicietur. De Epigr. et Fragm. versione non aliam Hemsterhusius habet dubitandi causam, quam quod multis locis indigna est Bentlejo, nec accommodata ad certissimas, quas in textum recepit, emendationes. Idem de conjungendis aliorum fragmentis cum Bentejanis mecum sentit; nec repetendas esse censet Voetii notas futes certe et perineptas. Frischlini Annotationes quamquam et ipsae hanc literarum lucem vix ferre possunt, ideo tamen, nisi Tu aliter jubeas, sunt iterandae, quod passim a Spanhemio aliisque ad partes vocantur. Tantum igitur spatii cum Tibi, mi Ernesti, tributum sit, indulge ingenii Tui ubertati, sic ut non solum de Callimacho, sed de omnibus Graeciae veteris scriptoribus praeclare mereare: indulge etiam aureae, qua polles, eloquentiae, ut alii hinc in posterum eleganter commentandi exemplum sumant. Scribant breves notulas, quibus curta domi supellex est ²⁾. A Te, quem antiquitatem omnem capitali ingenio complexum scimus, non nisi Excursus, quales in Suetonium dedisti, exspectamus. Pergratum mihi feceris, si, ex occasione, cultissimis Homeridarum hymnis medicinam afferas. Equi-

dem dudum illorum editionem meditor. Sed omnium lectionum monstris me haud parem sentio perdomandis.

Quicquid reliqui erat penes me Fragmentorum Callimachiorum, in schedula subjecta reperies. Plura fortasse suppeditabit Apollonii Dyscoli Grammatica inedita, cujus adhuc dimidia tantum parte fruor. Brevi tamen, quod restat, Parisiis ad me perveniet.

Literis, quas ad Cl. Heusingerum ³⁾ dedi, Tuas adjungas, meque ipsi de meliore nota commendes. Mirifice gaudeo, hominem Graece doctum in illa urbe reperiri. Habet enim bibliotheca Ducis ⁴⁾ multos insignesque Codices, in his etiam, ni fallor, Xenophontem: quem ut conferri jubeas, Tibi magnopere auctor sum. Wetstenius, qui Amstelodamo Leidam habitatum concessit, non videtur alienus ab imprimendo Xenophonte Tuis curis perpolito. Albertus noster pristinam sanitatem recuperat Teque salutat. Hemsterhusius etiam Tibi salutem impertit. Is parum contentus juvenilibus in Pollucem curis, ingentem in hunc Grammaticum scripsit Commentarium, separatim edendum, in quem omnes eruditionis suae thesauros profudit. Cui etsi nihil ad perfectionem absolutionemque deest, tamen is manum de tabula tollere nescit ⁵⁾. Juvenis Frisius Gisbertus Koen novam parat editionem Corinthi vel Gregorii potius ⁶⁾, de Dialectis. Kappii bibliotheca si publice vendatur, quovis pretio comparabis Lennepio ⁷⁾ V. Cl. Phalaridis Variantes, olim ipsi a possessore negatas. Munusculis, quibus me beasti, nihil mihi accidere potuit gratius. Brevi, ut spero, leve ἀντίδοτον a nobis habebis. Batavi tandem cogitant de me in lucem protrahendo: qua de re plura scribam sequentibus literis. Bachium V. Cl. meo nomine, nisi grave

est, saluta et literas ad me crebrius fac mittere. Hoc nihil mihi erit jucundius. Vale, Dab. d. 24. Junii Leidae 1756.

EP. V.

Viro Summo, Jo. Aug. Ernesto

David Ruhnkenius S. P. D.

Magnum, mihi crede, dolorem capio ex rebus adversis, quibus Saxonia cum maxime conflictatur, et intimis saepe sensibus angor, vel de Te cogitans, vel de Rittero nostro. Nec Tibi unquam vitio verterim, si hoc tali tempore, non dicam Callimachi, sed mei etiam sit memoria a Te abjecta. Sed cum nulla res aequae sollicita sit atque amor ¹⁾, facile Tibi est ad existimandum, quanta cupiditate flagrem aliquid de Te rebusque Tuis audiendi. Cui desiderio meo si vel tribus verbis satisfeceris, maximo me a Te beneficio affectum existimabo.

Obtigit enim tandem vitae meae studiisque portus maxime tranquillus et optatus. Namque mense proxime elapso Illustrissimi Academiae Leidensis Curatores, Hemsterhusii commendatione adducti, me publicum Graecarum literarum Praelectorem ²⁾ (Germani Professore extraordinarium dicunt) proposito satis luculento stipendio crearunt. Cessit igitur mihi summus magister ob aetatem ingravescentem Graecae linguae docendae provinciam: historiae enarrationem sibi servavit.

Spanhemianum Commentarium operae prope totum exscribere. Ultimam, quam vocant, revisionem legens, infinitos errores sustuli, a superioribus operis, Spanhemii manum minus assecutis, temere invectos. Vel sic

tamen restant aliquot loci, ex quibus nullum idoneum sensum elicias. Integrae enim periodi loco suo turbatae videntur.

Hensingerus, cujus amicitiam literis humanissime scriptis ambieram, cui Tu etiam me de meliori nota³⁾ commendaras, nihildum mihi respondere dignatus est. Cupio scire, quid de eo tam male meritis sim, ut ne tralatitio quidem honore me dignum putet. Amico utitur Fischero, ex quo Tibi facile erit silentii causam indagare.

Plura scribam, si literas Tuas accepero. Interim vale, Vir eximie animoque meo carissime, et Bachium nostrum meo nomine saluta. Dab. Lugduni Batavorum d. 8. Mart. 1757.

EP. VI.

Viro Magno, Jo. Aug. Ernesti

David Ruhnkenius S. P. D.

Si quid unquam gratum atque expectatum ad me pervenit, certe Tuae in Callimachum observationes¹⁾ fuerunt: in quibus legendis relegendisque plures cum Hemsterhusio dies jucundissime consumsi, ubique admirans acerrimi vim ingenii, doctrinae exquisitae ubertatem elegantiamque scribendi. Profecto si nullum aliud ingenii Tui monumentum extaret, hae observationes solae facile nomen Tuum immortalitatis memoriae consecrarent²⁾. Neque minus, quam ego illis excutiendis delectatus est Hemsterhusius, qui saepe mirifice laetabatur, Te quasi de compacto in eadem cum ipso incurrisse cogitandi vestigia. Quo praestantius igitur opus Tuum nobis visum

fuit, eo majorem operam dandam putavimus, ut ne levissimi quidem naevi in tam pulchro corpore relinquerentur. Notulas nostras in adjectis schedulis reperies, praebituras Tibi largam, ni fallor, disputandi et Callimachum castigandi materiam. Itaque δευτέρας φροντίδας, quibus priores observationes vel augeas, vel emendes, a Te avide exspecto; quas ego deinde locis suis diligenter accommodabo. Praestat enim illas suo loco, quam in addendis legi. In notis Tuis ubique summa humanitate erga doctos homines usus es: erga me quidem nimia, sic ut paucorum etiam locorum, quos Tibi suggesseram, indicium mihi tribueris. Verum cum non consueverim laureolam in mustaceo quaerere³), nomen meum passim delevi. Ex talibus nihil mihi laudis vel accrescit vel decedit. Tibi vero, qui Editoris partes sustines, ne levia quidem sunt praetermittenda. Vellem, si per alia negotia Tua liceret, unum alterumve Excursum adderes, v. c. de Pelagonibus, de quibus multa dicenda supersunt. Nam ubi Tu rem aliquam latius tractare instituis, mihi quicquid est eruditorum hominum superare videris.

Exspectaveram etiam literas ad me Tuas, item Libanium Giovanni atque alia, de quibus mihi superiore anno scripseras. Quae omnia, vereor, ne in via direpta perierint. Interea dum Tu insigne animadversionum Tuarum supplementum paras, nos in Spanhemiano Commentario excudendo pergemus. Visum est mihi commodius futurum, si utriusque voluminis Indices in unum conflati Spanhemiano Commentario sive alteri volumini subjicerentur. Nec multiplicandus est numerus Indicium, ut in Graeviana editione factum. Nam tres sufficiunt, quorum

primus designet ipsa verba Callimachi, secundus res, quae Variorum notis continentur, tertius denique auctores veteres vel emendatos vel illustratos. Estne aliquis inter discipulos Tuos, qui praemio, quod Luchtmanni proponent, invitatus ingratum Indicum conficiendorum laborem suscipere velit? Nostri quidem homines, quibus plerisque lauta res domi est, nimis fugiunt ejusmodi laborem.

Hemsterhusius, Tui, si quis alius, studiosus, plurimam Tibi salutem impertit. Vale, Vir Eximie, et Bachium nostrum meis verbis saluta. Dab. d. 18. Julii 1758.

Literas, quas posthac ad me dabis, non alia, quam quae per Hamburgum est, via mittas velim.

EP. VII.

Viro Magno, Jo. Aug. Ernesti

S. P. D.

David Ruhnkenius.

Utinam multas similes a Te literas accipiam, quae quo longiores fuerunt, eo suaviores gratioresque. Pro pulcerrimo munere, nova Homeri editione ¹⁾, maximas Tibi gratias ago. Etsi per alia negotia nondum singula excutere potui, tamen quocunque oculos conjicio, intelligens et acre judicium Tuum admiror. De Vossiani Codicis Lectionibus scripsi ad Valckenarium, quas an missurus sit, nescio. Est enim paulo morosior. Vellem in editionem Tuam etiam conjecisses quicquid boni habet editio Barnesiana: quod adeo exiguum est, ut tribus quatuorve plagulis imprimi potuisset. Nunc propter

paucula ista haec quoque editio magno pretio emenda est. Minus probo Gesneri consilium de addendo Indice Seberiano ²⁾. Est ille liber satis obvius et nuper Florentiae recusus. Cur non potius adduntur Scholia minora ad finem editionis Lascaris et aliarum castigata? Quod me ad Homerum ornandum vocas, in eo agnosco humanitatem Tuam. Equidem certum et perpetuum, ut spero, nominis mei domicilium in Platone habebo: in quem et Scholiasten ἀνέκδοτον et perpetuas animadversiones separatim edam. Scholiastes ille, Aristophanis et Apollonii Interpretibus similis, multum supra vulgus Grammaticorum sapit et tam reconditae eruditionis thesaurum affert, ut ipse Hemsterhusius fateatur, se ab ejus lectione nunquam nisi doctiorem recedere. Sed habeo multo plura quantivis pretii ἀνέκδοτα, quibus editis novum Graecis literis lumen oborietur. Homero absoluto, Te ad Josephum rediturum vehementer gaudeo. Ipse Codicem Albertinum cum edito diligentissime committam: qui labor mihi jucundus futurus est cogitatione Tui. Velim tamen Josepho ita operam naves, ut nunquam ex oculis dimittas Xenophontem. Nemo hodie est, qui melius Te Musam Atticam ³⁾ ornare possit. Valckenarius nuper publice scripsit, Agesilai Vitam, quae nobis omnibus adhuc in deliciis fuit, non Xenophontis esse opus, sed insulsum nugacissimi Sophistae, qui Xenophontis nomen imentiat, commentum. Spuriam quoque judicat Apologiam Socratis, et quaecunque in Cyropaedia leguntur ad finem usque post verba καὶ οὕτως ἐτελεύτησεν p. 238. ed. Leunclav. quamquam de his nondum ausus est publice sententiam dicere.

De Heynio bis terre ad Te scripsi, sed nihil re-

sponsi tui. Roterodamenses avide expectant secundas ejus curas in Epictetum ⁴). Luchtmanni novae editionis Catulli, Tibulli, Propertii curam illi deferre cupiunt.

Brevi a Te expectamus Indices cum Praefatione. Omnia mittentur per cursorem publicum. Vecturam solvent Luchtmanni. Vale, decus nostrum, meque, ut amas, ama. Dab. Lugduni Batavorum d. 24. Junii 1760.

EP. VIII.

Viro Summo, Jo. Aug. Ernesti

David Ruhnkenius S. P. D.

Excusis opusculis Tuis, Luchtmanni a me petierunt, ut Te de praefatione scribenda admonerem. Humanissime Tu quidem praefandi provinciam ad me defers. Sed me triplex professio Historiarum, Eloqu. et Gr. L. ita occupatum tenet, nihil ut aliud agere liceat. Vitae Gesnerianae enarrationem ¹), quaeso, ne differas in aliud tempus. Alii dicent, quam uxorem, quot liberos habuerit. Tu nobis effigiem summi ingenii et doctrinae expressam dabis, quam intueantur bonarum literarum studiosi. Multa per hanc occasionem a Te dici possunt ad rectam studiorum rationem pertinentia. Memini, mihi juveni valde profuisse talium elogiorum ²) lectionem. Valde mihi tum placebat Bergeri de Schurzfleischio ³) narratio. Sed cum illam nuper alia de causa in manus sumerem, prope placere desiit. Adeo multos naevos, vir factus, in ea reperi. Cum praefatione et Gesneri elogio simul ad nos mittas opuscula Tua historici et critici argumenti, quae et ipsa statim prelo subjicientur. Interpretem

N. T. quicumque hic legerunt, aureolum libellum vocant, in his idoneus judex, Albertus. Gesneri Orphicis quid futurum sit, scire cupio. Utinam Tu illorum curam suscipias! Ritterus noster adhuc Vitembergae haeret. Nunquam vidi negotium magis lentum. Cum omnia impedimenta sublata putaremus, ecce, hiemis asperitatem praetexere coepit. His modis Curatores jam ultra annum duxit. Ipse Praeses Globigius eum apud Curatores accusavit, quasi mala fide rem extraheret, dum Bruhlus, quae magnifice promisit, praestaret. Verum ego nondum adducor, ut tale quid suspicer de viro, cujus integritatem tot aliis rebus perspexi. Interim Curatores, quos jam dudum inauditae morae taedium cepit, ei, nisi hic fuerit sub Martii initium, nuncium remittere decreverunt. Si igitur Tibi Ritteri salus curae est, fac eum quantocius Vitemberga extrudas.

Vale, Vir Summe, meque, ut amas, ama. Hemsterhusius noster et Musgravius ⁴⁾ Tibi salutem. Dab. Leidae d. 12. Februar. 1762.

IV. EPISTOLAE
A D
HEYNIUM DATAE.

EP. I.

Viro Eximio, Chr. Gottl. Heynio ¹⁾

S. P. D.

David Ruhnkenius.

Incredibili laetitia affectus sum, cum intellexi, quaecunque meum de virtute et doctrina Tua testimonium apud Ill. Munchusium tantum ponderis habuisse, ut Tibi provinciam cum per se amplam, tum multo ampliorem, quod illam Gesnerus per tot annos ornavit, honestissimis conditionibus demandarit. Quamquam illud munus non tam Tibi gratulor, quam bonis litteris, quae talem statorem, qualem ipsae sibi vix optare ausae fuissent, in Te invenerunt. Utinam juvenus germanica intelligat bona sua, et Metaphysicorum tricas valere jubens, ad solidioris doctrinae ²⁾ fontes, quos Tu aperies, combibendos accedat. Orationem aditiam, quam Te jam habuisse puto, et quicquid vel Tuo vel Academiae nomine scripseris, ut ad me perferendum cures, Te etiam atque etiam rogo. Si quid ejusdem generis a nobis profectum fuerit, suo tempore habebis. Valde mihi placet institutum Tuum edendorum Tzetzae Antehomericorum; da-

biturque fortasse facultas Homerica et Posthomerica Tecum communicandi. Nam Samuel Musgravius, Londinensis, qui nominis sui domicilium in Euripide ponit, et nobiscum Leidae versatur, humanissime mihi promissit, se, simulatque in patriam rediisset, operam daturum, ut Londinensis codicis exemplum ad me perveniat. Apollonii apparatus recte ad Te perlatum esse gaudeo. Est in bibliotheca Vratislaviensi, bonis libris referatissima, Apollonii Rh. Codex manuscriptus. Cum Reimarus Dionem Cassium ederet, Burgius Xiphilini Codicem ex eadem bibliotheca Hamburgum usque misit. Forte ne nunc quidem Vratislaviae deerunt, qui Tibi eandem humanitatem praestent. Marlandi ³⁾ Propertium, vereor, ne frustra expectemus. Nuper Euripidis Supplices cum elegantissimo ejus Commentario prodierunt; in cujus libri praefatione, a Marlandi amico scripta, vir ille eximius senio et arthritide ita confectus dicitur, ut ne praefationem quidem libri sui scribere potuerit. Quo magis Tibi, mi Heyni, seria cogitatio suscipienda est de Propertio edendo, cui, ut alias scripsi, Catullum et Tibullum Tuum adjunges. Catulli editionem etiam jactat P. Burmannus Secundus ⁴⁾; quam non est quod magnopere expetamus. Nam edenda Anthologia Latina satis ostendit, se vulgarium potius notarum consarcinatore ⁵⁾ esse, quam Criticum elegantem et sollertem. Memini, me aliquando insignem Catulli apparatus, quo etiam ineditae Broukhusii notae continebantur, apud Dorvilium videre. Verum si ullus poëta Latinus tali opera, qualem Tibullo navasti, indiget, is certe Statius est, cujus obscuritas doctos etiam homines rejicit ab ejus lectione. Quid? si hunc poëtam observationibus Tuis ex-

plicationem reddas: Critices studiosis deinde aliis in eum notis satisfacias. Dubito, an quid a Te agi possit utilius. Quodsi, quid a nobis agatur, quaeras, toti sumus in castigandis Hesychii literis Φ . X. Ψ . Ω . quas Cl. Albertus, morte raptus, absolvere non potuit. Scribimus praeterea animadversiones in Longinum, quas novae, quam parat, editioni adjiciet Joannes Toupius ⁶⁾, Criticus excellens in paucis, cujus nuper Londini prodi coeperunt ⁷⁾ Emendationes in Suidam. Gesneri Orphica quo loco sint, proxime ad me perscribes. Miseram ad virum summum paullo ante fatalem diem Collationes MSS. Orphei, measque in illum observationes, hac addita lege, ut, quascunque conjecturas ipse probaret, sub meo nomine ederet; ceteras ne commemoraret. Quod ego a Gesnero praestitum arbitror. Sin minus, velim Cl. Hambergerus ⁸⁾ legi, quam dixi, obtemperet, aut omnes potius notulas meas omittat. Tibi jam licet coram eum eo agere. Vale, Vir praestantissime, meque ama amore illo Tuo singulari. Dab. Lugduni Batavorum d. 14. Jul. 1763.

EP. II.

Heynio Suo

David Ruhnkenius S. P. D.

Accepi literas Tuas suavitatis, humanitatis atque amoris erga me Tui plenissimas, quibus Te scribis ab Apollonio ad Virgilium edendum revocatum esse. Equidem saepenumero librariis germanis male precatus sum, qui, si quem gentis suae virum excellere vident, eum non suo arbitrio agere sinunt, sed precibus aut pretio sibi

obnoxium reddunt. Ex quo fieri necesse est, ut aliquando libri prodantur, parum digni auctoribus suis. Gesnerus, ut hoc utar, si Horatium suo potius arbitrato quam Fritschii edidisset, quam pulchram ejus et omnibus numeris absolutam editionem haberemus! Nunc tenuis est opera, nec tanti viri famae respondet. Quid dicam de excudendi libri festinatione? quae tanta fuit, ut integri poëtae versus hic illic elapsi sint. Equidem sic existimo, capitale ingenium Tuum ¹⁾ par esse Virgilio emaculando ²⁾, nec operam Tuam melius collocari posse. Sed idem satis scio, justum Tibi ad tantam rem perficiendam tempus minime concedi. Quodsi paulo longius spatium impetrare possis, auctor Tibi sim, ut ex variis Virgilii emendandi viis maxime perséquaris eam, quae poëtae medetur ex Lucani, Statii, Valerii Flacci, Silii aliorumque imitatione. Nuper Schraderus ³⁾ in observationum libro salutarem his poëtis medicinam a Virgilio fecit. Tu contra, quae Tua est sagacitas, Virgilio facies ex illis. In Gesneriana bibliotheca affertur Anthologia Burmanni cum notis MSS. Gesneri, qui liber sine dubio propter animosos licitatores ⁴⁾, Saxium et Burmannum, insano pretio vendetur. Quodsi Tibi, mi Heyni, aditus patet ad hanc bibliothecam, quaeso Te, notulas illas mihi describas. Dicere non possum, quam gratum mihi feceris.

Evolvi his diebus Harlesii vitas Philologorum lectisque vitis triumvirorum, Burmanni, Klotzii et Saxii, magnopere laetatus sum, me literis, quibus Harlesius meae etiam vitae historiam petebat, nihil respondisse. Klotzium video antiquum, obtinere et tres quatuorve futes libellos uno partu effundere. Plura alias ad Te

scribam. Nunc tempore excludor. Vale, mi optime Heyni, Tibique certo persuade, Te a me merito Tuo mirabiliter amari. Dab. Leidae d. 18. Jul. 1764.

In auctione Gesneriana, nisi grave est, libros in schedula notatos mihi et collegae meo, Schultensio ⁵⁾, emes. Pretium illis a Te statuetur. At quibus NB. adscripsi, quovis pretio emi volo.

EP. III.

Praestantissimo Amicissimoque Viro

Chr. Gottl. Heynio

Dav. Ruhnkenius S. P. D.

Recte ad me perlata est librorum cistula. Non potuit illud negotium melius curari, quam a Te curatum est. Bergerianas Dissertationes mihi praereptas nollem. Auctor enim fueram librariis nostris, ut, cunctantibus Germanis, omnes junctim formulis suis exscriberent. Sed hanc jacturam forte resarcire licebit ex bibliotheca Heumanniana, cujus Catalogum ut ad me perferendum cures, vehementer Te rogo. Pecuniam, quae pro libris emtis debetur, nondum ad Cliffordos misi, propterea, quod non dubitabam, Te libros nonnullos ex bibliotheca Wesselingiana, quae verno tempore distrahetur, esse emtuum: quando compensatio, de qua scribis, fieri poterit. Catalogus illius bibliothecae ut mature ad Te perveniat, mihi curae erit.

Elogium Heumanni ¹⁾ a Te conscriptum magna cum voluptate legi, nec magis elegantia orationis, quam prudentia Tua mihi fuit admirationi. Diu frustra quae-

sivi elogium Gesneri a Michaele scriptum. Forte ²⁾ penes Te erit exemplum, quod mihi impertias.

Gesneriana Orphicorum editio ³⁾ multa praeclara habet et tali ingenio digna. Verum dum vel certissimas Criticorum emendationes admittere sibi religioni ducit, ad interpretationes labitur duras, aliquando etiam absurdas. Sed haec senectuti, quae semper meticulosa ⁴⁾ est, condonemus. Vellem Commentationi de Navigationibus veterum similem adjecisses de Theologia Orphica, quae Gesnerianae eruditionis lumen multo magis requirebat.

Kulenkampum ⁵⁾ semel atque iterum Leidae vidi. Sed is ex praecepto Horatii ⁶⁾ materiam viribus aequam sumere debebat. Mihi quidem, ut libere, quod sentio, dicam, nec ingenio nec doctrina par tali operi videtur. Quodsi in Cod. Guelpherb. thesaurum se reperisse putat, fallitur, qui nihil reperit nisi carbones ⁷⁾. Nam, quod ex specimine Codicis a Bielio in Actis Erud. edito vidi, Codex ille non abundat veterum scriptorum fragmentis, sicut editus Etymologus, sed quisquiliis Grammaticorum recentioris aetatis. Multo praestantior est Etymologus MS. Leidensis, e quo plura specimina cum maxime, prodit Gisbertus Koenius in notis ad Corinthum recondita eruditione refertis. Sed non facile inveniam, qui hujus Codicis conferendi laborem subire aut velit aut possit.

Commode recordor, quod saepe antea ex Te quærere volui, an spes sit futurum, ut Commentarii Academiae scientiarum ⁸⁾ continuentur? Quodsi omnis spes evanuit, Tuum erit, Gesnerianas Commentationes, in Academia praelectas, in quibus, nescio quomodo, vir summus semet ipsum superat, separatim proferre. Vale, de-

cas nostrum et amor, et ad me quam saepissime, quid vel publicae vel privatae rei agas, scribe. Dab. Leidae d. 21. Febr. 1765.

EP. IV.

Praestantissimo Amicissimoque Viro

C. G. Heynio

David Ruhnkenius S. P. D.

Nescio, quid caussae sit, cur, qui crebras literas mittere solebas, repente tanquam nostri oblitus conticueris. Quidvis potius velim, quam adversa valetudo, tam diuturni silentii caussa sit. Miseram ad Te catalogum Bibl. Wesselingianae, sperans futurum, ut hoc modo literae Tuae elicerentur. Sed nullos mihi libros emendos mandasti, quamvis ante inter nos de hac debiti mei expungendi ratione convenisset. Quodsi recte, ut spero, vales, quamprimum me literarum Tuarum suavitate bees, scribasque accurate, quid vel publicae vel privatae rei agas. Ego tandem Hesychium, qui me satis diu exercitum habuit, emisi et Tuum de praefatione nostra iudicium exspecto. Si quid unquam in scribendo fuimus ¹⁾, hic fuimus. Nunc otium consumo in Longino ornando ²⁾. Levior est opera nec mentione digna, quam Mallio Theodoro impendi: cujus de Metris libellus cum Notis meis et Heusingeri curis secundis cum maxime exscribitur Leidensibus typis. Vellejum Paterculum ³⁾ per vacationes aestivas tot locis emendavi, ut meliorem superioribus omnibus editionem dare possem. Sed ante excutiendae Bibliothecae, si forte scriptus Codex inveniatur. A Grae-

cis scriptoribus ad Latinos emendandos me revocant ob-
trectatores quidam ⁴⁾, imprimis Burmannus Secundus,
Graecarum literarum scientiam mihi libenter concedentes,
sed negantes, me similia in Latinis praestare posse. Qui
quidem suo malo sentient, me cum Graecis semper con-
junxisse Latina. Vale, mi optime Heyni, et sic habeas,
nihil Te mihi nec carius esse nec suavius. Dab. Leidae
a. d. 13. Octobr. 1765.

EP. V.

Praestantissimo Amicissimoque Viro

C. G. Heynio

David Ruhnkenius S. P. D.

Etsi propter occupationes meas rarius, quam vellem,
ad Te scribo, nullus tamen dies praeterit, quin de Te
aut cogitem, aut cum amicis eruditis loquar. Quibus
omnibus nihil longius videtur, quam dum molestiis, qui-
bus Te premi scribis, liberatus, totus verseris in Grae-
ciae Latiique monumentis illustrandis: ad quam rem bene
et feliciter gerendam Te et natura finxit, et excellens
disciplina formavit. Sed vide, mi suavissime Heyni, an
Tibimet ipse interdum plus, quam necesse sit, laboris
imponas. Pulcherrima sunt et Tuorum omnium similia
programmata, quibus me donasti: sed, ni fallor, paucio-
ribus poteras defungi, praesertim in enarranda Heumanni
et Heilmanni ¹⁾ historia, quam accuratius cognosse nec
hominum, qui nunc sunt, multum interest nec postero-
rum. Nollem etiam, quo loco Heumanni audaciam, cum
pari imperitia conjunctam commemoras, Benteji men-

tionem fecisses. Aliter sues olent, aliter catuli ²⁾). Nam ut Heumannus omnium ineptissimus Criticus est, sic Bentlejus felicissimus et elegantissimus omnium, quos unquam cognovi. Aliquando verum esse reperies, quod Hemsterhusius noster ³⁾), Bentlejo ingenio et doctrina simillimus, dicere solebat: Bentlejum multa movere non movenda: sed plerisque locis veteres scriptores, si ita scripsissent, ut Bentlejus legendum decernit, melius fuisse facturos.

Jungium ⁴⁾), utrique nostrum subiratum, cum literis humanissime scriptis, tum munusculis literariis leniendum putavi. Frustra. Ne dignum quidem me existimavit, cui verbum rescriberet. In posterum igitur, si quid chartarum mittere constitueris, velim illud conjicias in fasciculos librærum, qui a bibliopolis vestris quotannis mittuntur ad Luchtmannos. Kulenkampo, a quo literis expugnatus eram, tandem, quid de ejus consilio edendi Etymologi sentirem, libere, ut mea fert consuetudo, scripsi. Mirum, ni post illas literas lectas totum consilium abjiciat. Felicioribus auspiciis apud nos Graecae literae coluntur. Valckenarius ⁵⁾ cum maxime typis describendum dedit Euripidis Hippolytum cum uberrimo Commentario, cui accedunt Diatribae in Euripidis fragmenta. Koenius, post dialectos admirabili sollertia illustratas, omne tempus suum collocat in Stobaeo exponendo. Heringa ⁶⁾ emendationes parat in Orphica post Gesnerum.

Vale, mi optime et jucundissime Heyni, amoremque Tuum mihi conserva. Dab. Leidæ a. d. 25. Dec. 1766.

EP. VI.

*Heynio Suo**David Ruhnkenius S. P. D.*

Amor in me Tuus se omni ex parte ostendit. Nam non satis habes, me sic amare, ut concedas nemini, sed aliorum etiam benevolentiam mihi concilias, tanquam Wytttenbachii, juvenis egregii, cujus libellus ¹⁾ tale ingenium prodit, ut de futurae doctrinae praestantia felix augurium capere liceat. Is nondum Leidam venit, ut constituerat, patre rei familiaris difficultatem excusante. Sperat tamen futurum, ut sub veris initium se meae et Valokenarii disciplinae tradat. A Juliano, ad quem forte delatus erat, totum eum traduxi ad scriptorem haud paullo meliorem, Plutarchum ²⁾, cui castigando, me auctore, magnam vitae partem impendere statuit.

Literas, quas amico ad me perferendas dedisti, intercidisse, tanto gravius doleo, quod, ut scribis, animadversiones quasdam in Rutilium Lupum continebant. De quarum elegantia et subtilitate cum vis ingenii Tui me dubitare non sinat, damnum quod feci, proximis literis resarcies.

Dissertatio de populis θαλασσοκρατοῦσι quot quam recondita et abstrusa nobis explicatura sit, ex argumento, quod mecum communicasti, facile perspexi. Sed vide, an, quod negas, *Ionum* nomen unquam generale fuisse, omni ex parte sit verum? Certe barbari universos Graecos *Iones* appellarunt. Mitto locum Scholiast. Aristoph. ad Acharn. 104. 106. quo Bochartus usus est. Idem nomen sic capiendum in Aeschyli Persis 178. 1030. cujus

tamen priore loco Scholiastes male intelligit solos Athenienses. Etiam Hesychius v. *Ἰάννα*, quod modo diximus, confirmat. Ceterum quod Ionum nomen Moyse recentius dicis, sequeris vulgi opinionem. Ego in alia omnia eo ³⁾: sed, quae sentio, per Theologos dicere non licet. Non ante, mihi crede, certam et stabilem chronologiam habebimus, quam sentiendi dicendique libertas magis fuerit confirmata: quae felicitas, ut se principia dant, nepotibus nostris reservata videtur. Dissertationem meam de Virgilii interpretibus mittam tum, cum primum Virgilii Tui volumen, quod brevi futurum auguror, sub prelum revocandum erit. Nunc alia instituta habeo, quae differri non possunt. Pergratum mihi est, quod scribis, mi suavissime Heyni, Te in Virgilio orando ita versari, ut tamen Apollonium subinde respicias. Sed multa sunt alia, quae a Te, unico poëtarum interprete, perfici vellem. Nunquam Propertium in manus sumo, quin a Musis optem, ut Tibi mentem dent illius expoliendi et illustrandi. Ita multis locis haereo, nec me expedire possum. Spes erat futurum, ut Marcellandus commentario, quem paratum habet, ejus tenebras dispellat ⁴⁾. Sed *μελαγχολικῶ πάθει* correptus, non modo omnem praeclare inventorum curam abiecit, sed ne ab aliis quidem, qui edendi laborem sponte obtulerunt, sua vult curari. Klotzius ⁵⁾ in Actis literariis a me quoque animum alienum ostendit, non alia de causa, ut puto, quam quod me Tibi Ernestoque scit intimum esse. Altera Virgilii editio cum prodierit, detrahas quaeso, ingenii et doctrinae testimonium, quod certas ob causas homini vanissimo et vix mediocriter erudito tribuisti. Peregrinatores quidam mihi narrarunt, ei vivo videnti-

que funus duci a Lessingio aliisque. Nempe cum libri Germanici huc non perferantur, talia non nisi ex peregrinantium sermonibus cognoscere licet.

Valckenarius noster Te plurimum salutat. Vale, mi optime Heyni. Me ut ames amore illo Tuo singulari, ita cupio, ut nihil magis. Dab. Leidae a. d. 27. Decembr. 1769.

EP. VII.

Heynio Suo

David Ruhnkenius S. P. D.

Cum in eo essem, ut Tibi pro Virgilio gratias agerem, ecce, alio munere, nova Epicteti editione ¹⁾, beor. Profecto mihi ipse displiceo, cum Tu tam multa cum summa nominis Tui laude efficias, ego, forte nimia contra me calumnia, cuncter, nec quo talem liberalitatem remunerer, in promptu habeam. Interea, dum Vellejus meus paene totus literarum formulis exscriptus ad Te perfertur, accipe dissertationem de Longino, juvenis cujusdam rogatu a me conscriptam. Alio tempore alia in ipsum Longini textum scripsi, quae diutius quam vellem, apud Toupium V. C. jacuerunt, nunc Londini cum ejusdem Longino excuduntur ²⁾. De Virgilio Tuo, Heyni optime, sic judico, ut librum juventuti prisca elegantia imbuendae utiliore hoc seculo prodiisse negem. Nec quisquam in disciplinam meam traditur, quin a Virgilio Tuo poëtarum legendorum auspiciis faciat. Quo magis doleo, Te Horatii simili modo castigandi et interpretandi consilium abjecisse. Cujus rei quae causa sit, nescio.

Certe non arbitror, Te ab eo, qui Halae hanc provinciam invasit³), deterreri. Salgasius, quo discipulo glori-
 et amico intimo jam a multis annis utor, cum nuper
 me inviseret, totum Te in Apollonio esse, ex Tuis literis
 dixit. Quod etsi mihi gratissimum, sicut debet, accidit,
 tamen juventutis nostrae causa Horatium Apollonio prae-
 verti vellem, vel certe cum eo conjungi. Non puto Tibi
 deesse librarios, qui sumtus facere velint. Sed si quid
 morae est in Germanis, quibus nunc ferme Latini libri
 sordent, paratos habes Batavos, imprimis Luchtmannos,
 quos non commissuros scio, ut Te operae in Horatio col-
 locatae poeniteat. Vale, mi suavissime Heyni, et cre-
 brius, quam ab aliquo tempore consuesti, de rebus Tuis
 ad me perscribe. Amicus communis, Valckenarius Te
 plurimum salvere jubet. Salgasius, etiam postquam mu-
 neri suo renunciavit, summa regis gratia florens, Lau-
 sannam abiit, matrem aegrotantem invisurus: inde mense
 Martio in aulam revertetur causamque, quam ei man-
 dasti, apud regem accuratissime aget. Dab. Leidae a. d.
 2. Novembr. 1776.

EP. VIII.

Heynio Suo

S. P. D.

David Ruhnkenius.

Mitto ad Te Vellejum, cura mea, quam ante erat,
 castigatiorem. Qui si Te tanta voluptate, quanta me Ti-
 bullus Tuus¹), affecerit, uberrimum operae illi navatae
 fructum mihi cepisse videbor. Sed Tibullus Tuus ve-

hementius apud nos incendit desiderium Horatii non semel a Te promissi. Quas partes si homini idoneo tradidisses, aliquo modo ferendum putarem. Nunc quid expectari potest ab eo, qui, ut specimen indicat, nihil est nisi Tui simius ²⁾. Qui si panem quaerit, non Horatium ineptis notis oneret, sed libros e Francica in Germanicam linguam vertat. Itaque Te iterum rogo, ut consilium, quod olim instituisti, nulla Iani ratione habita, persequaris, praesertim cum unus omnium optime intelligas, citius juventutem Virgilii et Tibulli, quam Horatii, interpretatione carere posse. Sed quid Apollonio fiet ³⁾? Iam dudum nulla ejus in Tuis ad me literis mentio est. Nec tamen puto, Te ejus edendi consilium abjecisse. Multa praeclare imprimis ad Scholia, notavit Hemsterhusius, quae, ubi jusseris, Tecum communicabo. Brunckius mihi nuper scripsit, se, ut Gallis Apollonii gustum daret, tertium librum gallice versum edidisse. Ego novam paro editionem epistolarum criticarum, quibus quantivis pretii Hymnus in Cererem ⁴⁾ Homeri, an Homeridae, nuper ex Moscovia ad me delatus, praemitetur. Hac opera defunctus, ad Platonica nostra redibo; quae satius fuerat ante alia omnia proferri. Sed non semper licet, arbitrato nostro rem gerere. Salgasius noster Te plurimum salvere jubet. Is sibi apud nos matrimonio junxit insignem generis splendore divitiisque viduam, ac rationes suas ita instituit, ut alteram anni partem in aula Britannica, alteram in Batavia degat. Valckenarius Tibi pro Tibullo maximas gratias agit, brevi Te remuneraturus nova Theocriti, Bionis et Moschi editione ⁵⁾. Vale, mi optime et suavissime Heyni, mihique amorem Tuum conserva. Dab. Leidae a. d. 25. Aug. 1778.

Quis iste est collegarum Tuorum, qui nuper in Novellis vestris (gelehrte Zeitungen) scripsit: *Germanos gratias agere Deo, quod tandem Tulliana eloquentia liberati sint: neque hoc genus eloquentiae seculo nostro philosophico ferri posse.* Num vobis fustes desunt, quibus asinum tam impudentem ⁶⁾ coërceatis? Atqui talia sub auspiciis Academiae scientiarum eduntur.

V. EPISTOLAE VARIAE.

EP. I.

Eximio Eruditissimoque Viro,

W. F. van der Wilp¹⁾

S. P. D.

David Ruhnkens.

Et si nimis audacter facere videor, cum Te, Vir Doctissime, tot tamque variis negotiis distentum literis meis interpello: tamen ab insigni Tua, quam optimus quisque celebrat, humanitate facile me veniam impetraturum confido. Ut vero ratio, quae me ad scribendum impulit, penitus a Te intelligatur, rem omnem, quam potero brevissime, exponam. Accidit nuper, ut Ioannes van der Linden, verum libreriorum ornamentum, et Daniel Goedval, vir nec ipse laude sua fraudandus²⁾, me convenirent, quaeritantes, num rationes meae ita ferrent, ut studiis illustris florentissimique Juvenis Sixii praeesse possem? Quam quidem conditionem cum cupidissime amplexarer, de laudatorum virorum sententia nihil prius faciendum fuit, quam ut Tibi, Vir Eximie, cui idonei praeceptoris eligendi cura omnis demandata est, qui essem, quave studiorum ratione uterer, bona fide indicarem; ut nimirum Tu ex iis iudicium facere possis, repudiandusne sim, an studiis tanti adolescentis praeficien-

dus? Quamquam, ut verum fatear, vix a pudore, quem
 mea mihi natura tribuit, impetravi, ut has ad Te literas
 darem. Nescio enim, quomodo animus ab iis proferen-
 dis abhorreat, quae cum mea aliqua laude videantur esse
 conjuncta. Diu igitur tergiversantem vicit tandem ob-
 stinata amicorum voluntas, mihiq[ue] hoc quidquid est li-
 terarum extorsit. Atque ut hinc ordiar, scito, Vir Prae-
 stantissime, me honestis parentibus in Pomerania Borus-
 sica natum esse, iisque in primo aetatis flore eruditum
 artibus, quibus puerilis aetas impertiri solet *). Annum
 agens sextum decimum, patria valere jussa, in celeberrimas
 Germaniae Academias me contuli ibique per qua-
 driennium et quod excurrit ³⁾, ita sum versatus, ut non-
 nihil quidem temporis philosophiae, plurimum vero ju-
 risprudentiae, historiae et antiquitati tam Graecae, quam
 Romanae tribuerem **). Eodem tempore ad moderanda
 studia Generosissimi juvenis ab Uffenbach eligebar, quo-
 cum aliquanto post, perlustratis nobilissimis Germaniae
 et Belgii regionibus, in hanc Academiam sum delatus.
 Ex quo vero ille morte patris conturbatus in patriam
 remigravit, ego literarum humaniorum dulcedine et
 praestantium magistrorum doctrina captus, in Batavia,
 vera omnis humanitatis nutrice, permanere ibique for-
 tunam meam, si fieri posset, stabilire animum induxi.
 Interea in hac Musarum sede ita literis vacavi, ut et
 meam auxerim doctrinam, et gratiam apud multos inie-
 rim sane quam luculentam. Obtigerunt autem mihi
 duces auctoresque complures, quos si vel voto fingendi

*) Conf. Vita Ruhnck. p. 6. sqq. B.

**) Cf. ibid. p. 11 — 16. B.

fuissent, neque elegantiores, neque doctiores optare potuissem, in Iurisprudentia quidem Gerlacus Scheltinga, in antiquit. et histor. Fr. Oudendorpius, in Graecis Ioannes Alberti, et inprimis Vir Summus, Tiber. Hemsterhusius, in quo ego colendo patriam mihi constitui pietatem. Horum omnium testimonia mihi non desunt, si haec vel a Te, vel ab ipso Illustri Consule exigantur. Quamquam vix privatis elogiis opus videtur⁴), cum nuper Reverendus Alberti in praefat. ad Hesychium publica me laude dignum putavit. Sed ego profecto rubore suffundor, qui ea de me scribere cogor, quae Tibi magnificentius quam verius dicta videri possunt. Verum prohibeat a me Deus Thrasonum insolentiam, ut prohibet certe. Interim in hac Academia horas subsecivas Constantini Harmenopuli Graeco Promptuario Iuris Romani emendando et illustrando dicavi, invitatus ad id cum MSS. quae Bibliotheca publica asservat, copia, tum vero magni Hemsterhusii mei voluntate. Haec fere sunt, Vir praestantissime, quae ad studiorum meorum rationem pertinent, quaeque Te ignorare nolui. De moribus meis mallem alios iudicium ferre quam me ipsum. Brevi tamen sic habeto, me, fastiditis seculi deliciis, soli mihi et Musis vivere, et cujusvis potius rei laude, quam integritate vitae et candore vere Germanico cuiquam mortalium concedere. Quodsi haec erudiendi Generosissimi Sixii provincia Tua mihi commendatione obtigerit, Te ego tamquam fortunae meae auctorem et amplificatorem numquam non suspiciam cultuque prosequar sempiterno. Atqui hic finem facerem scribendo, nisi scire cuperem, num forte praesentia mea adjumento mihi esse posset. Quodsi Te ita iudicare intellexero, quam primum me in

viam dabo. Etiam atque etiam vale, Vir Eximie, mihi-
que benevolentia Tua, qua nemini deesse soles, quaeso,
subvenias. Lugd. Batav. d. 30. Dec. MDCCXLV.

EP. II. *)

Clarissimo Cantio ¹⁾

S. P. D.

David Ruhnkenius.

Anni triginta sunt ipsi, cum uterque tetrica illa qui-
dem, sed utili tamen nec poenitenda fanaticorum ²⁾ di-
sciplina continebamur. Erat tum ea de ingenio Tuo opi-
nio, ut omnes praedicarent, posse Te, si studio nihil in-
termisso contenderes, ad id, quod in literis summum est,
pervenire. Cui tantae expectationi quid Te satisfecisse
dicam, qui illam ita viceris, ut omnium, quos sive pa-
tria, sive Germania adeo habet, philosophorum lumini-
bus offecisse videare. Quo mihi fuit gratius et jucun-
dus, ex communi amico, *Wilkesio* ³⁾ intelligere, mei
memoriam, ne post tantum quidem temporis intervallum,
apud Te exolevisse. Ego quoque de Te, mi optime Canti,
saepe multumque cogitavi, crebrius, mihi crede, cogita-
turus, si, quod centies optavi, ingenii Tui monimenta
videre potuissem. Verum, quaecunque germanico ser-
mone scripta sunt, raro aut nunquam ad Batavos affe-
runtur ⁴⁾. Teneo librorum Tuorum argumenta e dia-

*) Hanc epistolam edidit *F. Th. Rinkius* in vita *Hemsterhusii*
et *Ruhnkenii* a se germanice scripta. Regimont. 1801. p.
267 sqq. *F.*

riis litterariis, et laudibus, quibus ornantur, delector. At nihil nisi Dissertationem de Evidentia vidi, semel mihi ostensam a peregrinatore Borusso. Omnino vos, qui patria potius, quam communi eruditorum lingua scribendum putatis, parum aut famae vestrae consulitis, aut exterorum utilitati. Audio, Te multum tribuere philosopho Anglorum populo, eique placere malle, quam ceteris gentibus ad humanitatem excultis. Quod facis merito et me approbante. Quin igitur latine scribis, praesertim cum magnam hujus rei facultatem jam diu consecutus sis, et gens, cui tantopere faves, Te vicissim miretur et in oculis ferat? Batavi tametsi illud philosophiae genus, quod nuper Germania celebravit, fastidiunt velut barbarum et expers elegantiae de priscis fontibus ductae, tamen non dubito, quin libros Tuos latine scriptos sint cupidissime lecturi, quippe qui severitatem metaphysicam temperes venusti ingenii lepore et suavitate.

Ceterum ut ego ex praestantissimo *Wilkesio*, in cuius Tu ore habitas ⁵⁾, laetus intellexi, quomodo valeres, quam bene rem gereres, quantus amor in Te esset civium, ita Tibi quoque, ni fallor, jucundum futurum est, quae fuerit ante sitque etiamnunc vitae meae ratio, plane cognoscere.

Relicto Regiomonte, Saxoniam petii et ibi cum philosophiae, tum literis elegantioribus ⁶⁾ biennium dedi. Inde in Bataviam profectus sum eo animo, ut, triennio in Academia Leidensi transacto, patrios Lares repeterem. Verum cum hic tales reperissem humaniorum literarum magistros, quales reperiri vix speraveram posse, nec precibus parentum, nec minis poteram ab illorum disciplina

divelli. Leidae igitur totos octo annos transegi, nisi quod per anni spatium excurri in vicinam Galliam, ut mediocre doctrinae apparatus, librorum MStorum copiis, quos Parisinae bibliothecae suppeditabant, locupletarem. Cepi tandem fructum diuturni, quod bonis literis impenderam, studii. Nam Leidensis Academiae curatores primum Professionem graecarum literarum extraordinariam, mox Eloquentiae et Historiarum ordinariam ad me detulerunt: cui nuper Bibliothecarii munus accessit. Quid multa? Batavi sua me munificentia tam beatum reddiderunt, ut non solum Pomeraniae meae facile obliviscerer, sed etiam opimam Gesneri provinciam, quae mihi cum novis honorum titulis a Goettingensibus offerebatur, repudiarem. Interea non pauca edidi ad graecas latinasque literas illustrandas comparata, quae laudem aliquam invenerunt apud Batavos et Britannos, jacent fortasse ⁷⁾ aut ignorantur in Borussia. Nec tamen me totum a philosophia, quam juvenis acerrimo studio sequebar, removi. Verum antiquitatis amor me ad Platonem detulit, in cujus placitis maxime acquiesco, verissimum esse expertus, quod scribit idoneus iudex Leibnitius in Epistola quadam ad Huetium: *Doctrina Platonis metaphysica et moralis, quam pauci ex fonte hauriunt, sancta est rectaque et quae de ideis aeternisque veritatibus habet, admiranda.*

Sed sentio, me longius provehi voluptate Tecum colloquendi. Unum si addidero, finem faciam scribendi.

Legi observationes in N. T. scriptas a Kypkio: qui an sit condiscipulus noster ⁸⁾, scire cupio. Is, quocum magna mihi intercedebat aemulatio, praecoci praeditus erat ingenio, et aliquando primas partes habiturus vide-

batur. At qui observationes edidit, si quid ego judico, vix tenet secundas. De altero commilitone nostro, Por-schio, qui versus latinos ad veterum poëtarum exemplum mira facilitate fundebat, nihil ex eo tempore audiui, prope ut verear, ne messis in herbis sit intercepta⁹).

Vale, Vir eximie, et Tibi pro certo persuade, Te a me ita observari, ut Tui, quam ego sum, studiosiorem habeas neminem. Tu quoque facies, ut brevi Tuae literae, quae veterem amorem nostrum alant et confirmant, ad me perferantur.

Dab. Lugduni Batavorum a. d. 10. Martii 1771.

EP. III.

*Viro Praestantissimo,
Thomae Tyrwhitt¹)*

S. P. D.

David Ruhnkenius.

Non tam diu, quantam mihi voluptatem libellus a Te missus attulerit, Tibi significare distulissem, nisi Te ex eodem genere remunerare statuissem. Mitto igitur ad Te novam Hymni Homerici editionem una cum Epistolis Criticis, altero tanto auctioribus. De libello de Lapidibus quam praeclare meritis sis, tanto minus nunc dicere attinet, quod in Bibliothecae Criticae parte, proxime edenda, publice de eo sententiam dicam, emendationibus quibusdam, quae Tuum acumen forte fugerunt, adpersis. Illa, quam dixi, Bibliotheca Amstelodami editur a discipulis meis. Quorum iudicium interdum rego iudicio meo, rarissime tamen censuras a me conscriptas inter-

ponens, nisi forte liber aliquis, qualis Tuus est, sua me elegantia ad talem scriptionem invitarit. Tu, Vir eximie, quid nunc agas, scire discupio. Utinam illam ingenii sollertiam conferas ad Stobaeum ²⁾ edendum. Quod consilium me auctore a Gisberto Koenio susceptum mors immatura turbavit. Profecto nullus Graecus scriptor est, in quo industria Tua majore cum fructu versari possit. Nuper ego ex Italicis bibliothecis tale Stobaei Supplementum accepi, quale adhuc latere nemo eruditorum suspicatus erat. Neque enim tenue est, aut paucarum paginarum, sed implet centum et sexaginta paginas in quarti ordinis forma. Alia supplementa, Eclogarum praesertim Physicarum, sunt in Bibl. Leidensi et Augustana. Quae cujus generis sint, jam cognosti ex Notitia, quam I. C. Wolfius ³⁾ in Observationibus Miscellaneis dedit. Vides, tantam materiae copiam esse, ut non labor fabro desit, sed faber labori. Vale, Vir praestantissime, et me, ut facis, ama. Dab. Lugd. Batav. d. 9. Ianuar. 1783. Exemplar Tuo adjectum, nisi grave est, ad Cl. Toupium perferendum curabis.

EP. IV.

Eruditissimo Viro,

Jo. Henr. Vossio ¹⁾

S. P. D.

David Ruhnkenius.

Obstupui literis Tuis lectis et statim Matthaei apographum, quod forte conservaram, evolvi, ut, eiusne an mea negligentia tot versus essent omissi, viderem. In-

specto apographo, patuit virum doctissimum, dum ut mihi gratificaretur, nimis festinabat, in tam grave ἀβλέπημα incidisse. Iam meae me editionis ita poenitet pudetque, ut illa statim alia locupletiore paranda ex hominum memoria delere constituerim. Quo consilio, hoc ipso die clarissimum Matthaei ²⁾ per literas rogavi, ut editionem meam cum veteri codice anxia diligentia comparet, varietates notet et versus temere elapsos restituat. Atque ut nova editio, praeter illos versus, aliam quoque commendationem habeat, faciam, quod multorum convicia me facere cogunt, id est, versionem Latinam textui graeco adjungam. Cujus conficiendae molestiam utinam Tu, qui tanta cum laude in Homero vertendo versaris ³⁾, suscipere velles. Ego certe tot aliis occupationibus distineor, ut huic rei vacare non possim. Quid sis factururus, velim mihi quam primum rescribas. De Emendationibus Tuis, in quibus maxime mihi placet ὁσίης ἐπέβη, alias agemus. Quod reliquum est, vehementer gaudeo, mihi per hanc occasionem notitiam Tecum esse contractam, et abs Te etiam atque etiam peto, ut me de omnibus rebus Tuis erudias ⁴⁾, ubi natus sis, quibus magistris usus, quid edere pares. Ego, si quis alius hac aetate, omni genere instrumentorum, quae ad Graecos Latinosque scriptores expoliendos pertineant, abundo et libenter talibus viris, qualem Te cognovi, copias meas imperior. Sed Tu me certiore facies, quo genere maxime delecteris. Vale. Dab. Lugd. Batavor. d. 28. Aug. 1780.

EP. V.

*Viro Amplissimo, Eidemque Eruditissimo,
B. P. van Wesele Scholten*

S. P. D.

David Ruhnkenius.

Pergratum mihi accidit, quod ex literis Tuis, pari et humanitate et elegantia scriptis, intellexi, gymnasii Delphensis curam potissimum ad Te pertinere. Facile enim video, quantum praesidii discipulis meis in Te, tantae tam praestantis doctrinae viro, sit futurum. Quo magis doleo, nunc neminem unum ¹⁾, qui ad illud munus vocari possit, apud nos reperiri. Nam alii nondum ad maturitatem pervenerunt, alii, diutius in hoc curriculo versati, evolare altius cupiunt, nec facile adducuntur, ut se in ima subsellia demittant, praesertim cum vulgo ita comparatum sit, ut bajulus aut operarius ²⁾ plus mercedis ferat, quam Grammaticus, pueris Alpha et Beta cantans ³⁾. Vale, Vir Amplissime, et mihi, quod facis, fave. Dab. Leidae d. 2. Febr. 1792.

EP. VI.

Viro Praestantissimo

Fr. A. Wolfio ¹⁾

David Ruhnkenius S. D.

Quanti summum ingenium Tuum et parem ingenio doctrinam faciam, testem habes Spaldingium nostrum ²⁾, quicum, dum Leidae versabatur, tam frequens mihi de Te sermo erat, ut facile intelligeret, me nullo in nomine

libentius acquiescere. Postea quoque, non ignorans quam parce et tenuiter Professores Halenses habeantur, de Te in Bataviam traducendo cogitavi: quod consilium ne nunc quidem rebus turbatis muto, si id Tibi non displicuisse intellexero. Quae cum ita sint, quaeres, cur tribus, ut scribis, epistolis Tuis et donis adeo provocatus, ne semel quidem responderim. Ad haec accipe. Epistolae istae una cum libris interciderunt; unus antehac ad me pervenit Demosthenes Tuus cum litteris humanissimis. Sed is eo mihi tempore reddebatur, quo articulari morbo sive chiragra laborabam: quod morbi genus mihi, quamvis animo et corpore vigenti, saepe molestum est, et studia mea, praesertim in quibus dextrae celeritate opus est, vehementer retardat. Cum igitur ipse litteras pingere non possem, mandavi discipulorum meorum optimo, Wyttenbachio, ut Tibi gratias meis verbis ageret et, quantopere mihi Demosthenes Tuus ³⁾ placuisset, significaret. Qui si id facere neglexit, defuit officio. Iam quid animi mihi fuisse censes ad conspectum Homeri Tui cum tam honorifica nominis mei inscriptione ⁴⁾? Profecto miratus sum indulgentiam et humanitatem Tuam, qui ne sic quidem, quod jure facere potueras, mei amorem abjecisses, cujus constantiae ne Te poeniteat, omni studiorum et officiorum genere, quantum in me erit, curabo. Prolegomena Tua semel iterumque perlegi, captus tum exquisitae doctrinae copia, tum criseos historicae subtilitate. De disputatione autem adversus antiquitatem artis scriptoriae, accidit mihi fere, quod illi Platonis Phaedonem legenti: dum lego librum, assentior; cum posui librum, prope omnis assensio illa elabitur ⁵⁾. Sed hac de quaestione alias.

Academicam dissertationem ⁶⁾, cujus mentionem facis, Tuam de Antimacho nondum vidi. Quam si quando retractatam libelli forma proferre velis, relegam Tua gratia grammaticos meos ineditos, ut inde Tibi fragmenta quaedam excerpam.

Platonis Scholiastes vereor ne expectationem Tuam fallat. Non affert ille eruditionem eam, quam Aristophanis aut Apollonii Rhodii, sed quam Pindari aut Nicandri.

In posterum si quid librorum ad me mittere voles, nemini rectius eos commiseris quam Weidmanno, librario Lipsiensi: alia via missi pereunt, ut nuper Demosthenes Spaldingii ⁷⁾; id quod ei quaeso significes.

Vale, Vir eximie, et mihi amorem Tuum conserva.
Leidae d. 3. Aug. 1795.

EP. VII.

F. A. Wolfio

David Ruhnkenius S. P. D.

Ad ea quae ex me quaeris sic accipe. Aedes Leidae cariores sunt, quam Halae esse scribis: Professore quidem dignae non nisi quadringentis florenis conducuntur. Reliquarum rerum pretium, tametsi nunc belli calamitate incensum est ¹⁾, pacis tamen tempore non multum a Germanico videbatur discrepare. Ego certe per annos bene multos familiam sex capitum tribus mill. flor. alui. Vectigalia ordinaria Professores aequae solvunt ac reliqui Cives ²⁾: tributorum extra ordinem solvendorum jam finis est, ut speramus. Rectoris vices, quas recusare adhuc nemini licuit, post octo demum vel novem annos ad Te

pervenient. Ab assessorio autem munere facile Te excusatum habebit linguae Belgicae imperitia. Verum haec, ut alia plura, mox mutationem subibunt. Nam Conventui Batavo consilium est, Academiam Leidensem, abolitis minoribus Academiis omnibus, ad summum splendorem revocare, augendis etiam Professorum stipendiis. Interea Tu, Vir eximie, literis publicis, quas Curatores cupidissime expectant, significabis, Te provinciam oblatam *hac sola conditione* accipere, si stipendium pronuntiatum accessione 1000 florenorum auxerint. Erit id quidem plus, quam nostrum quisquam accipit; sed, mihi crede, impetrabis. — Salarium solvi incipit ex eo die, quo Oratio inauguralis habetur ³). Lautioribus conditionibus statim ab initio invitatus esses, nisi obtrectatores quidam *Goettingenses*, ut alibi, sic Leidae nomen Tuum in invidiam vocassent. Quorum calumnias Spaldingius noster in literis ad me datis, quas cum Curatoribus communicavi, egregie discussit. Sed de his coram, quod utinam brevi contingat. Vale, Vir optime, et me, ut amas, ama. Leidae d. 9. Octobr. 1796.

III. EPISTOLAE
WYTENBACHIANAE.
FASCICUL. I.

EP. I.

Summe Reverendo
Episcopo Cestriensi,
Eidemque Eruditissimo Viro
Guilielmo Cleaver
S. P. D.
D. Wytenbach.

Cum ipsa rei necessitas impulit me, ut ad Delegatos praeli Clarendoniani ¹⁾ scriberem: tum ut has ad te darem literas, suasit mihi tua et humanitas et doctrina, Illustrissime Vir, celebrata quidem illa communi hominum sermone, mihi vero etiam perspecta ex egregio, quem de Rhythmo edidisti, libro. Ego, ex quo tempore Delegati Plutarchum meum in tutelam receperunt suam, nihil prius potiusque habui, quam ut illorum voluntati expolienda maturandaque editione satisfacerem. Incidit paulo postea calamitosum hoc bellum ²⁾, cujus exitum nondum videmus, quod liberum inter vestram nostramque terram commeatum primo impedivit, mox penitus interclusit. Et tamen sub finem anni 1794 totum opus Moraliū Plutarchi, quale

nunc Oxonli editur, in manus Ill. Delegatorum jam pervenerat ³). Restabat pars ea, quae continetur Fragmentis et Spuriis libellis, Animadversionibus meis et Indicibus. Qua in parte conficienda ego interea alacriter pergebam, dum opportunitas obtingeret fasciculi schedarum mearum ad vos transmittendi. Et jam parata habebam *Fragmenta*, libellos de *Fluminibus*, de *Nobilitate*, de *Homero*, de *Proverbiis*, de *Metris*; (eadem omnino, quae notata sunt in fine praefationis nostrae Tom. 1.) eademque omnia emendata et Latinis interpretationibus aucta: praeterea etiam *Praefationem ad Animadversiones* et *Disputationem de Spuria auctoritate* libri *Περὶ παίδων ἀγωγῆς*: haec igitur parata habebam anni 1798 mense Majo, cum Ruhnkenius meus moritur, et ego ad hujus res domesticas procurandas e medio studii Plutarchei cursu avocor ⁴). Erat tum is, qui inde ab initio suscepti ab Illustribus Delegatis negotii Plutarchei, horum nomine, mecum ageret, Rev. Dr. J. Randolphus, vir eruditissimus, qui me magnopere hortaretur, ut, quidquid praelo paratum haberem schedarum, primo quoque tempore Oxonium mitterem, ne typographorum operae otiosae vacarent. Ego, qui priores meos schedarum fasciculos Legato Britannico Hagae stationem habenti commisissem, jam ab illa ratione exclusus, in animum inducere non poteram, scripta mea complurium annorum studiis vigiliisque elaborata tam manifesto et maris periculo et maritimorum hominum ludibrio committere; respondi, me illa transmissurum, siquidem ipse mihi satis certam vecturae opportunitatem ostendisset. Igitur convenit inter nos, ut fasciculum meum mitterem Hamburgum mercatori cogniti nominis, qui eam traderet Legato Britannico, Equiti *Crawford*. Feci. Inclusi omnia, quae supra memoravi

scripta, in cistulam pice oblitam, atque omni ratione solertiaque adversus aquae injurias munitam: misi eam ad virum mercaturae laude insignem *H. D. Rowohl*, qui paulo postea mihi scripsit, se cistulam salvam accepisse, ac Legato Britannico, honoratissimo Equiti, *Crawford*, tradidisse. At vero de hac incolumi Oxonium delata nihil quidquam etiam nunc aut literis aut sermonibus aliorum comperi, quamquam Hamburgi in manus Legati jam mense Novembri anni 1798 venit. Cumque illo tempore ita negotiis et meis et alienis distractus essem, ut vix reperirem, quo me verterem; accederetque etiam, ut mihi in Ruhnkenii locum successuro Leidam migrandum esset: non tamen commisi, quin interea ad Rev. Doctorem Randolphum scriberem, petens, ut me de schedarum mearum fortuna certiorum faceret. At nihil quidquam e Britannia respondetur. Beata haec insula *scopulis surdior Icarum Voces audit meas* ⁵⁾! Adeone nos et freto et bello disjungi ⁶⁾, ut, quidquid misi literarum, excipiant dispergantque venti? Ac saepe mihi tacitus ipse subiciebam, *Desine Britanniam epistolis urgere, Nempe tuas voces littora surda bibent* ⁷⁾. Denique ante hos paucos dies audivi, Rev. Doctorem Randolphum Episcopum Oxoniensem factum esse. Quod equidem ut ipsius praestantissimi viri causa vehementer laetor, ita ferendi ab eo responsi spem etiam imminuit: siquidem egregio viro ad veteres multas occupationes novae gravissimae, et sacrae et civiles, accessurae sint. Igitur te, Vir summum Reverende, rogo et obsecro, ut mihi vel ipse, vel per alium, significes, an cistula illa ad Dr. Randolphum pervenerit, nec ne: sin, quod Dii omen avertant, nondum etiam advenerit, tum ut Ill. Delegati omnem suam auctoritatem interponant apud Legatum Bri-

tannicum, qui Hamburgi degit, ut eam ubiubi haerentem indaget, expiscetur, et ad vos mittat. Fuit autem, nam et hoc scire attinet, parvula parallelepipedum instar longitudine unius pedis, latitudine et altitudine dimidii pedis, insuta linteo cerato nigro: continuitque illas supra memoratas schedas Plutarcheas, et praeterea quaedam exemplaria *Selectorum* ⁸⁾, atque *Diatribes de Aristoxeno*, quae Rev. Dr. Randolphus meo nomine, suo iudicio, principibus Delegatis daret; quandoquidem, quod volebam, numerum exemplarium numero Delegatorum aequare, et singulis singula adjungere, cistulae modulus prohibebat. Nolite, quaeso, committere, ut is quadriennii labor mihi pereat: quem ego nullo pacto ad eandem diligentiam et integritatem vel alterius quadriennii jactura restituere possim.

Quum Plutarchum meum Vestrae committerem tutelae, movebar nominum Vestrorum celebritate, doctrinae ac nobilitatis fama, splendore et auctoritate Academiae Oxoniensis: lucro non movebar, quod aliunde amplius etiam ostendebatur: timebam frequens vecturae periculum in transmittendis schedis: conditionibus inter nos constitutis ne quid mutationis induceretur, non timebam. Hoc, quaeso, Ill. Delegati, facite, ne mihi ad reliquam temporum fortunaeque iniquitatem detrimentum accedat. Convenit inter nos ab initio pretium unius Guineae in singulas plagulas ad modum editionis Vitarum Plutarchearum a Bryano factae ⁹⁾. Nostrae editioni jam compluribus in partibus minor typorum modus adhibitus est, et adhibebitur porro in Animadversionibus: quod ut recte fit ad molem editionis nostrae minuendam; ita, quaeso, ne valeat ad pretium constitutum minuendum! Sed nimirum hoc ipsi Ill. Delegati pro sua prudentia et aequitate sponte agnoscent.

Ego omnem operam dabo, ut in Animadversionibus et Indicibus conficiendis et celeritate et justa brevitate vobis iudicibus, quoad ejus fieri poterit, satisfaciam.

Ita vale, mihi summopere Reverende, idemque eruditissime Vir, atque sollicitudinem meam istam, quae me impulit, ut tibi scriberem, aequi bonique consulas ¹⁰). Atque ita te Deus O. M. omni bonorum abundantia cumulet, ut tu et me et Plutarchum meum tutaberis; meque propediem de schedis ceterisque rebus salvis certiore facies. Scr. Leidæ mense Julio 1800.

EP. II.

Doctori Williams,

Viro Reverendo Atque Eruditissimo

S. P. D.

D. Wytttenbach.

Ut de negotio Plutarcheo ad te scriberem, Vir Rev., duae mihi fuerunt causae: altera, provincia, quam obtines Delegati Clarendoniani typographeï, altera, doctrinae et humanitatis tuae commendatio. Nam quum adhuc, qui Vestro nomine mecum ageret, fuisset Rev. Doctor Randolphus, Vir eruditissimus, eique mense Novembri anni 1798 cistulam Plutarcheis scriptis refertam misissem, quae tradita est Equiti *Crawford*, Hamburgi Legati Britannici munere fungenti: equidem ab eo tempore nihil quidquam responsi Oxonio tuli. Quod me silentium quantopere angat, ipse profecto intelliges. Ante paucos dies audiivi, Rev. Randolphum Episcopum Oxoniensem factum esse. Quem quidem honorem Deus egregio viro fortunet ¹), nec

tamen ad diuturnum etiam erga me silentium valere velim. Igitur quantum fieri potest maxime abs te, Vir Rev., contendo ²⁾, ut, si forte cistula illa nondum ad vos pervenerit, tu operam des, ut Ill. Delegati omnem suam auctoritatem, quae sane maxima est, apud Legatum Britannicum Hamburgi degentem interponant, quo is cistulam indaget, expiscetur, Vobisque restituat. Fuit autem mercator Hamburgensis *H. D. Rowohl*, qui eam Legato tradidit. Scripta, quae in illa erant, Plutarchea constiterunt mihi quadriennii labore, nec eorum apographum apud me servare mihi licuit, quod operi et scriba et tempus deesset. Igitur tu, Vir Humanissime, quo magis ipse judicare potes, illis scriptis deperditis, irreparabilem jacturam editioni nostrae fieri; eo magis, spero, efficies, ut in tua mihi humanitate plurimum sit praesidii, per te et desiderata recuperentur, tuisque ego literis propediem ista tanta tamque diuturna sollicitudine liberer. Ita Deus O. M. te omni bonorum fortunarumque genere cumulet, ut tu ipse meae spei satisfacies. Ser. Leidæ mense Julii 1800.

EP. III.

Johanni Randolpho

Summe Reverendo Episcopo Oxoniensi,

Eidemque Eruditissimo Viro

S. P. D.

D. Wyttenbach.

Sera gratulatio reprehendi non solet, praesertim si nulla negligentia praetermissa est, auctore quidem Cicerone ad Div. lib. 2. ep. 7. Ego vero illum tibi honorem,

dudum tuis virtutibus debitum, ex animo gratulor: quamquam vereor, ne idem literarum tuarum suavitatem mihi penitus ademturus sit; siquidem ad veteres multas occupationes nunc gravissimae de Ecclesia et Republica curae accedunt. Veluti hujus postremi tui silentii, ultra biennium ducti, causa non aliunde repetenda videatur. Memoria profecto tenes, me mense Novembri anni 1798 schedas Plutarcheas cistulae inclusas ad mercatorem Hamburgensem *D. H. Rowohl* misisse; qui eam et salvam accepit, et salvam tradidit Equiti *Crawford*, Legato Britannico: a quo an item salva ad Vos pervenerit οὐδὲ γοῦν ¹⁾ ad complures meas epistolas, plenas illas sollicitudinis, surdus et immotus manes. Harum omnia argumenta referre nihil attinet. Una schedarum causa me maxime angit. Erat collectio integra *Fragmentorum*, libri de *Nobilitate*, de *Fluviis*, de *Homero*, de *Proverbiis*, de *Metris*: erant igitur, ut titulus nostrae editionis profitetur, *Plutarchi Opera, exceptis Vitis, reliqua omnia*. Adjunctae erant duae partes *Animadversionum*, altera *Praefatio*, altera *Disputatio de Spuria auctoritate libri Περί παιδων ἀγωγῆς*.

Haec inclusa erant in cistula parva, quae longitudinem fere unius pedis, latitudinem altitudinemque dimidii pedis haberet, rimis pice oblitis, insuta linteo cerato nigro. Quae si forte, quod Dii avertant, nondum ad Vos pervenerit, per Musas, si quid juris, officii, sanctique inter literarum studiosos superest, obsecro Vos et obtestor ²⁾, ut omnem Vestram auctoritatem apud Legatum Britannicum Hamburgi degentem expromatis ³⁾, ut cistulam illam indaget, ex fuga retrahat, ad vos remittat. Constitit mihi sane illarum conscriptio schedarum quadriennii labore, nec

ego eas altero tanto temporis aut possim, aut velim, re-
texere atque restaurare ⁴). Quam primum eas salvas apud
Vos esse cognovero, alacriter accedam ad reliquam editio-
nis partem absolvendam, idque maxima, quoad ejus fieri
poterit ⁵), et celeritate et brevitate. Nam totum hoc inde
a Ruhnkenii obitu tempus ⁶) consumere debui illius et re-
bus procurandis, et Vita scribenda, et Leidam domicilio
transferendo, quippe qui in illius locum successerim. Igi-
tur totum illud tempus nisi mihi, certe Plutarcho periit.
Ante hos demum paucos dies audiui de amplissimo illo
honore in te delato: quem quidem Deus O. M. tibi fortu-
net, tu non eo valere sinas, ut aliquid de tuo et erga Plu-
tarchum, et erga me, studio imminuatur. Ita vale, Vir
amplissime, et mihi nisi ipse, saltem per alios responde,
meque diuturna ista sollicitudine libera. Scr. Leidae mense
Decembri 1800.

EP. IV.

Viro Amplissimo
Johanni Episcopo Oxoniensi,
S. P. D.

D. Wytttenbach.

Beasti me, Amplissime Episcope, humanissimis tuis
literis, quibus et integram tuam erga me benevolentiam
constare declarasti, et retractas ab interitu schedas nostras
significasti. Quorum illud ut certum permansurumque bo-
num ex animo gaudeo: hoc, quamvis a te affirmatum, ta-
men ut exploratum in animum inducere, tuamque gratu-
lationem accipere nondum audeo. In causa est locus epi-

stolae tuae, quo scribis, repertam esse in aedibus Legati apud Hamburgenses cistulam cum inscriptione *Gm. Wickham*, eamque nostram esse videri. Ego vero meam tuo nomini inscripseram, ut verear, ne aliena, nec nostra sit, quam repertam ajunt. Qua de causa hoc ipso tempore, eodemque tabellario, ad nobilissimum Equitem *Crawfordum* literas dedi; quandoquidem ipse humanissimus vir ante hos paucos dies mihi scripsit, cistulam repertam metumque omnem ac sollicitudinem de illa pereunte aut perdita abjiciendum esse. Igitur ut in re nondum explorata ego, quanta maxime potui contentione, ab eo petii, ut omnem operam industriamque in hoc negotio collocaret. Quod item tu, Amplissime Vir, ut facias, te iterum iterumque rogo et obsecro. Hanc ego sive calamitatem, sive difficultatem mecum reputans, non desino optare, ut tandem restituta et pace, et Legatione Britannica apud nos constituta, hujus beneficio lucubrationes ¹⁾ Plutarcheas nostras recta Oxonium transmittere possim.

In cistula igitur, modo salva sit, et ad Vos perveniat, inest duplex schedarum Plutarchearum genus. Alterum continet reliquam partem contextus, id est, Fragmenta et Spuria opuscula, Graece et Latine, emendata ad rationem superiorum voluminum. Alterum continet duas particulas ejus materiae, quam nomine *Apparatus* significamus, nimirum ²⁾ Praefationem ad Animadversiones, et Disputationem de dubia auctoritate libelli de Educatione Liberorum. Atque hujus Apparatus hae partes erunt: Animadversiones in singulos libros Plutarchi: Varias Lectiones: Indices rerum, auctorum et verborum Graecorum: denique, ut spero, Vita Plutarchi. Pro hoc igitur Apparatu mihi a Vobis pactos constitutosque trecentos aureos ³⁾, probo, accipio,

condico. Hujus inter nos ut pacti conventi documentum testimoniumque mihi Epistola tua erit.

Et quando Pars proxima Voluminis quinti complectetur Fragmenta, in iisque primo loco ea, quae sunt ex libris de *Anima*, hoc te ignorare nolo, me propediem Parisiis expectare ineditum fragmentum eorundem librorum, quod in meam gratiam ⁴⁾ nunc describit eruditissimus Vir *Chardon la Rochette*. Hoc ego in nostra editione suo loco poni velim, h. e., ultimo inter fragmenta librorum de *Anima*. Qui locus quo numero sit notandus, Vos ipsi videbitis, quando nec exemplum servavi, nec memoria teneo. Equidem operam dabo, ut illud fragmentum emendatum ornatumque reliquorum instar in epistola ad te mittam; siquidem haec videtur unica adhuc tuta esse mittendi via.

Proximis tuis literis, quaeso, adscribas titulum tuum Anglice, ut habeam, quem epistolis ad te dandis inscribam; ne Latina inscriptione, aut aliis ridiculus, aut justique debitique tuae dignitati honoris aliquid praetermisisse videar.

Exempla mei libelli de Vita Ruhnkenii tibi mittam, et significabo vicissim vecturae rationem, qua tu me exempla quinti voluminis transmittas, quam primum hujus negotii probabilis opportunitas ostensa fuerit. Vale, Vir Amplissime, atque ita te Deus literis ac reipublicae servet, ut tu me tui amantissimum mutuo amabis. Scr. Leidae die 20 Februarii 1801.

EP. V.

*E g r e g i o V i r o,**J. C. Banksio**S. P. D.**D. Wytttenbach.*

Accepi literas tuas, optime Banksi, die 29 Maji ad me datas, tum ante hos paucos dies etiam promissum librorum fasciculum: ex quibus illae, an hi, plus mihi attulerint voluptatis, difficile dictu est; adeo fuit utrumque plenum benevolentiae et humanitatis. Et viris quidem praestantissimis tibi que amicissimis, Porsono et Whitero ¹⁾, pro elegantissimis donis eo majorem gratiam habeo, quo minus ego tantam illorum erga me liberalitatem aliquo meo merito ipse provocaveram. Nam destinatum Porsono Vitae Ruhnkenianae exemplum per festinationem tuam apud me remansit; ut ne istud quidem in primis illi debitum officii documentum a me tulerit. Est enim ille vir Graecarum Literarum non modo eximium decus, sed iisdem tuendis dignus successor Musgraviorum, Toupiorum, Tyrwhittiorum, quondam Ruhnkenii mei amicorum: quorum ille diversas dotes adeo feliciter consequitur, ut etiam proprias diligentis doctrinae laude afferat. Miror tantum ab eo in Euripide, post summorum virorum curas, novi praestitum esse: et, si quid aliud, Literarum causa opto, ut egregio viro vita et otium suppetat ad totum Euripidem perpurgandum. Latebat me adhuc, Aeschylum quoque eiusdem viri lima expolitum ²⁾ prodiisse; quod ante hos paucos dies demum cognovi ex recensione quadam Germanica Aeschyli a Schutzio, Jenense Professore ³⁾, editi.

Tantam hujus belli diuturnitas vestris nostrisque rebus interposuit ἀγνώσλαν. Jam Whitterus, item Tuus, magnus item vir, sed in alio Grammatices genere, felici ausu totum linguarum orbem complexus tanta et eruditione et judicii ratione, et humanae naturae scientia, si quis unquam, in hoc argumento operae pretium fecit, ut omnium consensu justissimam hanc laudem ferat. His Tu duumviris gratum meum erga eos animum declarabis.

Tuam autem, optime Banksi, erga me benevolentiam quomodo remunerer? Neque enim solum Gibboni voluminibus mihi conficiendis egregie de me meritus es, sed beneficium insigni elegantia cumulasti adjiciendis libellis Anglicis neptis meae ⁴⁾ studio accommodatis: quod plane Ομηρικῶς fecisti ὀλίγοντε φίλοντε ⁵⁾. — Quo magis doleo Walkeri exemplum perperam a Tuo librario curatum esse, quippe maculis gangrenae ac robiginis affectum, et una etiam pagina ita lacerum, ut pars contextus desideretur, nec libro integer usus constet: igitur oblata occasione per Luchtmansios ad Te redibit, monitusque a Te bibliopola recipiet, aliudque nobis mittet omnibus partibus purum et integrum. Reliquum pro libris a Te missis pretium cui nostrorum bibliopolarum, quocum Tibi quid rationis intercedat, a me solvi debeat, ipse mihi significabis. Cistulam Tuam cum paginis Diodoreis dudum ad Hengstium misi. Spero equidem materiam non defuturam, quibus vicissim meum erga Te studium Tibi re et facto testificer. Juvenis ille, quem apud me vidisti, Phil. Guil. van Heusde ⁶⁾, Platonis studiosissimus, per unum alterumque mensem Parisiis degit, undeque ante paucos dies redux mihi narravit, communes nostros amicos, τὰ πρῶτα τῶν Ἑλληνιστῶν, bene valere. Tibi non licere Tuo arbitrato per

hanc aetatem ad nos venire, valde doleo. Ego, ex quo me Episcopus Oxoniensis certiore fecit de allatis ad eum schedis meis, continuo me dedi ad reliquam operis partem conficiendam: sed quamvis multa movens, parum promoveo⁷). Per tres deinceps menses Animadversiones non nisi in duos libros, alterum *De legendis Poëtis*, alterum *De auditione*, absolvi. Quo magis usu et aetate progredior, eo magis intelligo, me nihil scire. Vale, Optime Banksi, meque, ut facis, ama. Scr. Leidæ d. 21 Augusti 1801.

EP. VI.

Viro Summe Reverendo,

Johanni

Duo Episcopo Oxoniensi

S. P. D.

D. Wyttenbach.

Accidit rursus, ut mea ipse opinione et voluntate serius Tibi rescriberem. Primo expectandus erat conventus Curatorum hujus Academiae: mox adversa valetudo officium differre coëgit: et nunc adeo nondum satis firmatus, morae tamen impatiens, scribo ut possum, non ut volo.

Primum de negotio D'Orvilliano¹). Curatores nostri apographum testamenti mihi dederunt, quod ad Te mitterem. Ex hoc cognosces, Vir S. R., bibliothecam a D'Orvillio ita legatam fuisse Academiae nostrae, si filius D'Orvillius mortuus fuisset, anteaquam in suam ipse tutelam pervenisset. Quae conditio quum eventu caruerit,

nobis item jus legati illius accipiendi periisse intelligitur. Et quandoquidem eo, quae primo mihi loco est, Academia nostra tantum bonum non potuit adipisci; gaudeo illud adeptam esse vestram Academiam, quae mihi adhuc secundo loco fuit: illiusque boni adeptionem ²⁾ ex animo Vobis gratulor, non dubitans, quin nobis nostratibusve usum quidem fructumque quorundam horum librorum aliquando fortasse rogaturis, pro Vestra et humanitate et erga literarum studia voluntate, facilem concessuri sitis.

Venio ad alteram nostri argumenti partem de transmittendo ad Vos volumine Commentarii Plutarchei. Sub idem fere tempus, quo proximas Tuas, Vir S. R., literas accepi, scripsit ad me *Jac. Kramer*, mercator Amstelodamensis, sibi et facultatem et voluntatem superesse hujus missionis procurandae. Quid ei responderim, fortasse ex ipso per alios cognoveris: nec tamen facere possum, quin Tibi quoque, Vir S. R., referam et disertius explicem. Nondum mihi ex memoria excidit, neque unquam vivo excidet, quantum adhuc laboraverim de fasciculis Plutarcheis in Britanniam transmissis, cum omnibus, tum praecipue illo per Hamburgensem difficultatem intercepto. Et nunc nonnulli spectati prudentia et negotiis mercatores nostri mihi recipiunt de transmissione, nec tamen sine periculo et exceptione. Et ipse ego satis intelligo, quanto nunc pluribus, quam antea, apud nos exportatio et navigatio difficultatibus casibusque subjecta sit. Optandum erat, ut nostris chartis incolumitas praestari posset ea cautione, quam negociatores nomine *assecurationis* usurpant. Nunc illa ratio non cadit in nostram materiam ut unicam et irreparabilem: cujus servandae una superest cautio, ut ejus exemplum describamus, quod apud nos serve-

mus. Hoc feci ante hos undecim annos in Praefatione Plutarchea. Habebam, qui scriberent: habebam, unde scribentibus mercedem solverem. Mutatae jam sunt res nostrae. Ut sint qui scribant, non est unde solvam: certe, res meae tantum dispendium non ferunt. Igitur si apud Vestrates Literarum Graecarum studiosos, ut scripsisti, tanta est expectatio et quasi flagitatio Commentarii nostri, et, ut ita dicam, — *tantus amor chartas cognoscere nostras*³⁾; spero fore ut Ill. Viri Delegati huic desiderio extraordinarium sumtum sexaginta librarum Anglicarum gratificentur: haec enim summa eroganda erit in describendi mercedem totius reliquae partis. Hoc si Viris Ill. placuerit, mihiq; et significaverint, et syngrapham miserint, qua pecunia mihi numeretur; statim negotio dabo scribis, ut intra paucos menses, quantum jam paratum est Commentarii, ad Vos mittatur. Paratus autem est Commentarius ad totum Volumen primum. Qua de sententia quid statuerint Viri Ill., ut me primo quoque tempore certiore facias, Te, Vir S. R., etiam atque etiam rogo.

Superest tertia argumenti nostri pars⁴⁾, de qua, quod Tibi significavi, non miror Te mirari, quippe rerum mearum non satis gnarum. Ita est, mihi crede: est, ut omnes mihi casus metuendi sint. Ergo, quod scribis, illud mihi refugium apud Vos, tantaque optimorum virorum studia parata esse, valde me delectavit. Sed multo magis non modo delectaverit, sed statum meum confirmaverit justa et publica invitatio; non quod eam sequi et accipere decreverim, sed quod haec imprimis valeat ad invidos et obtrectatores absterrendos, si cognoverint Britanniam mihi patere, quae me et benevole accipiat, et honorifice sustentet. Quamquam nolim aliam rursus peregrinitatem susci-

pere: cujus incommoda et ipse intelligo, et Tu, Vir S. R., prudentissime declarasti. Et si cogar hanc regionem relinquere, eo potius me conferam, ubi parvo sumtu facilis, quam ubi majore etiam difficilis futura sit vitae ratio. *Sed fors dicta revellat!* bene omnia eveniant et huic patriae et omnibus civibus, etiam obtrectatoribus meis; quibus tamen ita bene esse velim, ut ne mihi male facere possint: idque ita minime poterunt, ut me maxime principum virorum tutela munitum ornatumque cognoverint. Huic Tu, Vir S. R., negotio, quod facile Tibi est, da quaeso aliquid curae et cogitationis, sisque mihi hac in parte *rerum tutela mearum* ⁵⁾: ceterum *μάλα χαῖρε, Θεοὶ δέ τοι ὄλβια δοῖεν* ⁶⁾. Scr. Leidae d. 21 April. 1805.

EP. VII.

Viro Summe Reverendo,

Johanni

D^{no} Episcopo Oxoniensi,

S. P. D.

D. Wytttenbach.

Quum mense Augusto exeunte reddita mihi esset Tuo nomine pecunia triginta librarum instar, continuo scribis negotium mandavi. Hoc et ipsum erat lentum: et accedebat alia tarditatis causa, sollicitudo ac metus, ne has Animadversiones nondum satis castigatas in lucem protrudens invidis materiam reprehendendi praeberem. Memineram quoque, me in Adversariis habere, unde illas corrigerem et locupletarem. Igitur feci nonnihil: sed magis affeci, quam confeci ¹⁾. Longus erat labor, et incidebat

in alias multas occupationes meas. Quare huic officio in Addendis aliquando consulemus. Vides, quam sit hoc spissum volumen: quamquam brevitati studui, eidemque, quo magis in opere progrediar, eo magis studebo. — Addidi fasciculo Plutarcheo quosdam meos libros, observantiae erga Te meae testes, Vitam Ruhnkenii, Disputationem de Panaetio ²⁾, Bibliothecam Criticam, Heusdii Specimen Platonium. Singula exempla Burgessio ³⁾ nostro mittes: reliqua nullo nomine inscripta Tuo ipse iudicio distribues. Gratum mihi feceris, si operam dederis, ut illorum librorum meorum, certe recentissimae Bibliothecae Criticae mentio fiat in Vestris eruditis ephemeridibus. Collegae mei Te Wateri nomine accedunt duo ejus libri nuper editi. Est etiam fasciculus nomine ornatissimi viri J. Cleaver Banks insignitus: cui ut reddatur, quaeso provideas. Omnia diligenter inclusi cistulae, quam notatam litteris J. B. N° 1, Tibique reddendam, Jacobus Kramer, Amstelodamensis, transmisit ad Londinensem mercatorem James Burn: propediem, ut spero, salvam incolumemque ad Te perventuram. — Neque illud Te ignorare volui: petiit a me Thomas Gaisford vestras quaedam ex Bibliotheca Leidensi subsidia edendo Hephaestioni. Cui ego humanissimo juveni eo lubentius gratificabor, quod me Tibi non ingratum facturum spero. Vale, Vir S. R., mihi que favere perge. Scr. Leidae d. 29. Decembr. 1805.

EP. VIII.

*Thomae Gaisford¹⁾,
Oxonienſi Studioſo, Doctiſſimo Juveni,
S. P. D.*

D. Wyttenbach.

Gratum mihi fuit ſtudioſum erga me tuum. Agnovi etiam tuam in Graecis Literis doctrinam et rationem, qui conſilium cepiſſes edendi Hephaeſtionis²⁾, cujus tu libellum ita, ſpero, ornabis, ut vere exiſtat enchiridion, quem ſtudioſi homines cum cognitionis fructu manibus tractent indeque accuratam numerorum modorumque ſcientiam percipiant. Bibliothecae Leidensis, quae petis, ſubſidia lubens tibi ſuppeditabo, modo idoneum deſcribendi et excerpti negotio hominem nanciſcamur. In hoc autem laboramus. Nam, qui poſſunt, nolunt: qui volunt, non poſſunt. Et nunc inveniendi quamvis vana exſpectatio fecit, ut literas te meas diutius exſpectare ſinerem, tamen inventum iri non deſpero. Saltem te ignorare nolui, ne de mea erga te voluntate dubitares. Plutarchea excerpta ejusmodi ſunt, ut reliqua deſcribere non operae pretium videatur. Tu, doctiſſime Gaiſfordi, ita tibi perſuadeas velim, me ad omnia officia, quae ſtudiis proſint tuis, paratum eſſe. Ita vale, mihiſque, ut facis, fave. Scr. Leidae d. 29 Dec. 1805.

EP. IX.

*Viro Summe Reverendo,
Johanni
D^{no} Episcopo Oxoniensi,
S. P. D.*

D. Wytttenbach.

Schedas Plutarcheas exeunte anno 1805 Oxonium missas recte eo pervenisse, mox e literis Tuis cognovi. Ex illo tempore quid apud Vos actum sit, schedae typis descriptae jam exierint, primus Animadversionum tomus jam in manibus lectorum versetur, Tu inprimis, S. R. Domine, quomodo valeas et res Tuas geras; horum omnium ne hilum quidem audi¹⁾: et tamen vehementer scire cupio: et est etiam in rebus meis, quod Te scire velim. Itaque lubens utor opportunitate epistolae hujus ad Te dandae ab amicissimo eruditissimoque Te Watero nostro mihi oblata. Ego interea Animadversiones Plutarcheas conscribere pergens, eas d. 12 Januarii ad pag. 392 in libro de El. Delphico ²⁾ perduxeram: quo die misera urbs Leida concussa vastataque est fulmine pyrii pulveris ³⁾, praeter domos nostras navigio vecti et nautarum socordia incensi. Multi mortales ⁴⁾ aedium ruinis oppressi et extincti. Ego cum meis domesticis salvus evasi, non quidem sine magna rerum mearum jactura, at vitam servasse beatus. Domus mea (et eram domi) subito omnibus tectis, januis, fenestris nudata: parietes rupti, conclavia aliquot collapsa: schedae adversariorum in pulpitis Bibliothecae explicitorum procellae turbine sublatae, per fenestras in vias dispersae et partim perditae: omne supellectilis

instrumentum diffractum: libri vitro et lapidibus lacerati, atramento disjecto commaculati, deinde per nivem ac pluviam, ut in domo tectis fenestrisque nudata, madefacti et contaminati. Qui opem ferrent, primum non erant propter multitudinem aliorum magis afflictorum, quibus statim succurrendum erat. Mox nimium etiam erat auxiliatorum, undique ad praedam confluentium, pecuniamque laborantibus surripientium: quorum fraudem et ego, et alii, magno cum damno experti sumus. Recepi me in hortulum suburbanum, naufragiis collectis et mecum asportatis. Ibi demum res meas recensens, multas et suppellectilis partes, et Adversariorum schedas desidero: nihil tamen ex Plutarcheo apparatu, quem utat affectum, numero tamen integrum reperio. Neque ad repetendum opus conscribendarum Animadversionum referre me adhuc potui, quamvis et cupiens et saepe conans. Adeo mihi in auribus animoque infixus haeret fulminis ictus, qui me perculsum de Plutarcho dejecit. — In his vero rerum angustiis mihi pecunia opus est. Quare Te, Vir S. R., rogo, ut mihi transmittas illas 122 guineas, quas apud Vos in foenore reliqui. Quod si mihi tribueris, eo mihi gratius feceris, quo major meorum temporum nunc est difficultas. Vale, Domine S. R., mihi que favere perge. Scr. Leidae d. 30 Maji 1807.

EP. X.

*Clar. Viro.**J. Brownio,**S. P. D.**D. Wytttenbach.*

Gratae mihi fuerunt literae Tuae, gratus, qui eas mihi reddidit, praestantissimus juvenis C. Cathart. Cui ego et Tui et ipsius causa omnem meam operam ita promisi, si modo eam a me peteret, in omni negotio, quod ad ejus studendi et apud nos commorandi consilium pertineret¹⁾. Sed nimirum nostri congressus frequentiores erunt, quum ipse Gallice loqui didicerit, quod nunc facit: et quum in nostris scholis, quarum assiduus auditor est, aliquem usum Latinae linguae collegerit. Quod Te ex illa quondam in his terris invalescente tyrannide in patriam recepisti et bene rem geris, gaudeo Tibique gratulor. Et vellem item fecissem juvenis, civibusque meis, subinde me Bernam revocantibus, obsecutus essem²⁾: non enim provector aetate incidissem in istam invidiam semidoctorum et plebis, quae optimos quosque exterorum insectari solet. Nos vero, ut in proverbio est, istos homunculos non magis curamus, quam muscas. Te quidem, optime viro, quod sciam, nunquam coram vidi: sed vidi et cognovi affinem Tuum nomine *Ram*, Doctorem Juris, ejusque conjugem, ingenio et moribus probatam, sororem Tuam. Quos Tu, sive apud Te, sive alibi sunt, meo nomine salutabis. Vale, Vir Clar., mihi que porro fave. Scr. Leidae m. Jan. 1815.

EP. XI.

*Viro Celeberrimo
Thomae Gaisford,
S. P. D.
D. Wytttenbach.*

Memini me decem abhinc annis literas a Te accipere Tibique rescribere. Eodem tempore mittebam ad R. Doctorem Randolphum chartas Plutarcheas, quibus continebatur Animadversionum volumen primum. Pergebam deinceps biennium reliquas conscribere animadversiones. Quas quum perduxissem ad paginam 391 editionis Francofurtensis, cujus numeros in margine interiore nostrae editionis Oxoniensis exstare nosti: eousque igitur quum opus perduxissem, ecce accidit d. XII Januar. 1807 urbi Leidae stygia illa clades, multorum cum interitu civium conjuncta, quorum me non item partem fuisse, sed vivum evasisse, multis quamvis rebus amissis, magno in munere fortunae et posui et semper ponam ¹⁾. Exinde me aliae ex aliis scriptiones commentationesque exceperunt, quae omnem Plutarchei operis instaurationem excluderent, certe in aliud tempus differre cogerent. Accessit duplex quaedam indignatio, quae me in illo proposito confirmaret. Prima erat, ex honorario ad minorem modum redacto. Nam quum inter nos convenisset ²⁾, ut honorarium constitueretur ad numerum plagularum editionis nostrae Oxoniensis formae quartae, ita quidem, ut voluminum, quibus Graecus contextus cum Latina versione et emendationibus continetur, in singulas plagulas (constat plagula octo paginis) singuli nummi aurei, quae Guineae vocantur, nume-

rarentur : reliquorum autem voluminum, quibus Animadversiones, Indices et alia includerentur, honorarium in singulas plagulas augeretur, pro eo, quantum hae minoribus typis expressae, multo plus argumenti materiaeque haberent. Huic rationi expediendae Rev. Vir, Dr Randolphus nomine Illustrum Delegatorum novam conditionem mihi tulit hanc, ut pro Animadversionibus, Indicibus et toto reliquo opere omnino trecentae Guineae numerarentur. Quam ego conditionem, quamvis non satis aequam, tamen accepi, saltem, ne absolutio operis diutius extraheretur. Altera causa erat, quod edito ante hos quinque annos Animadversionum primo volumine, nulla ad me exempla missa sunt : quae priorum voluminum semper ex pacto missa erant dena, i. e., sex formae quartae, duo formae octavae majoris, duo minoris : non modo horum nihil ad me venit, sed ne nuntia quidem rei epistola : et tamen Parisienses docti homines tunc jam exemplaria habebant. Ego vero per illud suspiciosissimum tempus Francicae dominationis in Britanniam literas dare non audebam. Qua dominatione tandem depulsa et patefacto libero commeatu, ego ex quibusdam hospitibus Britannis audiui, Rev. Dr. Randolphum duos abhinc annos Londinensem Episcopum obiisse.

Quod sane pro viri meritis ac doctrina proque nostra necessitudine vehementer dolui. Interea vero mihi nova etiam et propria accidit calamitas oculorum, alterius coecitas, alterius infirmitas, quae omnem a meis studiis lucubrationem excludit, nec diurni temporis nisi unam alteramque horam relinquit. Nunc igitur, quod unum Ill. Delegatis promittere possum, ad Plutarcheam commentationem redibo, quam primum urgentibus me praesentibus negotiis expediero, eamque minus copiosis Animadversionibus Indi-

cibusque complectar, ut editio rite absoluta perfectaue censi possit. Vos autem antea et propediem mittetis illa, quae dixi, decem exemplaria: addetis brevem *computum* ³⁾ nostrarum rationum, ut cognoscam, quantum vestro iudicio pecuniae mihi debeatur, eumque meo cum *computo* contendere possim. Pecuniam autem, quam Rev. Randolphus in privato foenore quingentorum in centenos numerorum posuit, in eo foenore relinquetis eoque, donec vos rogabo eam a debitoribus auferre et ad me transmittere. Nam, quod scribis, *an velim pecunias mihi debitas elocari*: hae vero jam elocatae erant a Rev. Randolpho. Vale, vir doctissime, mihiq; ut facis, fave. Scr. Leidae d. 6 Jan. 1815.

EP. XII.

Thomae Gaisford,
Professori Literarum Graecarum
Et
Delegato Praeli Clarendoniani
S. P. D.
D. Wytttenbach.

Dudum me tibi, praestantissime Gaisfordi, rescribere oportebat: et fecissem, nisi me *παντελής ἀδυναμία* cepisset. Nunc sub feriarum initium, quantulumcunque rediit *δυνάμεις*, hoc ad respondendi officium confero. Scias igitur, me et epistolam tuam, et cistam cum libris recte accepisse. In his, quod praeter exemplaria Plutarchea, etiam fuerunt dona aliorum librorum, Strabo Falconerianus et proprii tuae operae fructus, Hephaestion,

Poëtae Minores et catalogi D'Orvillianus et Clarkianus: de his donis elegantibus sane luculentisque ut te multum amo, ita oro, ut Ill. Delegatis meo nomine magnas gratias agas. Sed tui me libri, optime Gaisfordi, maxime adverterunt, ex quibus primum ingenii doctrinaeque tuae praestantiam cognovi, quam antea prorsus ignorabam; quod per illam Francicae servitutis diuturnitatem nec scriptum ullum tuum, nec qui de te narraret peregrinator, ad nos veniret. Itaque quum nuper aperto commeatu, docti quidam cives tui advenae ita de te apud me loquerentur, ut dicerent, Graecarum Literarum apud Britannos nunc, mortuo Porsono, tibi tribui ¹⁾, agnovi mox, scriptis tuis ad nos allatis, illos verissime judicasse. Ne tamen dubites, me decem abhinc annis ²⁾ tibi quamvis ignoto ad me scribenti rescripsisse, ecce! mitto exemplum illius epistolae infra scriptum. Nam inde fere a principio hujus seculi Latinarum mearum epistolarum exempla servare coepi: quod vellem jam antea coepissem. Addidi etiam epistolae ejusdem temporis ad Randolphum scriptae locum, qui ad te pertinebat. Hephaestion autem a te ita ornatus prodiit, ut nemo aequus et intelligens iudex quid amplius postulare possit. Nam quod putas ex Bibliotheca Leidensi aliquid accedere potuisse, videris significare collectionem Petri Bondami ad Grammaticos Latinos: quam tu si nactus esses, tua expectatione leviolem reperisses. Codices vero scriptos Hephaestionis, quod sciam, Bibliotheca haec non habet. Draconis denique Stratonicensis ³⁾ exemplum per Curatores Academiae tunc facere non licuit: et per Matthiam ⁴⁾ quoque a me petiit Hermannus, qui postea accepit e codice Parisino, eodem unde Ruhnkenianum descriptum est. Ceterum, qui pro aliis quid describant, inter

nostros homines non fere reperiuntur, ut ipsis illis opus habentibus huc veniendum sit: quod publice nuper in Philomathia vel Bibliotheca Critica declaravi.

Computum vestrum meis cum rationibus contendere mihi nondum vacavit. Pecunia malim apud vos maneat in fructu, ut ita dicam, quo adhuc fuit: his quidem rebus nostris nondum valde certis. Illud me advertit, quod primum hoc Animadversionum volumen instar tertiae partis censeatis, quasi duo alia eaque illi paria volumina subsequi debeant. Tu vero et tibi et ceteris Delegatis nobilissimis persuade, hoc negotium ita vobiscum a me in illa epistola d. 19 Julii a. 1800 contractum esse, nulla ut ratio numeri voluminum haberetur, ut, si reliquum opus uno volumine concludatur, non dubium sit, quin mihi dictam illam 300 aureorum summam debituri sitis. Ego vero me ad opus absolvendum convertam, quam primum per alia negotia et vero per istam ἀδυναμίαν καὶ ἀμβλυωπίαν licuerit.

Ceterum quod superiore epistola scripsisti, operas vestras typographicas otari, habeo illis negotium quod agant idque plane cum Academia vestra, tum praelo Clarendoniano dignum. Fridericus Creuzerus est Professor Literarum in Academia Heidelbergensi, unus in paucis Germanis earum princeps. Hic novam editionem Plotini instituit ⁵⁾ ejusque nuper specimen edidit, cujus etiam exemplaria in Britanniam delata esse scio; unde tu de hujus operis praestantia et momento judicare possis. Igitur, si me audis, Delegatos, viros nobilissimos, monebis, ut hujus operis rationem habeant, nec illud vel alio deferri, vel intercidere sinant. Vale, optime Gaisfordi, meque, ut facis, ama. Scr. Leidae d. 8 Julii a. 1815.

EP. XIII.

Villoisono Suo ¹⁾*S. P. D.**D. Wytttenbach.*

Superioribus literis Tibi commendavi Heusdium. Qui si adhuc Lutetiae esset, non opus erat Heemskerkio meis ad Te literis. Nam et Heusdus eum ad Te adduceret, et Tu eum non minus ipsius, quam mea causa, diligeres. Sed quum dubitaret, an Heusdium adhuc praesentem deprehensurus esset, nolui eum sine meis ad Te literis proficisci. Est vero Heemskerkius ornatissimus genere, ingenio, scientia, moribus juvenis: his ipsis diebus magna cum laude summos in Utroque Jure honores adeptus: et, quod unum ad eum Tibi commendandum satis valere debet, doctrinae Tuae cognoscendae cupidissimus est. Sperat etiam fore, ut per Te aliis doctissimis viris, Sanctocrucio ²⁾, Char-dono, similibus concilietur. Quae spes ne eum frustretur, si effeceris, gratissimum mihi feceris. Illud Tibi affirmo, Te similesque Tui viros non minorem ex Heemskerkii humanitate et observantia, quam ipsum ex vestra doctrina et benevolentia, voluptatis fructum percepturos esse. — Quod nuper Tibi scripsi, fasciculum Plutarchearum schedarum, quatuor annorum laborem, ante triennium ad Oxonienses missum, in itinere intercidisse; is, quum per totum hoc tempus Hamburgi delituisset, superiore mense incolumis in manus Oxoniensium pervenit. Hoc eam vim habuit, ut opus depositum repeterem, quod, deperdito fasciculo, inchoatum relinquere decreveram. Exemplar Tibi ab illis

extorquere, est τῶν ἀδυνάτων. A me privatim ut ad Te perveniat, absoluta editione, operam dabo. Fac, ut valeas et me ames. Scr. Leidæ d. 6 Junii 1801.

EP. XIV.

Villoisono Suo

S. P. D.

D. Wytttenbach.

Neptis mea et antea per literas, et nunc coram tantis Tibi apud me gratias egit, quantas maximas gratus et beneficiorum capax ¹⁾ animus et habere erga beneficientem ²⁾ et agere potest. Ita enim Tuam erga se benevolentiam, curam, studium laudibus in coelum extulit, ut nullius unquam hominis laudes tantopere eam celebrantem audiverim. Et cum ipsa ratio et opportunitas officiosae diligentiae grata ei accidit, tum vero gratissima, quod abs Te profecta est, viro uno omnium non modo eruditissimo, sed eruditorum omnium humanissimo et elegantissimo, in cuius ingenio et moribus formandis plane Attica gratia cum Romana urbanitate certasse videatur. Ita neptis mea se de Te judicare dicit: cui ego respondere soleo, verissime eam judicare: vetus enim hoc idem esse meum de Te iudicium.

Nunc subito oblata occasio transmittendi ad Te fasciculi librorum, brevior me in scribendo esse cogit: neque tamen eum volui sine meis ad Te literulis ³⁾ dimittere. Exemplar Plutarcheum habes, quod mihi unum ad meos usus superfuit, dudum quidem Tibi debitum, sed temporum injuria ad istam tarditatem levitatemque reda-

ctum. Si Tu, qua es humanitate, id magis ex meo erga Te animo, quam ex ipsius parvitate ⁴⁾ aestimabis, reliqua volumina accipies, quum edita fuerint: quod quando futurum sit, constituere non licet, siquidem totum reliqui Commentarii apparatus in scriptis apud me servo, nec bellicis ac maritimis simul periculis eum credere audeo. Quotidie equidem in eo conscribendo progredior: lentum tamen est negotium: vixdum Septem Sap. Convivium ad finem perductum est. Vale, mi optime Villoisoni. Et neptis Te identidem appellans ex animo salutat. Vale iterum. Ser. Leidae d. 20 Maji 1804.

EP. XV.

Viro Amicissimo,

Omniq.ue Doctrinae Et Virtutis Laude Cumulato,
Larchero ¹⁾

S. P. D.

D. W y t t e n b a c h.

Modo ad me pervenit Scti Crucii nostri liber et epistola, quae, a te quoque mihi missa salute, ita me in tui memoriam caritatemque, quamvis nullo tempore intermissam, incitavit, ut facere non potuerim ²⁾, quin continuo ad te scriberem. Ergo et vivis et vales, optime Larchere, et in literarum studiis nondum friges, sed cales et ardes. Deus O. M. te tuamque lucem porro dia nobis et eruditae civitati servet! Idque eo magis optamus, quo sunt frequentiora juniorum funera et quo insignior quotidie fit paucitas virorum vere doctorum, bonorum et preborum nostri-que amantium. Veluti nuper quantum nobis vulnus intulit

Villoisoni nostri obitus ³⁾? Qui quam acerbum tibi prae ceteris reliquerit dolorem, ex mei acerbitate doloris judicare possum. Sed sit secundum Socratem ⁴⁾, ταῦτα μὲν ἔχέτω τὰύτη, ᾧ φίλε Κρίτων, ὅπη ἂν τοῖς θεοῖς φίλον ᾖ.

Pro elegantissimo, quo me mactasti, munere, nova Herodoti tui editione ⁵⁾, ut debeo, ita maximas ago habeoque gratias: nam referre me posse, profiteri non audeo. Agnovi amorem erga me tuum ex multis locis, ubi mei magna cum laude mentionem fecisti: quae profecto tanta est, ut amantius quam verius egisse videaris, et ob id ipsum multo etiam magis a me amandus sis. Sed ubique et agnovi et admiratus sum doctrinae tuae varietatem et copiam cum pari iudicii subtilitate conjunctam. Nam ex quo liber tuus ad nos delatus est, semper versatur mihi in manibus, quum Animadversiones in Plutarchum conscribo, in quibus frequens tuum est nomen cum honorifica, ut par est, mentione. Spero eas in lucem exituras te vivo et valente, ut eas ipse legere possis: nunc quidem eas adhuc domi custodio, nec eas, flagrante bello et impedita vectura, fluctibus etiam ac tempestatibus et maritimorum hominum libidini committam; satis, credo, monitus adversa postremi fasciculi fortuna. Et tamen cupio laudes Herodoti tui celebrare, dum ipse eas legere poteris. Et faciam, ut spero, proximo quoque tempore in Bibliotheca Critica, quam per quindecim annos intermissam, duabus partibus, quibus caret, additis, explere constitui, si modo tu ipse me docere volueris, quae loca et capita imprimis memorari cupias, et quae in secunda editione nova accesserint: ita tempori meo consules. Nam ego, ut libenter lego Herodotum tuum secundae editionis, ita semper alteram editionem inspicere non nisi cum temporis jactura possim.

Ergo erit mihi Plutarchei ἔργον Bibliotheca Critica πᾶρεργον unum. Alterum superiori anno suscepi, editionem Platonis dialogi Phaedonis ⁶⁾, quem sine interpretatione Latina, plane ut Selecta Historicorum, in usum scholarum mearum edidi hactenus, ut non nisi praefatio et annotationes adhuc desiderentur. Addemus etiam ex nostra disputatione, cujus argumentum est *Historia placiti de immortalitate animorum* ⁷⁾, illud caput, quod est de Platone, sed aliquanto auctius et emendatius. Ad Phaedonis contextum emendandum nihil habui, nisi priorum editorum copias, tum meas conjecturas et ex Bibliotheca publica Leidensi Olympiodori scholia atque interpretationem Latinam *litteralem*, id est verbum verbo reddentem, seculi XII in Sicilia factam. Vellem mihi collationes codicum adfuissent, quos vestra Bibliotheca habet. Nam in Ruhnkenii nostri supellectile Platonica nihil invenimus, quod ad Phaedonem spectaret.

De Jo. Rualdo aut pauca, aut nihil inaudivi, praeter ea, quae mihi aliquando scripsisti. Quodsi igitur quid etiam tibi innotuerit, gratissimum mihi feceris, si scripseris. Doctissimum vestrum Korayum ⁸⁾, τὸν οὐ μόνον ἑλληνιστὴν, ἀλλ' ὡς ἀληθῶς Ἕλληνα, meo nomine saluta. Heliodorum ejus a librariis nostris nobis propediem allatum iri speramus. Tibi neptis mea multam salutem adscribit: saepe te celebrat virum animo, ingenio, doctrina, moribus amabilem, admirabilem, venerabilem: quo in judicio ego illi plane assentiens opto, ut tibi multi adhuc anni valenti et florenti procedant. Vale ἄριστε καὶ αἰδεσιμώτατε καὶ πολυμαθέστατε ἄνδρῶν, meque, ut facis, ama. Scr. Leidae d. 22 Julii 1805.

EP. XVI.

*Sancto - Crucio,
Optimo Et Eruditissimo Amicorum,
S. P. D.
D. Wytttenbach.*

Reddita mihi egregia tua Commentatione de scriptoribus rerum Alexandri ¹⁾, cum epistola ad me suavissime amantissimeque scripta, continuo tibi respondi, gratias agens debitas pro elegantissimo munere, narrans etiam meis de rebus, et ad ea, quae ex me quaerebas, satisfacere studens. Eodem tempore scripsi ad Larcherum nostrum et Chardonem Rochettium. Accidit paulo post, ut doctissimus Bastius ²⁾ mihi praeclarum suum librum mitteret; ei-que ego, nulla interposita mora, responderem, et humanitatem et inusitatam linguae Graecae scientiam laudans, ceterum rogans, ut mihi impertiret collationes Platonis ab ipso factas, usui et ornamento futuras ad editionem dialogi Phaedonis, quam inchoatam in manibus haberem. Hae quatuor fuerunt epistolae, ad quas ego adhuc a nemine Vestrum responsi quidquam tuli; ut haud sine ratione metus me subeat, ne forte aut omnes interceptae perierint, aut tibi ceterisque amicis nescio quid acciderit. Sed Dii omen avertant, certe a Vobis, carissimis capitibus! perierint epistolae: jactura, quamvis ingrata, tamen reparabilis est. Vestrum instar Parisiis amicos quae mihi fortuna reddat? Nunc abs te peto, optime Sanctocruci, ut mihi primo quoque tempore scribas, an meam epistolam acceperis, idemque quaeras ex ceteris, ad quos scripsi, amicis. Inprimis Bastii silentium me sollicitat, quem ego

diserte rogavi, ut mihi quantocyus de Platonica collatione rescriberet, siquidem negotium urgeret. Et hujus Epistolam Criticam, et Larcheri Herodotum, et tuam de Alexandro Commentationem recensui in meo libello prope diem edendo: etiam Villoisoni et Santenii ³⁾ brevia elogia addidi: de illo et de tuo libro feci ut potui, quandoquidem tu, quod a te petebam, nihil mihi suppeditasti vel notitiae vel admonitionis. Tuum quidem librum a principio ad finem legi: id consultius judicabam, quam eum cum priore editione conferre. Nunc totus plane novus est. Ut miror eloquentiam cum pari sapientia, id est rerum divinarum humanarumque scientia, animorum perspicacia, omnino cum vera philosophia conjunctam! Ut item omnis historiae et literarum miror cognitionem! adeo nullus locus, nulla cujusquam veteris scriptoris mentio, nulla materiae pars desideratur. Et hanc materiam *spiritus intus alit*, criticus et philosophus, verum a falso, bonum a malo secernens. Plura leges in ipso libello.

Maledicentiam ⁴⁾, quam adversus Ruhnkenium nostrum effutivit Luzacus, ephemeridum politicarum opifex, ipse aliquando vindicabo; quamquam praevideo, hanc vindictam nil ad tranquillitatem vitae meae valere. Interea Vestrum est, hoc agere in Diario Parisino, cui nomen *Magasin encyclopédique*: certe cavere, ne liber iste, *Lectiones Andocideae* ⁵⁾, ita laudetur, ut ejus pueriles adversus Graecam Linguam errores et maledicentia erga Ruhnkenium silentio praetereantur. Quod vercor, ne faciat ecclesiastes Marron, doctus quidem ille in Latina poësi, nec a me alienus, tamen a Luzaco ad suum librum in illo Diario laudandum rogatus.

Ad librum tuum de Mysteriis ⁶⁾ credo me quaedam

habere in Adversariis meis notata, sed sparsim, nec paucis locis. Quae colligere, opus est hibernum et urbanum, in bibliotheca mea conficiendum, non aestivum et rusticationis, quam adhuc ducimus. Attamen quidquid ejus est, habebis a me et opportuno tempore habebis. Neptis mea, tuae memor humanitatis, multam tibi adscribit salutem. Vale, virorum optime, et primo quoque tempore mihi significa, an priores meae literae, superiore mense Julio, ad te et Vestrum quemque recte pervenerint. Iterum vale. Scr. Ruri d. 27 Oct. 1805.

EP. XVII.

Viro Clarissimo

Boissonadio,

S. P. D.

D. Wytttenbach.

Redditus mihi est liber tuus cum epistola ¹⁾, quorum illius me doctrina, hujus humanitas delectavit: et illum accepi ut documentum tuae erga me benevolentiae gratissimum profecto, neque tamen quod scribis postulatum, sed, quod ego tibi affirmo, tua causa desideratum. Ego vero gaudeo vetus illud studium accuratamque diligentiam in Literis Antiquis apud Gallos tuos reviviscere, quorum haec laus inde a Guilielmo Budaeo ²⁾ ad Henricum Valesium vel propria vel praecipua fuit: nec minus gaudeo Bastium, Virum Nobiliss., hujus tibi socium contigisse, vosque hujus laudis apud succrescentem aetatem tuendae vindices existisse. Tu solus nimis modeste et, ut ita dicam, humiliter de tua facultate sentire videris, qui propter ejus me-

diocritatem librum tuum nolueris ad meam notitiam venire: neque convenit tantae tuae doctrinae tanta sive *μικροψυχία* ³⁾ sive *εὐφροσύνη*. — De Eunapio quod scribis, valde laudo consilium tuum ejus edendi, et quidquid habeo copularum, id totum tibi lubenter impertiam: sed est illud totum leve et exiguum, a me obiter annotatum ad calcem Epistolae Criticae, ita ut quaeque mihi subnascebatur cogitatio, et pleraeque novae animadversiones non nisi pristinarum repudiationem continent. Non dubito te consuluisse, ut legeres D'Orvillii Comment. in Char. et H. Valesii Emend., in quibus frequentes sunt Eunapii correctiones. Quodsi etiam Carpzovii ⁴⁾ apparatus expiscari possis, multum ornando operi tuo contuleris. Equidem illud etiam tibi auctor sim ⁵⁾, ut tuae editioni Annales Eunapianos addas, quales nosti Historicis antiquis, veluti Herodoto, Thucydidi, Xenophonti, Dionysio Halicarnas., Vellejo et aliis ab optimis editoribus exstare, magno cum Historiae emolumento et lumine: imo Philostrato Oleariano ⁶⁾ adjectos vides: quibus uberiores diligentioresque tu facile conficies. Haec habui, Praestantissime Virorum, quae nunc ad te scriberem. Annotationes meae Eunapianae satis mature ad te pervenient. Tu quas in his meis literis alias ad Bastium nostrum datas vides, hae ut ei reddantur, velim cures: meque, ut facis, in amicis tuis numerare perge. Scr. Leidae d. 15. Febr. 1808.

EP. XVIII.

*Viro**Eruditissimo Et Amantissimo**Chardon La Rochette,**S. P. D.**D. Wytt enbach.*

Accepi tuas Morellique nostri¹⁾ literas, utrasque exoptatas et suavissimas, ut hominum non solum eruditissimorum, sed et mihi carissimorum et mei amantissimorum. Quod autem scribis, te mihi mittere *fasciculum* a Morellio, hanc enim arbitror, vim esse vocabuli, quod posuisti, *un paquet*; equidem praeter tuas iisque inclusas Morellii literas nihil accepi, nec ille se quidquam amplius ad me mittere significavit. Narratio tua de Bibliothecae Criticae Parte III., prodita in Francico vestro Horreo Encyclopaedico, ad me pervenit Lyndeni nostri officio. Hic a peregrinatione redux mihi multum et jucunde de tua erga se humanitate narravit tibi apud me gratias egit. In illa tua nostrae Bibliothecae recensione agnovi tuam et doctrinam et erga me voluntatem. Propediem, certe sub finem hujus anni, exhibit postrema Bibliothecae Pars, totum compluribus Indicibus concludens. Exemplum et tibi et ceteris Parisinis amicis suum cuique destinatur. Tu vero si effeceris, ut per te sine vecturae sumptu fasciculus ad Morellum nostrum perferatur, gratissimum mihi feceris. Nam de his quidem ad eum literis ipse mihi recepisti. Peramanter etiam, ut omnia, facis, qui tibi a me scribi vis, an quid me horribilis illa urbis nostrae clades²⁾ laeserit. Certe corpus et animum illaesum reliquit, nec nisi

res externas tetigit, supellectilis, pecuniae, et si quid hujusmodi ad 6000 fere libras Francicas abstulit. Satis prope fui τῷ πάθει: 150 passus a pyriphlegethontea³⁾ navi: domus tota diffracta, pars etiam corruit. Nunc in suburbano hortulo habito: necdum ad Plutarchum, unde me fulmen illud dejecit, redii. Scripsi paulo post casum literas de meis rebus ad Sanctocrucium nostrum, quas tecum et cum Larchero aliisque mei amantibus ac de me quaerentibus communicaret. Occidit et ille⁴⁾, cui unice propositum erat, vitam mihi acerbam reddere: cujus obitum communis calamitatis causa doleo: ipsius autem nomine id unum doleo, eum vivum ita se erga me gessisse, ut mortuum non magis, quam quantum facio, dolere possim. Et quando semel in id argumentum incidi, fortasse hoc te juvet scire, intra paucos dies exiturum libellum perdoctum Mahnii⁵⁾ ejus, cujus Diatriben de Aristoxeno recensui superiore Bibliothecae Crit. Parte. Nam censuram meam Lectionum Andocidearum reprehenderunt duo tenebriones in duabus Ephemeridibus Belgice scriptis: hos Mahnius ita confutavit, ut multos Antiquitatis locos et Graecae Latinaeque dictionis usus explicaret. Sed hunc tibi libellum simul cum Bibl. Crit. postrema parte mittam. Hanc sequetur aliquot mensibus interjectis Phaeton: cui ornando et Morellius noster varias lectiones duorum codicum Venetorum, et Bastius septem Vindobonensium mihi impertivit: quam editionem adhuc rerum mearum vicissitudo retardavit. Vale, Vir praestantissime! Sanctocrucium Larcherumque saluta, meque, quod facis, ama. Scr. Leidae d. 22 Oct. 1808.

EP. XIX.

*Larchero,**Viro Doctrina Et Virtute Principi,**S. P. D.**D. Wytténbach.*

Cum saepe et multum de te cogito Larchere, viro-
rum optime et ἐμοῖ κεχαρισμένε θυμῷ¹⁾, tum verò multo
etiam magis ad tui cogitationem me advertit tristis nuntius
de obitu Sanctocrucii, amicorum nostrorum praestantissimi
nullo quidem ille certo auctore, sed tamen publico rumore
ad me delatus. Qui si verus fuit rumor, nae ego et tuam
et meam et Literarum nostrarum sortem serio gravissi-
meque doleo; siquidem et nos egregium nostrique aman-
tissimum amisimus socium, et Literae insigni ornamento
orbatae sunt. Equidem valde cupio, quod superiore Parte
Bibliothecae Criticae tribui Villoisono, sic Sanctocrucio
aliquid scriptae memoriae consecrare in Nova, quam mo-
lior, Bibliotheca; si modo probabilem notitiam vitae re-
rumque ejus, qua careo, quis mihi suppeditet. Quod si
tu, praestantissime Larchere, agere velis²⁾, aut, si tibi
ipsi hac aetate molestum sit, alii idoneo homini agendum
mandes, gratissimum mihi feceris. Et si forte me tibi
superstitem voluerit Deus, videor idem tibi debere pietatis
officium, nec verecundiae fines transire³⁾ te rogando, ut
mihi breve commentariolum rerum tuarum mittas. Ἀλλὰ
πάντα μὲν γενέσθω, ὅπῃ τοῖς Θεοῖς φίλον. — Spero te
a Boissonadio accepisse postremam Partem Bibliothecae
meae Criticae. Nunc item noster familiaris, vir honestis-
simus, *Le Pileur*, tibi reddet exemplum Selectorum meo-

rum secundae editionis, in quo frequens tui est et laus et mentio. His ipsis diebus venit ad nos vir doctissimus, *Fridericus Creuzer* ⁴⁾, Professor Heidelbergensis, nunc Leidensis, successor Luzaci in cathedra Graeca, vir magnae et elegantis doctrinae, multis jam editis libris ad celeberrimam famam commendatus, quorum postremum et plane palmarium non dubito, quin ad tuam notitiam venerit, illud quod est *de rerum Bacchicarum originibus*. Phaedonis mei contextus et Prolegomena dudum excusa sunt a typographis, qui nunc in Commentario lente procedunt, quamquam diu a me perscripto. Discipuli quidam mei et ipsi aliquid in Literis edendum moluntur. Est qui jam paratam habet diatriben de Posidonio ⁵⁾: alius parat *περὶ εὐλόγου ἑξαγωγῆς* Stoicorum: tertius de Chrysippo. Quae omnia me tibi valenti valentem transmissurum esse spero. Vale, virorum optime, tibi que ita persuade, me nil magis optare, quam ut diu porro et ego et omnes Literarum studiosi tua luce fruantur. Scr. d. 21 Jul. 1809.

EP. XX.

Eruditissimo Viro

J. B. Gail ¹⁾.

S. P. D.

D. Wytttenbach.

Venit ad me Thucydides tuus ²⁾ cum literis tuis humanissimis aliisque duobus libris: munus gratissimum sane cum sua elegantia, tum tua erga me benevolentia, tum priorum a te mihi subinde missorum munerum recorda-

tione. Et vero magnam gratiam iniisti apud literatos Literarumque amantes omnes edendo ornandoque hoc Historicorum Graecorum triumviro: quem si vel nuda editione repetivisses, frequentandis exemplaribus saltem et ad communem usum divulgandis, egregie de nostris studiis meriturus eras: nunc vero etiam hoc beneficium quasi cumulasti eodem scriptore ad antiquos codices exigendo et annotationibus augendo. Itaque operam dabimus, ut et hujus et aliorum tuorum operum mentio celebretur in nostris annalibus literatis; si qui in hac rerum nostrarum conversione ³⁾ erunt. Tunc quoque ad singula legenda cognoscendaque nos dabimus; qui nunc multis aliis negotiis cogitationibusque distrahimur et impedimur. Tu, Vir Eruditissime, quando tua industria et ardore studia Graecarum Literarum apud cives tuos Parisinos accendisti, ea porro naviter tueri et celebrare perge. Et quum unum ex voluminibus operis Thucydidei, illud, quo libri V et VI continentur, marginem habet maculosum, dedi id ornatissimo viro Le Pileur, qui loco illius ad me abs te, nisi incommodum tibi fuerit, mundius exemplum referat. Ita vale, Vir Eruditissime, tibi que ita persuade, me tantum tuae erga me benevolentiae tribuere, quantum plurimum tua doctrina humanitasque meretur. Scr. Leidae d. 18. Julii 1810.

EP. XXI.

*Serenissimo Placentiae Duci*¹⁾,
Imperii Principi Archithesaurario,
S. P. D.

D. Wytttenbach.

Qui ad me, nomine Summi Imperatoris, Te Serenissimo Duce interprete, missus est liber; is, ut par erat, et pro Imperatoris majestate, et pro tua amplitudine gratissimus mihi honorificentissimusque accidit. Eumque animi sensum quin tibi per has literas declararem eundemque potentissimo Imperatori significandum commendarem, facere non potui. Ego per quadraginta annos studiosam juventutem in Literis Graecis, Latinis, Historia, Antiquitate instituo: estque hoc mihi ordinarium opus. Extraordinarium autem opus suscepi editionem librorum Moraliū Plutarchi. A quo saepe avocatus et prohibitus, ne otium perdam, ad alia eaque minora extraordinaria opera digredior. In his fuit etiam Platonis de animi immortalitate dialogus Phaëdon: cujus exemplar tibi, Serenissime Dux, jam antea destinaveram, quam tuas literas accepi. Hunc igitur librum eodem animo recipe, quo tibi offertur. Sic enim tibi persuadeas, me in hac patriae nostrae commutatione et incerta sorte, illa potissimum cogitatione recreari, te nobis obtigisse potentissimi Imperatoris Vicarium, virum tam humanitatis quam doctrinae laude clarum, nostrarumque Literarum peritissimum aestimatorem²⁾, in quo nostras spes reponeremus. Ergo vale, Serenissime Dux, diutissimeque porro ac feliciter vive, et noster fautor et patriae sospitator. Scr. Leidæ d. 10 Sept. 1810.

EP. XXII.

*Viro Excellentissimo,
Comiti De Fontanes¹⁾,
Magno Magistro Universitatis
S. P. D.
D. Wytttenbach.*

Quod tu, et eruditionis et prudentiae laude clarus Vir, nobisque fortunae munere moderator datus, per literas mihi significare dignatus es, Phaedonem meum non injucundum tibi accidisse, facit tanta tua humanitas, ut de aliis etiam rebus meis ad Te scribere meque Tibi indicare audeam. Ego quadraginta annos Professor fui: et his viginti et octo Amstelodami Literas et Philosophiam docens: reliquos Leidae: huc paene invitatus extractus, ut duabus cathedris tunc vacantibus praeessem: alteri, Eloquentiae Latinae et Historiae Universalis: alteri Literarum et Antiquitatum Graecarum: quibus cathedris accessit Praefectura Bibliothecae. Ac triplici hoc munere adhuc fungor. In toto autem illo tempore, quidquid mihi superfuit otii a quotidiano scholarum opere, ad libros cum legendos tum scribendos conferens, magis magisque intelligere coepi, quantum esset quod nescirem. Qua cogitatione quum non multum abesset, quin ab instituto studiorum itinere averterer; duae inprimis me res retinuerunt et confirmarunt, intelligentium virorum approbatio, et schola mea bonorum discipulorum spe ac proventu florens. Itaque adhuc in proposito perseveravi; quamvis subinde publice maledictis invidorum et obtrectatorum petitus: quorum nuperrime adeo tres in me invecti sunt, duo anonymi in

menstruis libellis Belgicis, alter, ut ajunt, causarum patronus, alter Professor Literarum Harderovicenus: tertius emeritus Theologus, vetus maledicentiae athleta et Philosophiae Kantianae praeco me ab illa secta alienum expertus, dirissima convicia e triviis collecta, Latinitate barbara, in me effundere conatus est. Quae licet me non attigerint, et nihili a me pendantur; tamen quia isti homines optimum quemque insectantur, plebi se venditant et bonis adolescentum studiis nocent, operae pretium erat inveteratam istam istorum hominum licentiam publica auctoritate coërceri. Haec hactenus.

Ceterum, patria nostra novissime in Francici Imperii provinciam redacta, nos publici Professores praemia laborum subsidiaque senectutis, antea nobis a Proceribus nostris constituta, per Te gravissimum Virum perque Tuam benevolentiam ab Augustissimo Caesare nobis conservatum iri speramus, nostrasque res ac fortunas Tuae tutelae commendamus. Ita me porro nihil prohibebit a munere meo diligenter obeundo, ut neeum prohibuit oculorum infirmitas, lucubrare quidem vetans, scholas tamen solito more habendi facultatem integram relinquens. Equidem haud pauca ad editionem parata habeo: in his est Philomathiae liber III, in quo erunt Addenda ad Phaedonem et Plutarchum, et Memoria Ludovici Guilielmi Wasenaerii, adolescentis ex antiquissima nobilitate Batavi, ad majus etiam Literarum decus crescentis, jamque nobis daturi doctissimum Commentarium de Vita et Scriptis Chrysippi: quam nobis omnem tam laetam tamque magnam spem acerbus ejus obitus eripuit, extincti superiore mense Julio. Philomathiae igitur, quam fere annuis intervallis edere solebam, librum III et alios meos aliorumque libros

premit nunc nova censurae lex: quae ut salutaris est cohibendis maledicis vulgaribus libellis, ita libris Academicis et Professorum tantum objicit morae, ut Literarum florem et incrementum imminui necesse sit. Cujus incommodi item a Tua prudentia, Vir Exc., remedium exspectamus. — Novae cathedrae Literarum Bruxellensis candidatum audio ferri Mahnium nostrum: cujus in hoc genere scientiam Tu, Vir Exc., cognosces ex ejus Aristoxeno et Epicrisi: hunc si item Tuo suffragio adjuveris, et illi cathedrae consules, et mihi gratum facies. — Custos Bibliothecae Caesareae Parisiensis *Van Praet* a me petiit, ut ei gratificarer commutanda rarissima editione Martialis, quae est in Bibliotheca Leidensi, cum alia ex Bibliotheca Caesarea. Quod quum nec ego pro meo jure, nec Curatores nostrae Academiae pro sua facultate facere possint; videtur ille hanc rem per Ministrum Rerum Interiorum ²⁾, Virum Exc., conficere velle. Qua de caussa quum Rectorem nostrum Magnificum Brugmansium consulere ³⁾, is mihi suasit, ut ad Te, Vir Exc., scriberem, Teque et meo et suo nomine rogarem, ut hoc detrimentum avertas, nostraeque Bibliothecae integritatem et nunc et in posterum conserves. Sic igitur Te obsecramus. Vale, Vir Exc., et ita Deus O. M. Te Tuosque tueatur, ut nos nostrosque optima spe Tibi tuendos commendamus. Scr. Leidae d. 25 Jan. 1812.

EP. XXIII.

*Serenissimo Placentiae Duci**S. P. D.**D. Wytttenbach.*

Cum per se ipsa adversa corporis et oculorum valetudo multas adfert molestias, tum vero plurimas nobis auferit vitae suavitates inque iis eas, quae positae sunt in conventibus obeundis hominibusque adeundis, quorum favore ac benevolentia nitimur. Quod animo meo, praesertim in Tua caussa, Ser. Dux, eo gravius accidit, quo magis Te propter insignem humanitatem et eruditionem venerabar Tibique, quod adhuc per literas feceram, hanc venerationem praesenti praesens testificari cupiebam. Nunc, quum me cum aliis Professoribus in diem 3 Nov. ad prandium invitares, solitae valetudinis adversitati accessit etiam nova, quod per hanc aëris intemperiem febris me corripuit, nec sine graviore periculo exire domo sinit. Hoc me Tibi Latine scribere eo minus aegre feres, quo majore ipse hujus linguae scientia vales, et vel Graece ad Te scribendi doctis hominibus copiam fecisti et quasi januam aperuisti, elegantissimo dialogo Graeco componendo et editioni Tuae Homeri Francice versi ¹⁾ praeponendo. Itaque et nos Batavi Literarum studiosi Te suspicimus et colimus ut ipsis datum Gubernatorem bono fato, et ut Homericè dicam, ex meliore Jovis dolio, pleno illo bonorum, ἐμπλείῳ ἐσθλῶν ²⁾: et illud uno ore precamur, ut perpetuo inter nos habites. Atque sic, Serenissime Dux, Οὐλατε καὶ μέγα χαῖρε ³⁾, θεοὶ δέ τοι ὄλβια δοῖεν. Scr. d. 30 Oct. 1812.

EP. XXIV.

*Viro Excellentissimo Baroni de Stassard,
Praefecto Ostiorum Mosae, Cet.*

S. P. D.

D. Wytttenbach.

Recordanti mihi tuam erga me benevolentiam, ei nec pro sua magnitudine, nec pro tua dignitate, satisfacisse videor. Tu enim, Vir Exc., quamvis tot tantisque negotiis occupatus locique intervallo a nobis disjunctus, non modo te honoris mei causa in hanc urbem contulisti, sed honori etiam celebritatem addidisti, cum adducendis honoratissimis magistratibus, tum convocandis clarissimis Professoribus, et florentissimo juventutis Academicae coetu. Deinde in hac tam splendida corona tu me Ordinis Equestris Reunionis sodalem allegisti allectumque renunciasti sermone habito non minus erudito quam elegante, eoque mihi magis honorifico, quo praeclarius est, ut poëta dixit, *laudari a laudato viro* ¹⁾. Ego ad haec parum respondi, magis ut angustiae temporis cogeant, quam ut sensus meus ferebat. Itaque hunc sensum, quem tunc praesens minus diserte significavi, nunc absens per has literas uberius declarandum judicavi. Sic igitur velim tibi persuadeas, Vir Exc., me, dum vivam, tantam tuam benevolentiam grato animo usurpaturum, quod honorem, Caesare Augustissimo auctore ac datore, per se amplum, tu etiam singulari tradendi elegantia ornaveris. Quae affirmatio, ut eo certiore tibi fidem faciat, testem ei adjungo unum ex recentissimis studiorum meorum fructibus, Platonis Phaedonem. Et cum novum meum hono-

rem, tum pristinum etiam tuendum tibi commendo; siquidem passim homunculi malevoli, sycophantae literiones ²⁾, indocti pro doctis a me haberi frustra laborantes, meam literatam vitam existimationemque sugillare conantur: quorum maledicentissimus, Paulus van Hemert, incola Haganus, istius tantae temeritatis a me admonitus, per duos furiosos libellos, plenos sordium et mendaciorum, in me nuper invectus est. Quem quamquam ipse contemno et infra me positum judico ³⁾; tamen non impune grassari, sed legum vinculis coërceri, morum et Literarum interest. Vale, Vir Exc., et ita mihi porro fave, ut D. O. M. tuas tibi res consiliaque fortunet. Scr. Leidae d. 30. April. 1813.

ÉP. XXV.

Serenissimo

Placentiae Duci,

S. P. D.

D. Wyttenbach.

Est ea beneficiorum vis et natura, Serenissime Dux, ut, si iis respondere non possimus, eo majorem animo dolorem concipiamus, quo major est ejus, qui nobis benefacit, praestantia et quo magis eum colimus et miramur. Hujusmodi mihi tecum est caussa, S. D. Nam tu quidem eadem me benevolentia pergis ad prandium invitare: ego vero, quo minus hoc beneficio fruar, identidem valetudine impediior, mihi cum saepius adversa, tum vero conjuncta cum perpetuis quibusdam affectionibus, quae me et motu et sessione omni paulo longiore, ut pericu-

loſis et capitalibus abſtinere jubent. Quae ſi non ita eſſent, et integra omnibus partibus eſſet ſanitas; tamen verendum erat, ne inter alios plures convivas meum apud te negotium tale foret, quale Horatii apud Maecenatem¹⁾: a quo ille invitatus, quod ipſe narrat, *Ut venit coram, ſingultim pauca locutus: Infans namque pudor prohibebat plura profari: — abiit.* Itaque Sereniſſimè Dux, quum nobis commune ſit propositum, tibi, ut me conſpectu et ſermone coram cognoscas: mihi, ut meae te obſervantiae certioſem faciam, tuaeque doctrinae et humanitatis magnitudinem praesens admirer; da, quaeso, huic congressui liberum ab arbitris tempus, immo temporis pauca momenta, ut ſolus ſoli ſenſum affectumque animi mei aperiā.

Et quandoquidem tantopere mihi faves; non vereor te, S. D., rogare, ut exiſtimationem meam tuearis ad- verſus ſycophantas impune mihi inſultantes in chartis pe- riodicis²⁾: quorum inſolentiſſimus Paulus van Hemert, antea theologus, nunc incola Haganus, per duos libellos inauditae et plane ſtercoreae³⁾ maledicentiae in me inve- ctus, nec poenas debitas dedit, ſed ut re bene geſta ita grāſſatur. Quod nefas coërceri et legum et Literarum intereſt, quarum te utrarumque vindicem nacti ſumus. Vale, S. D., mihiſque rursus Homerice Οὐλε τε καὶ μέγα χαῖρε, θεοὶ δὲ τοι ὄλβια δοῖεν. Scr. Leidae d. 22. Julii 1813.

EP. XXVI.

*Viro Excellentissimo,
 Magno Magistro Universitatis,
 Comiti de Fontanes,
 Literarum Statori, Ingenii Doctrinaeque Elegantia
 Celebratissimo,
 S. P. D.
 D. Wytttenbach.*

Quod ad te scribere audeo, Vir Exc., de re, quae ad cavendum detrimentum Academiae nostrae spectat, adeo non vereor, ut te offendam, ut etiam ex cognita mihi tua humanitate confidam me tibi gratum facere. Non te fugit V. Exc., quantopere Academia nostra inde ab ejus incunabulis semper floruerit studiis Literarum Graecarum et Romanarum hujusque laudis inter Europaeos populos princeps fuerit. Causa erat non solum Professorum bonitas, sed etiam discipulorum frequentia. Multi enim erant adolescentes, qui vel solis se his Literis darent, vel certe per biennium aut amplius iis studerent¹⁾, deinde ad alias accederent disciplinas, v. c. Theologiam, Jurisprudentiam, Medicinam, caet. Jam hic Literarum proventus penitus exarescit, et hi adolescentes prorsus proposito sibi Literarum studio fructuque frustrantur, si illis studiorum via et scholae, quibus utantur, a Decanis, qui aliarum disciplinarum Professores sint, praescribantur, veluti a Theologiae, Juris, Medicinae aut Literarum quidem, sed Orientalium aut aliarum Professore: quam viam et scholarum cognitionem in Literis Graecis

et Latinis ipsos Literarum Graecarum Latinarumque Professores multo rectius certiusque tenere oportet. Neque vero ego, quamvis major natus, Clarissimo Van der Palm, Decani honorem invideo; quippe qui virum doctrinae humanitatisque causa magni faciam, honoremque hunc per valetudinis infirmitatem gerere nequeam. Sed quum praeter duo illa, quae declaravi, genera studiosorum Literaturae²⁾, tertium etiam sit idque numero longe maximum, eorum, qui fere rudes aut leviter tincti his Literis advenientes, eas non ulterius addiscere cupiunt, sed ad aliam Facultatem, i. e. doctrinam, festinant, ex qua brevi tempore percipiant, quod satis sit ad victum quaerendum: horum sane studiis dirigendis, ne vagentur, ingeniisque ad graviores disciplinas praeparandis, saluberrime nova illa lex *de scholis per Decanos praescribendis* constituta est. Quam legem, quum Decani praeter tuum propositum, etiam ad duo priora studiosorum genera retulerint, abs te V. Exc. etiam atque etiam peto, ut duorum priorum generum studiosos meo iudicio relinquant: idque mihi a te tributum, per schedulam quamvis brevem significes. Quod tu si feceris, et Literarum incrementis et meo honori consulueris. Ita te Deus O. M. nobis servet. De meo autem erga te obsequio sic tibi persuadeas, tui observantiorum me esse neminem. Vale, V. Exc.

EP. XXVII.

*Eruditissimo Viro**L. B. Silvestro De Sacy*¹⁾,*S. P. D.**D. Wytttenbach.*

Litterae tuae eo mihi gratiores acciderunt, quo majore admiratione summae tuae doctrinae inde a longo tempore tenebar. Quod autem ex me quaeris, an me probante facturus sis, si tuae classi Instituti meum nomen nominibus Exterorum Sodalium adscribendum commendarer, agnosco humanitatem tuam, neque est quare a te dissentiam. Quamquam fuit, quum hac in caussa a Sanctocrucio nostro dissentirem. Hic enim, sub illa novissima dynastia, fluctuantibus rebus nostris, ut illis providerem, suadebat mihi Instituti Francici Sodalem fieri, id autem nemini tribui, nisi qui ipse rite rogasset. Ego vero a me impetrare non poteram, ut rogarem²⁾, qui nullum umquam in mea vita alicujus sodalitii locum rogassem. Sed nimirum conditio tua libera et gratuita est. Itaque eam accipio ut ab eo conciliatore oblatam, quocum arctius etiam conciliari velim. Vale: rem bene gere: meque, ut facis, ama. Scr. Leidae d. 7. Jul. 1814.

EP. XXVIII.

*Amicissimo Viro,**Eidemque**Ecclesiae Bernensis Antistiti**Johanni Ithio¹⁾,**S. P. D.**D. Wyttenbach.*

Litterae nostrae, mi Ithi, jam ultra aliquot lustra, certe tamdiu tacuerunt, ut ne illud quidem amplius memoria teneam, quando et utrius nostrum ultimae fuerint. Illud quidem scio, me tui memoriam semper cum amore usurpasse, nec de tua vicissim erga me voluntate dubitasse. Sed interea quot quantaque res consecutae sunt? Quarum et nos partem fuisse, non mirandum est; ac non majorem fuisse, Diis gratia habenda. Quis non insanire nobis visus fuisset, qui tum, quum praesentem vidimus illam Galliae Regis majestatem²⁾, tamquam alicujus Dei, vel tamquam Solis stellarum comitatu stipati: igitur, quis non insanire visus fuisset, qui vel levissimam suspicionem proderet, Regis regionumque hunc casum exitumque fore. Post illum tam illustrem casum nullus jam alius casus vel novus vel inexpectatus haberi poterit, nec civitatum nostrarum conversiones, primum Bataviae, tum Helvetiae: nec quidquam firmi certique in his rebus continuo fluxu agitatis sperabimus: quidquid eveniet, accipiemus ut partem rerum adhuc labentium ac ruinae nondum confectae. Neque tamen tu me regiarum putes esse partium: volo me optimarum partium haberi, h. e. earum, quae saluti

patriae maxime consultum cupiunt: quarum te et nunc esse, et semper fuisse, mi Ithi, nullus dubito. Tu e civilibus fluctibus te in portum *Decanatus* contulisti: eaque in re sapienter egisti: modo tranquillitate ea, quam voluisti, frui tibi liceat. Quam, doleo, minus sinceram tibi constare propter quasdam contentiones cum novo illo magistratu, quem *Ministram Scientiarum* vocant. Te quidem maxime consolari debet assensus et favor eorum omnium, qui huiusmodi novi sive magistratus, sive muneris inanitatem agnoscunt. Nam et apud nos tale quid est, et in aliis plerisque denuo constitutis rebus publicis. De hominibus ipsis hanc provinciam gerentibus non iudico. Sint, per me, optimi viri. Ipsa quidem provincia primum est supervacanea, certe in rebus necessariis non praecipuo, sed postremo aut nullo loco habenda; tempore praesertim tam difficili tamque multis necessitatibus impedito. Deinde, quid hoc? uni homini mandare provinciam, cui recte gerendae vix totum collegium virorum quamvis doctrina et virtute praestantium par sit. Et apud Athenienses Areopagum hanc muneris sui partem habuisse³⁾, constat. Denique cui homini? Nimirum ei, quem popularis aura fert et bono lautoque stipendio alere vult. Igitur in nova *Constitutione* Batava, cujus informandae nunc maxime aguntur consilia, talis nulla erit provincia: item, credo, in aliis fiet populis.

Caeterum, qui has tibi tradet literas, est discipulus et amicus meus, ornatissimus genere, ingenio, moribus, studiis juvenis, H. B. Heemskerkius, his ipsis diebus in nostra Academia magna cum laude gradum Doctoris Juris adeptus: qui cum sororibus, lectissimis puellis, Vaudensem agrum petit, inde per Galliam et Parisios in Bata-

viam rediturus. Huic Bernam transituro et brevissime ibi moraturo, si ad rerum cognitionem profueris, gratissimum mihi feceris. Equidem jam ab anno 1799, Ruhnkenio suffectus, Leidæ sum. Causas, quare domicilium commutaverim nullo proposito majore vel stipendii vel suavitatis fructu, cognosces ex libello meo de Vita Ruhnkenii: cujus exemplum idem tibi reddet ornatissimus juvenis. Plutarchi mei jam totus *Moralium Operum contextus* cum Latina *versione* et emendationibus, quinque Voluminibus formae quartae, ante hos tres annos Oxonii excusi erant: quum mitterem novum fasciculum, in quo erat quatuor annorum labor, continens fragmentorum ac dubiorum collectionem, cum parte animadversionum, hic fasciculus in itinere interciderat. Igitur ego rerum per-taesus constitueram finem facere operae Plutarcheae. Nunc repertus est ante paucos dies fasciculus, quum per duos et dimidium annum in aedibus Legati Britannici Hamburgi latuisset. Quo nuntio ad repetendum conficiendumque opus excitatus sum. Est hoc unum imprimis hac aetate mea et his temporibus vitae et condimentum et solatium. Tibi, mi Ithi, eundem solatii fructum ferunt cum conscientia recte factorum, tum doctrinae praestantia et animi magnitudo. Fac Homericum cogites illud ⁴):

*Ἄλ' ἐν ἀριστεύειν, καὶ ὑπείροχον ἔμμεναι ἄλλων
παρ' ἔμοιγε καὶ ἄλλοι,*

Οἳ κ' ἐ με τιμήσουσι μάλιστα δὲ μητιέτα Ζεύς.

Uxorem praestantissimam meo nomine salutabis, meque tui amantissimum mutuo amabis. Vale. Scr. Leidæ d. 6 Junii 1801.

EP. XXIX.

*Eruditissimo Amicissimoque Viro,**J. J. Hottingero ¹⁾,**S. P. D.**D. Wytttenbach.*

Nolui committere, optime Hottingere, quin opportunitatem subito illam oblatam mittendi ad Te exempli Vitae Ruhnkenianae subito item arriperem, literisque quamvis festinanter scriptis veterem amorem erga Te meum Tibi significarem Tuumque erga me instaurarem. Nam Ithius noster operam dabit, ut hic liber recte ad Te perveniat. Ego vero, mi Hottingere, quoties de Te cogitavi, legens in Ephemeridibus illam Helvetiae nostrae, inprimis Tigurini pagi, vastationem ²⁾? et quoties etiam nunc, sedatis rebus, de Te cogito? Me in Leidensi cathedra Ruhnkenio nostro successisse, nisi aliunde nosti, ex his literis et hoc libello cognosces. Cupiam Te mihi collegam obtingere, si quando Philosophiae cathedra vacabit; sed Tuum est primum judicare, utrum patriam relinquere sustineas nec ne: deinde mihi scribere, quod sit illud Philosophiae genus, quod sequaris: denique meum erit experiri, quid in Te commendando efficere possim: quod quantum futurum sit, affirmare non possum, siquidem θεῶν ἐν γούνασι κεῖται. Sed haec inter nos ³⁾: ut ἀπόρρητον nemini committendum. Scholtenus noster bene valet: mortua priore uxore, alteram duxit bene nummatam ἐπίκληρον ⁴⁾: igitur quum ex tribus illis τοῦ περιπάτου bonis, mens sana in corpore sano, et τῶν ἐκτὸς magna pars adfuerit, his nunc accessit ὁ πλοῦτος; ut ad τὴν

παντελῇ εὐδαιμονίαν nil magnopere deesse videatur. Ego in his aliorum opinione mediocriter, meo iudicio, parum valeo. Tu fac ut et tuo ipse, et aliorum iudicio valeas; mihiq; primo quoque tempore de illo ἀπορρήτῳ respondeas. Scr. Leidæ d. 7 Junii A.^o 1801.

EP. XXX.

*Viro Cum Eruditissimo,
Tum Omnium Optimo Sibiue Carissimo
Jacobo Morellio¹⁾,
S. P. D.
D. Wytttenbach.*

Saepe et quotidie de te cogito, Morelli, virorum optime, nec solum cogito, sed in oculis te fero, qui non desinas me beneficiis cumulare: quibus paria referre quum nequeam, gratiam certe, quam tibi maximam habeo, verbis significare debebam. Interea ego iners et tacitus pergo alia et deinceps alia abs te accipere beneficia, et tu pergis mihi bene facere, nec quo minus facias, mea taciturnitate absterreris. Hoc ego meum factum cum tuo comparans, te θεῖόν τι χρεῖμα ἀνθρώπου²⁾, me ne hominem quidem censeo. Nec recuso, quin item censeas. Quamquam, quae tua est humanitas, meae inhumanitati ignosces, reputans cum veterem cognitum tibi perspectumque erga te animum meum, tum rem causamque praesentem. Nam propter illud πάθος, quod mihi cum Ruhkenio commune est, qui se ad literas scribendas pigrum fateri solebat, alia etiam πάθη hoc postremum tempus attulit. Et ego nunc solito magis et valetudine tentari, et laboribus lte-

rariis obrui, et negotiis quotidianis impediri per longinquitatem urbis, ex qua me quassata domus in villam ad octavum lapidem ³⁾ expulit, unde me quotidie ultro citroque ire ac redire scholarum habendarum necessitas coëgit. Haec quamvis molesta, multo tamen molestior erat cogitatio tui, et intermissi conscientia respondendi epistolarum officii. Accedebat metus, ne tabellariorum negligentia interciderent meae literae, quod aliquoties mihi his postremis annis non sine magno rei familiaris damno accidit. Ad Chardonem autem Rochettium nostrum scribere measque ad te mittendas ei mandare, prohibebat ignoratio de ejus certo ac praesente domicilio. Habes exordium satis longum, quo si illud saltem tibi persuaderi patiaris, nulla mea culpa te meas literas desiderasse, per eorumque dilationem nil ex pristino meo erga te amore tuoque animo imminutum esse, et verissime judicaveris et gratissimum mihi feceris. Venio ad ipsam rem. Literae tuae omnes ad me pervenerunt: quatuor omnino, quas ex postremis meis ad te datis ad me scripsisti; et varias lectiones duorum codicum Venetorum in Phaedonem, et alium missum librorum, in quo erant Dionis Cassii Fragmenta et Munitii scripta tria: et Jo. Cottae carmina: et Parthenii Commentarius de Hieronymo Lagomarsino ⁴⁾. De quibus tuis erga me meritis mirifice te amo, tuamque benevolentiam praedicabo cum in Phaedone, tum in novis Miscellaneis Humaniorum Literarum. Nam Bibliothecae Criticae, cujus postremam confecimus partem, propediem editurae, quasi appendicem illa Miscellanea submittemus. Sed utrumque opusculum cum aliis tibi destinatis Chardonem rogabo, ut ad te perferendum curet. Ad Plutarchum, a quo me fulminea ista superioris anni clades dejecit, nondum redii:

adeo mens illum, ubi laesa est, horret adire locum. Interea non deest materia studio: qua tractanda plus, quam putaram, me amisisse animadverto librorum et chartarum. Caeterum et pro illa calamitate et omnino pro eo, quo adhuc versati sumus, civilis commutationis turbine, bene mecum fortuna egit, quae non ut aliis plura etiam ademerit, sed tantum reliquerit, quantum homini paucis contento et in literis aetatem degenti satis sit. Tibi autem, virorum optime, det D. O. M. bonam valetudinem, ut Literarum nostrarum fines proferre earumque studiosis egregios ingenii doctrinaeque tuae fructus percipiendos etiamnum diu expromere queas. Vale et me, ut facis, ama.
Scr. Leidae 21. Oct. 1808.

EX FASCICULO SECUNDO.

EP. XXXI.

Viro Clarissimo

H. C. Abr. Eichstaedtio ¹⁾,

S. P. D.

D. Wytttenbach.

Tardius mea opinione tibi rescribo, mi Eichstaedti. Neque enim tantum, quantum volo, semper possum: praesertim nunc, qui minus, quam solebam, valeam et oculo etiam laborem, qui me subinde non a scribendo solum, sed a legendo quoque avocet. Redditus mihi nuper fasciculus tuus multa habuit, quae me delectarent: primum epistolam tuam: tum Diodori tui alterum volumen: porro duos duorum discipulorum tuorum libellos: denique quod primo loco memorandum erat, Programma Societatis Latinae Jenensis, socium me sibi adsciscentis. Tu igitur, optime Eichstaedti, cujus commendatione mihi hic honor habitus videtur, clarissimis Viris, Collegis tuis ac Sodalibus, meo nomine gratias ages pro illa tam honorifica iudicii de me sui iestificatione. Discipulos porro tuos, quorum mihi libellos misisti, meis verbis salutabis, iisque confirmabis, magnopere mihi et elegantiam et doctrinam eorum placuisse. Purgoldum ²⁾, qui grammatica ratione

ad res a verbis proficiscitur, hortaberis *Βάλλ' οὕτως*: Astium ³⁾ philosopha via a rebus ad verba venientem moneris augurium Parmenidis de Socrate juvene mihi in mentem venisse: *οὕπω σοῦ ἡ φιλοσοφία ἀντείληπται, ὥς ἔτι ἀντιλήψεται.*

Repono tibi simile munusculum, disputationem de Panaetio ⁴⁾, disciplinae meae alumni, studiosae nostrae juventutis et nobilitate et doctrina principis. Plura etiam exempla et alia item scripta misissem, modo mihi constitisset, qua via sine gravi portorio ad te pervenirent. Hoc tu igitur me alio tempore docebis. Nam, credo, tibi, ut scriptori Ephemeridum Jenensium, portorii immunitatem attributam esse.

Epistolam meam Criticam et reliquas animadversiones in Julianum ⁵⁾ me nolente editum iri Lipsiae non putabam. Scripsit ad me ante hos quatuor annos Kuhnus, Professor Lipsiensis, petens ut Julianear animadversiones, item Plutarchear, quas nondum editas servarem, concederem edendas Schaefero Lipsiensi bibliopola. Ego vero in neutro ei gratificari me posse respondi: Plutarcheum negotium abhorrere a bona fide, qua Oxoniensibus obstringeretur: Julianum mihi ob chartae typorumque immunditias, quas exstare viderem in Oxoniensis editionis repetitione Schaeferiana. Audivi huic Lipsiensi nescio quid rixae fuisse cum Tubingensi ⁶⁾ de repetendo meo Plutarcho: qua de rixa dixi verbo in Praefatione mea ad animadversiones Plutarchear anno 1798 in Britanniam missas: et fortasse durius dixi quam vellem, de Lipsiensi quidem; quippe quem, excepto illo subripiendae possessionis alienae studio, tamen propter alias humanitatis doctes laudo ⁷⁾: nam Tubingensis quidem ratio prorsus est

plagiarii. Caeterum Plutarchi Moralia, ut sunt in editionibus Gr. Lat. formae maximae annorum 1599, 1620 et 1624, descripta sunt Oxonii quinque voluminibus formae quartae. Jam operae exercentur in excudendis Fragmentis, Opusculis Spuriis, Praefatione Animadversionum et Disputatione, qua libellus de Educatione *νοθείας* convincitur. Haec uno fasciculo ante hos quatuor annos a me Oxonium missa et dudum ut perdita deplorata in angulo Hamburgi delituerunt, et superiore demum anno ex fuga in Britanniam retracta sunt.

Quod scribis de Orationibus Ciceronianis, nondum vidi Wolfii editionem ⁸⁾: mihi quidem ante hos duos annos et nuper eas relegenti, cum reliquis orationibus et cum Marklandi reprehensionibus eas comparanti, prorsus visae sunt et adhuc videntur germanae.

Spero me nactum esse, qui et velit et possit codices Lucretianos conferre. Est is J. Bosse, Conrector scholae latinae: hujus, quod ei promisi, honorificam mentionem facies in praefatione tua; est enim adolescens perquam commendandus cum studio, tum doctrina. De reperto Diodori Codice gratularer tibi, nisi tam saepe in simili causa decepti fuissetus. Vale, optime Eichstaedti, Schütziumque Virum Cl. meis verbis saluta. Scr. Leidae d. 7 Sept. 1802.

EP. XXXII.

Bangio Suo ¹⁾*S. P. D.**D. Wytttenbach.*

Accepi nuper, optime Bangi, epistolam filii tui, plenam quidem illam humanitatis et officii, sed ejusmodi tamen, ut ex rerum tuarum cognitione intimum animo dolorem conciperem. Igitur lecta epistola continuo me ad scribendum dabam, parum ipse ad scribendum valens; quippe qui jam alterum annum et oculorum morbo et adversa valetudine laborem; ut saepe ad quotidianum et necessarium scholarum opus deficiam. Ergo inchoatam epistolam deponere, respondendi officium de die in diem rejicere, meum ipse corpus curare: nunc aliquantum recreatus verno tepore, brevi huic paschali otio manum injicio, quo primum certe ad tuas, deinde, si forte, ad aliorum literas respondeam.

Iam vero quid tibi scribam mi Bangi? Consolerne te ego, qui et meis et magis etiam tuis incommodis ita doleam, ut solatio ipse opus habeam. Nec tamen defugiam hoc, quidquid est, consolantis munus. Sumam ipse ad tempus personam et sani et valentis: experiar, an te vel jacentem erigere, vel erectum confirmare ²⁾ possim: aut si hac spe fallar, saltem ipse mihi satisfacero tibi-que veterem meam benevolentiam ostendero.

Graviter omnino te afflixit fortuna, qui non item ut antea vitae muneribus fungi possis. Tu vero collige te, mi Bangi. Resiste, quantum potes, isti aegritudini: eam vel ferendo vincas, vel certe lenias recordatione bene-

factorum vitae ante actae: qui multis et viris et adolescentibus ad ingrediendum virtutis doctrinaeque iter et auctor et dux exstiteris: qui illud ingenii tui lumen in medio posueris, unde alii suum sibi lumen accenderent: itaque fideliter secutus sis legem ³⁾ a communi omnium parente, Deo, nobis constitutam. Haec magna sunt tua benefacta, et nunc ad animum sustentandum valere debent. Et vero noli committere, ut qui alios saepe consolatus sis, nunc tibi ipse desis: ut egregiae illae gravissimaeque consolandi rationes, quas multas in veterum scriptis admiratus es, te deserant. Illae vero neminem deserunt, nisi qui eas ipse deserat et ex animo effluere sinat. Ipse sibi quisque doloris certissimus est medicus, modo rationem ne excludat. Hujus est uberrimus ad consolandum fons, saluberrimis abundans praeceptis: quae omnia denique ad unum hoc quasi ad exitum redeant: *Ἦγουν δὲ μὲν ὦ Ζεῦ, καὶ σὺ γ' ἡ πεπρωμένη, ὅποι ποθ' ὑμῶν εἰμὶ διατεταγμένος.* Neque vero illud non te monebo, pervulgatum quidem, sed ad dolorem leniendum efficax, ut potius cogites, quid fortuna tibi reliquerit, quam quid ademerit. Reliquit et filios, majorem jam virum tuas vices cum laude explentem: minorem ad easdem laudes crescentem: amicos certe studiososque tui omnes bonos viros; discipulos tui amantissimos: patriam pace florentem, senectuti nisi vires et robur, certe otia et tranquilla tempora praebentem. Quae quidem apud nos secus sunt.

Nam de meis ipse rebus quid dicam? Valetudinis cum praesentis molestia, tum futurae metus hujusmodi est, ut omnem vel florentissimae fortunae laetitiam obruat. Nunc fortunae calamitas ea nos afflixit, quae

robustissimae valetudinis sensum vigoremque debilitet. Heu quantum decidimus ab illa spe, senectutis in rerum abundantia et certo statu transigendae? Quae me spes tum adhuc tenebat, quum ante hos duodecim annos filio tuo literas ad Heynium Gottingam mitterem: at paulo post penitus extincta est, ingruente misero illo et calamitoso bello: cujus ex fluctibus tamquam naufragio quum enatavimus, amissis et adhuc amittendis bonis; ecce hoc ipso tempore novum intentatur bellum ⁴⁾, quod et universae reipublicae et singulis civibus interitum adferat. Et ut antea bello, ita nunc pace perpetuum urget tributum, vix necessaria vitae subsidia relinquens, lautioris spem conditionis ad vivum resecans ⁵⁾. Huc accedit natalis meae patriae Helvetiae clades, cognatorum casus, familiae auctoritas afflicta; inde praecclusum perfugium diffidenti aliquando rebus Batavis: frater consumto in militia patrimonio, spe amplioris gradus subinde frustratus, denique exauctoratus. Ego Leidensem in stationem commigravi minus illam Amstelodamensi fructuosam cum *πρὸς εὐχέλεια*, tum ad suavitatem: feci ut Ruhnkenianae familiae consulerem, cui non nisi accipienda Leidensi cathedra certum vitae subsidium a senatu Reip. impetrare poteram. Cogitabam aliquando de filio tuo minore, si forte magnorum in literis progressuum spem adferret, in aliquod Leidense stipendium ponendo. Sed res cum antea habuit eam difficultatem, quod illa stipendia adeo sunt exigua, ut nisi quis alterum tantum domo habeat, sumtus vix ad quotidianae vitae necessitatem suppetat: tum postea per hanc reip. commutationem peregrini ab illorum stipendiorum communione exclusi sunt. Igitur dum Marburgi est, operam det cognato suo Creuzero:

cujus quum nuper ad me delatum C. Curtii quondam nostri Elogium legi, placuit mihi et rerum delectus et orationis bonitas, ut facile disciplinae tuae alumnum agnoscerem: modo non omisisset ⁶⁾ accentus in Graecis locis, quod qui faciunt rationis Grammaticae ignari videntur, quae suspicio a Professore quidem abesse debet. Hujus item nomen inscripsi huic epistolae, quo certius ad te perveniret nec intercideret: quod haud scio an nonnullis meis ad te datis evenerit. Vos editos a me libros desiderare; gaudeo quod tanti eos putatis; doleo quod de vectura adhuc laboro; cujus ratio simulatque mihi constiterit, fasciculum accipietis. Plutarchi quidem mei non habeo exemplum, nisi quo ipse utor: nec habui quod cuiquam, quamvis non sine ratione expectanti, darem. Adhuc contextus Moraliū cum Latina interpretatione et emendationum annotatione excusus est Oxonii, quinque voluminibus formae quartae. Nunc in commentario scribendo versor: magnum et lentum est negotium: cujus finem videre utinam fatum me sinat! Superiore anno dissertationem de Panaetio edidit et me praeside defendit disciplinae meae alumnus, excellens et doctrinae praestantia et generis nobilitate adolescens, Van Lynden. Hoc ipso tempore illius condiscipulus, specimen in Platonem emittit. Est etiam qui disputationem de Tusculanis Quaestionibus instituit.

Habes epistolam, optime Bangi, longam pro mea valetudine, pro voluntate brevem. Filios et Creuzerum meis verbis saluta. Tu ipse, quoad ejus fieri potest, erige te. Cogita saepius illud Socratis ⁷⁾, ὅτι οὐκ ἔστιν ἀνδρὶ ἀγαθῷ κακὸν οὐδὲν οὔτε ζῶντι, οὔτε τελευτήσαντι οὔδὲ ἀμελεῖται ὑπὸ θεῶν τὰ τούτου πράγματα.

De me ita tibi persuadeas, me tui memoriam amoremque nec deposuisse unquam, nec depositurum. Vale. Scr. Leidae d. 10 April 1803.

EP. XXXIII.

Eruditissimo Viro
*Chr. D. Beckio*¹⁾,
S. P. D.
D. Wytttenbach.

Vereor ne tibi ἑωλοὶ hi libelli²⁾ accidant. At vero, quod gratiae iis tempus ademit, hoc ipse tu supplebis insigni animi tui aequitate et cogitatione meae erga te voluntatis. Etenim videor ex tuis scriptis te eum cognovisse, qui summam doctrinam cum pari morum lenitate et humanitate conjungeres. Quo magis tu in hanc partem accipies tenuitatem hujus munusculi; quod profecto nil est ad elegantiam ubertatemque tui muneris, Commentariorum Societatis Philologicae Lipsiensis³⁾, quo me ante hos tres annos exhilarasti. Cui quidem ego continuo quid reposuissem, nisi me adhuc vecturae occasio frustrata esset. Plutarchei Commentarii non nisi exordium excusum est: reliquam partem nondum in Britanniam mittere audeo. Magnam jacturam fecimus Villosioni optimi viri morte⁴⁾: unde in communi omnium luctu praecipuus ad me venit dolor, quod amicitiam, ante triginta annos Parisiis inter nos constitutam, deinceps mutuis et literis et officiis ad hoc extremum tempus coluimus. Te, mi Becki, Deus mihi studiisque nostris diu incolumem servet. Vale. Scr. Leidae d. 12 Maji 1805.

EP. XXXIV.

*Excellentissimae Viro Doctrinae**F. A. Wolfio,**S. P. D.**D. Wyttenbach.*

Saepe in memoriam redeo illius diei ¹⁾, mi Wolfi, quem mihi Amstelodami dedisti, et suavissime tecum confabulando exegi: quem ego diem quum initium fore putarem perpetuae familiaritatis et consuetudinis etiam inter nos absentes per literas colendae, hujus me spei fructu adhuc caruisse, et mea inprimis culpa caruisse; id vero nollem factum, ac supra quam dici potest, et taedet me, et poenitet. Et profecto hujusmodi inter nos esse debebat necessitudo propter communem amorem cum ipsarum literarum, tum vero Ruhnkenii nostri ²⁾. Quamquam quod de culpa dixi, est illa non animi mei, sed temporum et valetudinis, quae me subinde cogunt, etiam erga dilectos homines, in quibus tu mihi es, literarum officium vel intermittere, vel differre. Veluti superiore mense Septembri Homerus tuus a Goeschio ad me missus, et doni professionem tua manu inscriptam gerens, incredibiliter me ad respondendum excitavit: et destinabam tibi ἀντιδωρεάν, quam ante hos duos menses demum per Luchtmansium nostrum Lipsiam mittere mihi licuit: unde ad Eichstaedtium tuum, indeque ad te perveniet. Epistolam nunc submitto ad Goeschium, qui curabit, ut quantocyus tibi reddatur.

Post tuum discessum, mi Wolfi, Ruhnkenium nostrum aliquoties inuisi: libenter et jucunde de te narrare sole-

bat: te diligebat sibi que collegam fieri cupiebat³⁾; tuas literas vehementer desiderabat. Sed nae tu multum vidisti, qui conditionem recusaveris. Nam per hoc quidem, quod tibi offerebatur salarium, fortiter esuriendum erat: aut per alterum tantum, quod sane res tuae postulabant, invidia ardendum. Ruhnkenius noster exstinctus est mense Majo 1798. Veni Leidam ad funus curandum: et saepe postea redii ad familiam consolandam et erigendam: cujus qui luctus, quae afflictatio fuerit, noli quaerere. Superveniunt tuae ad me literae, quibus tunc respondere difficile erat. Sic non quidem tu, mi Wolffi, sed literae tuae ex memoria mihi exciderant. Vehementer nos sollicitabat calamitas familiae⁴⁾: huic ut annum redditum assignarent, petebamus a Curatoribus. Hi, ut in republica turbata, alii aliis saepius brevi tempore succedunt: interea tempus perit, res familiae minuitur. Sedatis aliquantum motibus, scribo ad novos Curatores, causam Ruhnkenianam iis, quoad ejus fieri poterat, diligentissime commendans. Respondent, causam obtineri posse, modo ipse in Ruhnkenii locum succederem. Dubitavi primum: mox feci idque minore, quam quod antea mihi oblatum erat, et quo Amstelodami fruebar, salario: relictis item multis magnisque Amstelodamensis stationis suavitatibus. Veni Leidam, putans gratiam et laudem mihi hujus benefacti apud omnes homines paratam esse. Alia omnia expertus sum. Ingratus animus filiarum; nam mater quidem meum beneficium agnoscebat. Invidia et obtrectatio aliorum. —

Neque illud, forte tibi nondum cognitum, praetermittere debeo de familia Ruhnkenii. Minor Ruhnkenia caeca obiit 1801, mense Majo: mox major, Elisabetha,

in Galliam profecta, nupsit Chirurgo militari, jam Leidae sibi cognito, nunc in Normanniae oppidulo medicinam factitanti, nec satis lauta vivere conditione, nec digna vel tanti patris laudibus, vel spe ipsius puellae, quondam formae morumque gratia et procorum frequenti ambitione florentis. Mater, ut muta et caeca, probabiliter valet. —

Plutarcheum Commentarium jam fere ad dimidium perduxī: horum nil typis excusum est praeter praefationem et disputationem de spuria auctoritate libelli *de Educatione*. Nunc Platonis Phaedonem ad editionem instruo. Tu, mi Wolfe, fac tandem emittas totum Homerum ita tuis annotationibus ornatum, ut caeteris editionibus carere possimus. Homerum Heynianum severam a te tuisque amicis censuram expertum esse ⁵⁾ audivi ex iis, qui eam legerunt: ego, quantumvis cupiens, eam nancisci nondum potui. Haec me mentio admonet boni nostri Villoisoni, qui Heynium *suum persecutorem* appellare solebat: Villoisoni igitur nostri obitus eo mihi majus imposuit vulnus, quo vetustior inter nos erat amicitia; quippe Parisiis a. 1775 contracta, deinde multis officiis et literis firmata et ad extremum hoc tempus servata, quamquam haud paucis in opinionibus dissentientes. Tu, praestantissime Wolfe, longa et felici vita frui Tibique ita persuade, me nullam in amicis rationem habere dissensionis opinionum, teque mihi propter communem doctrinae et Ruhnkenii nostri amorem inprimis carum et esse et fore. Vale., Scr. Leidae d. 5. Julii 1805.

EP. XXXV.

Chr. G. Heynio,
Literarum Principi,
S. P. D.
D. Wytttenbach.

Utinam, praestantissime virorum Heyni, *genius meus, natale qui temperat astrum*¹⁾, non ita dilatorem et inertem ad scribendum finxisset; non ego in literarum officio erga optimum et indulgentissimum quemque negligentissimus reperirer. Veluti tu mihi, mi Heyni, ex omnibus doctis hominibus unus superes, necessitudine cum benevolentiae tum disciplinae veterrimus; nam ex admonitione tua per illud quamvis breve meum Göttingense tempus me subinde disciplinae fructum percepisse, gratus memini. Quo magis me piget et poenitet istius erga te talem virum silentii mei: ejus quamvis possim aliquam probabilem adferre excusationem, malo in benevolentia tua quam in causa mea veniam ad ignoscendum invenire. *Ἀσάμην, οὐδ' αὐτὸς ἀναίνομαι*²⁾ *ἀλλ' ἄψ' ἐθέλω ἀρεῖσαι*. Quod reliquum nobis simul erit vitae spatium, non ita rursus praeterire sinamus, quin manum ei injiciamus, literisque frequentemus, et postremum saltem lucis fructum, mutuumque animi affectum excipiamus. Proxime ad te scripsi, Ruhnkenio nostro et vivo et valente fruens: qui jam septimum annum a me desideratur et semper desiderabitur. Adeo neminem habeo, cujus in praesentis et amore et doctrina acquiescam, a quo praesente et diligar simul et discam. Utinam te haberem Collegam! Nam qui nunc est, Jo. Luzacus³⁾, est plane

ἄλλόκοτος. Is ante hos viginti annos per civiles dissensiones Valckenario suffectus, commendatione Ruhnkenii, postea contra hunc unicum sui honoris ac muneris auctorem ingratus et maledicus, mortuum adeo invidiae telo strinxit, novissime plagii literati in Valckenarianis adversariis commissi insimulavit sub persona communis nostrum discipuli, scriptoris *Lectionum Andocidearum* ⁴⁾, indulgenter sane habitaram in ephemeridibus vestris. Ego meum esse judicavi istam in summum virum conjectam suspicionem confutare, leniter tamen et humaniter, et discipuli causa magistro multis modis parcens, tamen ut intelligeretur, *τίς ὦν τίνα κακηγορεῖ.* Nam quae hic in me designare insane voluit, ut puerilia contemno: qui quidem ita me Ruhnkenio successisse putet, ut ipse habeat, in quem bilem et κόρον effundat. Mirabile est, ut relinquenda statione Amstelodamensi accipiendaeque Leidensi complurium in me invidiam maledicentiamque excitaverim. Quos equidem refello silentio et conscientia pietatis erga Ruhnkenium: cujus mortui familia rem suam causamque sine illa mea migratione obtinere illo tempore non poterat.

Sed ad te redeo, venerande Heyni. Te volebam: de te, ex te, quaerere instituens, nescio quomodo in istam de meis rebus narratiunculam delatus sum. Ecquid igitur recte vales, et res tuas e sententia geris? Nam pro tua quidem animi aequitate, mansuetudine, et rerum humanarum perspicientia, non dubito, quin ita feras senectutem, ut haec vere in te flos animi dicatur. Haec fuit eadem felicitas Ruhnkenii nostri: cujus tibi vitam sub ipsum illud editionis tempus misi, nulla tamen addita epistola ad te scripta: quod me facere volentem multa illius temporis negotia in otii et facultatis opportunitatem

differre coëgerunt: quae nunc demum mihi obtigit. Hoc mihi affirmanti credas, me per illud temporis spatium, ad quamvis tui patriaeque tuae mentionem, vel fando acceptam, vel novis in libris lectam, sollicitudinem suscepisse cum voto pro tua salute, ut saltem publicae tibi acerbitates privata et domestica prosperitate compensarentur. Nam diuturni hujus et calamitosi belli quis tandem erit finis? Quae ἀποκατάστασις? Interea tu tamen in literis viges et flores: de novis tuis scriptis saepe audimus, et vel ipsa, vel eorum epitomas legimus: veterem illam, jam in juventute incredibilem efficaciam⁵⁾ tibi etiam seni integram adesse stupemus. Nam quod nuper Homeri editio tua in quorundam reprehensionem incidit⁶⁾, sane dolui: oportebat tui ratio haberi ut Nestoris: de quo saepe mihi ad tui cogitationem, in mentem veniebat ὦ γέρον, ἧ μάλα δὴ σε νέοι τείρουσι μαχηταί. Nec tamen proximum in te conferebam, Σὴ δὲ βίη λέλυται, χαλεπὸν δέ σε γῆρας ὀπάζει. Senectus tua, ut modo dixi, et iterum dico, est *animi flos*, nec desiderat Diomedem, qui te curru suscipiat: satis te tuetur et gloria tua, et ante acta vita, et immortalia ad omne aevum literarum opera et merita. Juvabit me rursus mentionem tui cum Ruhnkenio conjungere in altera Epistolae meae Criticae editione, quam cogito. Plutarcheum Commentarium modo in Britanniam misi. Primo quoque die exhibit Bibliothecae Criticae nostrae Voluminis Tertii Pars Tertia: cujus exemplum cum Dissertatione de Panaetio, et si quid aliud nostrum ex novissimo proventu exstat, ad te mittetur, cum primum cognovero, quod sit mittendi certissimum iter, utrum vetus illud per Wilshusam, an aliud novum apertum sit? Hoc me velim quan-

tocius doceas literisque tuis beës. Vale ᾧ Νέστορ — μέγα
κῦδος Ἀχαιῶν ⁷⁾), Scr. Leidæ d. 24 Nov. 1805.

EP. XXXVI.

Eruditionis Et Humanitatis

Laude Florentissimo Viro,

Schutzio ¹⁾,

S. P. D.

D. Wytténbach.

Magnum profecto amoris erga me tui documentum mihi dedisti, qui nuntio cladis nostrae excitatus ac de me sollicitus ad me scripseris, tibi que a me rescribi istamque sollicitudinem eximi volueris. Quod quidem ego statim ex tuis literis fecissem ²⁾, nisi turbatis rebus meis restituendis ac tabulis veluti e naufragio servandis, servatisque tuendis occupatum, et otium et scribendi facultas adhuc defecisset. Et nunc adeo nondum satis mihi redditus, literarum officium multis debens, in primis tibi praesto. Quamquam infandum jubes renovare dolorem ³⁾ calamitatis Leidensis: cujus equidem parva pars fui, et fere beatus prae multorum sorte et casibus, quos ego, non mihi si linguae centum ⁴⁾ sint ora que centum, narrando referre possim. Sed tamen meam istam partem quia scire cupis, teque tenet tantus amor cognoscere res nostras, incipiam:

Dies erat 12 Januarii ⁵⁾, ultimus feriarum brumalium: instructo ad crastinas scholas auditorio, recipio me in bibliothecam meam ad Plutarchum: libros et Adversariorum chartas de more per pulpita sub fenestris

explico, pergo studere ⁶⁾: pransum abiens, omnia ita relinquo, ut mox rediturus. Sedeo ad mensam solus cum nepti: inusitatus sonitus et fragor intonat ingens veluti multorum tormentorum una explosorum: vix oculos sustuleram, cum video proximae domus tectum versus nos ruere: patinae, disci, vasa, pocula, fenestrae, dissiliunt sponte in grandinem, qua verberamur, dum surgimus fugimusque in viam: huc vicini item affecti et perculsi proruperant, alii alios rogantes, mirantes, caussam ignorantes: quam mox prodebat odor pulveris pyrii et conspectus vicinia inde a centesimo passu ad orientem collapsae, ac lamentationes profugorum ex aedibus quassatis, cum sauciorum tum aliorum, suos ruina obrutos plorantium, iisque apud incolumes auxilium quaerentium, quod publice non ita continuo promi poterat; privatim ex longinquis urbis regionibus petendum erat; in vicinia nemine non laeso, vel suos suaque requirente. Nondum prospexeram ante pedes: video humum stratam et conspersam chartis: agnosco mea adversaria: scilicet bibliotheca in viam publicam spectabat, turboque fulmineus, evulsis fenestris, chartas ex pulpitis sustulerat, inde partim in viam dejecerat, quas recuperavi: partim in subjacentem canalem merserat: partim vento Zephyro versus orientem ad sedem ac principium ruinae ferendas tradiderat. Hoc sane magno in munere divinae providentiae celebrare debeo, quod is ventus exitiosam ictus vim, diversam in regionem vertebat, ubi statio stygiae navis non totos centum et octoginta passus a mea domo erat; unde factum est, ut illo in tractu longinquiores multo aedes corruerint. Mox in domum regredior, scire cupiens, ὅτι μοι ἐν μεγάροισι ⁷⁾ ἀγαθόν τε κακόν τε τέτυκται: Ecce parietes rupti, tectum ablatum, auditorium collapsum:

diffractae omnes januae, fenestrae, vasa, quidquid eorum non esset durissimae materiae. Incedo per acervos et fragmenta aculeata vitri, testae, lapidis, ligni, ferri, illaesis pedibus, quamvis discalceatus: sic forte eram, quum ad primum casum fugam ex domo foras celerarem. Omnino: per totum hoc tempus melius valui quam antea. Nam quum propter migrandi difficultatem, viginti adhuc dies in domo quassata manerem, quae non nisi duo cubicula tuta ab instanti ruina haberet, eaque exposita omni injuriae coeli, cumque vento, frigore, nive, pluvia, stillicidio vexaremur, nullam valetudinis partem desideravi: cumque interea frequentes terrores objicerentur propinquorum incendiorum, vicinarum aedium collabentium, fugae ex mea ab aedilibus imperatae, in his aliisque tumultibus satis mihi animus constitit. Et nunc in hortulo suburbano habitans, ex triplici bonorum genere duo potiora, animi et corporis, salva agnosco: in rebus externis desidero quosdam libros, adversaria, magnam suppellectilis, vestimenti, instrumenti partem: pecuniae ad centum philippeos: vel ipso casu ac tumultu amissa⁸), vel insidiatorum fraude subrepta: quae omnia, duorum potiorum beneficio bonorum, aut reparentur facile, aut certe obruantur.

Haec scripsi, praestantissime Schützi, ut tuae et auctoritati obtemperarem, et benevolentiae responderem. Neque enim profecto, nisi rogatus, tuoque erga me amore provocatus, ista talia tibi narrare in animum induxissem: quae ut magna mihi, ita prae aliorum damnis parva, imo levissima sunt. Homines ruina oppressi et extincti centum et quinquaginta; in his duo Professores, Kluitius et Luzacus: multi quidem servati, sed misere saucii ac mutili: et tamen mirabile est, non plures periisse, pro mul-

titudine aedificiorum vel collapsorum, vel diffractorum, quae est ad mille. *Kaì ταῦτα μὲν δὴ ταῦτα* ⁹⁾).

Ego vero, amantissime vir, miror te nil de novissimastrarum rerum commutatione scribere, atque ita nostrae calamitatis dolorem communionemque suscepisse, quasi apud vos nil accidisset. Quod ego silentium, sive a summa humanitate, sive alio e consilio profectum, ita interpretor, vestras res bene recteque se habere. In Germania quae sint literarumstrarum studia, quae fiant librorum editiones, dudum est quod ignoro. Ephemerides, licet conductae, tamen raro ad me perveniunt. Tu in primis quid agas, vehementer scire cupio. Igitur absoluto Aeschylo Ciceronis Rhetorica edidisti? Illius novissimam tuam editionem mihi ut arcesserent, librariis mandavi. Haec nondum vidi, iisque, quod ais, mittendis per mihi gratum feceris. Commentarium meum in Plutarchi Moralia ab initio ad librum de Virtutibus Mulieris perductum, jam ante unum et dimidium annum Oxonienses a me acceperunt, et spero jam jamque editum iri: certum nil scio, propter severius interclusum commeatum.

Ita vale, vir amicissime: clarissimos tuos collegas, Wolfium et Niemeyerum ¹⁰⁾, meo nomine saluta: ad illum hoc ipso tempore scribere instituo: sed meis de rebus breviter, quas, si tanti putabit, ex tuis literis cognoscet. Tu mihi, nisi molestum sit, propediem respondeas: meque tui amantissimum amare perge. Scr. in suburbano Leidensi d.... April. 1807.

P. S. Literas ad Wolfium V. Cl. his ad te datis includere tutius duxi. Tu ut suae illi reddantur, si curaveris, hoc reliquis tuis erga me beneficiis novum beneficium adjeceris.

EP. XXXVII.

*Amicissimo Eidem Et Eruditissimo Viro,**F. A. Wolfio,**S. P. D.**D. Wytttenbach.*

Ἐκ τοῦ κακοῦ τ' ἤνεγκεν ἀγαθὸν ἡ φύσις. Clades Leidensis literas a te mihi tulit, amicissime Wolfi; quas absque illa ¹⁾ diutius desideraturus fuisset. Nunc earum tarditatem cum temporis opportunitate, tum insigni et prorsus amabili amore compensasti, qui ad nuncium nostri casus de me meaque salute sollicitus, ipse ex me quaeris et a me ipso de me certior reddi cupis. Ego vero ut et literis tuis et tanto erga me tuo amoris responderem, nulla interposita mora me ad scribendum dedi; sed nec otio, nec manu, nec cogitatione suppeditantibus, officium in tempus magis tranquillum differre debui; adeo rerum omnium perturbatione versabar. Qua nunc tandem non dicam liberatus, sed paululum laxatus non prius ad me, quam ad te, mi Wolfi, redeo.

Equidem satis habeo me ex horribili isto naufragio sanum salvumque evasisse: id est, corpore illaesum, caeteris rebus tamen haud mediocriter mulctatum. Te, qui Leidae fuisti, fortasse juvet meminisse, ubi Ruhnkenii nostri domus fuerit: ad eandem fossam, idem latus, ad occasum, mea domus erat intervallo 500 passuum: inter has navis ista pyrophlegethontea stationem habebat, 180 a mea, 320 ab illa passibus. Et tamen illa saevius quassata est, quam mea, beneficio venti Zephyri, partem impetus ad Orientem vertentis. Quamquam nec me leniter

habuit fortuna. Quod cujusmodi fuerit, malo te ex Schützio nostro cognoscere, si tanti aestimas: huic etiam optimo viro meique amantissimo roganti, ut sibi diligenter de meis rebus scriberem, ita satisfeci, ut verear, ne nimis etiam diligens ei fuisse videar.

Homines perierunt ad 150: pauci omnino, pro tanta tot aedificiorum strage: nam plures etiam saucii mutilique evaserunt: nec ex discipulis Academicis ullus periit; multis absentibus per ferias brumales; praesentes vel fortuna vel fugiendi agilitate juvante. Professores extincti sunt duo. Kluitius domi suae cum uxore, et ingens una thesaurus librorum et adversariorum de historiis et antiquitatibus Belgicis: quo in genere regnabat²⁾. Luzacus, quem nosti, ad fores aedium amici, ad quem salutandum ingrediebatur: nam domus quidem ipsius minus quassata, quam mea, et bibliotheca integra: quae quondam Valckenarii fuit, multas servans illius schedas et in marginibus librorum inscriptas annotationes. Et hujus obitum doleo³⁾ communis calamitatis causa: et velim ita se gessisset vivum, ut mortuum magis dolere possem. Bibliotheca publica libros amisit paucos, commodatos scilicet hominibus, quorum aedes vel corruerunt, vel inde orto incendio conflagrarunt: residuis, et tecto ablato stillicidium, et fenestris diffractis pluvia et nix aliquantum labis fecit.

Venio ad tuas res: in quibus miror te nil de novissima rerum vestrarum commutatione scripsisse: idque silentium interpretor vel abundantiam humanitatis et erga nos benevolentiae prae nostra calamitate suam obliviscentis, vel felicitatem omni incommodo ac dolore immunem. Quorum hoc maxime et opto et spero. Tu qui istis turbis tua studia turbari non sinis, recte facis. Ergo Homericam editionem,

edito scilicet commentario ⁴⁾, absolvisti: quem quidem ego miris modis videre cupio. Ruhnkenii chartas Hesiodeas, ut primum aditus Bibliothecae publicae adhuc per fabrorum operas interclusus, patuerit, quaeram, expediam et per hominem idoneum aequissimo pretio describi curabo. Has, quod sciam, nondum requisivit, qui novam item Hesiodi editionem cogitat ⁵⁾, Jac. Dav. Van Lennep, juvenis bonae spei, auditor antea meus, nunc in statione Amstelodamensi successor, cui Boissonadium codicum Parisinorum lectiones suppeditasse suspicor. Scis me epistolas Ruhnkenii edere destinasse; igitur ejus ad te scriptas ⁶⁾ velim mecum communices edendas, nisi forte ratio subsit, quare nolis. — Vetus domus, ubi tu cum eo fuisti, eo mortuo vendita, nunc solo aequata est: vidua, caeca, muta, surdastra, valetudinaria, caeterum nullam vitae commoditatem desiderat: et filia non male sibi in Gallia esse scribit. Luchtmansii nuper Elogium Hemsterhusii cum Disputationibus et Orationibus Ruhnkenii uno volumine ediderunt, nulla quidem accessione aut correctione ex Ruhnkenii autographis addita: et praefationis, bibliopolae ingenium redolentis, scriptorem ignoro. Vale, amicissime Wolfi, tibi que ita persuade, me unum in paucis, et praestantis doctrinae, et benevolentiae erga me tuae causa tui esse amantissimum. Scr. in suburbano d. 7 Apr. 1807.

EP. XXXVIII.

*Augusto Matthiae**Eruditissimo Viro**D. W y t t e n b a c h,**S.*

Munus tuum ¹⁾, optime Matthiae, cum tuo nomine, tum sua praestantia gratissimum mihi accidit. Nam ut antea semper tuum erga me amorem praesens praesentis amavi ²⁾, sic eum a te absente, per tantum temporis locique intervallum, integrum illibatumque servatum esse, ut ejus etiam publicum documentum proderes, id vero, si quid umquam aliud, ex animo laetatus sum. Doctrina autem tua quum nec antea, tempore illo tuo Amstelodamensi, mihi obscura esset, tum eam incredibiliter auctam cumulatamque ex hoc libro cognovi: quamquam et magnos ejus progressus interea ex Miscellaneis tuis Altenburgensibus ³⁾ agnovi; quae tuo, opinor, beneficio ad me delata, ac memorata in Bibliothecae nostrae Criticae Vol. III. Part. III. p. 113, ego dira ista hujus urbis clade die XII Januarii cum aliis libris amisi. Sed redeo ad praesentem librum. Hunc pervolutavi: multos locos, praefationem certe, cogitate legi. Sed quando in meam meorumque adversam valetudinem incidit, nec respondendi officium diutius differre volo; nunc pauca, alias otium nactus plura scribam. Et viam, quam sequeris, probo: qui cum ratione usum ita conjunxisti, ut huic plurimum tribueres, eumque per insignem lectionis copiam confirmares, qua te totius linguae Graecae tamquam corpus, et singulas partes earumque compositionem perspectam

habere ostendis. Equidem vellem hunc librum Latine scripsisses: ut apud exteros etiam in commendatione ad professorium munus tui ratio haberi posset. Hoc igitur Tu ages, ex majore minorem libellum, non tamen illum omissis Auctorum testimoniis, tali ornamento orbatum, conficies: in stilo autem perspicuitati et suavitati studebis; tuoque ipse exemplo ostendes te Graecorum rationem non modo professum, sed et secutum esse, certe a scholasticis eam formulis sordibusque immunem servasse. — Sed quod dixi de *usu*, huic tu recte primas partes tribuisti. Nam analogia, ut eam post Scaligerum et Salmasium informavit Hemsterhusius ⁴⁾, est illa quidem quasi inventum deorum, plurimumque verborum et origini, et significationi, et formationi, lucis adfert: sed neque a Lennepio ⁵⁾ satis ad auctoris sententiam explicita, a Scheidio etiam interpolata et contaminata, a multis adeo pessime usurpatur. Hanc enim, nescio quomodo ⁶⁾, imperiti complures ita amplexantur, ut se jam declinationum conjugationumque discendarum labori supersedere posse existiment, eorumque ignoratio ad multos scholarum magistros et Professores adeo serpat. Praestabat omnino veterem disciplinam severam illam et fructuosam retinere ediscendis gnaviter paradigmatis Graecis et Latinis: qua nos pueros patres nostri et ipsi continuerunt et per magistros exercuerunt. Reprehendi istum errorem in Relatione de Scheidiana editione operis Lennepiani, Bibliothecae Criticae Vol. III, Part. II. p. 125: quem tu meum librum si cum aliis meis libris adhibuisses in Grammatica tua conscribenda, poteras complures ejus locos multis partibus explere. Nam Commentarius Plutarcheus jam ante biennium a me Oxonium typis describendus missus,

nondum descriptus est: qui si aliquando ad Te perveniet, copiam item augendi tui operis praebeat, frequens quippe praeceptis de ratione et consuetudine Graecae orationis.

Cum H. nostro tibi aliquid simultatis fuisse doleo. Qui simul atque ad nos venerit, operam dabo, ut ad veterem invicem benevolentiam reconciliemini: et Attici exemplo, ὡς μικρὰ μεγάλους ἐκάζειν, efficiam, ut inter quos tanta laudis est aemulatio, nulla intercedat obtrectatio, sed ut sit talium virorum copula.

De Huschkio autem in hanc Academiam vocando ⁷⁾, ita res acta est. Quum in Luzaci τοῦ παναγίτου, locum successor vocandus esset, Curatoresque me rogassent, ut cum Boschio nostro collegam mihi jucundum muneri-que idoneum quaererem, de aliis dissentientes, Huschkium habuimus eum, in quo utriusque nostrum iudicium consentiret. Hoc iudicium Curatores ratum habuerunt: sed sanctione nuper demum allata, Huschkii adventus interea dilatus est.

Quod scribis de Dracone Stratonicensi: equidem omnia tui et Hermannii egregii viri causa cupiam; et si per oculorum infirmitatem et negotiorum multitudinem mihi liceret, sponte ipse et gratis opus suscipiam. Sed nunc difficilius est negotium, quam illud, quod ante hos octo annos describendis notulis Ruhnkenii ⁸⁾ in Hymnos Homericos Tibi praestiti. Tunc mei res erat arbitrii, nunc est Curatorum: quorum Collegium libros Ruhnkenianos redemit publicaeque Bibliothecae asseruit. Ab his petere debet is, qui uti vult libro, sive ipse, sive per me; non, ut per alium me roget. Haec est lex et consuetudo hujus Bibliothecae. Qua quidem in petitione Clarissimi Hermannii omnem operam auctoritatemque, si

qua est, apud Curatores interponam. Sed anteaquam huc devenimus, quaerendus est, qui describat certus et idoneus homo: qui vereor ut a nobis reperiatur, aut repertus ad describendum quamvis luculenta mercede conducere se patiatur. Attamen quidquid industria, diligentia studioque a me fieri poterit, id me Tibi effecturum spondeo.

Tu vero, optime Matthiae, proximis tuis ad me literis, scribe quaeso de rebus tuis: caelebs an cum uxore vivas: qui sit status vestri Gymnasii, vicinarumque Aca-
demiarum Jenensis, Halensis, Lipsiensis. Et quando semper philosophiae Historiam, ut nosti, dilexi, significa mihi librum, ex quo breviter omnem illam philosophiae apud Germanos conversionem cognoscam, quae a Kantio inchoata, deinceps per Fichtium Schellingiumque immutata, denique ad hujus aetatis formam venit, quam Tu in praefationis tuae exordio ad Platoniam rationem propendere dicis. Hoc mihi in primis gratum facies.

Vale, mi Matthiae, res tuas bene gere meque, ut facis, ama. Scripsi Leidae, d. 6 Octobr. a. 1807.

EP. XXXIX.

Friderico Creuzero

Viro Amicissimo,

S. P. D.

D. Wytttenbach.

Litterae tuae magnopere me delectarunt, cum insigni tua erga me benevolentia et humanitate, tum vero recorde et necessitudine Bangii nostri, egregii viri et

communis amici. Cui ego quum paulo antea inter defunctos recens doctos amicos pie comiterque commemorando quasi inferias fudissem in Bibliotheca Critica proxime edenda ¹⁾; continuo tui mentionem adjeci, ut quondam discipuli, nunc viri doctrinae laude celebrati. Libelli autem nostri, quam primum edetur, ut exemplum ad te perveniat, curabo. Nunc de epistola tua. — Ad hanc igitur, optime Creuzere, rescribere constitueram, perlecto demum libro tuo. At mox animadvertens ejus materiam ac doctrinam ampliorem esse, quam pro temporis mei angustiis: et reputans, me subinde in eo cupidius quam prudentius egisse, quod eadem opera ad epistolam et ad librum cum ea missum respondere vellem; itaque neutrum fecisse: malui citius et indoctius ad te scribere, quam rursus rem eo demittere, ut officium oblivione aut certe dilatione interciperetur. Tu vero ad me ita diligenter, copiose, amanter scripsisti; ut si ad singula, quae me adverterunt, respondere velim, justum sit argumentum voluminis. Ergo pauca dicam, ea tamen, unde mutuum erga te meum amorem agnoscas. — Quod mihi de pueritiae et omnino vitae tuae tempore studiisque narrasti, valde mihi jucundum accidit recolenda memoria locorum, ubi ipse a nono ad vicesimum secundum aetatis annum inter artes non modo bonas, ut ait ille, sed etiam vanas adolevi. Memini me tunc duos fratres Creuzeros videre, utrumque patrem familiae, alterum Bangii affinem, alterum bibliopolam: quorum uter tibi pater fuerit, scire aveo; quo magis pristini temporis recordationem repetam. — Ergo tu nunc Marburgo Heidelbergam delatus, ea vitae suavitate et commoditate frueris, ut nil magnopere desiderare videaris. Quam quidem felicitatem diuturnam,

immo perpetuam tibi fore, et spero et opto. Quamquam his temporibus, ubi quotannis novae conversiones publice ingruunt, quid sibi privatim quis proprium spondeat, vix intelligimus. Adeo diversa conditione, quam ante haec tria lustra, nunc vivimus, ut res externae, quamvis in tanto detrimento non poenitendae, tamen quotidie ne evertantur metuendum sit. Sed malo animum a futuris ac tristibus ad laeta, quamvis praeterita, referre. — Gratum sane mihi munus venit epistola Ruhnkenii a Vossio²⁾, praestantissimo viro: cui tu meo nomine gratias ages: quod vero eum civem tuum dixisti, miror quid sit, nisi forte ipse quoque Professor Heidelbergensis est. De his aliisque rebus in literata Germania novis velim mihi scribas. Incredibile enim est, ut de rebus exteris nil audiamus: et minime omnium ego, qui per diram illam nostrae urbis stragem, diffracta domo, multis rebus amissis, in hortulum suburbanum evasi, ubi adhuc habito. — Quod praeter Bangium nostrum etiam Griesbachium, Schütziū, Beckium, Hermannum, Tiedemannum audivisti; doctissimos profecto et solertissimos nostrae tu aetatis magistros habuisti: cujusmodi mihi velim collegam obtigisse, qui mortuo Ruhnkenio succedens, neminem hic magnopere habeam, quocum nostris quidem de literis *συμφιλολογεῖν* ac discere possim. Nuper alteram Selectorum meorum recensionem edidi, idque solus, orbatus scilicet admonitore meo Ruhnkenio. In Valckenarii locum, annitente eodem Ruhnkenio, successerat Luzacus: quo per calamitosam hujus urbis cladem oppresso et extincto, vacans cathedra oblata est primum Heusdio, deinde Huschkio Rostochiensi, denique Sluitero illi, de quo in novissima Bibliothecae Criticae Parte dixi: qui an

venturus sit, nondum constat. — Savignius ille tuus ³⁾ idem videtur esse, qui edito libro *De natura possessionis* ⁴⁾ magnam laudem consecutus est; quod argumentum nostras, Cuperus, meus quondam in Literis discipulus, postea Thiebaudius, Gottingensis Professor, tractarunt. Ego vero numquam sine dolore de praesente Literarum in Germania conditione cogito: inprimis de doctissimis viris, quorum fortunas bellum vel urbium vastatione, vel ditionum conversione afflixit. Et Hassiam veteris necessitudinis nomine dolerem, nisi plerorumque opinione mutato domino plus emolumenti quam detrimenti cepisset. Nostris quidem studiis proferendis alendisque numquam illud coelum idoneum prosperumque fuit. Et me illis mecum solum Marburgi operantem memini cum viri honoratissimi dehortarentur, potiora tractanda dictitantes, per quae aliquando consiliarius fierem: non Graeca et Latina, unde nil nisi ludimagistros exsistere. Sed redeo ad epistolam tuam. Quod scribis te Ciceronianos de Natura Deorum libros edere constituisse, sed hoc opus mihi integrum relinquere, et apparatus locupletem librorum polliceri ac deferre, agnosco humanitatem tuam et insignem erga me voluntatem. Ego, quid consilii ceperim, declaravi in Bibliothecae Criticae Parte proxime edenda: hoc ejusmodi est, ut, si quid illis in libris rectius et antea ignoratum vidisse videar, id singulari in libello ad publicam notitiam prodam. Itaque hinc tu sumas, si quid tuo proposito accommodatum judicaveris: et illos libros, propitiis Musis, ad editionem exornare instituas ⁵⁾. Nunc quidem quod agam satis mihi est argumenti, cum in Plutarcho, cujus Commentarium vixdum ad paginam 400 editionis Graeco-Latinae veteris deduxi: tum in aliis opuscu-

lis dudum affectis: quorum in numero est Phaeton: quem tandem ineunte proximo anno exiturum spero. Plotini autem varias lectiones si mihi impertiveris, gratissimum feceris. In Heracliteis vero reliquiis colligendis et edendis si operam tuam ponere decreveris, approbatorem certe me habebis: fortasse etiam, si quidem volueris, adiutorem, modo aliquid copiolae meis in Adversariis lateat: hoc quidquid sit, tibi defero. — Bangius noster quando diem suum obierit, i. e., quo anno et die, et quoto vitae suae anno ac mense, scire velim. Vereor ne complures meae literae ad eum non pervenerint, in his novissimae, m. Aprili anni 1803 datae. Saepius nescio quid aut difficultatis aut tarditatis in Marburgensi tabellario ad eas reddendas haerere suspicatus sum. Lyndenus ejusque comes itineris, Zulligius, perdoctus homo, et ipse Palatinensis, te salutant. Tu vero salutabis meo nomine duos veteres meos familiares, si forte in eos incideris: alterum privatum, Zollikofferum; alterum Theologiae Professore, Miegium. Caeterum, si quid rursus librorum ad me mittes, malim bibliopolae alicujus facilitate, quam publici tabellarii officio utaris. Illud inprimis cura, ut valeas teque nobis literisque serves. Ita rursus vale mihi que, quod facis, fave. Scr. Leidae d, 16 Sept. 1808.

EP. XL.

*Viro Clarissimo,**Creuzero,**S. P. D.**D. Wytttenbach.*

Ergo confecimus negotium ¹⁾, optime Creuzere, tuque noster factus es. Quod quum Meermannus, V. Exc., eodem die ad te perscripserit, tamen a me quoque tibi hunc nuntium perferri oportere judicavi, ne quid frustraremur, si forte illius epistola in itinere intercidisset. Proximum erit, ut Secretarius, qui dicitur, Curatorum solennes litteras horum nomine ad te scribat tibiue cathedram offerat. Cui tu rescribes, te eam accipere, venturum ut primum possis, Orationem habiturum ²⁾, scholas auspicaturum, et petere, ut venienti continuo pecunia migrationi insumta restituatur. Itaque sume tecum supellectilis, instrumenti, vestium, quantum tibi videbitur, nec sine damno vendere potueris. In migrationem Professori etiam ex vicina urbe excito datur summa 300 flor., tibi minimum 600 flor., omnino quantum consumseris. Diligentem ac fidelem famulum si habes, suadeo ut tecum adducas. De ancilla postea videbis, et domum item postea tuo judicio conduces. Primum tibi in honesto diversorio locum prospiciemus, ubi commode et habites et alaris. Exeunte Junio magnarum feriarum initium fit. Tu, credo, venies mense Aprili aut Majo: per hoc intervallum aliquot publicas scholas in Auditorio Philosophico habebis, semel aut bis quavis hebdomade, ut personam publici doctoris tuearis. Sed haec hactenus, tempore ex intervallis scholarum ex-

cepto, ex domicilio urbano, qui, diffracta domo in rus ejectus, scholis habendis in urbem ventito. Vale. Scr. d. 15 Febr. 1809.

EP. XLI.

*Augusto Bökhio*¹⁾,

Eruditissimo Viro

S. P. D.

D. Wytttenbach.

Quamquam de meo erga te animo ac studio uberius tibi disertiusque coram narraturus erat Moserus noster²⁾; nolui tamen committere, ut sine meis ad te literis Heidelbergam rediret. Cujus ego sane a nobis discessum aegre fero, cum aliis multis nominibus, tum vero vestrum aliorumque apud externos doctissimorum virorum causa, quibus in excerptis codicibus scriptis operam et utilem et gratam navare poterat. Qui si alterum annum apud nos commoraretur, nec prioris anni occasionem amici Heidelbergenses praeripuissent, lubens ei suaserim, ut idem negotium ageret pro Wolfio tuo³⁾ vel potius nostro: cujus in gratiam ego dudum quaerens idoneum excerptendo hominem, frustra laboravi.

Quod mihi ante hos quatuor annos libellus tuus Platonius⁴⁾ tuo nomine redditus est, equidem continuo tibi pro tanta erga me benevolentia gratias egissem, si mihi constitisset, quo abiisses: quod nec aliunde, neque ex Niemeyero⁵⁾, Professore Halensi, Viro Exc., qui tunc apud nos erat, cognoscere poteram: postea a Creuzero nostro audiens, te Heidelbergensem cathedram obtinere, eidem

mandavi, ut meis te verbis humanissime salutaret tibi que affirmaret, me beneficium grata recordatione usurpare. Pindarum tuum cupide expectamus. Tu vero perge, ut egregie facis, literas nostras ornare. De me autem ita tibi persuadeas velim, me tuis laudibus studiisque ita favere, ut magis favere nemo possit. Vale. Scr. d. 26 Junii 1810.

EP. XLII.

Viro Clarissimo,

Creuzero,

S. P. D.

D. Wytttenbach.

Cum omnes tuae literae mihi jucundae esse solent, tum jucundiores etiam acciderunt proximae, exeunte Martio a te scriptae, solito et longiores et amantiores, et rerum festivarum festive narratarum plenae. Ad quas ego citius respondissem, nisi haec rei tabellariae ac vehiculariae difficultas me coëgissent, certiore opportunitatem nostratis alicujus ad vos profecturi expectare. Nec vana fuit spes. Obtulit se vir experientissimus, J. F. C. Sebastian, Med. Doctor, cupiens a me tibi, a te autem Soemmeringio, Medicorum principi, commendari. Hoc ut a me per te impetret, tu, optime Creuzere, quaeso mihi des: et gratum mihi facies, et hoc officium conferes in virum et dignissimum, et omnium bonorum peritorumque hominum existimatione probatissimum.

Venio ad nostras res. De vino tuo Rhenano te multum amo ¹⁾, omnique illud culpa prorsus absolvor: est id profecto *χρῆμα* non solum *ἥπιον καὶ πότιμον* sed et

ἀγαθοποιὸν καὶ σωτήριον. Quare rogo te amplius, amico tuo οἰνοπώλῃ scribas ex eoque cognoscas, quanti vendat dolium (*aam*) vini hujus notae ²), ita quidem ut id liberum et immune ab omni vecturae pretio ad me Leidam perveniat: quod pretium ego malo ipsi τῷ οἰνοπώλῃ, quam publicanis solvere, quippe qui ut mercator illorum libidinem melius quam ego cāvere potest. Tu quantocius mihi rescribe; ne mihi hoc σωτήριον νᾶμα in cella deficiat. Sed fiat μετάβασις εἰς ἄλλο γένος. Superiori anno, hoc ipso mense Augusto, tandem Phaedon meus exiit. Hujus exempla quum Hazenbergius Lipsiam mitteret, eodem tempore tuus bibliopola, Van Laar, fasciculum instruebat Mohrio vestro destinatum. Per quem quum citius tibi meum librum redditum iri sperabam, eum non dubitavi Laario tradere, addita epistola ad te et alio exemplo ad Moserum nostrum. Ecce autem Laarius mense demum Novembri fasciculum Heidelbergam misit, et paulo post, relicta re libraria, notarium se fecit Alcmariae, ubi rem melius gerit. Herdingius, ejus socius, jam solus in taberna relictus, saepe de missu a me admonitus, nil certi respondere potuit, nisi id unum, se nondum a Mohrio de accepto fasciculo certiore redditum esse. Quare tu hunc hortaberis, ut istum fasciculum indaget, et quantum possit, ex latebris et fuga retrahat. Καὶ οὐχὶ τοῦτό πω δεινόν, καίπερ ὄν δεινόν. Phaedon et Philomathiae Lib. II, quorum fasciculos complures amicis Parisiensibus misi, ad hos pervenire nondum potuerunt, sed adhuc Leidae haerent: adeo commercium omne librarium nobis interclusum est. Nobis autem Professoribus jam decimus mensis salarii debetur. De caeteris nostris rebus ex Sebastiano cognosces. — Funesta nobis fuit aestas obitu amicorum: primum Hieronymi Bo-

schii ³⁾: sed maturus annis: tum duo juvenes me sincere amantes, Derkinderenus Amstelodamensis, et Wassenarius utriusque Cattovici Dominus, studiosus Academiae nostrae: uterque aliquoties a me memoratus, ille dudum, hic nuper in Phaedone et Philomathia: uterque ingenti omnium bonorum civium dolore ac desiderio nobis ereptus. Ad has familiarium mortes cum accedat communium temporum difficultas, singulares erga me multorum invidiae, oculorum infirmitas studiis operari prohibens, difficile dictu est, quantum me rerum omnium taedium ceperit. Cujus taedii adhuc unum mihi fuit lenimentum ambulatio solito longior et frequentior corporisque defatigatio: unde reducem excipiat prandium vespertinum, nec enim coenam usurpamus, tum poculum *λαθικηδέος οἴνου* ⁴⁾: dehinc somnus, qui nos fuscis implicet alis ⁵⁾. Hoc mihi in mentem revocat amicum tuum *οἶνοπώλην*; de quo, ne lentum fiat negotium, nil mihi rescribes, sed continuo ei mandabis, ut mittat dolium vini, vecturam ipse pro me solvat: siquidem totum pretium et vini et vecturae centum florenorum summam non excessurum sit. — Rursus *εἰς ἄλλο γένος*. Libri Valckenariani omnium opinione majoris venierunt: paucos ipse emi, multos bibliothecae publicae, nondum ei traditos a venditoribus, quod ei pecunia solvendo deest: qua in penuria numquam antea fuit. In his libris est Herodotus cum paucis Valckenarii manuscriptis notulis: item Scapula multis ab eodem auctorum exemplis locupletatus. Quorum si quid excerpti tibi velis, faciam, quum libri nobis solventibus traditi fuerint. Quod mihi Florentinorum codicum lectiones offers, peramanter facis: si quid erit meam in rem alias tibi significabo: tu interea collationes eorum conficies. Salutabis neptis, fratris et meo nomine

optimam conjugem, tum Zollikofferum et Moserum, qui mihi Ulma grandem epistolam misit: et meo rursus Miegiu, V. Rev. Te vero salvere jubent idque majorem in modum idem frater et neptis, et vero Tewaterus et Voorstius. Vale praestantissime mihique in paucis dilecte Creuzere. Scr. in Hypselodendro d. 23 Augusti 1811.

EP. XLIII.

*Chr. G. Heynio,
Literarum Principi,
S. P. D.
D. Wytttenbach.*

Magnum mihi rursus, optime Heyni, perpetui amoris erga me tui documentum dedisti, qui me inter externos sodales Societatis Gottingensis allegisti ¹⁾. Accepi diploma cum literis tuis superiore autumno; ad quas ut serius responderem, factum est et horum temporum adversitate, quod audirem plerasque literas tabellariis traditas intercidere, tum oculorum infirmitate, qui mallem mea, quam aliena manu tibi scribere, nec possem. Nunc quum Tydemannus pater, Vir Cl., me moneret, filium suum Professore Franequeranum ad te scribere measque, si quas haberem, ad te literas suis includere velle; nolui committere, ut haec mihi opportunitas e manibus elaberetur. Scias igitur, optime Heyni, et honorem mihi illum ad existimationem praeclarum, literas autem tuas suavissimas amantissimeque scriptas adeo jucundas ad animum accidis, ut non meminerim a longo tempore me

quidquam aequè delectasse. Nam ἡ μὲν ἡλικία μαρταίνει μοι τὸ φιλότιμον, ut ille ait, sed amicitiae ac benevolentiae sensum integrum servat, praesertim erga veterinum et eruditissimum quemque maxime; quo utroque nomine tu mihi princeps es. Superioris anni mense Majo, Bindero Transilvano, humanissimo adolescenti, abs te mihi commendato, Gottingam redeunti, literas ad te cum Philomathiae Lib. II. dedi: quas eum tibi reddidisse spero. Scripseras de Phaedone meo; quem tibi probari gaudeo. Ejus breve elogium in vestris Ephemeridibus proditum ferri audiui, nec vidi: adeo nobis omnia interceptuntur. Id a te scriptum non dubito, et agnosco amorem tuum. Wolfio meum librum non aequè probari, Creuzerus noster mihi scripsit: nec tamen male de viro ejusque choro ²⁾ merui: quod autem schedas Ruhnkenianas ³⁾, quas volebat, ei impertire non potui; non mea, sed temporum culpa est. Eos sublimes per *altiore Criticam*, quam vocant, incedere, et nos ut χαμαὶ ἐρχομένους despicere, facile patior. Boschium nostrum ad inferos abeuntem paucis post diebus secuti sunt duo optimi et mei amantissimi adolescentes, Derkinderenus et Wassenarius, uterque vivus a me memoratus in libris meis: ille dudum, hic nuper in Phaedone, et post obitum publice laudatus in auditorio: quam laudationem edemus ⁴⁾ in Philomathiae Lib. III, si modo ista editio per alios fieri possit, quando me ipsum oculi prohibent, alterius ἀμβλυωπία, alterius etiam ἀορασία, suffuso glaucomate, quem catarrhactam vocant. Hic cumulus accedit cladi rei familiaris: cujus majorem etiam ruinam timemus labentibus rebus Russicis ⁵⁾. Et jam nunc cathedrarum reditus ad eas angustias rediguntur, ut naviter nobis esuriendum

sit, et hanc quoque virtutem, quae pars est fortitudinis, discere cogamur. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἔχέτω ὅπη τοῖς θεοῖς φίλον εἴη, φίλε Κρίτων. Nos officio nostro fungamur: valetudinem curemus: res nostras et vitam tam diu tueamur, ut inimicis illa rumpantur ⁶⁾. Vale. Scr. d. 14 Jun. 1812.

EP. XLIV.

*Viro Excellentissimo,
Aug. Herm. Niemeyero ¹⁾,
Academiae Halensis Cancellario,
S. P. D.
D. Wytttenbach.*

Redditus mihi nuper nomine societatis vestrae librariae trium praestantissimorum librorum fasciculus sua sponte persuadebat, se a te datore venire: et memoriam revocabat sane jucundam commorationis tuae octo abhinc annos apud nos factae, quamvis brevis, qua tu nobis ingenii sermonisque tui et suavitatem impertiisti, et desiderium reliquisti. Ex illo tempore nostra conditio, quos quantosque casus subiit! Tu in patriam festinans ²⁾ eam ab eodem, qui nos dudum oppressos tenebat, hoste captamprehendisti: cumque omnia tua perdidisse videris, ita virtus tua tibi consuluit, ut tuam sortem cum aliorum sorte comparans non haberes, cur te vel fortunae vel honoris tui poeniteret. Me paulo postea Deus ex praesenti morte eripuit; illa urbis parte, in qua habitabam, concussa ictu fulmineo sulphuris bellici, meaque domo collapsa: unde in suburbanum meum rus confugi, in quo adhuc dego. Huc me Baumhauerus noster deinde

secutus, in vicinum hortulum concessit, ubi literato otio indulgens in libris consenescere velle videbatur: et fecisset, nisi eum impulissem munus petere, eique consequendo Doctorem Juris fieri et dissertationem scribere. Sumsit argumentum illustre, sed diuturni laboris, Stoicorum εὐλογον ἑξαγωγήν ³⁾, et incredibile dictu est, quantum collegerit materiam: hanc antequam in dissertationis formam digerere et componere posset, supervenit Francica rerum nostrarum ordinatio; quam ut praeverteret, deproperavit promotionem, sumto alio argumento, de *Lege VIII. C. Si certum petitur*, subjectis *Observationibus in Ciceronis Academicorum librum II*: in exordio et tui gratam mentionem fecit: quod tibi nunc narro, si forte libellum non vidisses: cujus exemplum ad te missum scio, pervenisse nescio. Nam incredibilis tunc erat libido, qua erga nos utebantur publicani Francici omnemque cum exteris commeatum interpellabant; ut dubitem, an tu Schutziusque noster exempla Phaedonis mei, anno 1810 ad vos missa, acceperitis, veluti mihi Brunsii collegae tui epistola scripta mense Junio a. 1811, demum mense Majo hujus anni 1814 reddita est; ut verear, ne ei sero responderim, respondi tamen continuo. Caeterum Baumhauerus libellum suum inscripserat Gubernatori Hollandiae, qui tunc erat, *Ludovico Le Brun*, Imperii Archithesaurario, Placentiae Euci ⁴⁾, viro singularis humanitatis ac doctrinae: cujus commendatione factus Advocatus in Suprema Belgica Curia Bruxellis, modico salario, nuper in altiore lautioremque gradum evectus est, habitu Franco- rum multis Curiae muneribus vacuefactis. Quem quidem abitum Deus et ipsis et nobis et toti Europae fortunet ac perpetuet; ut hoc bono reliqua mala obruamus. Certe ego, per oculorum cladem orbatus ea voluptate, quae adhuc sola vitam mihi vitalem ⁵⁾ praestabat, studiis et librorum lectione, hac me consolatione sustento, quod jam liberum spiritum ducere nobis licet, qui bona spe in posterum praelucet. — Schutzius meo nomine etiam atque

etiam salutabis: quem ego virum, ut te, cum propter singularem doctrinam et humanitatem, tum quemdam haud obscurum erga me favorem semper magni feci. Ita valete, optimi viri: et quod ego per istud proxime praeteritum dynastiae Francicae tempus frequenter in epistolis ad amicos usurpare solebam, *Durate, et vosmet rebus servate secundis* ⁶⁾, nunc certe rebus secundis diutissime fruamini. Scr. Leidae d. 6 Augusti 1814.

EP. XLV.

Creuzero Suo

S. P. D.

D. W y t t e n b a c h.

Quae nostra fuerit domum reditio ¹⁾, e neptis meae literis cognovisti. Equidem redii ²⁾ non solum frustratus proposita spe, sed male insuper mactatus. Nam qui speraveram, me in illa peregrinatione tremorem e manibus calido balneo ³⁾ expulsurum, et largo mitium uvarum esu τὴν μέλαιναν χολὴν κάτω ejecturum, balneum ne vidi quidem, acerbis autem baccis gustandis in διάρῳοιαν incidere: cui dum vinum illud plebejum, quod *adustum* vocant, oppono, ecce! obstructam cruditatem cum ἀλυσία τῆς γαστρὸς contraxi, quae me postremum itineris triduum vehementer vexavit. Reducem excepit offensio Curatorum, quos de habitu meo non monuissem, excepit trium hebdomadum νοσηλεία; sed reconciliavit se mihi aliquantum Batava terra mundicie urbium, viarum, aedium et copia multarum ad vitae commoditatem necessariarum rerum, quibus longa nos annorum consuetudo συντροφους reddiderat, quibusque in itinere carebamus. Nunc excepto manuum tremore, paulo melius valeo, quam ante susceptum iter valebam: et reliquam viae aerumnam recordatione suavitatis tuae sermonumque abstergere soleo. Ad scholas redii, quas octo per hebdomadem habeo, duas

in Ciceronem de Officiis, duas item de Historia Philosophiae, et quatuor de Historia medii et recentioris aevi. — Quod meas in Ciceronem de Natura Deorum annotationes requiris, sunt haec, ut tibi praesens narravi, Dictata mea, nec aliter ea accipi et inscribi volo. Dictavi ea in scholis, quas jam alterum idque partim disserendo, partim dictando habui. Duo exempla reperi in scriniis meis, nescio a quibus auditoribus mihi impertita; alterum deficiens in tertio libro: alterum suis partibus absolutum, mundius et concinnius descriptum, nisi quod tenues habet et exiles literarum ductus meisque oculis infectos ⁴); nam hoc tibi destinavi, et ante Kal. Jan. ad te veniet per currum publicum. Igitur relegi, correxi quaedam, vel addidi vel delevi, subinde quoque scripturae compendia explevi, quae vellem minus frequentia fuissent, sed de libro tu ipse judicabis: reperies certe accommodatum captui auditorum, quem adhibeant ut praesens intelligentiae subsidium: pleraque omnia referri ad interpretationem sententiae, historiae, antiquitatis, philosophiae, observationem orationis Latinae, quaedam etiam ad restituendam manum Ciceronis. Quod vero magis discentibus quam doctis scriptus est, quod etiam pars materiae ex prioribus assumpta est interpretibus, hoc in hujusmodi consilio aliter fieri non poterat, et Heynius in Virgilio aliisque scriptoribus, et multi laudati viri in multis item fecerunt. — Amicos nostros Miegium, Zollikofferum et reliquos meo nomine salutabis. Etiam aurigae puerum salvere jubebis. Scr. anno 1816.

BREVIS NARRATIO
D E V I T I S
GRAEVII, BENTLEII, RUHNKENII
ET WYTENBACHII.

THESE CHANGES ARE NOT YET IN EFFECT

THESE CHANGES ARE NOT YET IN EFFECT

Joannes Georgius Graevius (Graefe), Numburgo, satis nobili Saxoniae oppido ad Salam sito, natus a 1632. Primis eruditionis puerilis elementis domi perceptis, pater filii, cuius non mediocre ingenium facile animadvertibat, rationibus sapienter consulturus, puerum vixdum annum quartum decimum ingressum tradidit in disciplinam vicinae scholae Portensis, quae inde ab incunabulis fere usque ad hoc tempus praeclara fuit accuratae doctrinae officina atque alma ingeniorum nutrix. Tanta autem fuit in Graevio puero studii assiduitas et constantia, ut magistri non tam sperare quam credere possent, eum talem futurum esse, qualem totus orbis literatus postea suspexit et admiratus est. Scholasticis deinde spatiis decursis in Lipsiensem academiam discessit, in qua idoneis magistris ducibus patre magis iubente quam sua voluntate iurisprudentiam discere coepit. Verum ubi erectioris animi iuvenis vidit, eam non posse sine multa et exquisita antiquarum literarum scientia disci: mox animum ad humanitatis studia, quae κατ' ἐξοχήν dicuntur, appulit et iuris disciplinam paene omisit. Peropportune vero accidit, ut studiorum tirociniis modo exactis, pater filium in Frisiam orientalem mitteret, ubi a nobili quodam homine vetus redigeret nomen. In confiniis quum esset Batavae terrae, doctis studiis et eruditis viris tum affluentis, tanta cepit Graevium eius visendae cupiditas, ut Daventriam proficisceretur et Joa. Frid. Gronovium, qui eam urbem ornabat et exteris quoque summae admirationi erat, continuo salutatum adiret. Qui vir summus facile vidit, Germanum iuvenem non esse ex vulgari numero interpellatorum et ingenio ipsius perspecto humanissime non modo eum habuit, sed exploratis eius in antiquis literis profectibus ingenue etiam dixit, quam multa Graevio ad accuratam et veram doctae antiquitatis cognitionem deessent. Gronovio igitur auctore novam studiorum viam ingressus, abiecto iurisprudentiae colendae consilio, totum

se dedit ei disciplinae, qua nomen suum immortalitati commendavit. Substitit Daventriae tantoque ardore novam studiorum rationem persecutus est, ut, biennio in Graecis Latinisque literis consumpto, plurimum in iis proficeret ac doctrinae augendae causa Amstelodamum contenderet. Nam hac in urbe tum magnae famae duumviri studiosos adolescentes invitabant, *Alex. Morus*, Latinae facultatis laude praecipue florens, et *Dauides Blondellus*, magna et polita historiarum intelligentia praecellens. Tales quum nactus esset et doctores, et amicos, laeta eruditionis incrementa cepit atque tantam nominis famam collegit, ut maiorem in modum commendatus Electori Brandenburgico a. 1656 Duisburgum vocaretur et professio humanitatis studiorum ad eum deferretur. Quod munus per duos annos magna cum laude administravit et academiam Duisburgensem non mediocriter illustravit. Ibi honestam et animo non minus quam forma probatam virginem in matrimonium duxit, quae duodeviginti partu edidit liberos, ex quibus quattuor tantum filiae patri superstites fuerunt. Sed iam biennio post revocatus est, Gronovio maxime suasore, in Hollandiam et, magistro suo Leidam arcesso, Daventriensis provincia demandata est Graevio. Plus enim apud ipsum valuit pietas et liberae civitatis desiderium quam luculentae conditiones ab Electore Brandenburgico oblatae. Nec Daventriae diu manere potuit et tribus annis post Ultraiectum invitatus Historiarum professionem suscepit. Ibi tantopere elegantis doctrinae fama crevit, ut non modo Leidenses et Amstelodamenses, sed exteri quoque certatim eum ad se vocarent et magnificis conditionibus sollicitarent. Attamen animus eius Ultraiectinae academiae studiosissimus neque promissis, neque precibus potuit expugnari: usque ad extremum vitae diem in statione Ultraiectina permansit et magna auditorum, in quibus plerumque nobilissimi iuvenes adeoque principes exterarum gentium erant, frequentia stipatus praeclare de studiosae iuventutis flore per triginta annos meritus est. Quid? quod a Guilielmo III, Britanniae rege, dignitate Historiographi regii ornatus est, et a Ludovico XIV, Galliarum rege, magno Graeviani ingenii et doctrinae admiratore, auctus dono splendido. Tandem decessit a. 1703, quum nondum explevisset annum aetatis sexagesimum primum. Multis et egregiis literarum monumentis

nomen suum nobilitavit Graevius et optime de doctis studiis meruit, ut de emendandis et illustrandis antiquis scriptoribus, de Hesiodo, de Catullo, de Tibullo, de Propertio, de Cicerone, de Floro, de Justino, de Suetonio, de Caesare. Maiora etiam ac paene stupenda opera condidit, Thesaurum antiquitatum Romanarum, Ultraiect. 1694 — 99, 12 Voll. fol. rec. Venet. 1732 — 1737, 12 Voll. fol. et inchoatum ab ipso Thes. antiquit. et historiarum Italiae, postea absolvit *Burmannus*, Lugd. Bat. 1704 — 1723, IX Tom. 30 Voll. fol. et Thes. antiquit. et hist. Sicil., Sardin., Corsicae, ibid. 1723 — 1725, 15 Voll. fol. Quanta autem fuerit in Graevio Latinae orationis facultas, eius rei testes esse possunt epistolae ad amicissimum sibi Bentleium missae. Ad tanta Graeviani ingenii lumina et laudes non minora accesserunt animi bona, quibus nescio an maiorem sibi pepererit admirationem, quam bonorum omnium observantiam pietatemque. Nam quicumque de eius moribus scripserunt, uno ore in eo consentiunt, fuisse Graevium animi candore, modestia, temperantia, facilitate et officio erga omnes, quibus gratum facere posset, ita probatum cognitumque aequalibus suis, ut a cunctis diligeretur et mirifice coleretur. De vita et scriptis Graevii qui plura cognoscere velit, videat *Eloquentium Virorum narrationes de vitis hominum doctrina et virtute excellentium*, cur. *Frotscher*. Lips. 1826. 8. Vol. I. p. 134 sqq.

Richardus Bentlyus, Britannus, vico Oulton prope Wakefieldium in comitatu Eboracensi oriundus, in lucem editus est d. 27. m. Ian. 1662. Qualis quantusque futurus esset, iam in puero videre licebat. Mature igitur patrii oppidi ludum frequentavit et in omni genere literarum, quibus puerilis aetas ad humanitatem informari solet, tantos progressus fecit, ut anno aetatis quinto decimo bene praeparatus ad scholas academiae Cantabrigiensis accedere posset. Ibi vero iuvenis, qui supra vulgus sapere vellet, studia sua non angustis illis vulgaris eruditionis finibus terminavit, neque ingenuas artes ad mercedem quaestumque abduxit, sed altiora spectans cum sacrarum literarum cognitione iungenda censuit et Orientalis et Graecae Latinaeque linguae studia. Et quum ad singularem industriam, qua in ea incumbibat, accederet mira quaedam ingenii felicitas, brevi doctrinae laude aequalibus suis antecelluit. Unde etiam factum est, ut paullo post minori oppidi Spalding regundae scholae praeficeretur. Nec tamen in huius ludi angustiis altius assurgens Bentlyianum ingenium diu sese continuit, sed accepta conditione privati magistri, qui academicis studiis nobilis iuvenis praeeset, Oxonium venit homo eruditissimus ac denuo tractavit, quae ante magis deliberat, quam perceperat. Anno 1684 ornatus est dignitate magistri liberalium artium, et a. 1692 ab episcopo Worcesteriensi *Stillington*, cuius filius fuerat ipsius discipulus, auctus est munere Capellani domestici et satis luculenta mercede. Hanc provinciam magna cum laude gessit, et orationibus sacris potissimum magnam famam adeptus est. Paullo post a. 1694 delata est ad Bentlyum cura bibliothecae regiae, quae condita erat in urbe St. Iacobi (St. James) et regundae et melius constituendae. Quod novum munus animum eius paene totum a sacris literis avertit et ad doctae antiquitatis studia adduxit. Neque vero haec statio tranquilla et quietis plena erat: nam crescente Bentlyi existimatione,

cum apud Britannos, tum apud exteros plures exorti sunt tantae gloriae malevoli obtrectatores, qui quovis contumeliarum genere virum magnum lacescebant atque pungebant. At causae iustae sibi bene conscius non cessit eorum, qui laudes ipsius allatrabant, iniuriis et probris. Tum a. 1700 promotus est ad praefecturam Collegii Stae Trinitatis, unde tantos redditus habebat, ut bene et honeste vivere posset. Postero autem anno munus Archidiaconi apud Elienses nactus, tanta occupationum mole quasi obruebatur, ut non multum temporis tribuere posset iis studiis, quibus ante praecipue delectatus erat. Anno 1716 proventus ad professionem S. Theologiae brevi novis rixis implicatus est, quae tantopere exarserunt tantamque invidiam ei contraxerunt, ut loco suo moveretur. Quinque annos quum in otio literario transegisset, causa ipsius denuo cognita et regi probata, a. 1728 pristini honores ac redditus ei restituti sunt et iactura, quam fecerat, publice compensata. Nova recensio N. F., quam condere instituit, novas lites ei movit, et pertaesus acerbarum vexationum, quas propter res sacras perpessus erat, prorsus se ab iis removit et omne tempus, omnem operam curamque in unis antiquis scriptoribus contrivit. Paucissimorum, quos fidos expertus erat, amicorum consuetudine acquiescens, usque ad extremam aetatem Cantabrigiae vixit et grandis aetate a. 1742 d. 14 m. Iul. mortuus est. Multa ingenii et eruditionis monumenta reliquit vir summus et imprimis arte critica felicissime exercenda de Latii Helladisque doctae scriptoribus meritus est, ut de Terentio, de Manilio, de Phaetro, de aliis. Sed palmarium opus, quo nominis immortalitatem sibi peperit, est Horatius, singulari cura, studio et doctrina castigatus atque emendatus, cuius prima editio prodiit Cantabrig. a. 1711. Non immerito Bentleius dictus est Aristarchus Britannus: nam plane admirabilis erat in eo sagacitas iudicii acumen. Et licet negari non possit, Bentleium nimio corrigendi studio abreptum non raro sanos etiam veterum scriptorum locos incertis coniecturis sollicitasse et non movenda movisse: tamen et hoc pro certo dici potest, paucos post renatas literas exstitisse Criticos, qui pariter ac Bentleius ab ipsa natura ad monumenta eruditae antiquitatis emendanda ac polienda facti esse viderentur. Neque caruit accuratae multiplicisque doctrinae praesidiis, sine qui-

bus vera et salutaris disciplina critica exerceri non potest. Quanta vero studiorum doctorum copia et varietate excelluerit, testari possunt idonei talium rerum existimatores, ut Graevius, Hemsterhusius, Burmannus, alii multi, qui eodem fere tempore vixerunt: testes etiam sunt, quicumque postea iusti atque integri magni viri iudices exorti sunt, ex quibus *Fr. Aug. Wolfium* nominare satis erit. Quod autem multos invenerit laudis suae obtrectatores adeoque acerrimos adversarios, tam inter aequales et cives suos, quam inter posteræ ætatis viros doctos, id, credo, neminem mirum habere debet, qui non plane hospes et peregrinus est in historia literarum. Semper homines invidi atque animi pusilli quas laudes ipsi adipisci non possent, eas elevare omnibus modis atque in contemptum vocare consueverunt. Quamvis non vacuus esset humanæ imbecillitatis vitiis, quamvis interdum iusto pertinacior esse videretur in sentiis mente conceptis tuendis: tamen merito iudicari potest, magnum fuisse et admirabilem hominem Bentleium, sive ingenii bona, sive animi candorem et probitatem spectamus. Bentleii vitam, fata et docta studia qui accuratius cognoscere velit, eum legere iubemus, quæ *Fr. Aug. Wolfius* in *Analect. liter. Vol. I, p. 1 sqq.* et *Handius* in præclaro opere encyclopædenco ab *b. Erschio* et *Grubero* condi coepto. *Tom. 9 p. 48 sqq.* bene et eleganter scripserunt.

Diligentius et uberius Bentleianam vitam narravit Britannus: *The life of Richard Bentley, by James Henry Monk, London 1830. 668. p. 8 maior.*

D*avides Ruhnkenius* natus est a. 1723 postridie Cal. Ian. in oppido Pomeraniae ulterioris Stolpa dicto. Parentes habuit honestos, haud pauperes, filii studiosissimos. Primam doctrinam puerilem quum domi accepisset, a patre, quem docile filii ingenium non fugiebat, deductus est in scholam Schlavensem, quam illo tempore magna cum fide nec sine laude regebat *Kniephusius*. Qui quidem officii sui diligentissimus magister, quo erat Latinae linguae amore atque intelligentia, Ruhnkenio puero exstitit quasi parens et auctor Romanae antiquitatis accuratius cognoscendae. Tali duce discipulus tanto eius studio accensus est, ut nunquam posthac id deposuerit. Deinde ex schola Schlavensi progressus est ad disciplinam et institutionem Gymnasii Fridericiani, quod tum Regiomontii florebat. Quo in ludo literario habuit condiscipulum *Imman. Kantium*, philosophum postera aetate clarissimum. Scholasticae eruditionis fundamentis probe iactis, domum reversus est ad parentes, qui filium in una patriarum academiarum ad sacras literas se conferre magno-pere volebant. Aperte non adversabatur eorum voluntati filii pietas, sed quum bene sentiret quam hospes esset in Graecis literis: harum accuratius discendarum causa constituit Gottingam concedere, ubi *Matth. Gesneri* Graecas scholas celebratissimas esse audiverat. Hanc recens conditam Musarum sedem petiturus, cum alias Germaniae urbes, tum Vitembergam visit. Hac autem in urbe opinione diutius substitit, ac tandem studiorum causa manere ibi decrevit. Nam quum *Ritterum*, virum et iuris et historiarum peritissimum et *Bergerum*, non minus polita eloquentia quam Romanae antiquitatis scientia excellentem salutaret: ita horum duumvirorum humanitate et eleganti doctrina captus est, ut per biennium Vitembergae remaneret ac bonis illis ducibus plurimum proficeret in iis potissimum disciplinis, quas magistri profitebantur. Verum incredibili Graecarum literarum rectius pleniusque percipiendarum — nam

illo tempore, cum a paucissimis literatoribus discesseris, in Germania parum studiose colebantur — desiderio Ruhnkenius incensus, Ritteri et Bergeri tandem rogatu et auctoritate a parentibus impetravit, ut in eam terram, ubi tum Graeca studia florere non ignorabat, in Hollandiam abeundi veniam darent. Recta igitur Lugdunum contendit, qua in urbe tum *Tib. Hemsterhusius*, ad quem omnes Graecarum literarum principatum deferebant, humanitatis studia magna cum laude docebat. Ruhnkenius quamquam ad eum literas commendaticias secum non attulerat; tamen vir summus primo statim congressu facile perspexit talis iuvenis et ingenium et doctae antiquitatis scientiam haud vulgarem. Itaque eum non modo lubens in disciplinam, sed mox etiam in familiaritatem suam recepit. Tam exoptata discendi opportunitate optime usus et acerrimo, quo ad Graecas literas incumberebat, studio adiutus, tantos progressus in iis fecit, ut edito *Timaei Lexico Platonico* magnam eruditionis Graecae famam adipisceretur. Unde non est quod mirerur, Ruhnkenium, qui decem annos privatus partim volens, partim nolens apud Batavos vixisset, a. 1757 Hemsterhusio seni, quem tamquam alteram parentem colebat, in docendi munere adiutorem datum et a. 1761 eiusdem in Collegio Professorum collegam factum esse. Nam hoc anno auctoritate Curatorum academiae Lugdunensis professionem eloquentiae et historiarum auspicatus est. Quo publico munere auctus ornatusque, dum per vires vitamque licebat, et docendo et scribendo de optimis studiis, Graecis maxime et Latinis, praeclare meruit. Plurimum vero conferebat cum exemplo, tum praeceptis ad Graecas Latinasque literas sapientius et fructuosius discendas et tractandas. Neque iniuria omnes, penes quos est doctarum rerum iudicium, Ruhnkenium in numero principum civitatis literatae ponendum censuerunt. Supremus vitae Ruhnkenianae dies fuit dies Maii decimus quartus a. 1798. Diligenter et eleganter vitam summi viri narravit pius ipsius et magno magistro dignissimus discipulus, *Dan. Wyttenbachius*. Hanc narrationem, cui praeclara intexta sunt praecepta studia recte instituendi, etiam atque etiam commendamus iuvenibus artium liberalium studiosis. Si Latinae orationis, qua laude maxime floruit, facultatem spectamus, merito proximus Ruhnkenio secundum Mure-

tum locus assignandus videtur. Et scriptis sat multis nomen suum ab oblivione posteritatis vindicavit: sed longum est singula enumerare, potiora tantum recenseamus. Edidit autem post Timaei Lexic. Plat. Rutilii Lupi, incertae aetatis scriptoris non plane contemnendi, librum de figuris sententiarum et elocutionis, castigatum et praeclara annotatione illustratum, Lugd. Bat. 1768. 8. Velleii Paterculi Historias Romanas multo emendatiores et egregiis notis explanatas Lugd. Bat. 1778, 8. Hymnum Homericum in Cererem in codice bibl. Moscov. repertum adiunctis duabus epistolis criticis emaculatum et explicatum dedit, Lugd. Bat. 1782, 8. Mureti Opera omnia expolivit et brevi annotatione instruxit. Lugd. Bat. 1789, 4 Voll. 8. Lexicon Schellerianum in Batavum sermonem translatum permultis locis emendatius pleniusque typis exscribendum curavit, doctam praefationem utilissimo libro praefixit. Opuscula porro Ruhnkenii quater post eius obitum edita sunt, Lugd. Bat. 1807, 8. eodem tempore Lond. cur. *Thom. Kidd*. Auctiora eadem annotatione adiecta vulgavit *Bergmanus*, Lugd. Bat. 1823. 2 Voll. 8. et in Germania plenior editionem cum *Bergmani* notis emisit *Friedemannus*, *Brunsvig*. 1828, 2 Voll. 8.

Daniel Wytttenbach, gente Helvetius, natus est die 7. m. Augusti, anno superioris saeculi 1746, in urbe Helvetiae Berna. Patre usus viro honestissimo et doctissimo, primum professore Theologiae in Bernensi, postea in Marburgensi academia. Singulari parentum cura et diligentia filius bene educatus et mature earum rerum notitia imbutus est, quibus ingenui pueri istis temporibus impertiri solebant. Et quum docili praeditus esset ingenio, et a patre ad literas discendas quovis modo accenderetur: factum est, ut industriae optime responderet successus. Patre autem a. 1756 Berna Marburgum invitato, ubi primariam Theologiae professionem susceperet: magna facta est rerum in domo Wytttenbachiana mutatio. Filiolus vix decem annos natus Marburgi statim traditus est in publici ludi disciplinam, ascito praeterea domestico praeceptore, qui regeret Wytttenbachii studia et quae publica institutio non suppeditaret, privatim suppleret. Atque nactus est talem magistrum, qui docilis discipuli rationibus egregie consulebat. Ita quum per quadriennium probe didicisset puer, quibus instructi esse debent, qui ad altiora studia accedere cupiunt: pater non dubitavit, eum ex scholae minoris umbraculis educere in lucem academicarum praelectionum. His quidem quatuor interfuit annos non sine fructu, quamquam non tanto, quantum poterat et ab ingenii Wytttenbachiani felicitate et a studii, quod ante magistris probarat, alacritate expectari. Operam autem dabat professoribus tum historicas et philosophicas disciplinas tradentibus, quum philologiam et theologiam docentibus. At theologicas doctrinas et quae ad eas pertinebant, patris magis iussu quam sua voluntate tractabat. Taedio tandem earum captus, ad Graecos, inprimis ad Homerum, Xenophontem, Platonem et Demosthenem cognoscendos se conferebat eosque iterum iterumque legebat, nec contemnendos in hac parte liberalis doctrinae progressus fecit. Sed bene sentiebat optimus iuvenis, Marburgi se non posse ad plenam accu-

ratamque Graecarum literarum intelligentiam pervenire. Quare patrem precatus est, ut Gottingam sibi abire permitteret, ubi Heynio duce ea addisceret, quae adhuc inchoasset magis quam percepisset. Petenti filio patris liberalitas facile abeundi veniam dedit. Ab Heynio humanissime exceptus et abunde instructus est omnibus subsidiis, quibus ad accuratiorem Graeci sermonis scientiam indigebat. Et iam proximo anno (1769) doctas frugiferi studii primitias, *Epistolam Criticam*, ad Ruhnkenium, cui per Heynium de meliore nota commendatus erat, mittere potuit. Nolite quaerere, quo laetitiae sensu perfusus sit W., hisce literis a clarissimo Ruhnkenio acceptis:

*Praestantissimo Viro Juveni D. Wyttenbachio,
S. P. D.*

Dav. Ruhnkenius.

Ex literis tuis vidi, idem tibi usu venisse, quod mihi adolescenti. Nam me quoque parentes Theologiae destinabant, et, quibus poterant modis, ab elegantiorum Literarum studio revocabant. Ego vero, naturam ducem secutus, iis invitis, in Belgium abii, ut me in Hemsterhusii disciplinam darem. Eventus postea docuit, me, quamvis adolescentem, plus vidisse parentibus meis, idque ipsi, cum me cathedrae Leidensi impositum viderent, magno cum gaudio fatebantur. Equidem cum non dubitem, quin pater tuus, vir doctissimus, et, quod te talem procreavit, felicissimus, aliquando simile gaudendi argumentum habiturus sit; maximo te opere moneo et hortor, ut praeclarum illud bonarum Literarum studium, posthabito Theologico, a quo te alienum esse scribis, persequaris. Praemia virtuti tuae ne desint, ego et Valckenaerius curabimus. Sed unum adhuc annum necesse est, paterna liberalitate Leidae sustentaris, tum ut interea linguam et mores Belgarum cognoscas, tum ut aliquam ex lectionibus nostris utilitatem capias. D. V. Sept. MDCCLXIX.

Tali laude talis ac tanti viri, quem praeter ceteros admirabatur, magis accensus est ad Graeca studia, ac laeta eorum cepit incrementa. Verum his non congruebat Latinarum literarum scientia

in his enim parum adhuc profecerat. Itaque Heynio prudenter et amice hortante neglectam doctae antiquitatis partem supplere studebat. Neque frustra in ea discenda laboravit, maxime ex quo Mureti suavitas ipsum ad Ciceronem allexerat pristinumque eius tedium expulerat. Unde etiam factum, ut Ruhnkenius progressus eius in Latinis literis hunc in modum laudaret: *In literis Latinis quantum proficias, vel literae Tuae ostendunt, quibus nego quidquam elegantius et magis Latinum scribi posse.*

Mutuo autem epistolarum usu cum Ruhnkenio instituto et crescente in dies Wytttenbachii desiderio in Hollandiam proficiscendi et summos illos duumviros, Ruhnkenium et Valckenarium cognoscendi audiendique eoque minime dissimulato: tam benigne et honorifice ab illis Graecarum literarum Coryphaeis invitatus est, ut patre concedente a. 1770 Leidam proficisceretur. Nec maiore expectatione et ipse eo pervenit, et ab humanissimis viris acceptus est. Horum facilitate, benignitate et officio mirifice delentus, gratissima Wytttenbachio erat Leidensis vita, praesertim quum sitim Graecarum literarum penitus percipiendarum tandem sedare liceret. Ruhnkenius autem et Valckenarius docti hominis praestantia perspecta, eum in Germaniam redire noluerunt et iam postero anno (1771) Amstelodami providerunt ei in Collegio Remonstrantium professionem Literarum et Philosophiae. Atque hanc docendi provinciam per octo annos magna cum discipulorum utilitate et communi intelligentium laude administravit. Quam ob rem non mirandum, quod ab optimo quoque, ut ab *Petro Fonteinio*, ab *Hieronymo Boschio*, aliis summis viris, diligeretur atque observaretur. Imprimis vero Wytttenbachius, dum Amstelodami iuventuti erudiendae praefectus erat, Graecarum literarum studium, quod paene prorsus neglectum iacebat, cum in Remonstrantium Collegio, tum in Athenaeo, scholis publicis, nullo operae honore accepto, assidue habendis, ita commendavit, iuvit atque promovit, ut Graecae Musae, quae iam exulasse videbantur, denuo sedes et domicilium illa in urbe collocarent. Eodem tempore de Plutarcho emendando et illustrando cogitare coepit. Ruhnkenio igitur suasore Parisios profectus est et egregia vetustorum librorum suppellectile instructam bibliothecam regiam, cuius copiam amici a difficili et nimis religioso custode impetrarant, per sex menses maxima assiduitate frequentavit

ac duodecim Plutarchi codices contulit, unde in novam quam parabat editionem maxima utilitas redundabat. Neque ita multo post animum appulit ad Bibliothecam Criticam scribendam, qua praeclare Wyttenbachium de doctis studiis meritum esse, inter omnes constat. Nam inre in hoc utilissimo opere viri docti non minus iudicii veritatem et acumen doctrinaeque subtilis ubertatem, quam singularem orationis elegantiam admirati sunt.

Tum amicorum studio et opera, quum Wyttenbachium in Batava terra quovis modo retinere cuperent, ad eum delata est (a. 1779) in Athenaeo Amstelodamensi professio, quae easdem fere, quas antea habuerat, scholas ipsi imponebat. Qua nova in statione permansit usque ad annum 1785 et de conservando huius scholae flore cum maxime meruit. Neque scriptiones doctas vulgandas omisit, in his Plutarcheum opus tamquam primarium et perpetuum studiose persequabatur. Quum a. 1785 Valckenario mortuo Ruhnkenius Wyttenbachium Leidensis academiae Curatoribus ita commendasset, ut magno proposito stipendio invitaretur ad suscipiendam Valckenarii professionem, maluit tamen, quamquam subirascente Ruhnkenio, in Athenaeo Amstelodamensi remanere, praesertim quum ipsi demandaretur professio Graecarum et Latinarum literarum, Historiae cum universae, tum patriae, Eloquentiae, Poëseos et Antiquitatum. In hac scholarum habendarum varietate nova data est praestantissimo viro opportunitas de studiosa iuventute bene promerendi. Deinde quum a. 1787 turbulenta ex intestinis discordiis sequerentur tempora, ipse omnium partium studio omisso prudenter quiescebat et cives suos ad concordiam exhortabatur. Eandem moderationem et sapientiam septem annis post, quum per Francos victores Batavae terrae occuparentur, constanter probabat et muneris sui officiis summa cum fide unice vivebat. Quum non idem facerent reliqui Professores, alii volentes muneribus sese abdicabant, alii publica auctoritate iis privabantur. Ita vacante Leidensi cathedra Graecarum literarum, Ruhnkenius Curatores academiae adduxit, ut luculentis conditionibus propositis Wyttenbachium Lugdunum invitarent. Sed neque hanc conditionem accepit, neque similem a Bernatibus oblatam, quod maiore et docendi libertate in Athenaeo Amstelodamensi fruebatur et molestis academicis negotiis vacuus erat. Accessit major otii copia, quae

uti poterat ad studia privata colenda et ad corpus a laboribus relaxandum. At mortuo Ruhnkenio (a. 1798), pro singulari, qua optimum praeceptorem et vivum et mortuum semper prosequebatur, pietate et familiae Ruhnkenianae, quae prudentis et fidi amici consilio et opera indigebat, studio et officio commotus, tandem animus ius expugnatus et denuo oblata conditio Lugduno-Batava a Wyttenbachio accepta est. Qui discessus et ipsi Wyttenbachio acerbus erat et eius amicis frequentibusque auditoribus, a quibus non sine magno dolore avelli potuit. Quem non tam leniebat quinque millium florenorum stipendium et onerum academicorum immunitas, quam pietas Ruhnkenio eiusque familiae praestanda (vid. Epist. XXXII, post med.). Novum munus d. 4. m. Maii auspicatus, in eo quam religiosissime gerendo viginti annos amplius consumpsit, tanta cum laude, tanta cum audientium utilitate, ut numquam Curatores Wyttenbachium in Ruhnkenii locum vocasse poeniteret. Haec tamen Leidensis statio non vacua erat magnis et acerbis offensionibus, turbis et cladibus, tam publicis quam privatis. Nam et invidorum obtrectatorum machinationes, et grave Francorum imperium optimo viro magna negotia facescebant: belli tempestates graviter sentiebant et professores academiarum Batavarum, ac summum in discrimen et omnem supellectilem, quam domi possidebat, et vitam ipsam vocavit miserrima ista calamitas, quam urbi Leidae intulit navigium pulvere pyrio onustum, temeritate nautarum in media urbe exardescens et magnam partem tectorum vel evertens vel labefaciens.

Anno 1817, quum aetate ingravescente et valetudo corporis magis magisque labare coepisset, nec professoris muneri sustinendo satis par esset: ab rege eius immunitatem petiit atque facile impetravit. Eodem anno neptim, sororis suae filiam, summa in avunculum pietate insignem, in matrimonium duxerat. Aucta postea imbecillitate virium et accedente apoplexia, vitae laboribus defunctus est d. 17. m. Ian. a. 1820.

Pro singulari, qua per totam vitam optimis literis operam navarat, diligentia, non modo publice docendo praeclare de civitate literata meritis est, sed edendis etiam exquisitae et accuratae doctrinae plenissimis libris, quorum potiores hi fere sunt: Plutarchi Moralia 7 Voll. 4. 12 Voll. 8.

Oxon. 1795 — 1810. *Selecta Principum historicorum Graecorum*, Amstelod. 1793. 8. ed. sec. ibid. 1807. *Platonis Phaedon*, ibid. 1810. 8. *Bibliotheca Critica*, ibid. 1777 sqq. 3 Voll. *Vita Ruhnkenii*, ibid. 1799. 8. Post Wyttenbachii excessum e vita prodierunt eius opuscula, 2 Voll. Lugd. Bat. 1821. 8.

Scribendi genus, quo Wyttenbachiani libri commendantur, quamquam non omni ex parte conferri potest Ruhnkenianae orationis praestantiae: tamen neque integritatis, neque elegantiae laude caret imprimisque lactea quadam ubertate lectores delenit mirificeque oblectat.

De Wyttenbachii vita et studiis diligenter, docte et eleganter scripsit Guilielm. Leonard. Mahne hoc indice: *Vita Danielis Wyttenbachii, Literarum Humaniorum nuperrime in Academia Lugduno-Batava Professoris. Auctore Guil. Leon. Mahne, Gandavi, 1823, et P. G. Heusde in praeclaro libro: Initia Philosoph. Platonicae, Traiect. ad Rhen. 1827. Vol. I, p. 1 — 43. Quae narratio legitur in Wyttenb. Opusc. Vol. II, p. 326. sqq. ed. Friedem.*

ANNOTATIO.

IN EPISTOLAS BENTLEII ET GRAEVII.

EPISTOLA I.

1) *a teneris unguiculis*] i. e. a teneris annis, a prima pueritia; gr. ἐξ ἀπαλῶν ὀνύχων. Sumpta est proverbialis locutio a catulis, quorum ungues nondum induruerunt. Cic. Fam. 1, 6: *Sed praesta te eum, qui mihi a teneris, ut Graeci dicunt, unguiculis es cognitus.* Similiter Hor. Carm. 3, 6, 24: *Incestos amores de tenero meditatur ungue.*

2) *ad amicitiam tuam viam affecto*] Ter. Heaut. 2, 3, 60: *Ad dominas qui affectant viam*, coll. Phorm. 5, 7, 71. — Quod paullo post ponitur de Eduardo Sherburno, *Eques auratus*, tenendum est, olim apud Britannos fuisse honoris appellationem, de qua Wendebornus in utilissimo libro, quo narratur de Britannorum terra, moribus, legibus et institutis, haec annotavit: „*Knights batchelors (equites aurati, wegen ihrer vergoldeten Spornen welche sie trugen) waren ehemals Kriegersleute, die sich Ehre und Achtung erworben hatten. Jetzt ist die Würde sehr gemein. Ein Rechtsgelehrter, ein Arzt, ein Mahler, ein Baumeister kann zu solchem Ritter geschlagen werden.*“ Cf. Wendeborn's Zustand des Staates von Grossbritannien, Th. I. p. 41. Illis equitibus auratis priore aetate oppositi erant *equites vexilliferi*, *Knights bannerets*, qui in ipsa acie propter virtutem spectatam equestri honore ornabantur.

3) *textum*] Vocab. usu magis receptum a Grammaticis quam veterum scriptorum auctoritate probatum; magis Latine: *oratio*, *verba ipsius auctoris*; *exemplum*; cf. Cell. Cur. Post. p. 344. ed. Jen. 1745. Nolten. Lex. Antib. p. 751. Perspicuitatis tamen causa non plane abstinendum est isto vocabulo.

4) *Theod. Mallio Cos.*] Vixit exeunte saec. IV. regnante Arcadio et a. 399 p. Chr. consulatum gessit. Satis bene Latine librum de metris scripsit. Vid. Ruben. dissert. de vit. Fl. Mall. Theodori, Ultraiect. 1694, 4. ed. rep. Lips. (cur. Platner.) 1754. — *Barthios*] *Caspar Barthius*, Custrino Borussus, homo admirabili ingenio, sagacitate, doctrina, nat. a. 1587, mort. 1658. Scripsit doctissimum opus: *Adversarr. lib. LX*, Frcft. 1624. fol. — *Salmasios*] cf. quae annot. ad. Muret. sel. Epp. et Oratt. p. 323. — *Tristanos*] *Tristan Calco*, Mediolanus, floruit sub finem saec. XVI, magna historiae et humanitatis studiorum laude excellens.

5) *Papinianis*] i. e. in notis, quibus P. Papinii Statii carmina illustrat. — *repetita crambe*] e Iuvenale (7, 154.) ducta locutio: *Occidit miseros crambe repetita magistros.*

6) *assentatiuncula* — *eius gratiam conciliares*] *Cic. Fam. 5, 12, 20: Ac non vereor, ne assentatiuncula quadam aucupari tuam gratiam videar.* — *tum olim*] Satis erat ponere olim. — *statu-minata*] melius dixisset: *firmata, confirmata*; nam *stat.* proprie tantum ponitur apud veteres Latinitatis auctores.

7) *dissertatio scilicet*] Vereor ut recte scriptum sit: nam scilicet ponendum est, si quid non serio, sed ironice affirmare velimus, vel si quid alii familiariter concedimus; cf. Ramsh. Gr. §. 174, IV. N. 1. Zumpt. §. 345. Weber's Uebungsschule, p. 4. n. 5. Ruhnck. Dict. in Ter. Andr. 3, 4, 14. Herzog ad Caesar. B. G. 8, 1. ad Sall. Cat. 16, 3. 55, 10. Heindorf ad Hor. Sat. 1, 10, 1. 2, 3, 106. — *autore*] rectius *auctore*; ducendum est a verbo augere; vid. Grotefendii Gr. II, p. 199, ed. 3. nec *author* scribendum, cf. ibid. p. 190.

8) *te obstetricante*] Non bene: nam *obstetricare* est postremae aetatis vocabulum in Lat. interpret. sacrerum librorum obvium.

9) *Rob. Stephani*] Nat. Parisiis a. 1503, mort. 1559. homo doctissimus et de literis antiquis praeclare meritis pater Henr. Stephani, qui condidit *Thes. ling. Graec.* Pater edidit *Thes. ling. Latin.*, Paris. 1531, quem Matth. Gesnerus pro fundo habuit, in quo novum opus construeret.

10) *humaniorum literarum*] i. e. antiquitatis studiorum, philologiae, quae vulgo dicitur, olim Grammaticae. Iure iam Fr.

Aug. Wolfius reprehendit epitheton *humaniores*, pro quo rectius dicuntur *literae antiquae*; *antiquitatis studia*; cf. Wolf. Mus. antiq. stud. T. 1. P. 1. p. 12. Saepe tamen vel Ruhnkenius, Ernestius, Wytttenbachius, alii optimi Latinitatis auctores ita scripserunt.

EPISTOLA II.

1) *Malelae Chronicis*] Joannes Malelas, Antiochiensis, vixit fere p. Chr. 800. et historiam chronicam inde ab orbe condito usque ad imp. Iustinianum scripsit. Prodiit c. interp. Lat. et not. Edm. Chilmeadi, Hodii dissert. et Richard. Bentleyi ad Joa. Millium epist. Oxon. 1691, 8.

2) *beata insula*] Paene perpetuum in Graevianis epistolis Britanniae epitheton.

3) *cari capitis*] Virg. Aen. 4, 354: *Me puer Ascanius* (sc. admonet in somnis) *capitisque iniuria cari*. Similiter Gr. *κεφαλῇ* ponitur; cf. Passow. Lex. s. h. v. — *accidere*] recte: nam non raro hoc verbum apud veteres scriptores scriptum reperimus de laetis et iucundis rebus; Cic. ad Attic. 1, 5: *Mihi omnia quae iucunda ex humanitate alterius et moribus homini accidere possunt, ex illo accidebant*. Quicquid enim casu et nobis nec opinantibus evenit, id *accidere* nobis dicimus. Cf. Bremi et Dähne ad Nep. Milt. 1, 1. Benecke ad Cic. Cat. IV, 2, 3. Herzog ad. Caes. B. G. 7, 4. Ruhnck. ad Ter. Andr. 1, 5, 29.

4) *longe post*] Pro: *multo post, multo postea*, apud bonae notae scriptores, quod ego quidem sciam, non legitur. Inveni apud Gell. 17, 21: *Neque longe post Aristoteles vita functus est*.

5) *ad amicitiam — fores patefecisse*] Cic. Fam. 13, 10: *Sed tamen in omnibus novis coniunctionibus interest, qualis primus aditus sit et qua commendatione, quasi amicitiae fores aperiantur*. Similiter Ter. Heaut. 3, 1, 72: *Hui! quantam ei fenestram ad nequitiam patefeceris!*

6) *sane quam laetor*] i. e. valde, mirifice laetor. Brut. in Cic. Fam. 11, 13, 8: *Sane quam gavisus sum*, Q. Fr. 2, 6. *Quod de Pompeio Caninius agit, sane quam refrixit*. Vid. Ramsh. §. 203, 4, a. cf. Ep. III.

7) *Lycei*] i. e. academiae Lipsiensis.

8) *nuperius*] Haec forma compar. insolentior non imitanda est.

9) *παρέκβασις*] i. e. digressio a proposito; vulgo excursus Grammaticis dicitur.

10) *Scaligerum*] Intelligendus est *Josephus Scaliger*, qui privatim doctis studiis operabatur apud Batavos; mort. Leidae a. 1609. cf. *Sel. Epp. et Orr. Muret.* a me edit. p. 321. n. 96.

11) *Semonibus*] semihominibus, i. e. qui minores sunt diis et maiores hominibus. De his Munker ad Fulgent. Exp. Serm. antiq. p. 172. haec scripsit: *Semones dici voluerunt deos, quos nec coelo ascriberent (scil. veteres) propter meriti paupertatem, sicut sunt Priapus, Epona, Vertumnus; nec terrenos eos deputare vellent pro gratiae veneratione, sicut Varro in Mysticorum libro ait. Cf. Adams röm. Alterth. I, p. 514.*

12) *maximam classem*] Cfr. Herod. 7, 184. Diod. Sic. 2. Nep. Them. 2. ibique Staveren.

13) *dilucidandum*] Semel legitur et propterea non magnopere commendandum, A. ad. H. 3, 4, 8: *Quod in docendo rei dilucidandae causa dolum appellavimus.*

14) *Manethonis*] Oriundus erat Diospoli, Aegypti superioris urbe, vixit regnante Ptolemaeo Philadelpho, a. Chr. 250. Scripsit *rerum Aegyptiacarum libros III*, quibus res gentis suae inde ab ultima aetate usque ad regnum Darii Codomanni narrantur. Cuius operis fragmenta quaedam servavit Iosephus et Syncellus in *Chronographia*. Eidem Manethoni tribuitur carmen astrologicum, quod inscriptum est *ἀποτελεσματικά*, sive de viribus et effectis astrorum libri sex, quod in uno codice Mediceo repertum c. Lat. interpr. edidit Jac. Gronovius, Lugd. Bat. 1698, 4. Sed iam Tyrwhittus, Britannus, et postea Hermannus in dissert. de *Orphicorum carminum aetate* docuerunt, non ab uno eodemque auctore illud carmen profectum esse; cf. Groddeck Elem. hist. Graec. lit. II, p. 52 sq.

15) *proela*] Rectius scr. *prela*, a premendo factum; neque *praelum* probandum est. Cf. Grotef. Gr. Lat. II, p. 185.

16) *lucubrationi*] Et lucubrandi actum significat, et rem ipsam, quam nocturno studio commentati sumus. Cic. Fam. 9, 2: *Conscripsi*

epistolam noctu: nec ille ad me rediit — Etsi erat solus illa epistola — tamen perire meam lucubrationem nolui.

17) *multum te amabo*] i. e. valde te oro rogoque. Ita saepe ap. Cic. *amabo te*. Attic. 2, 2: *Cura, amabo te, Ciceronem nostrum*. 7, 1: *Exspecta, amabo te, dum Atticum conveniam*.

18) *mihi licuerit esse paratiori*] Vid. Ramsh. §. 168. 4. N. 8. Zumpt §. 601. Diligenter docteq. de hoc attractionis genere e Graeco sermone sumpto disp. Krueger in utilissimo libro: *Untersuch. üb. d. lat. Sprache*, Heft. 3, p. 359 sqq.

19) *versioni*] Cf. notam meam ad Mur. sel. Epp. Orr. et elog. Hemsterh. p. 320. n. 93. Hensing. Suppl. Latinit. falso merito suspectae, p. 449: *Versio, interpretatio, vertere, interpretari, absolute nostri paedagogi saepe, veteres numquam dicunt, qui semper addunt: ex Graeco in Latinum*.

20) *coepit typis mandari*] Rectius, puto, scrib. *coeptus est t. mandari*: ita certe Cicero et eius simillimus quisque sequente Inf. Pass. dicere solet. Nam hoc loco passiva notio tenenda est. cf. Ramsh. §. 168, 4. N. 3. Zumpt. §. 221. Krebs §. 437. Grotef. (Aug.) II, §. 439. Orell. ad Cic. Tuscul. 1, 13, 29. ubi tutius legendum videtur *tractare coepissent pro tractari coepissent*.

21) *Ezechielis Spanhemii*] Cf. Mur. sel. Epp. Orr. etc. p. 302, N. 22.

22) *nullus dubito*] i. e. Plane non, prorsus non dubito: nam *nullus* inservit augendae negationi. Graevio nimis frequentatum loquendi genus. Nec tamen pro magna elegantia id habendum et in familiari sermone magis ponendum. Vid. Ramsh. §. 208. I, 2, c. Zumpt. §. 688.

EPISTOLA III.

1) *gratias agere publice*] Immo, *palam*; nam ipse sua voluntate et consilio non iussu, neque auctoritate civitatis id faciebat; cf. not. nostr. ad Mur. Varr. Lectt. p. 300.

2) *ac elimare*] Neque ante vocalem, neque ante litteram *k* ponendum est *ac*; cf. quae annotav. ad Mur. Varr. Lectt. p. 248. 6. 270, 1. 369.

3) *ultimam suis cogitationibus manum imponeret*] Hoc, nisi

fallor, vix commode dici potest: nam quomodo cogitationibus manum imponere possumus? Operi, libro extremam, summam manum imponere solemus.

4) *adstruere*] Melius: *confirmare, probare*.

5) *in dias luminis auras*] Lucretiana sunt verba, lib. 1, 23: *Nec sine te quidquam dias in luminis auras Exoritur.*

EPISTOLA IV.

1) *magno cum applausu*] Voc. *applausus* est dubiae fidei: semel olim legebatur apud Cic. de Div. 2, 50, 104: *Noster Ennius, qui magno applausu loquitur: ubi iam Ernestius reposuit: magno plausu.*

2) *non degener filius*] Dixerim potius: *dignus patre filius*.

3) *binas literas*] Recte; non Latine dicas: *duas literas*: nam pluralia singularem denotantia exigunt numerum distributivum, non cardinalem; cfr. Ramsh. §. 156. 3, c. Cic. Fam. 5, 5: *Binas a te accepi literas eodem exemplo.*

4) *cognosces merit. praeconem*] Cf. ep. 2. sub fin.

5) *prolixiori*] Cadentis demum Latinitatis scriptores de oratione posuerunt *prolixus*: abstinendum est igitur hoc voc.; cf. Cell. Cur. Post. p. 224. Nolten. l. l. p. 687.

EPISTOLA V.

1) *quam — nomini meo dedicatam voluisti*] Quamquam *dedicare* eo significato apud Ciceronem non ponitur: tamen cum Phaedro et Plinio maiore ita dici potest. Cicero scribere solet: *librum ad aliquem mittere.*

2) *id mihi vehementer dolet*] Cic. in ep. 17. ad Brut. *Dolet mihi, quod tu nuno stomacharis. Et Comici ita loquuntur; tutius tamen sine pronomine ponitur: doleo; cfr. Nolten. p. 1415. de constr. verbi dolere vid. Ramsh. §. 124.*

3) *autumno*] Scr. *auctumno*.

4) *praelectiones*] Hoc significato apud veteres Latii scriptores non legitur: usu tamen receptum voc. non damnandum est. Apud Quintilianum verb. *praelegere* de magistrorum opera, quam discen- tibus navant, ponitur. Dici etiam possunt *scholae*.

5) *Roberti Boylei*] *Rob. Boyle*, Hibernia oriundus, floruit maxime altera parte saec. XVII. et magnam laudem sibi peperit, ex physicis quaestionibus et commentationibus. Et rebus divinis multum temporis atque operae tribuit. Vir singulari pietate clarus et doct. christianae apud paganas et feras gentes propagandae studiosissimus. Eius autem defendendae et laudandae luculentum proposuit praemium, quod Benteius quoque in certamine sacrorum oratorum adeptus est. Cf. Encyklop. von Ersch u. Gruber, Bd. 12, p. 169 sqq. — *fama super aethera noti*, Virgiliana verba, Aen. 1, 379: *Sum pius Aeneas — fama super aethera notus*.

6) *Tan. Fabri*] *Tanaquil Faber* (Tanequi le Fevre), nat. in urbe Galliarum Cudomo (Caen) a. 1615, mort. 1672, et ingenii et doctrinae accuratae politaeque laude florentissimus, non minus docendo quam scribendo de studiis humanitatis praeclare meritus est.

EPISTOLA VI.

1) *incomparabilis reginae vestrae*] Dicit *Mariam*, Guilielmi III. regis Britanniae et praefecti hereditarii Belgicarum civitatum ex gente Nassovia, coniugem, regis Brit. Iacobi I. filiam. Mortua est a. 1695. et maritus eius Guilielmus III a. 1702, quum graviter excussus de equo ossa pectoris fregisset.

2) *a quo*] Plerumque *ex quo*, Gr. ἀφ' οὗ, ἐξ οὗ.

3) *spem illorum decollasse*] i. e. falsam esse, ad irritum cecidisse. Rectius hac in transitiva notione uno *l* scribitur, ut bene iam Gronov. ad Liv. 27, 17. observavit. Est enim eiusdem originis cum verbo *percolare*. Locutio ipsa repetita est ex Plaut. Capt. 3, 1, 36: *Est illic mihi una spes coenatica: si ea decolabit, redibo huc ad senem, ad coenam asperam*; vid. ibid. Lindemann.

4) *operae*] i. e. typographi, ut saepe.

EPISTOLA VII.

1) *revertisset*] Observandum est, formam Perf. ante Augustea tempora fuisse *reverti*, Praes. et Imperf. *revertor*, *revertebar*; Partic. *reversus* activam signif. habet. cf. Ianus philol. Lex. p. 1488. Herzog ad Caes. B. G. 7, 5. Dähne ad Nep. Them. 5, 3. Zumpt. §. 209.

2) *tanquam Lunam inter minora sydera*] A Flacco mutuatus est haec verba: Epod. 15, 1, sq.: *Nox erat et coelo fulgebant Luna sereno Inter minora sidera*; et similis locus legitur Carm. 1, 12, 47, 48: *Micat inter omnes Julium sidus velut inter ignes Luna minores*. Male scribitur *sydera*: semper scrib. *sidera*: originem ducit ab εἶδος; cf. Grotef. Gr. Lat. II, p. 150.

3) *testudineo gradu*] Plaut. Aul. 1, 1, 10: *Testudineum istum tibi ego grandibo* (i. e. celeriores faciam) *gradum*.

4) *Gerhardi Vossii*] Ger. Ioa. Vossius, nat. Heidelbergae a. 1577, mort. 1649, primum regebat scholam Dordracenam (a. 1600); deinde Professionem magna cum laude gerebat Leidae (a. 1614) et Amstelodami (1633). Non minus ingenii iudiciiue laude excelluit, quam doctrinae et copia et varietate; in Grammaticis egregie versatus erat. Opera eius iunctim edita sunt Amstel. 1695. sqq. 5 Voll. fol.

5) *Monumentum Ancyranum*] Dicitur quoque *marmor Ancyranum*. De quo haec tenenda sunt. Augustus in testamento suo praeceperat, ut res maiores a se gestae inscriberentur pilis marmoreis ante fores Mausolei sibi exstruendi. Partem rerum ab Augusto gestarum incolae urbis Ancyrae in Galatia sitae marmori insculperant. Quod monumentum ante ducentos fere annos in parietinis illius urbis repertum primus descripsit peregrinator quidam *Busbecy* a. 1553. Deinde idem alii viderunt et apographa fecerunt, ut *Cosson*, *Paulus Lucas*, *Tournefort*, *Chishull*. Idem edidit *Jac. Gronovius*, Lugd. Bat. 1695. *Edm. Chishull* in *Antiqq. Asiat.* p. 165 sqq. *J. A. Fabric.* *Fragm. Augusti* p. 213. *Oberlin* in ed. *Tacit.* T. II, p. 857. *Fr. A. Wolf* in ed. *Suet.* T. II, p. 369 sqq. Cf. *Bayeri histor. monum. Ancyrani*, Jen. 1703.

6) *Marquardi Gudii*] *Marquard Gude* nat. in oppido *Rendsburg*, a. 1635, mort. 1689. homo multa et exquisita doctrina clarus. Praeter ea quae typis descripta sunt, ut *annot. ad Phaedrum*, *ad Val. Max. Inscriptt. antiq.*, *Epist. cur. P. Burmanni* servatur magna copia manu scriptorum in *Bibl. Guelferbytana*.

EPISTOLA VIII.

1) *fixum larem*] i. e. certum et fixum domicilium. Cic. Verr. III, 54, 125: *Ut pauci essent reliqui, qui in agros atque ad suum larem familiarem redirent.*

2) *per cuius negligentiam stetit*] i. e. per cuius neglig. factum est, cuius neglig. in causa fuit. Ter. Andr. 4, 2, 16: *Si poterit, ut ne pater per me stetisse credat, Quominus hae fierent nuptiae.* Liv. 8, 2: *Nec quominus cum eis amicitia esset, per populum Romanum stetisse.*

3) *iis imprimendis*] Rectius: *typis*, *literarum formis exprimendis*, *describendis*; cf. *Matthiae Entw. e. Theorie d. lat. Stils*, Lpz. 1826. p. 10.

4) *ex Anthologia illa Heidelbergensi*] Dicit codicem Palatinum, qui a Fr. Sylburgio et Claud. Salmasio repertus est Heidelbergae in bibl. Palatina. Continet *Cephalae Anthologiam*, ex qua primum Salmasius, mox plures deinceps exempla descripserunt. Editi sunt etiam singula epigrammata, ut a Salmasio, Kustero, Bentleio, D'Orvillio, Hemsterhusio, aliis. Plenam editionem primus curavit Brunckius in *Analectis veterum poëtarum Graecorum*, Argentor. 1776 sqq. 3 Voll. 8. Plenissimam editionem c. egreg. annot. condidit Fr. Jacobs, Lips. 1794 — 1814, 13 Voll. et *Anthol. Graec.* ad fidem codicis olim Palatini nunc Parisini, ex apographo Gothano editam c. annot. crit. Lips. 1813 — 1817. 4 Voll. 8.

5) *ocyssime*] Rectius *ocissime*, et *quantocius* pro *quantocyus*; cf. Grotendorf Gr. Lat. II, p. 192.

EPISTOLA IX.

1) *honos*] Haec forma sollemnis fere est, saltem Ciceroni ita frequentata, ut duobus tantum locis *honor* reperiatur, Phil. 9, 6. extr. Fr. pro Tull. §. 21. ed. Peyron. cf. Zumpt. §. 59.

2) *ipsum simul videbis, simul amabis*] Non inventio huius loquendi generis apud veteres exemplum: rectius, puto, scribendam est: *ipsum simulac videbis, statim amabis.*

3) *meum et Brit. decus*] Hor. Carm. 1, 1, 2: *O et praesidium et dulce decus meum.* ibid. 2, 17, 3: *Maecenas mearum Grande decus columenque rerum.*

EPISTOLA X.

1) *epistolas Marquardi Gudii*] Editae sunt cur. P. Burmanni, Ultraiect. 1697, 4.

2) *cum notis postumis Dionysii Vossii*] Curavit hanc ed. Graevius et prodiit Amstelod. 1697, 8. — *Commentar. Julii Celsi*] olim vulgo putabatur Jul. Celsus, Constantinopolitanus, vir doctus saec. VII. p. Chr., de vita et rebus gestis C. Jul. Caesaris scripsisse; cfr. *Dodwelli Diss. de Jul. Caesaris vita per Jul. Celsum*, Oxon. 1698. Nostra tamen aetate idoneis argumentis C. E. Chr. Schreider, (Prof. acad. Vratislav.) satis superque docuit, Petrarcam potius esse auctorem illius libri: *Francisci Petrarcae Historia Jul. Caesaris. Auctori vindicavit* cet. Lips 1827, 8. cf. Bähr. *Gesch. d. röm. Lit.* p. 266 sq. Carlsruhe, 1828. 8.

3) *De Inscriptionibus Gudii*] Prodierunt demum Leoward. a. 1731. fol.

4) *si tempori nobis reddentur*] i. e. tempore; in tempore; opportuno tempore. Legitur ita apud Plant. *Rud.* 4, 2, 16. *Pseud.* 1, 3, 135. Cic. *Sext.* 37 extr. Orell. recte tamen reposuit cum *vetust. libris tempore*. Scribitur etiam in prisca lingua *temperi*; cf. Zumpt. §. 475. N.

EPISTOLA XI.

1) *compellandi*] *Dixerim* potius *appellandi*, *conveniendi*, *salutandi*.

2) *ex meo Musaeo*] *Scrib. Museo*, Gr. *Μουσείο*; cf. Grotf. *Gr. Lat.* II, p. 184.

3) *Millii Novum Foedus*] Prodiit Oxon. 1707. fol.

4) *Pollucis Onomasticon*] *Vulgata* est haec editio a *Lederlino* et *Hemsterhusio* gr. et lat. c. *commentar. Jungermannii*, varr. *lectt. notisque Joach. Kuhnii* et *novis indicibus*, Amstelod. 1706. fol. cf. *Ruhnck. Opusc.* ed. *Friedem.* p. 235.

EPISTOLA XII.

1) *in qua*] *Scr. in quibus*, scil. *literis*.

2) *nec non*] *Rectius et*: quamquam qui recentiore aetate *Latine*

scripserunt, saepe pro copula et ponunt, tamen tenendum est, aureae aetatis scriptores in soluta oratione, si ab uno Varrone discesseris, numquam posuisse *nec non* pro simplici *et*, sed copulandis duabus enuntiationibus, ita ut cum sequenti verbo iungatur. Cf. Ruhnck. ad Vell. 2, 95. Zumpt. §. 334. Ramsh. §. 188, 8. Nolten. p. 1586.

3) *cis paucos dies*] Plautinum loquendi genus, Ciceroni non usitatum: apud hunc eiusque simillimum scriptorem de loco tantum usurpatur.

EPISTOLA XIII.

1) *ut inter minora sydera luna*] Cf. Ep. VII, n. 2.

2) *promunt*] scrib. *promant*, ut antepositum est coniunct. *sit*.

3) *Daniel Heinsius*] Nat. Gandavi (Gent) a. 1582, mort. 1655, magna antiquarum literarum, Graecarum imprimis, doctrina excellens, nec minore ingenio praestans; patrem tamen et sagacitate et iudicii acumine superavit filius, *Nicol. Heinsius*, non immerito Latinorum poetarum sospitator dictus.

4) *Henrici Valesii*] *Henry Valois*, Francogallus, nat. Paris. a. 1603, mort. 1676, non minus accuratae subtilisque eruditionis laude floruit, quam ingenii sollertia; etiam historiarum peritissimus et in critica arte exercenda felicissimus; cf. opus doctiss. de critica Lib. II, ed. P. Burmann, Amstelod. 1740. 4.

5) *ὁ φιλότης*] Alloquentis est pro *ὁ φίλε*.

EPISTOLA XIV.

1) *nec opinum*] i. q. nec opinantem: ita magis poetae quam solutae orationis auctores scribere solent. Particula *nec* in tali nexu ponitur pro simplici negatione *non*; cf. Ochsner ad Cic. Eclog. p. 283. Gernhard ad Cic. de Senect. 23, 85. Heusinger. ad Cic. Off. 2, 10, 36. Drakenb. ad Liv. 4, 27, 9. — *deprehendit*, i. e. oppressit, praeter omnem opinionem ad me venit. Cic. de Or. 1, 48, 207: *Deprehensum equidem me plane video atque sentio*.

2) *obsuro satis loco facem illustrem accendit*] Hoc, si quid sentio, paullo insolentius scriptum est pro: *loco satis obsuro lucem attulit, affudit*.

EPISTOLA XV.

1) *si quid vellem in Britanniam*] Scil. mittere, permittere.

2) ἔξελ', ὦ φίλε ἥλιε] i. e. surge o sol alme.

3) *Nunc abrumpere me cogunt fures temporis*] Non ausim ita dicere: mihi quidem non succurrit vetus exemplum: magis Latine dici possit: Nunc incidere mediam epistolam me c. f. t., sive: plura quo minus scribam, prohibent f. t., sive: Nunc per fures temporis non licet plura tibi scribere.

EPISTOLA XVI.

1) *tricantur*] i. e. tergiversantur; moras nectunt. Cic. Attic. 15, 13: *Dolabella scripsit, sese de attributione omnia summa fecisse: Vectenum accusat: tricatur scilicet. nescio cui terrae filio*] i. e. homini obscuro et ignoto. Minuc. Felix, 22, §. 11: *Ignobiles et ignotos terrae filios nominamus.* Cic. Attic. 1, 13 sub fin. *Huic terrae filio nescio cui, committere epistolam tantis de rebus non audeo.* Cf. Manut. ad Cic. Epp. Fam. 7, 9.

2) *concoquenda*] i. e. ferenda, toleranda. Ita dicitur: *concoquere odia*, Cic. laborem, Quintil. et Cic. Fam. 9, 4, 1: *Nunc vide, utra te καίσις magis delectet χουσιππείαν, an haec, quam noster Diodotus non concoquebat*, i. e. non ferebat, non probabat.

EPISTOLA XVII.

1) *propter incerta casuum humanorum*] Cic. exemplo dicendum esset: *propter incertos casus humanos.* Sexcenties autem cum poëtae, tum imprimis Tacitus aliique argenteae aetatis scriptores neutra adiectiva ponere solent pro substantivis sequente genitivo. Et iam Livio familiare est hoc loquendi genus, ut lib. 30, c. 2: *Legiones ad incerta belli scriptae*, et 9, 43: *Ad subita belli scribere exercitus.* cf. Zumpt. §. 435.

2) *tinearum pabulum etc.*] Epist. 1. *Minime dignam, quae cum blattis et tineis diutius conflictetur.*

EPISTOLA XVIII.

1) *litterarum intermissio*] Cic. Fam. 7, 13: *Neque alia ulla fuit causa intermissionis litterarum, nisi quod ubi esses, plane nesciebam.*

2) *Haeres enim in imis meis medullis*] i. e. mihi longe carissimus es. Cic. Fam. 15, 16: *Neque solum de te, qui mihi haeres in medullis. Phil. 1, 15, 36: O beatos illos, qui — in medullis populi Romani ac visceribus haerebant!*

3) *codex*] Contr. ex *caudex*, Seneca interprete, (de brev. vit. 13.) *plurium tabularum contextus*. Tabulae autem erant vel lignae, vel membranaceae, vel chartaceae. Constabant igitur codices ex pluribus tabulis sive foliis, et forma erant quadrangula, vel quadrata. Volumina contra circumvoluta, illigata erant baculo rotundo, qui dicebatur *umbilicus*, et membranacea vulgo erant. Cf. Adams röm. Alt. II, p. 371. Nitsch. röm. Alt. p. 441 sqq.

4) *de Phalaridis Epistolis*] De universis reliquiis epistolarum Graec. diligenter docteq. disputavit, Rich. Bentl. in dissert. de Phalaridis Epistolis anglice scripta, Lond. 1697, 8. et in apolog. advers. C. Boyleum, qui Phal. Epp. Gr. et Lat. ediderat, Oxon. 1695, 8. Postea hanc edit. c. Bentl. epistolis Lat. factis edidit J. D. a Lennep, operique finem imposuit, L. C. Valckenaer, Groning., 2 Voll. 4. Hoc opus auctius et emendatius Lips. 1823, 8. denuo edidit G. H. Schaefer.

5) *nolo te obtundere*] Luceius in Cic. Epp. ad Famil. 2, 14. extr. *Cupio non obtundere te.* Cic. Attic. 8, 1. extr. *Si somnum capere possem, tam longis epistolis te non obtunderem.*

EPISTOLA XIX.

1) *me habebit aliquo numero*] i. e. mihi aliquid tribuet; me in doctorum hominum numero ponet; ita saepe *numerus* de animi ingeniiq. virtutibus, quas magni alii faciunt, ut ap. Graecos ἐν λόγῳ καὶ ἀριθμῶν εἶναι. Iungitur etiam cum subst. *honor*, Caes. B. G. 6, 13: *Qui aliquo sunt numero et honore.* Iungitur etiam cum praep. *in*. Cic. Manil. 13, 37: *Quem enim possumus imperatorem aliquo in numero putare, cuius cet. Philipp. 3, 6, 16:*

Bombalio quidam, homo nullo numero, i. e. contemptus, homo nihili.

2) *alio me pede metiri oportet*] Scil. te; Hor. Epp. 1, 7, 98: *Metiri se quemque suo modulo ac pede verum est.* Cic. Off. 1, 31, 110: *Ut studia nostra nostrae naturae regula metiamur.* Ita *metiri* saepe construitur cum ablativo modi (des Maasstabes), quo aliquid iudicamus. cf. Herzog ad Sall. Cat. 31, 2. Schmid ad Hor. Epp. 1, 7, 98.

3) *cornea fibra*] i. e. animus durus, qui non facile aliqua re commovetur; Pers. Sat. 1, 47: *Neque enim mihi cornea fibra est.*

4) *loca*] Qui subtilius distinguunt scribunt *loci*; quod *loci* sint librorum, *loca* terrarum. Cf. Jan. Lex. phil. p. 1024. Zumpt. §. 99.

5) *nisi de se longam literam facere vellet*] i. e. nisi se suspendere vellet. Plantina locutio: Aul. 1, 1, 38: *Neque quicquam meliust mihi, ut opinor, quam ex me ut unam faciam literam Longam, meum laqueo collum quando obstrinxero.*

6) *stylum in me acuet*] i. e. me graviter impugnabit. Melius scribitur *stilus* a Gr. *στειλος*. cf. Grotef. Gr. Lat. II, p. 175. 180. — *mordaci sale bene defrictum literato orbi ridendum propinabit*, partim Horatiana, partim Terentiana sunt verba; cf. Hor. Sat. 1, 10, 4. Ter. Eun. 5, 8, 57.

7) *quod sciam*] Ita omnes boni Latinitatis auctores per subiunctivum, quoniam cum restrictione quadam sententia proponitur; cf. Zumpt. §. 559.

8) *scientiarum*] Quamvis haec forma pluralis recentioribus valde frequentata sit: tamen melius ea abstinetur. Nam locus ille Ciceronianus de Sen. 21, 78, ubi olim vulgo legebatur: *tot artes, tantae scientiae, tot inventa*, rectius nunc scribitur: *tot artes tantae scientiae, tot inventa*. Cf. Ruhnck. ad Muret. Opp. Vol. 2. p. 577. Schütz et Gernhard. ad l. c. Orellius quoque repudiavit vulg. scripturam. Si pluralis ponendus est, rectius *litteras, doctrinas, disciplinas* scribimus.

9) *Carneades*] Tertiae academiae parens et auctor, nat. in urbe Africae, Cyrene, a. Chr. 215, mort. a. 130, dialecticis artibus maxime nobilitatus. Tanta erat in disputando subtilitate tantoque ingenii acumine praecelluit, ut magnae esset aequalibus suis ad-

mirationi. cf. Tennemann's *Gesch. d. Philosoph.* ed. 5. Lpz. p. 173 sq.

10) *in transcurso*] Aliquoties legitur apud Plin. maiorem et Velleium.

E P I S T O L A XX.

1) *num me mei oculi, aut memoria fefellerit*] Non hoc probandum est: numquam enim apud bonae notae scriptores post *utrum*, *num* ponere licet *aut pro an* vel suffixa partic. *ne*; cf. Zumpt. §. 554. Ramsh. §. 174, III, 3, n. 3. Goerenz. ad. Cic. Acad. 2, 39, 124.

2) *custodio diligentius uvis nigris*] E Catullo repetita sunt, qui Carm. lib. 1, 17, 15 sq.: *Puella tenellulo delicatior haedo, Asservanda nigerribus diligentius uvis.* Dicuntur autem nigrae uvae, quae ad summam pervenerunt maturitatem, ergo dulcissimae, praestantissimae sunt.

3) *Opuscula Posthuma*] Rectius scrib. *postuma*; cf. Grotef. Gr. Lat. II, p. 190.

4) *αὐτολεξεί*] i. e. ad verbum, his ipsis verbis.

5) *luce meridiana clarius patet*] Cic. dicit: *luce clarius esse; luce solis clarius videri.*

6) *qui in orchestra sedent*] i. e. viri doctissimi, eruditione sua praecellentes. *Orchestra* enim apud Romanos dicebatur locus in theatro, ubi primores civitatis, ut senatores et exterarum gentium legati sedere solebant. Post orchestram quatuordecim ordines instituti erant, quos equestris dignitatis homines tenebant. cf. Bremi ad Suet. Caes. 39, 76. Aug. 35. Vitruv. 5, 6. Adam's röm. Alterth. II, p. 62 sq. Apud Graecos contra *ὀρχήστρα* appellabatur iste locus theatri, ubi saltatores et personae chori collocabantur; cf. Potter's Gr. Archaeol. I, p. 93 sq.

7) *musteum librum*] i. e. recentem, modo editum. Plin. Epp. 8, 21. *Non dubito, cupere te quam maturissime legere hunc adhuc musteum librum.*

8) *ne unicum ex his fabulis producit verbum*] Magis Latine scribendum erat: *ne unicum quidem ex h. f. affert, profert, citat verbum.* Nam Latini non dicunt: *locum, verbum producere, ad-*

ducere; cf. quae annotav. ad Muret. Varr. Lectt. p. 248. n. 7. 302, n. 13.

9) *haut*] Haec scriptura, Benteio adamata et probata, minime praeferenda est vulgatae scribendi rationi: *haud*; cf. Grotef. Gr. Lat. II, p. 202 et 206.

10) *νόμιστρον*] i. e. pecunia pro epistola allata tabellario publico solvenda, vulgo Porto.

11) *rumpantur ut ilia Codris*] Virgiliana verba; vid. Ecl. 1, 26. de hominibus invidis.

EPISTOLA XXI.

1) *Eunapii*] Vixit *Eunapius* initio saec. V, p. Chr., homo Graece satis doctus et in arte historica non contemnendus. Oriundus erat Sardibus, Lydiae urbe. Historias a Dexippo inchoatas pertexuit et usque ad tempora Honorii et Arcadii continuavit. Extant huius operis tantum fragmenta. Scripsit item de vitis philosophorum et sophistarum illius temporis. Prodierunt *Eunapii* fragmenta Gr. et Lat. Antwerp. 1568, 8. cur. *Hadriani Junii*; pleniora eadem edidit *H. Comelianus*, Heidelb. 1596, 8. Novam editionem, quam *Wytttenbach.* parabat, absolvit *J. Fr. Boissonade*: *Eunapii Sardiani Vitae Sophistarum et fragmenta historiarum* ex rec. *J. Fr. Boissonade.* Acc. Annot. *Dan. Wytttenbachii*, Amstelod. 1822. 2 Voll. 8. Cf. *Wytttenb. Opusc. T. 1. p. 42 — 52.* Nova editio vulgata est Berol. 1822. 8.

2) *in paucis mensibus*] Rectius omittitur praep. *in*: cf. *Zumpt.* §. 475.

3) *brevi praelis subiicietur*] Vulgata est haec editio *Manethonis* cur. *Jac. Gronov.* Lugd. Bat. 1698, 4.

EPISTOLA XXII.

1) *ego id aetatis satis valeo*] Graecorum exemplo accus. neutr. pron. non raro cum genit. ponitur. Indicatur enim pars aliqua totius alicuius rei: cf. *Ramsh.* §. 132, 5. *Krebs* Gr. §. 256, 4, 303. *Grotef. (A.)*, Gr. Lat. II, §. 416. *Matthiae* Gr. Gr. §. 341. *Cic. Fam. 6, 20: Id aetatis iam sumus: de Or. 1, 47: Id nobis oneris hominibus id aetatis imponitur.*

2) *rebus Magni Guilielmi memoriae prodendis*] Publica auctoritate scribere coepit Graevius de rebus Guilielmi III, summi gubernatoris civitatum foederatarum Belgicarum et regis Britanniae, sed scribentem oppressit mors nec opinata. Res illas ab egregio principe gestas persecutus est usque ad annum 1672. Orationem in obitum eiusdem regis habuit d. 5. m. Maii 1702.

3) *a functionis meae muneribus*] Non satis probabile est subst. *functio* pro *munere*, *officio*. Nam *functio* postulat genit. eius rei, qua fungimur; cf. Jan. Lex. phil. p. 742.

4) *cuius orationes cis duos menses videbis*] Prodierunt hoc indice: *M. Tullii Ciceronis orationes. Ex rec. J. G. Graevii c. eiusd. animadverss. et notis integris Franc. Hottomanni, Dionys. Lambini, Fulvii Ursini, Paulli Manutii et select. aliorum ut et Q. Asconii Pediani et anonymi Schol. Amstelod. 1699. 8. 6 Voll.*

5) *quorundam oculis*] i. e. sermonibus invidiae et irrisionis plenis; Cic. Fam. 2, 16, 6: *Incurrit haec nostra laurus non solum in oculos, sed etiam in vocularum malevolorum.* Cf. Epp. ad Att. 7, 20.

6) *ut studiis invigilet*] Non satis convenit in solutae orationis simplicitatem: melius dicitur: studiis operam dare, navare.

7) *Clericus*] Multarum scriptionum auctor: maiorem laudem sibi peperit philosophicis et theologicis libris, quam criticis et grammaticis. Natus erat *Joa. Clericus* (Jean le Clerc) Genevae a. 1657, mort. Amstelod. 1736. *Petavius* (Denys Petav) Aurelianensis (aus Orleans) nat. 1583, mort. 1652, praeclare meritis est libris, quos de astronomicis et chronologia scripsit: *Uranologion*, Paris. 1630. fol. de doctrina temporum, ibid. 1627. 2 Voll. fol. *Tabulae chronolog.*, ibid. 1628. *Rationarium temporum*, ibid. 1630. 8.

EPISTOLA XXIII.

1) *qui hanc Camerinam moverunt*] Proverbialis locutio. *Camerina* s. *Camarina* erat urbs et palus Siciliae. Aquae istae *Camarinae* famosae erant propter foedos odores, qui inde surgebant. Iam loquendi genus *Camarinam movere* significabat vel rem malam et tetram moliri, vel periculum, malum sibi movere, parare. Stephanus Byzantius affert Graecum adagium: *μὴ κινεῖν Καμάρι-*

van, ἀνέλητος γὰρ ἀμελίων. Servius ad Virg. Aen. 3, 700. observat, Camarinaeos, quum paludem alio derivaturi essent, ab oraculo minatos esse, ne hoc facerent: cui illos non obsecutos damnum sibi intulisse.

2) *Brevi tamen spero aliquid erit in mundo*] Dubito an hoc satis Latine scriptum sit.

3) *Venusinae Lectiones Rutgersii*] Janus Rutgersius (Rutgers) Dordracenus, nat. a. 1589, mort. 1625, critica facultate doctrinaeque politae laude clarus, edidit Horat., Leid. 1613. Varr. Lectt. Lib. VI, 1618. 4. alia.

EPISTOLA XXIV.

1) *si recte apud te est*] i. e. si bene vales; ita aliquoties Cicero; ad Attic. 1, 7: *Apud matrem recte est.* Dolab. in Cic. Epp. ad Fam. 9, 9: *Praeterea rectissime apud te sunt omnia.* Cic. Att. 14, 16 extr. *De Attica pergratum mihi fecisti, quod curasti, ut ante sciam recte esse, quam non belle fuisse.*

2) *Neocorus*] Dicit Ludolphum Kusterum, hominem et varietate atque copia doctrinae, et ingenii acumine praestantem. Patria erat terra Lippia, ortus oppidulo Blomberg, nat. a. 1670, mort. a. 1716. Vixit et docuit Amstelodami, Berolini et Parisiis.

3) *humanitatis non expertes*] i. e. antiquarum et politiorum literarum intelligentes. De late patente vi voc. *humanitas* cf. Ernest. in Clav. Cic. s. h. v. et quae nos annot. ad sel. Mur. Epp. et Orr. p. 270, n. 2.

4) *telam detexeret*] i. e. absolveret, ad finem perduceret opus inchoatum. Metaphora sumpta est a textoribus, i. q. pertexere. Ita Plaut. Pseud. 1, 4, 7: *Neque exordiri primum, unde occipias habes, neque ad detexendam telam certos terminos.* Cic. de Or. 2, 38, 158: *Reperiunt non modo ea, quae iam non possint ipsi dissolvere, sed etiam quibus ante exorsa et potius detexta prope retarantur.*

EPISTOLA XXV.

1) *Marinus*] Vixit exeunte saec. V, p. Chr. oriundus Flavia Neapoli, Palaestinae oppido. Auditor fuerat Procli Lycii, hominis

doctissimi et acutissimi eiusdem philosophi non certae disciplinae addicti, qui summa auctoritate et laude Athenis floruit. Praeceptorum successit, in docendi munere Marinus: Scripsit vit. Procli, quam edidit *Joa. Alb. Fabricius*, Hamb. 1700, 4. Nostra aetate eandem curavit *J. F. Boissonade*. Marini vita Procli, Gr. et Lat. ad fidem libr. Mss. denuo rec. annot. et indic. addidit *J. F. Boissonade*, Lips. 1814. 8.

2) *Fabrettum*] *Raphael Fabretti*, Urbinas, nat. a. 1619, mort. a. 1700 in urbe Roma, homo non minus ingenio sollerte quam doctrina varia et recondita praecellens, imprimis antiquitatis Rom. intelligentissimus. Iuris quoque peritissimus erat: unde factum, ut Pontifices Alexander VII, Alexander VIII et Innocentius XII. magna eius opera in rebus publicis gerendis uterentur. Potiora eius scripta haec fere sunt: *Tabula Iliaca*, de aquis et aquae ductibus veteris Romae, diss. III, Rom. 1680, 4. de *Columna Traiani* syntagma, ibid. 1690. fol. *Inscriptt. antiq. explicatio*, ibid. 1699, fol. ed. 2. cum emendatt. Gruter. aliquot, ibid. 1702. Praeterea notae sunt Fabretti cum *Jac. Gronov.* propter aliquot Livianos locos rixae et dissensiones.

EPISTOLA XXVI.

1) *nolui hanc occasionem memoriam meae in te observantiae refricandae*] Omissum videtur verb. praetermittere, amittere. Refricare autem modo de gratis, modo de ingratibus rebus ponitur, ut *refr. memoriam pulcherrimi facti*, Cic. *amorem*, Ovid. *dolorem et desiderium*; *vulnus* (improprie) dicendo, *Appii vulnera non refrico*, Cic. Proprie de vulneribus et cicatricibus, quae scabendo irritantur denuoque aperiuntur.

2) *arctius*] Rectius scrib. *artius*; cf. Grotf. Gr. Lat. II, p. 199.

3) *recensendis Gruteri Inscriptionibus*] Hoc Graevii opus post mortem hoc indice in lucem editum est: *Gruteri Inscriptiones antiquae totius orbis Rom. nunc curis secundis eiusdem et Marq. Gudii emendatae et cura J. G. Graevii recensitae. Acced. annotatt. appendix et indices, ut et Tironis et Senecae notae, c. praef. Petr. Burmanni*, Amstelod. 1707. fol. 2 T. 4 Voll.

E P I S T O L A XXVII.

1) *negotiis per caput et circa latera quotidie salientibus*] Horatiana verba sunt: Sat. 2, 6, 33 sq. *Aliena negotia centum Per caput et circa saliant latus.*

2) *subsecivis*] Scr. *subsicivis*; cf. Goerenz ad Cic. Legg. 1, 3, 13. de ipsa significatione, vid. not. ad sel. Mur. Epp. et Orr. p. 251.

3) *primus prodibit Horatius*] Prodiit Cantabrig. 1751. ac saepius repet. est ed., etiam in Germania.

4) *Od. 1, 23*] v. 5 sqq. cf. Jahnii et Bothii ed. ad h. l.

5) *sylvis*] Scr. *silvis*, quamquam a Gr. *ὑλη* ducendum est; vid. Grotef. Gr. Lat. II, p. 180.

6) *absque ulla fere mutatione*] Melius dicendum est *sine ulla* cet.; Comicis haec praep. *absque* relinquenda; in soluta oratione rectius ponitur *sine*; cf. Ruhnck. dict. ad Ter. p. 228. ed. Schopen, eiusd. not. ad Mur. Opp. T. 2, p. 599. Nolten. p. 784. 1244. Jan. Lex. phil. p. 23. Lindem. ad Plant. Captiv. 3, 5, 96. Zumpt. §. 306. Ramsh. §. 150, 3. Cicero uno loco (ad Attic. 1, 19) consulto hoc priscum voc. posuisse videtur. Alter locus, ubi *absque* legitur (de Inv. 1, 36) non integer est Oudendorpio codice.

7) *Od. 1, 35*] v. 29 sq. Locus hic correctione mihi nulla egere videtur, et facile acquiesci potest in vulgata librorum veterum scriptura.

8) *Od. 1, 36*] v. 4. et paullo post II, 15, v. 4. II, 20, v. 18.

9) *Virgil.*] Georg. 1, 30. Aen. 12, 445. Aen. 8. 687.

10) *Catullus*] Epigr. 29, v. 2 sq.

11) *videre est*] Ita Graeco more et poëtae et argenteae aetatis solutae orationis scriptores non raro scribunt; at non facile, quum a solo Livio discesseris, qui aurea aetate Latinitatis auctores exstiterunt, ita scripserunt. Quapropter vitanda magis quam consectanda ista loquendi ratio. Melius cum Cicerone scribitur: *videre licet*. Cf. Cell. Cur. Post. p. 300. Nolten. p. 1439. Jan. Lex. phil. p. 633. Zumpt. §. 227.

12) *Sat. II, 4*] v. 5. Et *Virgil.*] Aen. 6, 36. 11, 442.

13) *ex Arte Poët.*] v. 441. Vulgo et recte, credo, legitur ibi:

Et male tornatos incudi reddere versus: Vid. Burmann. ad Prop. 2, 25, 43. p. 471. et Fea in annot. crit. ad h. l. item Gesner. et Wetzel ad eundem.

14) *in notis ad Callimachum*] Fragn. XL, p. 429.

15) *foecundo*] Scr. *fecundo*, quippe quod ab antiq. voc. *feo* factum; vid. Grotef. Gr. Lat. II, p. 186.

16) *gratias vero maximas habeo*] Scil. tibi, Proprie exemplo optimi cuiusque scriptoris Latini dicendum erat: *gratiam vero maximam habeo*, nisi statuamus Bentleium consulto posuisse plural. numer., quo magnitudinem gratiae Graevio debitae significaret. Ipse autem Bentr. ad Ter. Andr. 4, 4, 31 vulg. script. *habeo gratias* correxit et reposuit ex more Latino *habeo gratiam*. De formulis illis: *gratias agere*, *gratiam habere* et *referre*, vid. Bremi et Dähne ad Nep. Them. 8, 7. Benecke ad Cic. Cat. 1, 5, 11. Eodem modo Graeci: χάριν λέγειν, γ. ἔχειν, εἰδέναι et γ. ἀποδιδόναι.

17) *icones lapidum*] treue Copien von Steinschriften; semel apud Plinium (H. N. 8, 54 s. 80) hoc Graec. voc. legitur.

18) *Neocorus*] Vid. Ep. XXIV, n. 2.

19) *omnem omnium expectationem vincet*] Non absolvit Kusterus opus inchoatum: quae commentatus erat, postea sapienter iis usus est Joa. Albertus, et hoc immatura morte intercepto David Ruhnkenius. Primum vol. ediderat Albertus, Lugd. Bat. 1746, fol. alterum vol., quod inde a voc. παιλόνης perfecit Ruhnk. profligatum demum est a. 1766. Opus reconditae doctrinae laude celebratissimum. De Kusteri in Hesychium meritis Ruhnk. in praef. edit. Hesych. Albert. p. 180. ed. Friedemann. haec scripsit: *Sed nihil Alberto gratius et magis praeter expectationem obtigit Ludolphi Kusteri in reliquam Hesych. partem notis, quas ipse in Praef. p. 32 scripserat, deficere ad v. Θηλαντο. Res ita se habet. Kusterus notas ad illum usque locum editioni pararat et in singulare volumen, quod Sevinus et Sallierius pro humanitate sua Cl. Alberto suppeditarunt, coniecerat; nec credebatur, ultra in Hesychio emendando esse progressum. Sed multo post Sallierius misit aliud volumen, casu in Bibliotheca Regia inventum, cui Kusterus suas in reliquam Hesychii partem Emendationes adscripserat, pau-*

cas illas quidem, nec ad superiorem modum elaboratas, sed ut omnia huius viri, elegantes et acutas. Omnino fatendum est, Kusterum unum in paucis rectam Hesychii castigandi viam instituisse.

20) *aurem vellit*] i. e. etiam atque etiam admonet, ut codicem a te reportandum curem. Virg. Ecl. 6, 4: *Quum canerem reges et proelia, Cynthus aurem Vellit et admonuit.*

EPISTOLA XXVIII.

1) *in elegantissimi Brookhuyssii Propertium incidi*] *Janus Broockhusius* (Johann Brookhuyzen) Batavus, nat. Amstelod. a. 1649, mort. 1707. Primum erat pharmacopola. Deinde transgressus ad militiam, non sine laude pugnavit. Tum pace Neomagensi a. 1697 facta, Ultraiecti Graevio duce ac magistro, qua erat ingenii felicitate studiique assiduitate, mirabili successu antiqua studia colere coepit. Sede militari postea Amstelodamum traducta totum fere sese posuit in humanitatis doctrinis persequendis. Nomen suum imprimis nobilitavit Propertii et Tibulli carminibus castigandis illustrandisque. Propert. ed. prodiit Amstel. 1702.

2) *Jacobo Cruquio*] Natus in Flandria, homo Latine doctissimus et de Horatio explanando non mediocriter meritus. Scholae Brügensis magister erat. Mort. a. 1621. Horat. ab ipso illustratus et veter. scholl. instructus prodiit Antwerp. 1578.

3) *Satyra VI, lib. I.] v. 125 sq.* Cf. Bentl. ad h. l. itemque Heindorf.

4) *quae ducem Marlborough expectant*] Qui vir militari laude et imperatoriis virtutibus clarissimus, natione Britannus, nat. 1650, mort. 1722, maximas res bello gessit, quas hoc loco narrare longum est. Hoc ipso anno, quo scripta est Benteleiana epistola, a regina Britanniae, Anna, missus erat in Belgicas terras, in quas Francogalli invaserant. Re bene gesta eodem anno, quum vix captivitatem inopinatam effugisset, in patriam revertit. Accuratius qui vitam resque gestas magni ducis cognoscere velint, legant librum hoc indice: *Memoirs of John Duke of Marlborough, with his original correspondence*, Lond. 1818, 4. Germanice factus est hic liber et vulgatus Vindob. 1820, 8.

E P I S T O L A XXIX.

1) *magistro et doctore*] Aptius vocab. ponendum *duce*; ductor magis est militum, quam discentium.

2) *illaetabili officio*] Scr. tristi, acerbo officio; poëtis relinquendum est illud vocabulum.

3) *sedent in squalore*] Romano more pro: valde lugent, in magno luctu sunt. Nam solebant superstites post mortem cognati capitis fuscas s. sordidas sumere vestes.

4) *de felicissimi anni praeteriti militia*] Dicit bellum consilio et virtute Marlboronghi ducis bene gestum hostemque e finibus Belgiae et Bataviae expulsum.

ANNOTATIO.

IN EPISTOLAS RUHNKENII AD RITTERUM DATAS.

EPISTOLA I.

1) *Joan. Dan. Ritter.*] Saxo, vir praeclara doctae antiquitatis scientia clarus, per multos annos ornabat academiam Vitembergensem et magna cum laude ibi tradebat iuris doctrinam atque historias. Quantum ei tribuerit Ruhnkenius, cum his ex epistolis, tum ex vita Ruhnk. a Wytttenbachio scripta (p. 13 sq. 263. ed. Lugd. Bat.) intelligi potest. Mort. est Vitemb. 1775. Plura de R. qui cognoscere velit, videat Elogium eius a Bodenio scriptum, Vitemb. 1775. et Wytttenb. Bibl. Crit. P. 1, p. 11. Et Ruhnk. (vid. Opusc. T. II, p. 780.)

2) *adolescentiae vitia virtutibus sint emendata*] Ante oculos habuit Nepotem (Them. 1, 1.) *Huius vitia ineuntis adolescentiae magnis sunt emendata virtutibus.*

3) *amicitiam nostram quasi postliminio restitutam*] i. e. am. nostr. diu neglectam et omissam ex iure postliminii revocatam et integratam esse. Nam postliminium est proprie ius amissae rei ab extraneo homine recipiendae et in statum pristinum restituendae; cf. Gesn. Thes. L. L. s. h. v. Ernest. Clav. Cic. s. h. v. Heinecc. Antiqq. Rom. I, 16, 4. ed. Haubold.

4) *ad scopulum — adhaeresceret*] Cic. Acad. 4, 3, 8: *Ad eam (disciplinam) tanquam ad saxum adhaerescunt. — praetervectus*] Cic. Coel. 21, 50: *Sed quoniam emersisse iam e vadis et scopulos praetervecta videtur oratio mea.*

5) *θεός ἐκ μηχανῆς*] Dicitur etiam *θεός ἀπὸ μηχανῆς*, de

subito, nec opinato auxilio, quod alicui contingit. *Gerardus* autem *Meermannus*, natione Batavus, Syndicus Rotterodamensis, vir pariter generis splendore et dignitate, quam virtute et accurata variaque doctrina excellens, quum omnium eruditorum studiosus et patronus, tum *Ruhnkenii* imprimis, qui non dubitabat *Meermannum* dicere *animae dimidium suae*. Et *Meerm.* *Ruhnkenium* constanter amavit et quocumque modo ornavit. Vid. *Bergm.* ad *Vit. Ruhnk.* p. 363.

6) *postquam — animadvertisset*] Quamquam non desunt loci veterum scriptorum, quibus coniunct. defendi possit: tamen praeceptum illud tenendum est, in narratione simplici et perpetua rectius *postquam* et *postea quam* iungi cum *Indicat. Perf.*; cf. *Matthiae* ad *Cic. Rosc. Amer.* 6, 1, 6. *Zumpt.* §. 507. *Ramsh.* §. 183, II, N. 1. *Krebs Gr. Lat.* §. 449, s. 468, 4. 469, 2. *Grotef.* §. 245, II, 2.

7) *ut — mihi patris loco fuerit*] Recte h. l. post *Perf.* sequitur *Coniunct. Perf.* Nam si qua res tanquam consequentia ex re, quae ante narrabatur, manans, profecta commemoratur, praesertim si praecedit *tantus, ita, adeo, sic*, poni potest post *Perf.* alterum *Perf.* *Cic. de Sen.* 1, 2: *Mihi quidem ita iucunda fuit huius libri confectio, ut non modo omnes absterserit molestias, sed effecerit mollem etiam et iucundam senectutem.* Cf. *Zumpt.* §. 504. *Ramsh.* §. 180, III. *Grotef.* §. 160. A. 1. *Bremi et Dähne* ad *Nep. Milt.* 5, 2.

8) *Franciscus Oudendorpius*] *Franz von Oudendorp*, Batavus, nat. *Leidae* a. 1696, mort. 1761, vir unus in paucis Latine maxime doctus et de antiquis scriptoribus emendandis et illustrandis, ut de *Suetonio*, de *Appuleio*, de *Frontino*, praeclare meritis. Cf. *Bergman* ad *Vit. Ruhnk.* p. 370. ed. *Bat.* Audierat *Ruhnk.* *Oudendorpium* historiam et antiquitatem *Rom.* tradentem. — De *Hemsterhusio* vid. *Ruhnk. Elogium.*

9) *Constantino Harmenopulo*] *Const. Harmenopulus*, *Constantinopolitanus*, iuris civilis peritissimus, mort. 1382. Graece scripsit *Πρόχειρον νόμων*, promptuarium iuris civilis, in sex libros divisum, optime editum interpr. *J. Mercero*, *Genev.* 1587. 4. c. *Lat.* interpr. a *Dav. Ruhnk.* in *supplem. nov. thes. iuris civ. et*

canon. ex collect. et museo *Gerardi Meermanni*. Hag. Corn. 1780. fol.

10) *Cyrilli et Philoxeni Glossaria*] Alter *Cyrillus*, Alexandrinus, floruit init. saec. V., alter *Philoxenus*, qui saec. a Chr. vixisse narratur, homo grammatica laude praestantissimus, tum alia multa, tum Glossar. Graec. scripsit. *Cyrilli et Philoxeni Gloss.* iunctim edidit *Bonav. Vulcanus*, Lugd. 1600, fol. et *Car. Labbeus*, Paris. 1679, fol. Glossas autem verborum iuris, s. Glossas nomicas, edidit *Ant. Schultingius* in *Ev. Ottonis Thes. iuris Rom.* T. III. Traiect. ad Rhen. 1733. fol. p. 1697.

11) *ἐνστροφία*] i. e. sollertiam et sagacitatem in coniectando. Cognatum voc. est *ἀνχίνοια*; vid. *Elog. Hemsterh.* p. 5. ed. *Indem.* ed. Bat. p. 12. *locis depositis*] idem fere quod desperatis: *Cic. Verr. 1, 2, 5: Itaque mihi videor magnam et maxime aegram et prope depositam reipublicae partem suscepisse.* Cf. *Serv. ad Virg. Aen. 12, 395.*

12) *compilatores*] Quamquam haec significatio impropria apud *Hieronymum* demum legitur: tamen quum et *compilare* apud *Horat.* (*Sat. 1, 1, 121*) et *compilatio* apud *Ciceronem* (*Fam. 2, 13*) metaphorice positum inveniatur: non est pro barbaro condemnandum. Usu ita receptum, ut optimi scriptores eo utantur. Vid. *Jan. Lex. phil.* p. 377. *Lindemann*, ad *Vitt. Duumvirr.* *Hemsterh.* et *Ruhn.* p. 129. *Bergm.* ad *Vit. Ruhn.* p. 452.

13) *Wesselingius*] Vid. quae scripsimus ad *Elog. Hemsterh.* p. 330. — *Wetstenius*] *Joa. Jac. nat.* Basileae, a. 1693, mort. 1754, imprimis nobilitavit nomen suum libris *N. T.* ad fidem codd. probe castigatis et emendatis. *Amstelod. 2 Voll.* fol.

14) *Diss. de Galla Placidia Aug.*] Scripserat *Ruhn.* hanc diss., quum versaretur inter cives *Acad. Vitembergensis*, eamque *Rittero* praeside publice defenderat. Cf. *Opuscc. Ruhn.* Vol. I, p. 1 — 62. ed. *Friedem. Vit. Ruhn.* p. 14 sqq.

15) *Bergeriano, i. e. declamatorum more*] Dicit *Ruhn. J. Guilielm. Bergerum*, Professorem *Eloquentiae et Antiquitt. Rom.* in *acad. Vitemberg.*, quem studiose R. audiverat antiquitates Rom. et eloquentiae praecepta tradentem. De *Bergeri Latina oratione Wyttenb.* in *vita Ruhn.* p. 15. (ed. *Batav.*): *Noti sunt Bergeriani libri de Latina*

Eloquentia, cum Orationes, tum Praecepta. Insignis inest probitas castitasque, cum verborum, tum dictionum: suavis non inest: nulla magnopere exstat varietas vel orationis vel doctrinae: summa in puritatis et concinnitatis cura desideres sententiarum lumina, laceratos, sales. Fertur eius liber de Naturali Pulchritudine Orationis, accurati ille iudicii et multae doctrinae, sed nulla minus dote quam naturali pulchritudine commendatus, nisi forte naturalis sit ea pulchritudo, cui minima est cum Gratiis communio cuiusque ea est simplicitas et mundities quae frigeat. — calamistris inussi] repetita est locutio ab iis, qui ferreo instrumento capillos urendo crispant. De inde transfertur ad nimium studium orationi ornamenta conciliandi. Cic. Brut. 75, 262: Ineptis gratum fortasse fecit, qui volent illa calamistris inurere. et Or. c. 23, §. 78. Tum removebitur omnis insignis ornatus quasi margaritarum: ne calamistri quidem adhibebuntur.

16) *pientissimam]* i. q. maxime pium: legitur ista forma in Inscriptionibus.

17) *Nobiliss. Uffenbachius]* recte Bergmannus observat, fuisse hunc iuvenem illum nobilem ac divitem, quo comite Ruhnk. in Bataviam profectus sit. cf. Ruhnk. vit. p. 19. In eo, quod paullo post sequitur: *postquam hic Juri publico operam navasset*, notanda est rarior structura *Coniunct. postquam cum Coniunct.* Plusquamperf. Cf. supra n. 6.

18) *λωτὸν ἔφαγον]* Spectant haec verba Homericam istam fabulam de Ulixis sociis, qui egressi in Lotophagorum insulam quum gustassent lotum, eius herbae dulcedine ita capti sunt, ut domum redire nollent et apud Lotophagos remanere mallent. Cf. Odyss. 9, 83 sqq.

EPISTOLA II.

1) *ad pristinam sanitatem rediisse]* Propter ambiguitatem huius dictionis scripserim potius vel: *pristinam valetudinem tibi restitutam* esse, vel: *te ex incommoda valetudine emersisse*. Apud Cic. (Fam. 12, 10, init.) *ad sanitatem redire* improprie de mente et animo ponitur.

2) *homini ventoso*] Brut. in Cic. Epp. ad Fam. 11, 9: *Impri-
mis rogo te, ut hominem ventosissimum Lepidum mittas.*

3) *καὶ ταῦτα μὲν δὴ ταῦτα*] i. e. sed haec hactenus; sed haec
dicta sunt.

E P I S T O L A III.

1) *Harmenopuli desiderium vix fero*] Constat, ut ad h. l. an-
notavit Hugo, posteriorem Harmenopuli editorem, *Guiliel. Ottonem
Reitzium* apographum animadversionum Caiacianarum, a Rit-
tero ex Exemplari Bibliothecae Lipsiensis descriptum, per *G. Meerman-
num* nactum esse: qua de re vid. Praefat. ad Harmenopulum in
Supplem. Thes. Meerm. §. 16, p. V. *Bergman.*

2) *felicius profligasse*] i. e. sanasse, emendasse.

3) *in hoc poeta castigando versatus est Potterus*] *Lycophron,*
Chalcide, Euboeae oppido, oriundus, vixit temporibus Ptolemaei Phi-
ladelphi, a. Chr. fere 280, Grammaticus idemque poëta tragicus.
Confecit tragoedias et libros de comoediis. Extat sola eius tra-
goedia vel rectius monodia Cassandra sive Alexandra, in qua Troia-
nam puellam eiusdem nominis rerum Troianarum exitum vatici-
nantem inducit. Propter digressiones mythologicas et eruditionis
ostentandae studium ad intelligendum saepe difficilis atque obscurus
est. Editionem, quam Ruhnck. dicit, haec est: Alexandra, Gr. cum
Graecis Is. Tzetzis commentariis: acced. versiones, variantes lectt.,
emendationes, adnott. et indices, cura et opera Joa. Potteri, Oxon.
1697. fol. De eadem fabula postea in Germania bene meritus est
Henr. Godofr. Reichardus, Lips. 1788. 8. Novissimam edit. paravit
Bachmannus, Lips. 1830. 8. 2 Voll.

4) *ad Legem Juliam et Papiam Poppaeam*] De his Augusti
Imper. legibus vid. Suet. Vit. Aug. c. 34. Tacit. Ann. 3, 25 et 28.
Suet. Claud. 19. 23. Heinecc. Hist. Antiqq. Rom. I, 25, 7. IV, 18.
50. ed. Haubold.

E P I S T O L A IV.

1) *duo mille*] Rectius *duo millia*, ut in epist. sequenti *quinque
millia pro quinque mille.*

2) *Grotii opus de J. B. et P.*] Diu magna auctoritate neque

immerito tota Europa fuit illud Grotianum opus de Jure Belli et Pacis. De ipso Hug. Grotio, viro summo, vid. quae scripsimus ad Muret. select. Epp. et Orr. p. 325.

3) *in togato ordine*] Opponitur militari ordini, et maxime de Collegio Professorum accipiendum est.

EPISTOLA V.

1) *hanc Professionem iam spe devoraverat*] Tulliano modo ita scripsit: Cic. Att. 1, 16: *Ille autem regis hereditatem spe devorarat.* Verr. 1, 51, 135: *Iste, qui iam spe et opinione praedam illam devorasset.*

2) *absque supellectile*] Immo scr. *sine sup.* cf. quae annot. supra ad Graev. Epist. XXVII.

3) *stragulas*] Rarissime et demum apud posterioris aetatis scriptores legitur haec forma femin. gen., vulgo *stragulum* scribitur.

4) *Trillerum*] Dan. Guilielm. Triller, Vitembergensis acad. Professor, non magnopere versatus in Graecis literis; mort. Vitemb. 1782.

5) *Piersoni Moeridi Atticistae praemissam*] Haec Piersoni, Britannici Graece doctissimi hominis, editio Moer. Attic. prodiit Lugd. Batav. 1759. 8. Immatura morte oppressus Piers. iam anno aetatis 29. mortuus est, superioris saeculi a. quinquagesimo nono. Aelius Moeris autem, cui datum est cognomen Atticistae, vixit fere exeunte saec. II p. Chr. scripsitque utilem libellum *Λέξεις Ἀττικῶν καὶ Ἑλληνῶν*, i. e. dictiones Atticae dialecti proprias, per communes et receptas a vulgo Graecorum explicatas. Primus hunc lib. edidit Gr. et illustravit Joa. Hudson, Oxon. 1712. 8. quam edit. in Germania repetendam curavit Joa. Fr. Fischer, Lips. 1756. 8.

EPISTOLA VI.

1) *Tibi ipse imputare debes*] Recte h. l. *imputare* scriptum est: nam de rebus parum gratis, parum honorificis, de culpa et vitio aliquo ponitur.

2) *Secretarius*] Quamquam hoc voc. non est antiquae Latinitatis et in Cod. Theodos. demum reperitur: tamen perspicuitatis

causa non reiiciendum. Ubi vero nulla dubitatio est, magis Latine ponitur *scriba*. Nam scribae quoque apud Romanos aliquo numero et honore erant. Cf. Adam. röm. Alterth. II, p. 319. Nitsch. p. 1099.

3) *popularitate*] Vereor, ne huius vocabuli, hoc saltem significato, desideretur exemplum apud veteres scriptores, quamquam Ciceronem scripsisse scimus: *populariter loqui, scribere*.

4) *ruptis omnibus moris*] Virgiliana dictio: dici etiam potest: *abiecta omni cunctatione; continuo*, Cic.

EPISTOLA VII.

1) *vacare inceperat*] Optimi Latinitatis auctores sequente Inf., si significatio intransitiva subest, *coepisse* pro *incipere* ponere solent. Nam *incipere* fere semper transitivo sensu usurpatur et propterea accus. post se habere solet. Cf. Ramsh. §. 160, 3. N. 3.

2) *incerto Lare*] i. e. qui nondum certam stationem et provinciam habet. Opponitur: *certo Lare gaudere*, Hor. Epp. 1, 7, 58. Heynius, de quo infra dicemus, Ruhnkenii potissimum commendatione, postquam aliquot annos cum iniquissima rerum suarum conditione conflictatus est, a. 1763, ad mortui Gesneri professionem Gottingensem suscipiendam invitatus est.

3) *libellum de doctoribus umbraticis*] Nota est elegans et festiva Ruhnkenii de Doctore umbratico oratio, qua m. Septembri a. 1761 novum munus auspicatus est. Cf. Vit. Ruhnck. p. 89 sq. ed. Bat. et Bergman. Annot. ad Vit. Ruhnck. p. 430 sq.

EPISTOLA VIII.

1) *aulici Warsovienses*] Dicit aulicos homines Friderici Augusti III., Saxonicas terras cum Polonia regentis. Nam quum illo tempore, quo scripta est haec epistola, bellum septenne saeviret, et Saxonia in manibus Borussorum esset: ipse rex sub finem a. 1756 Warsoviam cum aulicis confugerat.

2) *Comes Bruhlius junior*] Bruhlius (Brühl) maior erat princeps amicorum et consiliariorum regis Augusti. Quantum valuerit apud regem, satia notum est.

EPISTOLA IX.

1) *medio mensis Augusti*] Mirum profecto est, Ruhnkenio hoc excidere potuisse; nam cum optimis scriptoribus Latinis ponendum erat: *medio mense Augusto*. Poëtae nonnumquam et posteræ ætatis scriptores *medium* substantive posuerunt. Ubi vero *in medium*, *in medio*, scriptum legitur, substantivum cogitatione supplendum est. Cf. Nolten. p. 613. Jan. Lexic. phil. p. 1072. Cell. Cur. Post. p. 340. Ramsh. §. 152, 1. Zumpt. §. 685. Krebs §. 365. Grotef. §. 260, A, 1. Bremi et Dähne ad Nep. Con. 1, 2. et Chrest. Cic. a nobis edit. p. 71, n. 4.

2) *Nec talibus literis opus habent*] Nec hoc loquendi genus probare possumus. Nam licet non ignoremus, esse locum Columellæ (lib. 9. c. 1.), ubi ita scriptum sit: tamen cum melioris notæ scriptoribus dicitur: *opus est mihi aliqua res vel aliqua re*. Græcis quidem usitata est locutio *χρεῖαν ἔχειν*, non Latinis. Cf. Cell. Cur. Post. p. 160. Nolten. p. 1624. Jan. Lex. phil. p. 1216.

EPISTOLA X.

1) *Magnas animo meo molestias literæ Tuæ abstersere*] Hac impropria significatione de rebus ingratis, molestis tollendis aliquoties apud Cic. legitur, ut de Senect. 1, 2: *Mihi quidem ita iucunda huius libri confectio fuit, ut non modo omnes absterserit senectutis molestias, sed cet. Ep. ad Q. Fr. 2, 10. extr. Amabo te, advola: consolabor te et omnem abstergebo dolorem.*

2) *Paratus est tibi apud nos portus maxime tranquillus*] Ita non raro a Cicerone ponitur *portus*: Tuscul. 1, 49, 118 *Portum potius paratum nobis et perfugium putemus*. Brut. 2, 3: *Ut ætas nostra perfuncta rebus amplissimis tanquam in portum confugere deberet.*

3) *tempore exclusus*] i. e. temporis angustiis prohibitus: Cic. Verr. 4, 27, 61: *Posteaquam temporibus reipublicæ exclusi, per senatum agere quæ voluerant, non potuerunt*. Caes. B. G. 7, 11: *Castris ante oppidum positis, diei tempore exclusus, in posterum oppugnationem differt*. Coll. Caes. B. G. 5, 23.

E P I S T O L A XI.

1) *opimam praedam*] Ex re castrensi repetita locutio. Similiter Cic. Rosc. Amer. 3, 8; *Hoc tempore pugnatur, ut ad illam opimam praeclaramque praedam damnatio Sex. Roscii velut cumulus accedat.* — Joa. Conr. Ruckerus et Gerlacus Scheltinga erant illo tempore soli ordinarii Professores in facultate, quae dicitur, iuridica acad. Leidensis.

2) *de Academiae rectora*] Vulgo *rectonatus* dicitur: sed neutrum voc. est Latinum. Melius dici possit: *de Acad. regundae, moderandae munere, vicibus.* Nec *Secretariatus* vetere auctoritate firmatur: verum huiusmodi novata vocabula et brevitatis et perspicuitatis causa ferenda sunt.

E P I S T O L A XII.

1) *uxoris forte*] Immo *scr. fortasse*, ut pluribus locis harum epistolarum.

2) *temporis articulus*] i. e. momentum, opportunitas rerum tuarum bene et recte gerendarum. Et Cicero: *in ipso temporis articulo*: Nonnumquam simpliciter ponitur *articulus* omisso *gen. temporis*.

3) *nescio quo incerto lucro*] Hoc loquendi genus *nescio quis, quae, quid*, usu vitae quotidianae accepit eandem vim, quam habet simplex pronomen *aliquis, quidam*, et ponitur loco Pron. indefinito Cf. Ramsh. §. 159, 1. N. 3. Zumpt. §. 553. Grotef. (Aug.) §. 564. Adiuncta tamen plerumque est notio vel doloris vel indignationis.

E P I S T O L A XIII.

1) *Te nundinari cum Saxoniae proceribus*] invidiae plena dictio. Ita Suet. Tit. 7: *Constabat (scil. Titum) in cognitionibus (i. e. iudiciis) patris nundinari praemiumque (i. e. pecunias praemii loco) postulasse solitum.*

2) *quarum dudum Curatores taedet*] Quam impatientes morae fuerint Curatores academiae, testantur litterae ab Jo. van Royen ipsorum nomine ad Ritterum datae, quas hic posui:

1) *Si quid unquam praeter expectationem nostram nobis for-*

tuito obvenerit, istud certe morae sunt, *Vir Clarissime*, quas nectis; nobis *Academiaeque nostrae* non minus damnosae, quam, feriis aestivis ad finem perductis, importunae: Etenim iam dudum est, et de te nihil ex litteris tuis, neque ad nos, neque ad alios datis, audimus, nihil, quod ad te pertinet, ad nos pervenit; solemne tamen nostrum vocationis diploma laetabundus accepisti, et secundum nostra vota ad id respondisti, Te scilicet *Hollandiae Universitati* dedisti, Te ei nobisque dicasti, addixisti, arcetissimoque vinculo, data fide obstrinxisti; veremur itaque, ne belli in *Germania* saevientis calamitates, aliaeve minus idoneae rationes, (nam cur quaeso iuris iurandi religione solutus amplius in *Germania* haeres) te nimis diu detineant, atque a nostra avertant *Universitate*: Salvos tamen praepotentium *Ordinum foederati Belgii* conductus, quos petiisti, ad te perferri curavimus, et insuper, ut quam primum *Leydam* veneris mille florenorum nostratium, pro impensis in itinere factis, tibi summa annumeraretur.

Tua igitur aequae ac nostra refert, ut quantocius sciamus, quid hac de re nobis statuendum sit, quae morae tuae causae sint, et qui earum finis sit futurus, ut si quid ope nostra tu indigeas tibi, omni, qua pollemus auctoritate, opitulemur, sin minus, ut omni deposita mora ad nos venias. Non igitur dubitamus, quin lectis hisce litteris ipso quasi momento ad nos advoles, vel si vi quadam maiori prohibearis, quominus te itineri accingas, ista de re eiusque causa nos quam primum certiores facias. Vale, *Vir Celeberrime*. Dabamus *Lugduni Batavorum* anno a *Servata Salute* MDCCLXI die XXXI Augusti.

II) Literas, quas 27 Septembris die ad actuarium nostrum dedisti, nobiscum, ut mos et consuetudo ferunt, communicavit; Vidimus inde, *Vir Clarissime*, summo cum dolore, te non solum nihil certi adhucdum de tuo ad nos adventu statuuisse, sed insuper omnia multo quam dudum incertiora reddere. Quantas istae morae nobis molestias creent, quanto taedio, tui desiderio, adficiamur, vix ac ne vix quidem percipere potes: Nam ut res nunc sese habent, licet ab una parte tua in rem literariam ingentia merita, solidam atque elegantioram doctrinam eo, quo par est, prosequamur favore et benevolentia, tibi, sarcinulis colligendis,

veluti tuis commodis disponendis, itinereque conficiendo, largius temporis spatium concedere exoptaremus, ab altera tamen parte salus Academiae, quae ne quid detrimenti capiat, noster labor, nostra cura est, a nobis postulat, ut ratione muneris, nobis a summo Imperante demandati, abs te petamus, ut quantocius, atque omni mora deposita, ad nos venias; eo itaque redacti sumus, ut nostro erga te amoris indulgere non amplius, nisi cum dispendio Academiae nostrae possimus. Id autem Vir bonus, id aequitatis et iuris doctor, id tu itaque, Vir Clarissime, a nobis ne quidem desiderare velles; sed ut manifestum nostrae erga te benevolentiae documentum haberes, finesque nobis conceditae potestatis eo usque extendamus, quo per fas licet. En Vir Clarissime terminum adventus tui in Hollandiam aliquantisper prorogare nobis visum fuit, teque obtestari, ut ante finem labentis anni hic adesse velis: quod ni fiat, alia, nobis quamvis invitis, consilia capere extorquebit necessitas, qualia cum lege nobis suprema, nempe Academiae salute, plurimum convenire ex animo iudicabimus. Istud autem nec nobis gratum, nec tibi proficuum fore praevidemus, ideoque te iterum atque iterum rogatum volumus, ut nobis quam primum literis tuis exoptatissimis, ad Virum Illustrissimum Verestium, qui eas ad nos perferri curabit, mittendis, significes, te praestituto tempore Leydam adventurum: Vale Vir Celeberrime diuque in Reipublicae literariae bonum salvus sis atque superstes: Dabamus Lugduni Batavorum XXVII Octobris MDCCLXI.

3) *valorem aedium*] Hoc. voc. *valor*, quamquam olim Plinianum esse vulgo putabatur, tamen apud nullum adhuc veterem scriptorem inventum est et prorsus vitandum.

4) *aeternum*] Bis legitur apud Virgilium: alibi etiam *in aeternum*, ut apud Livium et Plinium secundum.

EPISTOLA XIV.

1) *quid in te commeruerunt*] Hoc loquendi genus comicis potissimum usitatum.

2) *aliu[m] colorem inducere conaris*] Similiter Quintil. 3, 8, 44: *Sed dandus illis deformibus color.*

3) *Adjeci epistolam*] Vid. Opusc. Ruhnck. Vol. II, p. 609. infra 12).

4) *cum capitis devotione*] Ita Cic. pro Dom. 57, 144: *Meque ac meum caput ea conditione devovi. Et paullo post: Hanc ego devotionem capitis mei tum denique convictam esse et commissam putabo.*

5) *hac offa obiecta*] i. e. lucri alicuius spe facta.

EPISTOLA XV.

1) *Alii tibi nuntium remittendum censeant*] Vid. Opusc. Ruhnck. Vol. II, p. 613. infra 12).

2) *qui supra vulgus sapit*] i. e. vir doctissimus, doctrinae laude clarus.

3) *Omnium bonorum copia circumfluere*] Cic. Verr. 3, 4, 9: *Istum (Verrem) rebus omnibus undique ereptis circumfluere atque abundare. Amic. 15, 52: Quis est — qui velit — circumfluere omnibus copiis atque in omnium rerum abundantia vivere? Similiter affluere et diffluere usurpatur.*

4) *bellum tantum abest, ut sopiatur, ut potius cet.*] Valde mirandum, Ruhnkenio, homini Latine doctissimo hoc loquendi genus nullo veteris auctoris exemplo probatum hic et initio sequentis epistolae excidere potuisse. Nam ne unus ille quidem locus, ubi vulgo *potius* post alteram partic. *ut* legitur (Auct. B. Afr. 22.) sanus esse videtur. Sententiae augendae causa additur apud Ciceronem post alterum *ut* non raro etiam, apud Livium bis ponitur *contra*. Cf. Ramsh. §. 184, 4. N. 3. Zumpt. §. 779, et quae ipsi annotavimus ad sel. Mur. Epist. et Orr. p. 262.

A N N O T A T I O.
IN EPISTOLAS RUHNKENII AD
D'ORVILLIUM DATAS.

E P I S T O L A I.

1) J. P. D'Orvillio] *Jacob. Philipp. D'Orville*, Batavus, nat. Amstelod. a. 1696, mort. 1751, homo ingenii pariter felicitate ac doctrinae reconditae laude excellens, plurima veterum scriptorum lectione tritus et in arte critica factitanda cautus et circumspectus, multos critici maxime generis libros edidit: sed nullo maiorem eruditionis Graecae famam sibi collegit quam doctissimis Commentariis, quibus Charitonis, Erotici scriptoris, fabulam amatoriam emendavit et illustravit. Quae Charitonis ed. prodiit Amstel. 1750. 4 repet. Lips. (cur. Beckii), 1783. 8. Quum D'Orvillius laeta in re constitutus esset, potuit et ipse facile sibi praeclaram doctorum studiorum suppellectilem comparare, et alios studiosos homines liberalitate sua iuvare et sustentare. Quam liberaliter habuerit Ruhnkenium, quum esset in eius contubernio et postea quoque, quum ab eo discessisset; testari possunt hae ipsae, quas selegimus, epistolae ad D'Orvillium datae. Cf. Bergman in Annotat. ad Vit. Ruhn. p. 370 sq.

2) *Barnabas Brissonius*] Natus est in oppido provinciae Pictaviensis (Poitou) Fontenaeo a. 1531. mort. 1591, non modo iuris doctrina praestantissimus, sed etiam totius eruditae antiquitatis elegantissimus iudex. Parisiis magno vivebat honore regique erat a consiliis, quae agitabantur de rebus publicis. Ex libris, quibus nomen suum ad seram posteritatem propagavit, hi praecipue commemorandi sunt: De verborum, quae ad ius pertinent, significatione, libri XIX. Frcft. 1557. ed. Heinecc. Hal. 1743. fol. De formulis et sollemnibus P. R. verbis Libri VIII, Paris. 1583; ed. F. C. Conradi, Hal. 1731: J. A. Bach, Lips. 1754. fol. Opp. varia, Paris. 1606. 4. Opera minora ed. A. D. Trekell. Leid. 1747. fol.

3) *publice profiteri*] Immo scr. *palam* profiteri, opponitur huic adv. *clam*, *furtim*.

4) *conferendi*] Scil. vetustos codices.

E P I S T O L A II.

1) *antiquum obtines*] Scil. morem, ingenium. Plautina et Terentiana dictio, i. q. semper eandem, quam olim, rationem et institutum sequeris. Ter. Andr. 4, 5, 22: *O optime hospes, pol Crito, antiquum obtines.* Plenior locutio legitur Hec. 5, 4, 20: *At tu morem antiquum atque ingenium obtines.*

2) *ad varios auctores*] Melius: *ad plures veteres scriptores.* Vide quae observ. ad Muret. Varr. Lectt. p. 261, 3. *Varii* autem pro *plures* apud aureae aetatis scriptores numquam legitur.

3) *magnorum virorum laudibus detrahere*] Haec rarior construendi ratio minus imitanda est quam frequentata illa optimis scriptoribus, imprimis Tullio, *detrahere de laudibus, de gloria alicuius.*

4) *Venerum antiquarum*] i. e. eorum, quae in veterum libris, monumentis venusta et pulchra sunt. Quintil. 10, 1, 79: *Isocrates omnes dicendi veneres sectatus est.* et paullo post §. 100: *Vix levem consequimur umbram, adeo ut mihi sermo ipse Romanus non recipere videatur illam solis concessam Atticis venerem.* — Pro gustu, quod magis recentiorum consuetudine receptum est quam idoneis Latinitatis exemplis confirmatum, dixerim potius *sensu, iudicio.*

5) *optime Musarum pater*] Non placet haec magnifica laus: nec video, quomodo D'Orvillium recte ita dicere potuerit Ruhnkenius.

E P I S T O L A III.

1) *pientissimo animo*] Cf. Epist. I. ad Ritterum.

2) *Emendationum in Callimachum*] Has postea Ruhnck. communicavit cum Ernestio, quum novam Callim. editionem pararet. Qua de re diligentius exposuit Wytttenb. in Vit. Ruhnck. p. 79 sqq. ed. Bat.

E P I S T O L A IV.

1) *Hermannus Samuel Reimarus*] Hamburgensis, nat. 1694, mort. 1768, merito poni potest in numero eorum, qui Hamburgensem rempubl. ingenii doctrinaeque laude illustrarunt. *Literarum*

tirociniis in patria schola exactis, interfuit Jenensis et Vitembergensis academiae scholis atque cum doctae antiquitatis studiis coniunxit philosophiae rerumque naturalium et mathematicarum cognitionem. Postquam non sine laude Wismariensem scholam rexit (1723 — 27): in patriam urbem revocatus Hebraicae linguae et orientalium literarum Professor factus. Hanc novam provinciam praeclare gessit et docendo et scribendo optime de inventute studiosa et de tota civitate literata meruit. Praeter alia ad res divinas maxime spectantia Graeca quoque diligenter tractavit et Graecae eruditionis specimen luculentum edidit Dion. Cassium hoc indice: *Cassii Dionis Cocceiani historiae Romanae quae supersunt*, Vol. I (insunt fragm. c. annot. maxime Henr. Valesii: libri 36 — 54 integri, c. annot. J. A. Fabricii et paucis aliorum. Graeca ex codd. mssis. et fragmentis supplevit, emendavit, lat. interpr. Xylandro-Leunclavianam limavit, var. lectt., notas doctorum et suas c. apparatu et ind. adiecit *Herm. Samuel Reimarus*, Hamb. 1750, fol. Vol. II complect. libr. Dionis 55 — 60 passim mutilos et brevios c. annot. J. A. Fabricii et nonnullis aliorum: libros item Dionis 60 — 80 ex compend. Joa. Xiphilini, c. annot. H. S. Reimari, qui ubivis fragm. reperta suis locis inseruit, varias lectt. et annotatt. subiecit, lat. interpr. castigavit, apparatus annotatt. et emendatt. c. ind. Gr. et Lat. adiunxit, ibid. 1752. fol.

2) *imminens Belgio periculum*] Sine dubio bellum dicit, quod illo tempore nondum compositum erat et Hollandiae magnas attulerat clades. Pax tamen eo ipso anno d. 18 m. Oct. inter pugnantes principes facta est.

3) *Askeu et Freeman*] Hic quis fuerit ignoramus: ille medicus Londinensis, eruditione clarus ac per longum tempus peregrinatus teste Saxii Onomast. Litt. P. VII, p. 109. Cf. Wesseling. praef. ad Herodot. p. VI. med. et vit. Reiskii p. 110. *Bergman*.

A N N O T A T I O.
IN EPISTOLAS RUHNKENII AD
ERNESTIUM DATAS.

E P I S T O L A I.

1) *Quoties de te cogito cet.*] Cfr. init. Epist. I. ad Ritter. datae. *Joa. Aug. Ernesti*, Saxo, ignobili Thuringiae oppidulo Tennstädt, oriundus, nat. a. 1707, mort. d. 11. m. Sept. 1781. Decursis scholae Portensis spatiis, Lipsiae doctae Theologiae studia cum philosophiae et philologiae cognitione utiliter coniunxit. Brevi tanta eruditionis fama florere coepit, ut a. 1731 post Matth. Gesneri discessum scholae Thomanae moderandae praeficeretur. Deinde a. 1742 Professoris academici honore et a. 1759 Doctoris S. Theologiae dignitate ornatus est. Dubium est, utrum praeclarius meruerit de sacris an de profanis literis, utrum docendo an scribendo plus profuerit orbi literato. Imprimis excellebat mira orationis facultate, qua nihil elegantius, nihil quod propius ad antiquam Latinitatem accesserit. Quot et quos libros in lucem ediderit, longum est hoc loco enumerare: palmarium tamen eius opus dici potest editio scriptorum Ciceronis cum doctissima clave. Plura de Ernestio qui cognoscere cupiat, eum ablegamus ad hanc narrationem: *Formulae ac disciplinae Ernestianae indolem et conditionem veram adumbrare conatus est C. L. Bauer, Lips. 1782. 8.*

2) *Reiskium*] *Joa. Jac. Reiske*, item Saxo, nat. in oppido Saxoniae Zörbig, a. 1716, mort. Lipsiae a. 1774. Quamquam et ingenii et variae doctrinae, Graecarum praecipue et Orientalium literarum, laude clarus: tamen diu multumque cum tot ac tantis vitae miseriis adversisque casibus conflictatus est, ut prius senex paene factus esset quam in tutum tranquillumque luculenti muneris portum pervenire posset. Plurima nec ea contemnenda scripsit: imprimis multos doctae Graeciae scriptores edidit. Plenum eorum, quae ipsum auctorem habent, recensum vid. in vita eius a *Moro* eleganter scripta in *Eloquentium virorum narrationibus de vitis hominum doctrina et virtute excellentium* cur. *Frotscheri*, Lips. 1826. 8. Vol. 1, p. 72 sqq.

3) *Bergleri*] Vid. select. Mur. Epp. et Orr. a nobis editas p. 314. et Matth. Gesneri Praelectt. Isagog. in erudit. univ. c. Niclasii, Lips. 1774. T. 1. p. 423 sq. ed. sec.

4) *ad verbum*] Recte quidem, sed monendi sunt adolescentes studiosi, ne cum recentioribus temere ponant *verbotenus*, quod nulla veteris scriptoris auctoritate defendi potest. Cf. Cell. Car. Post. p. 345. Jan. Lex. phil. p. 1717.

5) *Thomas M.*] *Thomas Magister*, Grammaticus et Rhetor Graecus, vixit imperante Andronico Palaeologo maiore et Constantinopoli fuit in aula principis officiorum magister et chartophylax (Archivar). Scripsit praeter Epistolas et Orationes vitasque Pindari, Euripidis atque Aristophanis Eclogas vocum Atticarum, quarum plenam et doctam editionem curavit Joa. Steph. Bernardus, Lugd. Bat. 1757, 8.

6) *ὁ πᾶν*] i. e. Tib. Hemsterhusius, vir Graece doctissimus.

7) *Elegantissimum Bachium*] Joa. Aug. Bach, Saxo, nat. in vico Hohendorf prope oppidulum Bornam a. 1721, mort. a. 1758. non modo iuris peritissimus erat, sed etiam in tota antiquitate habitabat. Lipsiae magna cum laude fungebatur munere professorio, sed immatura morte abreptus obiit anno aetatis tricesimo septimo. Praeclarum nominis monumentum reliquit Historiam iurisprudentiae Romanae, quae prodiit Lipsiae a. 1754. Saepe postea edita et ab aliis aucta et locupletata novis accessionibus est, ut a Stockmanno, a Wenkio (a. 1822). Cf. Bergman ad Vit. Ruhnk. p. 409.

EPISTOLA II.

1) *quum mihi non licuerit esse tam felici*] Per attractionem quandam Graeco more ita scribi potest. cf. quae supra annotav. ad Epist. II Graev. n. 18.

2) *imprimendum*] Rectius: *typis exprimendum, typis describendum*.

3) *Boernerus oester*] Lipsiensis theologus et summus sacrorum antistes.

E P I S T O L A III.

1) *Polluci et Harpocrati*] Uterque Lexicographi Graeci; ille Aegyptius, qui p. Chr. anno fere 176 vixit et Ὀνομαστικόν s. Vocabularium scripsit, hic (Valer. Harpocr.) Alexandrinus Grammaticus p. Chr. floruit a. fere 169. Edidit Lexicon decem oratorum Graecorum, cuius praeclaram edit. instruxit Jac. Gronovius, Lugd. Bat. 1696. 4.

2) *Orion Thebanus et Eudemus*] Prior natione Aegyptius, quinto saeculo p. Chr. vixit et librum de *Etymologiis* lexicī forma conscriptum reliquit, quod a Sturzio hoc indice editum est: *Orionis Thebani Etymologicum*, ex museo Fr. Aug. Wolfii primus edidit, annotationes P. H. Larcheri, eiusdem Wolfii nonnullas et suas indicesque locupletissimos adiecit F. G. Sturz. Accedunt P. H. Larcheri Obs. Crit. in *Etymologicon M. et Amad. Peyroni Comment. in Theodosii Alexandrini Tractatum de Prosodia*, Lips. 1820, 4. Alter, *Eudemus*, insula Paro oriundus, non satis certae est aetatis Grammaticus.

3) *Capperonnerius et Bejotus — Plutarchi editionem parant*] At haec numquam absoluta est. Optime, quod infra videbimus, de Plutarcho Dan. Wytttenbachius meruit.

E P I S T O L A IV.

1) *De honorum incrementis*] Creatus fuerat Ernestius eo ipso anno, quo data est epistola, Professor ordinar. Eloquentiae.

2) *quibus curta domi supellex*] Ex Pers. Sat. 4, v. 52 repetita sunt verba.

3) *Cl. Heusingerum*] Dicit Jac. Fr. Heusingerum, hominem accurata doctrina excellentem. Nat. a. 1719, mort. 1778. Primum scholae Guelferbytanae erat Conrector, deinde Rector et denique a. 1759 Professor acad. Helmst. factus est. Et Latine et Graece supra vulgus doctus erat multaque cum ingenii eximii tum eruditionis non mediocris specimina edidit non pauca.

4) *Ducis*] Scil. Brunsvigensis.

5) *manum de tabula tollere nescit*] Sumpta est haec locutio a pictoribus, qui parum acquiescentes in iis, quae pinxerunt, dum

nimiam diligentiam adhibent, picturis nocent. Plin. H. N. 35, 36, 10: *Dixit (Apelles), sibi cum illo paria esse, aut illi meliora: sed uno se praestare, quod manum ille de tabula non sciret tollere.*

6) *Corinthe vel Gregorii potius*] Fuit Corinthi episcopus sive metropolita, vixit fere p. Chr. 1150: satis bonus Grammaticus. Imprimis laudatur eius liber *de dialectis*, quem ex vett. scholl. et Grammaticis conguessisse videtur, qui primum typis descriptus est Mediol. 1496 fol. Multo plenior edit. curavit Gisbert. Koenius, Lugd. Bat. 1766. 8. et postea Schaeferus, qui idem Gregorii opusculum cum nott. Koenii, Bastii et Boissonadi suisque notis in lucem emisit Lips. 1811. 8.

7) *Lennepio*] Joa. Daniel van Lennep, Batavus, nat. a. 1725, mort. 1771, Prof. Acad. Groninganae, ab Hemsterhusiana disciplina profectus, neque tanto magistro indignus discipulus, magnam adeptus est famam inter melioris notae Grammaticos Graecae linguae etymologia et natura accuratius exploranda. cf. Wytttenb. in Bibl. Crit. P. 8, p. 142.

EPISTOLA V.

1) *cum nulla res aequae sollicita sit atque amor*] Similem sententiam proposuit Cic. ad Attic. 2, 14: *Novi enim te et non ignoro, quam sit amor omnis sollicitus atque anxius.*

2) *Praelectorem*] Ab uno Gellio hoc voc. positum videmus, Noctt. Att. 18, 5: *Ecquid putatis, si magistrum praelectoremque habuisset alicuius aeris (i. e. pretii)? Praelegere autem apud Quintilianum non raro scribitur, ut prael. auctores, poetas.*

3) *de meliore nota*] i. e. diligentissime. Locutio haec repetita est a doliis vinariis, quibus diversae inurantur notae ad vina internoscenda; cf. Manut. ad Cic. Epp. Fam. 7, 29. Ibi Curius Ciceroni haec scribit: *Sulpicii successor nos de meliore nota commenda.*

EPISTOLA VI.

1) *Tuae in Callimachum observationes*] Plena editio prodiit Lugd. Bat. 1761. 8. 2 Voll. inest annotat. Graeviana c. doctis commentariis Ezech. Spanhemii et Fragmenta a Rich. Bentleio in-

signiter aucta, multis et egregiis additamentis ab Ernestio ornata et aucta.

2) *nomen Tuum immortalitatis memoriae consecrarent*] Eodem fere modo Cic. pr. Mil. 29, 80: *Prope ad immortalitatis memoriam consecrantur.*

3) *laureolam in mustaceo quaerere*] Proverbialis dictio, quae usurpatur de hominibus, qui parvis et levibus in rebus gloriam sectantur, captant. Legitur ap. Cic. Att. 5, 20.

EPISTOLA VII.

1) *nova Homeri editione*] Lucem vidit Ernestina editio Lipsiae a. 1759—1764. 5 Voll. 8. Recudi curavit Ern. Clarkianam editionem, cui tamen non paucas suas addidit notas et recensuit Batrachom. et reliqua carmina minora.

2) *Indice Seberiano*] Liber utilissimus, magno labore et singulari diligentia confectus a Wolfg. Sebero Sulano, qui magna cum laude Gymnasium Hennebergicum, quod Schleusingae florebat, olim moderabatur. Non semel editus est iste index Hom., ut Amstelod. 1649. 4. noviss. ed. eaque auctior et emendatior Oxon. 1780. 8. Valde optandum esset, ut in Homericis carminibus aliquis benevolutus novam pararet editionem nostri temporis rationibus magis accommodatam.

3) *Musam Atticam*] Magnifica est laus, qua Quintilianus Xenophontem ornat, Instit. Orat. 10, 1, 82: *Quid ego commemorem Xenophontis iucunditatem illam in affectatam, sed quam nulla possit affectatio consequi? ut ipsae finxisse sermonem Gratiae videantur et quod de Pericle veteris comoediae testimonium est, in hunc transferre iustissime possit, in labris eius sedisse quandam persuadendi deam.*

4) *secundas curas in Epictetum*] Prior editio Epicteti ab Heynio curata, nott. crit. et exeget. instructa, prodiit Dresdae 1756. 8. altera emend. et auct. ibid. 1776. 8.

EPISTOLA VIII.

1) *Vitae Gesnerianae enarrationem*] Scripsit hanc narrationem de Joa. Matth. Gesnero paullo post diligentissime et elegantissime

eamque misit ad Dav. Ruhnkenium; vid. Ernest. Opuscul. Orat. p. 307 sqq., ex ed. Lugd. Bat.

2) *elogiorum*] Vide uber. annotat. ad Muret. Varr. Lectt. p. 332 sq.

3) *de Schurzfleischio*] Dicit, nisi fallor, *Conr. Sam. Schurzfleischium*, Prof. acad. Vitemberg., hominem tum Latine satis doctum, tum in historiis bene versatum peritumque.

4) *Musgravius*] *Samuel Musgrave*, Britannus, medicam didicerat artem, sed plurimum temporis tribuit doctae antiquitatis imprimis Graecis studiis in iisque multum profecit. Edidit inter alia Sophoclis et Euripidis fabulas. Mortuus est a. 1780.

A N N O T A T I O. IN EPISTOLAS RUHNKENII AD HEYNIUM DATAS.

E P I S T O L A I.

1) *Heynio*] *Christ. Gottlob Heyne*, Saxo, natus erat in urbe Chemnitz, a. 1729, mort. Gotting. 1812. Eruditionis fundamenta et in patrio ludo, et in academia Lipsiensi posuit, ubi tanta rei familiaris tenuitate conflictabatur, ut vitam tolerare vix posset. Belli septennis adversum tempus non favebat mansuetiorum Musarum studiis. Quum tamen edito Tibullo et Epicteto (a. 1755) vel apud externos non vulgarem sibi peperisset existimationem; Ruhnkenii maxime auctoritate et commendatione factum est, ut Gottingam vocaretur et in vacuum Gesneri defuncti locum sufficeretur (a. 1763) cf. Ruhnk. Vit. p. 157. ed. Bat. cur. Bergm. Hanc Gottingensem provinciam non minore prudentia et fide, quam gloria et cum omnium bonorum laude administravit. Rectae autem studiorum antiquorum rationi partim praecipiendo, partim scribendo mirifice profuit. Imprimis in eo elaboravit, ut, plerumque non magnopere curans grammaticam interpretationem, res atque sententias recte explanaret ac sensum veri pulchrique veterum scriptorum

enarratione, excitaret, exerceret, acueret, confirmaret. Praeclare meritis est de Tibullo et Virgilio; nec merita laude indigna est Pindaricorum et Homericorum carminum editio. Habebat quoque in studiis, quae ad fabulas, ad historiam veterum gentium et ad eruditae antiquitatis artes pertinent. Temporibus vero discriminis plenae academiae Gottingensi cum tuendae, tum augendae ornandaeque plurimum profuit. Iure igitur poni potest in numero eorum, qui exemplo, voce et scriptis de humanitatis doctrinis praeclare meruerunt. Plura qui cognoscere velint, de summi viri vita doctisque studiis, iis etiam atque etiam commendamus librum ab Heerenio editum: *Chr. Gottl. Heyne's Biographie, dargestellt von Heeren*, Göttingae 1813. 8. Quotopere Heynius commendatus fuerit a Ruhnkenio et laudatus, videre licet ex eiusdem epist. ad Iungium data: cf. *Opusc.* II, p. 749: *Sed quid est, quod extra patriam quaeratis, cuius patria copiam praebet? Cur non Gesnero successorem datis Christianum Gottlob Heynium, Ernestinae disciplinae alumnum, excellenti virum ingenio, qui, quanta Latinarum Litterarum praeditus sit scientia, edito Tibullo, quanta Graecarum, edito Epicteto ostendit. Hic mea et Hemsterhusii τοῦ πόνου sententia unus est, qui iacturam, quam Gesneri morte fecistis, resarcire poterit. Nec est, quod quis dicat, Heynii famam nondum satis illustrem et pervagatam esse. Tanta, mihi crede, in hoc viro ingenii et doctrinae ubertas est, ut brevi omnis cultior Europa eius laudes celebratura sit.*

2) *solidioris doctrinae*] Quamquam haud infitiamur, Latine dici posse solidam doctrinam, ut apud Ciceronem reperitur *solida laus, gloria, utilitas*: tamen non probamus comparativi formam. Ipse Ruhnkenius proveciore aetate damnavit totum loquendi genus: nec tamen priore aetate dubitavit iterum iterumque eo uti. Vid. annot. nostram ad Mur. Varr. Lectt. p. 356.

3) *Marclandi*] *Jeremias Markland*, Britannus, nat. a. 1692, mort. 1776, secundum Bentleium in arte critica exercenda felicissime versatus est eaque maximam sibi peperit famam. Admirabili enim erat ingenii acumine et sagacitate, maxime in discernendis spuris veterum scriptis: in coniectando nonnumquam paullo audacior fuisse videtur. Multa exquisitae et reconditae eruditionis spe-

cimina edidit, ut Statii carmina multo castigatiora (1728), Maximi Tyrii Dissertatt., Lysiae Oratt. (1740, 4.), Remarks on the Epistles of Cicero to Brutus (1745), Euripidis Iphigeniam in Aulide et Tauride, alia. Publicum munus numquam suscepit, sed privatus vixit.

4) *P. Burmannus Secundus*] Natus erat Amstelodami a. 1724, mort. 1778, homo Latine non mediocriter doctus: tamen non potuit in eiusdem, qua Burmannus I. floruerat, laudis societatem venire. In una tamen re avunculo nisi superior certe par haberi potuit, in rixandi conviciandique cupiditate: imprimis infestus erat Klotzio et Saxio. Praeter antholog. vett. poëtt. (Amstel. 1759, 1775, 2 Voll.) edidit Propertium iterumque Claudiani et Ovidii carmina olim ab avunculo in lucem emissa, Aristophanem, Valesii Emendationes, Rhetorica ad Herennium, Lotichii poëmata, alia.

5) *consarcinatore*] Hoc voc. caret, quod sciam, veteris scriptoris auctoritate: idem fere significat quod *compiler*.

6) *Joannes Toupius*] *John Toup*, natione Anglus, nat. a. 1713, mort. 1785, doctrinae accuratae pariter ac sollertia et acri iudicio excellens et clarissimis Britanniae criticis annumerandus. Emendationes scripsit in Suidam, in Hesychium, in Theocritum, in Longinum.

7) *prodi coeperunt*] Cf. quae supra observavimus ad Graev. Epist. II.

8) *Cl. Hambergerus*] *Georg. Christoph. Hamberger*, nat. in oppidulo Feuchtwangen prope Onolsbacum (Anspach) a. 1726, mort. Gotting. 1773, non sine laude functus est Professione histor. literar.; simul supremus custos Regiae bibl. Gottingensis fuit. Imprimis de hist. liter. meritus est edito opere: *Zuverlässige Nachrichten von den vornehmsten Schriftstellern vom Anfange der Welt bis 1500*, 4 Bde, Lemgo, 1756 — 1764. 8. et *das gelehrte Teutschland od. Lex. d. jetzt lebenden deutschen Schriftsteller*, 3 Bde, ebd. 1767 — 1770. 2te Aufl. 1778. 8. Quod opus utilissimum post obitum Hambergeri usque ad recentissima tempora perduxerunt Meusel, Ersch et Lindner.

EPISTOLA II.

1) *capitale ingenium Tuum*] i. e. eximium, excellens. Cic. Q. Fr. 2, 13: *Siculus ille capitalis, creber, acutus, brevis*. Et Ovid. Fast. 3, 839: *Capitale vocamus ingenium sollers*. cf. Muret. Varr. Lectt. 2, 5.

2) *Virgilio emaculando*] i. e. emendando, castigando; *emaculare* improprio significato apud veteres non legitur.

3) *Schraderus*] *Joannes Schrader*, acad. Franequeranae Prof., nat. a. 1721, mort. 1783, critica facultate et exquisita Latinitatis scientia clarus. Honorifice de Schradero iuvene Ruhnck. iudicabat: *Jo. Schraderus, iuvenis sagacissimus et tritus Latinorum poetarum lectione, Animadversionum libros prelo subiecit*. Eius laudat. funebrem habuit Wassenbergius, Franeq. 1784. Cf. Wyttenb. Opusc. T. 2, p. 849. ed. Bat.

4) *animosos licitatores*] i. e. pecuniae non parcentes, qui quovis pretio librum sibi comparare studebant. In Pandd. 17, 1, 35. *Emptor animosus. Saxium*] *Christoph Saxe*, ortus vico Saxoniae Eppendorf prope Chemnitium, nat. 1748, mort. 1806, vir propter accuratam omnis antiquitatis et historiae, imprimis literariae, nobilis. Neque immerito Wyttenbachius ipsum praedicat *Litterarum Nestorem*. Cf. Wyttenb. Bibl. Crit. P. 12. p. 14. et Opuscul. Vol. 2. p. 214. ed. Bat. Praeter cetera praecipue *Onomasticon literarium* a Saxio editum laudandum est. Per multos annos fuit Profess. acad. Ultraiectinae.

5) *Schultensio meo*] Dicit *Henr. Alb. Schultensium*, nat. Leidae, a. 1748, mort. 1793. Fuit is vir doctissimus et Ruhnkenio amicissimus.

EPISTOLA III.

1) *Elogium Heumanni*] *Christoph Aug. Heumann*, nat. in oppidulo Thuringiae Altstaedt a. 1681, mort. Gotting. 1763. Profess. theologiae in Georgia Augusta sustinuit, et multis bonae frugis libris de re literaria meritis est.

2) *forte*] *Scr. fortasse*; etiam supra idem ponendum est: *iacturam*

fortasse resarcire licebit; cf. quae annotav. ad Muret. Varr. Lectt. p. 250, n. 2. et Bergman ad Ruhnk. vit. p. 395 sqq. Wolf. Anal. lit. P. 4, p. 331.

3) *Gesneriana Orphicorum editio*] Prodiit post mortem Gesn. cura Hambergeri, Lips. 1764, 8. Hanc emendatiorem, auctiorem et pleniorē dedit Godofr. Hermannus, Lips. 1805, 8.

4) *meticulosa*] Voc. Plautinum et Appuleianum.

5) *Kulenkampum*] Erat Prof. Gottingensis, haud imperitus Graecarum literarum, at longe inferior Ruhnkenio aliisque Batavis heroibus.

6) *ex praecepto Horatii*] De Art. Poët. v. 38: *Sumite materiam vestris, qui scribitis, aequam viribus.*

7) *nil reperit nisi carbonēs*] Ex Phaetro repetitum loquendi genus, Fabb. 5, 6, 6: *Carbonem, ut aiunt, pro thesauro invenimus.* Dicitur de iis, quibus offertur, obvenit res nihili, quam cupide exspectassent pretiosam. Graece quoque dicitur: *ἀνθρώποις ὁ θησαυρός.*

8) *Academiae scientiarum*] Ruhnk. consuetudini recentiorum obsecutus ita scripsisse videtur pro Acad. doctrinarum, literarum, optimarum artium. Cf. quae supra annotav. ad Epist. Benth. XIX, n. 8.

EPISTOLA IV.

1) *Si quid unquam in scribendo fuimus*] i. e. si quid unquam scr. praestiti: et profecto elegantissime diligentissimeque scripta est haec praefatio. Legitur in Opusc. Ruhnk. Vol. I, p. 176 sqq. ed. Friedem. De opera autem, quam Ruhnk. Hesychio perpoliendo tribuit, vid. Wyttēb. in Vit. Ruhnk. p. 101 sq. 161. 170.

2) *in Longino ornando*] Ruhnkenianas notas suae editioni adiunxit Toupus, Oxon. 1779, 4.

3) *Vellejum Paterculum*] Huius scriptoris Rom. editio lucem vidit Lugd. Bat. 1779, 8.

4) *obtrectatores quidam*] De hac Burmanni II. et Schraderi invida obtrectatione haec narrat Wyttēb. in Vit. Ruhnk. p. 92. ed. Bat. *Uterque (Burm. et Schrader.) eam sibi cathedram (Leilensem) deferri optaverat. Igitur fieri vix poterat, ut bona horum*

virorum cum gratia iis Ruhnkenius praeponeretur. — Horum amici non verebantur dictitare, Ruhnkenium magis Graecae quam Latinae cathedrae aptum esse, nec provinciam civibus debitam debuisse peregrinum occupare.

E P I S T O L A V.

1) *Heilmanni*] Prof. Gottingens., qui cum divinarum rerum studio antiquitatis scientiam coniungebat. Notissima est eius interpret. germ. Thucydidis, postea Bredovii notis et emendationibus auctior edita Lemgo., 1823, 2 Voll.

2) *aliter sues olent, aliter catuli*] Haec proverbialis locutio sumpta est ex Plaut. Epid. 4, 2, 9, ubi mater, filiam sibi ita notam esse, ut falli non possit, haec dicere fingitur: *Aliter catuli longe olent, aliter sues*. Transfertur deinde ad eos, qui sunt plane diversae naturae.

3) *Hemsterhusius noster, Bentleio ingenio et doctrina simillimus*] Wyttenb. in Vit. Ruhnck. p. 222 ed. Batav. haec scribit: *At Ruhnkenius, ut Hemsterhusium ratione, Bentleium ingenio, alterum alteri praestare et utrumque utraque facultate omnibus sui aevi Criticis longe antecellere censebat; ita primas partes ingenio ingenique Bentleio tribuebat, eique sua ipse natura in omni Critices munere similior erat.*

4) *Jungium*] Jo. Henr. Jungius, Osnabrugensis historicus et philologus, nat. a. 1715, auctor et aliorum librorum et Verconii Thurini s. de poena fumi apud Veteres. Roterod. 1761, 8. Vid. Sax. Onom. Litter. P. VIII, p. 18, sq. Bergman. Fuit aliquamdiu in acad. Roterodam. Iuris et Historiarum Professor. Postremo vixit Hannoverae, ubi Bibl. Reg. praefectus et Historiographi titulo ornatus erat. Ex libris ab ipso editis praecipue commemorandae sunt Origines Guelficae, 5 Voll. Hannov. 1780. Obiit Hannov. 1799. Per Jungium commendaverat Ruhnkenius Heynium Munchhusio, Acad. Gotting. Curatori. Vid. Vit. Ruhnck. p. 112 sq. ed. Bat.

5) *Valckenarius*] Vid. quae de hoc viro Graece doctissimo et sagacissimo scripsimus in annotat. ad Hemsterh. Elog. p. 329, n. 152. Euripidis Hippolytus cum Diatribe in Euripidis deperditorum reliquias ab ipso editas praedit Lugd. Bat. 1768, 4.

6) *Heringa*] Adrianus Heringa, Leovardiensis, medicus, Gracce imprimis doctus, scripsit *Observatt. critic. librum singularem*, in quo multi veteres scriptores, Graeci maxime, emendantur, Leovard. 1749. Cf. Bergm. ad Vit. Ruhnck. p. 407. Emendationes autem in Orphica lucem non viderunt.

EPISTOLA VI.

1) *cuius libellus*] Dicit Epistolam Criticam ad Ruhnck. missam, qua tractarat nonnullos locos Juliani Imperatoris, cui accedebant Animadversiones in Eunapium et Aristaenetum. Cf. Wytttenb. Vit. p. 65, ed. Friedem. et quae ipsi infra de Wytttenb. narrabimus.

2) *traduxi ad scriptorem, haud paullo meliorem, Plutarchum*] Quantum in Plutarcho castigando, poliendo et illustrando Wytttenb. praestiterit, non est quod pluribus dicatur. Vid. Wytttenb. Vit. p. 87 sq. 127 sqq.

3) *ego in alia omnia eo*] i. e. plane diversam sententiam sequor. A suffragandi more Romanorum repetita est dictio. Cic. Fam. 8, 13: *Quum prima M. Marcelli sententia pronuntiata esset, qui agendum cum tribunis plebis censebat, frequens senatus in omnia alia iit*; et lib. 10, ep. 12: *Quum gratia effecisset, ut sua sententia prima pronuntiaretur; frequens eum senatus reliquit et in alia omnia discessit*. Hirt. B. G. 8, 53: *Sententiisque dictis, discessionem faciente Marcello, senatus frequens in alia omnia transiit*. Vid. Manut. ad Cic. Epp. ad Fam. 1, 2.

4) *spes erat, futurum ut — tenebras dispellat*] Scr. dispelleret.

5) *Klotzius*] Natus est Christ. Adolph Klotz in Lusatae superioris oppidulo Bischofswerda, mort. Halae Sax. a. 1771, homo excellenti ingenio praeditus, Latinae orationis non mediocri facultate valens: sed accuratae et reconditae doctrinae laus in eum non convenit. Nihilominus satis magna eius erat apud aequales estimatio. Primum functus est Professione philosophiae in acad. Gotting., deinde, Halam invitatus, Eloquentiae Professor factus est. Multae ipsi erant lites et rixae acerrimae minime viro docto dignae cum Burmanno II., cum Lessingio, Herdero, aliis. Varia scripsit, orationis magis facilitate et elegantia commendabilia, quam argu-

menti gravitate et utilitate. Cf. Vit. Klotzii a Mangelsdorf. script. Hal. 1772, *Leben und Character Hrn. Chr. Adol. Klotzens von Hausen*, qui enumeravit, quaecumque a Kl. in lucem emissa sunt.

EPISTOLA VII.

1) *nova Epicteti editione*] Prodiit Dresdae a. 1776, et iterum a. 1783, 8.

2) *Londini cum eiusdem Longino excuduntur*] Vulgatus est Longinus Toupii. c. nott. Ruhnck. Oxon. 1779, 4.

3) *qui Halae hanc provinciam invasit*] Ianium notat, qui tum Halae in acad. Frideric. extraordinariam, nisi fallor, Profess. sustinebat. Prior pars Hor. prodiit Lips. 1778, 8, altera ibid. 1782. Mortuus est Ianius a. 1790. Cf. Epist. VIII. init. In epist. ad Rinkium Regiomont. data de Ianio haec scribit Ruhnck.: *Iani morte an bonae litterae magnam iacturam fecerint nescio. Maximam certe fecit librarius Lipsiensis, qui eius Horatium redemerat. Quamquam non dubito, quin brevi alius ex ventosa ista Aestheticorum natione exorturus sit, qui reliquam partem hoc novo more perficiat, id est, nulla aut mediocri utriusque linguae scientia, nulla exquisitioris eruditionis copia, nullo denique Critices usu, super locis, quos non intelligit, philosophetur, et circulatoria vanitate iactet, se demum totum et singularum partium ad totum rationem (le plan d'ouvrage), quae scilicet Casaubonos, Gronovios, Bentleios fefellerat, planissime demonstraturum. Tales veterum scriptorum interpretes cum nunc in Germania vigeant, non mirum est, Editiones a Batavis et Britannis curatas, paucos, ut scribis, entores apud vos reperire.*

EPISTOLA VIII.

1) *Tibullus Tuus*] Alteram editionem sine dubio dicit, quae Lipsiae lucem vidit priore multo auctior et plenior a. 1777, 8.

2) *Tui simius*] Frequentior est forma *simia*, sed ap. Hor. Sat. 1, 10, 18. de ridiculo et inepto imitatore id. voc. ponitur. Et Senec. Controv. 4, 26. *Cestii simius*. Plin. Epp. 1, 5, 2. *Rusticum Stoicorum simium appellat.*

3) *quid Apollonio flet?*] Hanc Apoll. editionem numquam absolvit Heynius.

4) *hymnus in Cererem Homeri*] Hunc hymnum edidit Ruhnck. Lugd. Bat. 1780, 8.

5) *nova Theocriti, Bionis et Moschi editione*] Prodiit Lugd. Bat. 1779, 8. Addita est Lat. interpr. et nott. criticae.

6) *asinum tam impudentem*] Non satis dignae homine ingenuo et docto eiusmodi verborum contumeliae, quamquam in his iam Cicero praeivit: in Pis. 30, 73: *Quid nunc te, asine, literas doceam? non opus est verbis, sed fustibus.* — Quod paullo post positum est: *Academiae scientiarum*, non laudandum, rectius scribitur: *Acad. doctrinarum.*

A N N O T A T I O. I N E P I S T O L A S V A R I A S.

E P I S T O L A I.

1) *W. F. van der Wilp*] De hoc viro Bergmanus in praef. ad Opusc. Ruhnck. ita scripsit: *Interea accidit, ut quaereretur, qui Nobiliss. Juvenis Sixii studiis praesset, praeceptoris eligendi cura demandata Viro Doctiss. W. F. van der Wilp, Gymnasii Amstelodamensis Conrectori. Aditur Ruhnkenius: hic amicorum magis desiderio quam sua ipse voluntate, datis ad Wilpium literis, modeste provinciam petiit. Fuit hoc exeunte anno 1745. Res ipsa quem habuerit eventum, deficientibus idoneis indiciis, ignoramus.*

2) *laude sua fraudandus*] Similiter Quintil. fr. aliquem laude debita, sua gloria.

3) *et quod excurrit*] quamquam hoc loquendi genus satis frequentatum tritumque est recentioribus, tamen idonea veteris scriptoris auctoritate defendi firmarique nequit. Legitur demum apud Veget. de re milit. 1, 28. *Viginti et quod excurrit annorum pax;* et in Pandect. 16, 3, 26, §. 2. *Decem et quod excurrit.*

4) *privatis elogiis via opus videtur*] Recentiorum consuetudini indulgens ita scripsit vir summus: rectius scribere poterat: *pr. laudibus, privata commendatione v. opus videtur.*

EPISTOLA II.

1) *Cantio*] Immanuel Kant, Regiomontanus, nat. 1724, mort. 1804. Natus factusque ad philosophandum, mox theologicis studiis omissis, totum ad philosophiam accuratius cognoscendam sese dedit. Inde ab a. 1770 usque ad extremum vitae diem munus Professionis Logices et metaphysices non minore laude quam utilitate sustinuit et honorificum nomen Sapientis Regiomontani merito adeptus est. Quantum valuerit eius disciplina et ratio cum ad philosophiae, tum ad aliarum disciplinarum studia iuvanda et firmanda, non est quod hic pluribus exponatur: neque singula, quae edidit, scripta h. l. enumerare licet. Kantium fuisse Ruhnkenii in Collegio Fridericiano condiscipulum supra iam narratum. Wytténb. autem in Vit. Ruhnk. p. 10, ed. Bat. ita de Kantio scripsit: Quorum (sc. condiscipulorum) unus imprimis erat ingeniosus puer, magnus item aliquando vir futurus, Immanuel Kantius, eodem Latinarum elegantiarum amore flagrans, ut alter alterum mutuo aemulationis ardore excitaret. Sed Kantium sive casus, sive quidam ingenii aestus ad Philosophiam detulit, in qua quum aetatem consumeret, senex eam protulit Metaphysicam rationem, quae nunc maxime ipsius nomine celebratur.

2) *fanaticorum disciplina*] Pietismum istorum temporum, quem vocant, dici apparet, admodum versatum illum in scholis Regiomontanis. *Friedem.*

3) *ex communi amico, Wilkesio*] Hic principum iuvenum Wolkonski studiis et moribus praefectus, cum alumnis suis iter per Europam faciebat eo tempore. *Friedem.*

4) *raro aut numquam ad Batavos afferuntur*] Postea frequentior factus est commeatus. *id.*

5) *in cuius ore habitas*] i. e. crebris sermonibus te usurpat: tertio quoque verbo tui mentionem facit.

6) *elegantioribus literis*] Ita dicuntur κατ' ἐξοχήν studia doctae antiquitatis.

7) *iacent fortasse*] Verbum iacere ut Gr. κείσθαι saepe impro-

prae dicitur de iis rebus, quas vel negliguntur, vel contemnantur. Cic. Tusc. 1, 2, 4. *Jacentque ea semper, quae apud quosque improbantur.* et c. 3, 5. *Philosophia iacuit* (sc. apud Romanos) *usque ad hanc aetatem.*

8) *qui an sit condiscipulus noster, scire cupio*] Recte suspicatus est Ruhnkenius. Mortuus autem est Kypkius a 1779 lingg. orientt. in acad. Regiom. prof. *Friedem.*

9) *ne messis in herbis sit intercepta*] i. e. ne immatura morte oppressus obierit. Locutio fere Ovidiana est. *Heroid. 17, 263: Adhuc tua messis in herba est.* Mortuus autem est Porschius a 1769 parochus eccles. Haberberganae Regiomont., ut Rinkius in vit. Ruhnk. Germanice scripta annotavit.

EPISTOLA III.

1) *Thomae Tyrwhitt*] Thomas Tyrwhittus, natione Britannus, nat. Londini a. 1730, mort. 1786, homo eximio ingenio et exquisitum doctrina, maxime in Graecis habitabat. Natus esse videbatur ad coniecturas faciendas. Praeter alia scripsit *Coniecturas in Aeschylum, Euripidem et Aristophanem.* Cf. Wolf. Anal. lit. B. 4i. p. 549 sqq. Wytttenbach. in Vit. Ruhnk. p. 71. ed. Batav. de Tyrwhitt hoc scripsit: *Thomas Tyrwhittus bene dives, genia et literato obsequabatur otio et ut erat ingeniosissimus elegantiarum iudex et aestimator, Musarum Sirenumque cultum ita iungebat, ut utrisque gratus utrarumque muneribus frueretur.*

2) *Stobaeum*] Joa. Stobaeus, nomen a patria urbe Stobis, quae sita erat in Macedonia, traxisse vulgo iudicatur. Vixit fere inter annos 450—500. Confecit *Florilegium* ex ducentis paene scriptoribus tum prosae tum poëticae orationis. Duo priores libri continent *Eclogas physicas et ethicas*, reliqui sermones. Quae Stobaei Eclogae eo potissimum nomine magni aestimandae sunt, quod servant multa fragmenta scriptorum, qui temporis iniuria dudum interiderunt. De hoc florilegio et emendando et illustrando optime meritus est Heerenius: *Joannis Stobaei Eclogarum physicarum et ethicarum libri duo: ad codd. Mss. fidem suppleti et castigati annotat. et vers. Lat. instructi*, 2 Voll. Gotting. 1792 — 1801, 8.

3) *J. C. Wolfius*] Joannes Christianus Wolf, in oppido saltus

Hercynii, Werningeroda, nat. a. 1683, mort. Hamburgi a. 1739. Magna et praeclara erat hoc in Viro copia et varietas doctrinae et sacrae et profanae. Nec solum de christiano Hamburgensium coetu, qui ipsum habebat divinae voluntatis interpretem, bene meruit, sed etiam de Latii Helladisque doctae scriptoribus.

E P I S T O L A IV.

1) *Jo. Henr. Vossio*] Natus erat clarissimus hic veterum et Graecorum et Romanorum interpres Germanicus in pago ducatus Megalopolitani, Sommersdorf, d. 20 m. Febr. 1751 et habitavit deinde cum patre in oppidulo vicino Penzlin. Quum in ludo literario Brandenburgico et magis domestici studii assiduitate et constantia probe iecisset fundamenta, quibus graviores disciplinae superstruendae sunt: Gottingam discessit (a. 1772), ubi amicorum quorundam voluntate ac liberalitate adiutus — nam ipse tanta rei familiaris tenuitate conflictabatur, ut de suo academicae vitae sumtus facere non posset — Graecas potissimum literas et poëtica studia magna cum laude coluit. Heynii quidem scholis interfuit, sed magister iniquius iudicans de poëtici sodalicii, cui Vossius ascriptus erat, ratione et consilio, iam tum animum Vossii in se irritavit. Deinde postquam aliquamdiu privatus vixit Wandsbeckii prope Hamburgum a. 1778 moderandam suscepit scholam oppiduli Otterndorf in terra Hannoverana Hadeln, unde propter afflictam valetudinem concessit Eutinum ibique Rectoris munere functus est usque ad annum 1802. Iterum valetudinis causa munere se abdicavit et Jenam profectus, per triennium in privatae vitae umbraculis sua studia persecutus est. Tandem invitatus a Magno duce terrarum Badensium et luculento stipendio auctus Heidelbergam abiit ibique d. 30 m. Mart. 1826 mortuus est. Quae et quam praeclara scripta ediderit Vossius et quam gloriam perennemque laudem iis sibi pepererit, longum est hic enarrare. Cf. utilissimum librum (*Conversat Lex.*) Bd. 11, s. 790 sqq. et libellum pietatis in Vossium testem: *Paulus Lebens und Todeskunden von J. H. Voss*, Heidelb. 1826, ubi addita sunt, quae ipse Vossius de vita sua proposuit. Vid. Bergm. in annot. ad Vit. Ruhnck. p. 436. „J. H. Vossius, celeberrimus ille Homeri, Virgilii aliorumque poëtarum oratione ligata in Germania interpres,

Ruhnkenio sese probavit Latina interpretatione Hymni Homerici in Cererem, ipso auctore Ruhnkenio in Praef., *Opusc. T. II. p. 565.*

2) *Matthaei*] *Christ. Frider. Matthaei*, Saxo, in vico Grösta prope Freiburgum in Thuringia natus, a. 1744. Primum in ludo literario Moscoviensi Rectoris munus suscepit; deinde in patriam reversus scholae Afranae in urbe Misnia magister factus est, et denique in acad. Vitemb. Graecarum literarum Professio ad eum delata est. Obiit Vitemb. a. 1810. De N. F. libris emendandis imprimis mereri studuit.

3) *qui tanta cum laude in Homero vertendo versaris*] Prima editio interpret. germ. *Odyss. Hom.* lucem aspexit a. 1781.

4) *ut me de omnibus rebus Tuis erudias*] Raro ita ponitur verb. *erudire*; Cic. *Fam. 2, 12*: *Obviae mihi velim sint tuae literae, quae me erudiant de omni republica.* Quod Ruhnk. petierat, Vossius fecit et Latine de suis rebus ad eum scripsit. Quum Vossius, quod nos quidem sciamus, non aliud specimen Latinae orationis in vulgus emisit, multis gratum nos facturos existimamus, si Vossianam epistolam hic apponamus.

Dav. Ruhnkenio

Jo. Henr. Vossius.

Incredibilem cepi, Vir gravissime, ex literis Tuis laetitiam, quod ardorem meum, in obtrudendo Tibi, quem sero resciturus ex clarissimo Matthaei videbaris, nuncio de omissis in Homericō Hymno versibus; adeo non displicuisse Tibi cognovi, ut singulari cum comitate et benignitate eum exceperis. Quasi enim Tua notitia digni hominis, de rebus meis doceri cupis; et quo minus blandiri tam amica curiositate videaris, thesauros mihi eruditionis Tuae ac scientiae recludis, et defers munus conficiendae versionis latinae, quam graeco carmini novis curis a Te expolito subiungas. Tali Tuo erga me studio non possum non morem gerere, quamvis levia sane relaturus.

Patria mihi est Penzlinum, oppidulum Megalopolitanum, in vicinia Strelitii, sed Suerinensi imperio subjectum. Bello afflicti parentes officinae me destinaverant. Precibus tamen efflagitavi, ut annos quindecim natus, A. C. 1766, in scholam latinam, quae

Neobrandenburgi floret, missus humaniorum artium iacerem fundamenta. Nactus hic magistrum, qui, inculcatis N. T. pericopis, Graeco sermoni abunde se satisfecisse arbitrabatur, proprio Marte scriptones profanorum sub nomine reiectos (tanto eorum desiderio exarseram!) conatus sum; et, quem primum fortuna obtulerat, libellum de puerorum educatione, mox etiam Hesiodi ἔργα καὶ ἡμέρας, ingenti labore superavi. Post triennium exactum, progressuro in studiis cum nummi deessent, equitis cujusdam rustici liberis erudiendis alterum fere triennium locavi. Iam vero carminibus, quibus morae taedium lenire solebam, viro humanissimo Rojio, Gottingae tum degenti, innotui, cuius demum opera strenua effugere contigit inertiam. Severiorum Pieridum sedes me ineunte vere A. 1772 excepit: ubi mox et Heynii me magisterio, et instructissimae bibliothecae opibus, utcumque potuerim, usum esse, dictu non opus est. Ex primis quidem scholis, per tirocinii infirmitatem, minime parem profusae et Grammaticam dedignanti doctrinae, haud magnum percipere fructum licuit. Audacior paulatim virum clarissimum, oblata carminum aliquot Pindaricorum versione teutonica, ad edendum Pindarum nobisque enarrandum instigavi. Quam sane copiosiore mihi messent laeto animo recordor. Seminarii philologici sodalibus adscripto disputationes, quibus veterum Pindari enarratorum vel recte vel subtiliter saltem dicta contra Heynii tentationes modeste defendenda susceperam, velut spicilegium fuerunt. Pindarici proventus. Inter talia biennium elapsum erat, cum gravis me morbus corripere, ut per integrum annum domesticis solum studiis et medici praeceptis vacarem. Quo iubente, caeli mutandi causa, Vandesbekam me contuli, qui vicus est ad Hamburgum. Victum praebebat Anthologia poëtica, Musarum calendarium appellata. Quid rides? Astronomorum tabellis, genealogias principum, nundinarum indices, praecepta de re rustica, de curando corpore, de cimicibus fugandis liceat subiungere, versiculos ad hilaritatem honestam compositos non liceat? Anno 1777 in matrimonium duxi sororem amici, qui Gottingam me vocaverat, et sequenti anno scholae Otterndorpiensis regendae munus delatum, meliora sperans, suscepi. En satis Tibi historiarum; quas tamen, qualescunque sint, Tibi soli narrasse velim.

Rogas, vir optime, quid edere parem. Elaborata, aut inchoata potius, mihi est Odysseae versio teutonica, cum commentariis, quibus, quae ad veteris Graeciae mores et artes et religiones et solemnia de terrae caelique ambitu spectant, illustrare studio omninix sum. Grammaticas subtilitates, quas ab aliis vel neglectas vel male tractatas observavi, latino sermone separatim exponere satius duxi. Consilium de nova editione Odysseae, et subsidiorum penuria, et conscientia infirmitatis meae, et magna eius, quam Villoisonius melioribus auspiciis parat, expectatio, animo excusserunt.

Nisi tanto a me intervallo disiunctus sis, haud impune feras imprudentiam aperiendi mihi thesauros Tuos doctrinae tam copiosos atque exquisitos. Iam contentus ero, si Te salutandi nonnunquam per literas, et de rebus meis consulendi, potestas dabitur.

Versionis, quam desideras, conficiendae non molestiam, sed honorem, libenter arripio. Quam ut et Te editore, et me quoque, si tamen ingenii fruges aliquas in posterum promittere videor, haud plane indignam efficiam, omni, quam rei scholasticae obeundae intentio reliquerit, animi alacritate et diligentia curabo. Vale, vir optime, et mihi fave. Otterndorpii, d. 23. Sept. 1780.

EPISTOLA V.

1) *neminem unum*] Gravius id scriptum est pro simplici neminem. Cic. Tusc. 5, 36, 105: *Nemo de nobis unus excellat.* Liv. 3, 12: *Nemo unus est, cuius magis opera putem rempublicam restitutam.* Cf. Meiners Uebers. d. lat. Partikeln, p. 291.

2) *baiulus aut operarius*] Iungit utrumque voc. item Cicero Brut. 73, 257: *Praesertim quum pauci pingere egregie possint aut fingere, operarii autem aut baiuli deesse non possint.* Coll. Parad. 3. Festus observat: *Baiulos vocabant antiqui, quos nunc dicimus operarios.*

3) *pueris Alpha et Beta cantans*] i. e. prima literarum elementa inculcans. Ter. Heaut. 2, 3, 19: *Cuius nunc pudet me et miseret, qui harum mores cantabat mihi, monuisse frustra.* Ita subst. cantilena de eo, quod crebris sermonibus usurpatur.

E P I S T O L A VI.

1) *Fr. A. Wolfio*] Natus est clarissimus hic Homericorum carminum sospitator anno superioris saeculi LIX d. 15 m. Febr., in exiguo vico Haynrode non procul Nordhusa in comitatu Hohenstein. Patrem habuit ludi magistrum, sed non unum de multis, ingenio non minus quam doctrina vulgus praecellentem. Patre deinde Nordhusam vocato, filius paterna disciplina bene satis instructus in Gymnasium illius urbis deductus est. Tantus erat in puero discendi ardor, ut iam tum magnam sui spem excitaret. Plus tamen privato studio didicisse videtur quam publica institutione. Eandem studiorum rationem tenuit, quum Gottingam discessisset: ne Heynii quidem scholas frequentavit. Unde etiam factum, ut ille ipsi parum faveret. Academia relicta hypodidascali munus in paedagogio Ilfeldensi suscepit (a. 1779) et a. 1782 praefectus est ludo literario oppidi Osteroda in saltu Hercynio siti. At iam postero anno invitatus est Halam ad capessendam Professionem philosophiae et disciplinae paedagogicae: Hoc novum munus cum summa literatae civitatis utilitate administravit usque ad fatale illud tempus, ubi acad. Halens. a Gallis victoribus sublata est (a. 1806). Sequenti anno abiit Berolinum et nova academia condita professorium munus publica auctoritate sustinere coepit, quamquam non eo studio et assiduitate, qua debebat. Tandem ab omni cura publici muneris se removit. Postremo quum valetudo magis magisque labaret, medicorum iussu corporis reficiendi causa in meridionalem Galliam profectus est, ubi paullo post Massiliae a. 1824 d. 8. m. Augusti mortuus est. Qui et vitam et merita Wolfii in rem literariam accuratius cognoscere cupiant, legant ea, quae in Lexico reali (*Conversat. Lex.*) T. 12, p. 362 sqq. de ipso scripta sunt et libellum *Hanharti Helvetii: Erinnerungen an Fr. Aug. Wolf*, Basel 1825. 8. Accuratiorem de vita summi viri narrationem dudum promisit eius gener, *Körte*.

2) *testem habes Spaldingium nostrum*] *Georg Ludwig Spalding*, Borussus, nat. 1762, mort. 1811, Professor Gymnasii Berolino-Coloniensis, vir eleganti ingenio, recto iudicio et accurata doctrina, non minus docendo quam scribendo de doctis studiis meritus est. Ex iis, quae in lucem emisit, imprimis laudanda est egregia *Quinti-*

liani editio, post obitum Spaldingii a *Buttmanno* et *Zumptio* profiligata. Accurate et eleganter de Spaldingii vita scripsit. *G. L. Walch*, Berol. 1821. Honorifice iam de iuvene apud Batavos peregrinante *Ruhnkenium* in epistola quadam ad *Wyttenb.* data iudicasse accepimus: *Non dubito, inquit, quin saepe videris Spaldingium. Is ingenio et humanitate sua me mirifice cepit. Utinam talis iuvenis, misso studio theologico, se totum literis nostris dicaret.* Cf. *Vit. Ruhnk.* p. 194 ed. Bat.

3) *Demosthenes Tuus*] i. e. oratio Demosth. adversus *Leptinem*, quam ad fidem codd. denuo recensuit et docto commentario illustravit, praemissis egregiis prolegomenis, Hal. Sax. 1789. 8.

4) *cum tam honorifica nominis mei inscriptione*] Alteram ed. carminum *Homer.* priore multo emendatiorem miserat *Wolfius* ad *Ruhnkenium*, cui plurimum tribuebat, imprimis in Graecis Latinisque studiis. Prodiit liber Hal. Sax. 1794. 8. Cf. *Vit. Ruhnk.* p. 214, ed. Bat.

5) *prope omnis assensio illa elabitur*] Vid. *Cic. Tusc.* 1, 11, 24: *Nescio quomodo, dum lego, assentior: quum posui librum (Plat. Phaedonem) et mecum ipse de immortalitate animorum coepi cogitare, assensio omnis illa elabitur.* Cf. *Vit. Ruhnk.* l. c.

6) *Academicam dissertationem Tuam*] Cf. *Opusc. Ruhnk.* p. 740, not. infr. posit.: *Commentationem dicit illam de Antimachi Colophonii vita et reliquiis, quam, praeside me, anno 1786 exercitandi ingenii causa Halensi cathedrae morque tabernae Hemmerdeanae commisit auctor C. A. G. Schellenbergius Nassoicus, unus ex primis discipulis meis, qui, posthac ad diversa studia traductus, nunc ecclesiastico munere fungitur in aquis Mattiacis; ubi nuper quum lavarer, multa pristini in me amoris eius documenta expertus sum. Quod R. meam dixit dissertationem, nondum cognitam, fecit de more universitatum Batavarum, in quibus tum fere praesides talium scriptorum iidem et auctores erant. Ceterum primam hanc abs R. accepi epistolam; alia prior, in qua mihi de iuvenili quadam censura mea (conf. supra pag. 225. not. d.) gratias ultro egerat, ut ipse deinde coram narrabat, numquam mihi reddita est.* *F. A. W.*

7) *Demosthenes Spaldingii*] Est *Orat. Dem. in Midiam*, nott. critic. et exeget. instructa a *Spaldingio*, Berol. 1794. 8.

EPISTOLA VII.

1) *rerum pretium — incensum est*] Eodem modo Varr. R. R. 3, 2. *incendere annonam*, et Suet. Tiber. 34. *Pretia vasorum in immensum exarserunt.*

2) *Vectigalia ordinaria Professores aequae solvunt ac reliqui cives*] Cfr. supra Epist. V. ad Ritter. datam: *Immunitas ab omnibus vectigalibus Tibi ad minimum valet 300 Florenos. Et paullo post: Ad commune aerarium ne teruncius quidem a Te confertur. At interea magna facta erat rerum publicarum in Belgia mutatio.*

3) *Salarium solvi incipit ex eo die, quo Oratio inauguralis habetur*] Epist. IX. ad Ritter. data: *Honorarium ex eo demum die, quo orationem sollemniter habuisti, solvi incipit. Oblatam Graecarum literarum professionem Wolfius non accepit et, aucto salario tituliue honore, in patria remansit.*

ANNOTATIO.

IN EPISTOLAS WYTTENBACHII.

EPISTOLA I.

1) *Ad Delegatos praeli Clarendoniani*] Eos viros academiae Oxoniensis dicit, qui typographeo academico administrando praefecti erant. Cum his pactus erat W. de nova Plutarchi editione.

2) *Incidit paulo postea calamitosum hoc bellum*] Anno 1798 diuturnum et grave Belgicis terris bellum inter Britannos ac Batavos exarsit.

3) *in manus Ill. Delegatorum iam pervenerat*] Mahne in Vit. Wytttenb. p. 169 ed. Bat. Priores fasciculos chartarum Plutarchearum tradiderat Wytttenbachius anno 1794 Legato Britannico stationem Hagae Comitum habenti huiusque beneficio et humanitate salvi deinde et integri in manus illustrium delegatorum Oxoniensium pervenerant.

4) *e medio studii Plutarchei cursu avocor*] In vit. Wytttenb. l. c. ipse Wytttenb. haec scripsisse narratur: *Quum conscripta iam priore parte ad alteram conscribendam accederem, incidi in quasdam temporum vel difficultates vel varietates, quae me in proposito opere retardarent. Obiit Ruhnkenius noster: ego Leidam migravi: nova negotia, literata et illiterata, μουσικά et ἄμουςα.*

5) *scopulis surdior Icari Voces audit meas*] Horatiana sunt, Od. 3, 7, 21 sq. *Frustra: nam scopulis surdior Icari* (scil. maris) *Voces audit.* Cf. Mitscherl. ad h. l.

6) *Adeone nos et freto et bello disiungi*] De hoc eleganti usu Inf. c. Acc., si quis animo commotiore et indignante loquitur, vid. Zumpt. §. 613; Ramsh. §. 168. 6. (edit. sec. Tom. II. pag. 638.)

7) *Desine — Nempe tuas voces littora surda bibent*] Ex Propertio sumpta haec sunt, lib. 5, eleg. 11, v. 1 et 6. *Desine — Nempe tuas lacrimas littora surda bibent.*

8) *exemplaria Selectorum*] Dicit utilissimum librum a. 1793. primum editum: *Selecta Principum Historicorum* (scil. Graecorum).

9) *editionis a Bryano factae*] Prodiit Londini a. 1723 sqq. 5 Voll. 4to. Gr. et Lat. c. notis variorum cur. Aug. Bryani et Mosis Solani. Est editio splendida.

10) *aequi bonique consulas*] De hoc loquendi genere vid. Ramsh. §. 109. N. 3. Zumpt. §. 444.

EPISTOLA II.

1) *Quem quidem honorem Deus egregio viro fortunet*] Cic. Fam. 15, 7. *Eumque honorem tibi Deos fortunare volo.*

2) *abs te contendo*] Solet praep. *abs* apud optimum quemque scriptorem ante literas consonantes *c, q, t* poni; cf. Nolten p. 1238 et 1242, Ramsh. §. 150. A. N.

EPISTOLA III.

1) *οὐδὲ γὰρ*] i. e. ne verbum quidem audiui. Cf. Aristoph. Plut. 17: proprie γὰρ est sonus, qualem sues edere solent; deinde proverbialiter de minima alicuius rei significatione, vel omnino de minuta aliqua re, uti *οὐδὲ γὰρ μετέδωκεν ἔμοι.*

2) *obsecro Vos et obtestor*] Ita non raro utrumque verbum iungitur; Cic. pr. Quint. 30, 91: *Res ipsa et periculi magnitudo cogere videtur, ut te atque eos, qui tibi in consilio sunt, obsecret obtesteturque P. Quintius per senectutem ac solitudinem suam.*

3) *omnem Vestram auctoritatem — expromatis*] Priore epist. dictum erat: ut omnem suam auctoritatem interponant.

4) *restaurare*] Legitur raro apud argenteae aetatis, saepius apud posteros scriptores. Cf. Cell. Cur. Post. p. 147; Nolten. p. 1150. Ian. Lexic. philol. p. 1484. Melius ponitur *instaurare, renovare, reficere alqd.*

5) *quoad eius fieri poterit*] De hac construct. vid. Ramsh. §. 115. 1. N. 2. Etiam cum verb. act. *facere*, ut Cic. Attic. 11, 12: *Tu tamen velim ne intermittas, quoad eius facere poteris, scribere.*

6) *totum hoc inde a Ruhnkenii obitu tempus cet.*] Cf. Vit. Wytttenb. p. 166 sq.

EPISTOLA IV.

1) *lucubrationes*] Cf. quae supra annotav. ad Graev. Epist. II, n. 16.

2) *nimirum*] i. e. ne mirum sit; noli mirari; ne dubita, h. e. haud dubie, certe, utique; plerumque vim habet ironicam: at non facile tum ponitur apud aureae aetatis scriptores, quum simpliciter aliquid explicatur. Cf. Heindorf. ad Hor. Sat. 2, 2, 106. Ramsh. §. 172, 2. Weber's Uebungssch. p. 4. n. 21.

3) *trecentos aureos*] Sc. nummos, quos vulgo vocant Guineas.

4) *in meam gratiam*] Ita Livius, Velleius, Suetonius scribere non dubitarunt.

EPISTOLA V.

1) *Porsono et Whitero*] *Richardus Porsonus*, Britannus, nat. a. 1759, mort. 1808, Prof. Graecc. litt. in acad. Cantabrig., haud indignus, qui cum magno Bentleio comparetur. Non minus ingenii felicitate, admirabili sagacitate iudiciiue subtilitate et critica facultate excelluit, quam doctrinae variae, accuratae exquisitaeque laude. Praeclare meritis est de Graecis Tragicis. Multa scripsit, ut *Adversaria*, quae post eius mortem prodierunt, Cantabr. 1812. *Notas in Aristoph.*, ibid. 1820. Nonnullas Euripidis tragoedias emendatiores dedit, Lond. 1797. 8. et 1801. *Aeschylus Fabb.* edid. Glasgov. 1795. *Photii Lex. Gr.* castigatus, Glasgov. 1795, fol. De vita Porsoni diligenter scripsit *Thom. Kidd*, Londin. 1815. 8. Magnopere dolendum, quod immatura morte, quam sua partim culpa accelerasse narratur, literis Graecis ereptus est. *Walter Whiter*, item Britannus, Porsono aequalis, plurimum studii, operae et temporis consumpsit in condendo *Etymologico universali*, quod edi coeptum est Cantabrig. 1800 et ed. sec. 1811, 4.

2) *Aeschylum quoque eiusdem viri lima expolitum*] Haec editio propterea latere poterat Wytttenbachium, quod nomine editoris non addito prodierat. Nec praefatione, nec annotatione Porsoni instructa-

est. Deinde Lond. et Oxon. 1806, graec. et lat. duobus tomis, forma octava.

3) *a Schutzio, Jenense Professore*] De hac terminat. Abl. Sing. Adiectiv. vid. Ramsh. §. 28, III, A. 5, b. N. De Schützio infra videbimus.

4) *neptis meae*] Erat sororis Wytttenbach. filia, quae summa cura ac singulari pietate per multos annos avunculi res domesticas administrabat et multum ad vitam hilariter iucundaeque agendam conferebat. Eandem duxit Wytttenb. in matrimonium, quum iam septuagenario maior esset, a. 1817; cf. Vit. Wytttenb. p. 239. ed. Bat.

5) *ὀλίγοντε φίλοντε*] Est Homericum illud (Odyss. 6, 208) *δόσις δ' ὀλίγη τε φίλη τε*.

6) *Phil. Guil. van Heusde*] Est unus ex clarissimis disciplinae Wytttenbachianae alumni, de Platone bene meritus.

7) *parum promoveo*] i. e. non multum proficio in studiis meis. Ter. Hec. 4, 4, 81: *Abibo hinc, quando praesens promoveo parum*. Coll. Ter. Andr. 4, 1, 16.

EPISTOLA VI.

1) *de negotio d'Orvilliano*] Vid. quae hac de re scripsit Wytttenb. Bibl. Crit. P. XI, p. 160 — 163.

2) *illiusque boni adeptionem*] Quamquam vocab. *adeptio* rarum est, tamen probum et Ciceronianum: de Finib. 2, 13, 41: *Nos beatam vitam non depulsione mali, sed adeptione boni iudicemus*. Partit. Or. 32, 113: *In voluntate autem utilitas ex adeptione alicuius boni vitationeque alicuius incommodi quaeritur*. At prorsus est damnandum ut barbarum voc. *assecutio*; cfr. Lindem. ad Vitt. Duumvirr. p. 87.

3) *et si tantus amor chartas cognoscere nostras*] Imitatus videtur Virgilianum illum versum (Aen. 2, 10.): *Sed si tantus amor casus cognoscere nostros*.

4) *Superest tertia argumenti nostri pars*] Cf. Mahne ad Wytttenb. Epp. Fasc. I, p. 130 sq. Quum Wytttenbachius Leidae haberet, ut in vita eius pag. 173 scripsi, invidiosos obtrectatores, qui ipsius disciplinam labefactare conarentur, stationis suae ipsum tae-

duisse videtur, et ideo scripsisse ad Randolphum, quae leguntur pag. 23, *An vero ipse ego totum hoc aliquando ad vos adferam? De quo ut me certiore reddas, et omnino mihi prospicias, vehementer te etiam atque etiam rogo.*

5) *rerum tutela mearum*] Similiter Hor. 4, 14, 43. de Augusto dicit: *O tutela praesens Italiae dominaeque Romae.*

6) *μᾶλα χαῖρε* cet.] Ex Hom. Odyss. sumpta sunt verba, lib. 8, v. 413.

EPISTOLA VII.

1) *magis affeci quam confeci*] i. e. opus non tam incrementum cepit et perfectum est, quam imminutum et retardatum.

2) *Disputationem de Panaetio*] Scripserat hanc doctissimam commentat. sub auspiciis magistri Wytttenbachii discipulus *van Linden*, Leid. 1804. 8.

3) *Burgessio*] *Thomas Burgessius*, Britannus et Ruhnkenio et Wytttenbachio amicissimus, in Graecis Latinisque literis versatissimus et compluribus doctrinae monumentis clarus, de quo in Vit. Ruhnk. a Wytttenb. (p. 189, ed. Bat.) haec scripta leguntur: *Mox gratissimus advenit hospes Thomas Burgessius, Britannus, cuius excellentem Literarum scientiam rara quaedam ornabat animi probitas morumque modestia, unde amicitia cum praesente nobis conciliata, deinde cum absente epistolis officiisque vixit.*

EPISTOLA VIII.

1) *Thomas Gaisford*] Vir Graece doctissimus et de doctis Helladis studiis praeclare meritis, et de Herodoto, de Hephæstione, de aliis.

2) *edendi Hephæstionis*] Grammaticus Alexandrinus, Hephæstion, vixit Hadriani et Antonini temporibus scripsitque librum de metris et poemate, *ἐγχειρίδιον περὶ μέτρων* et al. Insunt quidem multa perperam observata, tamen antiquiorum Grammaticorum de metris doctrinam demonstrat, quam plerique eorum, qui recentiore aetate de metris veterum Graecorum scripserunt, secuti sunt. Intexuit praeterea Heph. libro suo non pauca fragmenta lyricorum poeta-

rum, qui postea perierunt. Hephaestion a Gaisfordio ad fidem Mss. editus et notis variorum instructus prodiit Oxon. 1810, 8.

EPISTOLA IX.

1) *horum omnium ne hilum quidem audiui*] i. e. plane nihil, ne minimam quidem auditionem percepi. *Hilum* cum negat. *nec, neque* apud poëtas, ut apud Ennium, apud Lucretium legitur. *Ex ne et hilum factum est nihil.*

2) *in libro de EI Delphico*] Cogitandum est de inscriptione, quae legebatur in templo Delphico, a Plutarcho explanata. Foribus enim templi Apollinis insculptae erant duae istae literae EI, quarum sententiam non uno modo iam veteres illustrare et interpretari conati sunt. Simplicissima ratio est, si explanatur: tu vere es, sive, tu verus es deus.

3) *quo die misera urbs Leida concussa vastataque est fulmine pyrii pulveris*] De hac funesta clade, quae Wyttenb. ad Sanctocrucium (Saint-Croix), hominem sibi amicissimum, scripserit, ex Vit. Wyttenb. a Mahnio narrata (p. 184 sqq. ed. Bat.) huc transferre invat: *Complura deinceps, amicissime Sanctocruci, a Te accepi epistolia peramanter scripta, amantissime postremum, in quo de salute mea quaeris. Equidem ad tantum Tuum erga me affectum tantamque sollicitudinem quominus citius responderem, factum est rerum mearum perturbatione, quae ne nunc quidem satis mihi vel otii vel animi vel omnino facultatis ad scribendum concedit. Cumque sub idem tempus plures amici mei exteri et longinqui, nuntio cladis nostrae percussi mihique timentes, a me per literas peterent, ut sibi quam primum significarem, quo loco et qua conditione essem, Tu, mi Sanctocruci, mihi primus es, cui impertiam, si quid ad scribendum copiae viriumque suppetit, et literarum officium praestem.*

Dies erat XII Januarii mensis, ultimus feriarum brumalium, quas ego conscribendis annotationibus Plutarcheis impendebam. In bibliotheca libri omnes ad praesentem usum necessarii, maxime ad-versariorum, per pulpita expliciti, praesertim sub fenestris. Haec ita reliqueram ad prandium abiens, ut mox ad opus rediturus. Ecce! sedeo cum nepti ad mensam: sonitus ad aures accidit inusi-

tatus ac terribilis, veluti multorum simul tormentorum. Derepente tectum vicinae domus corruit: fenestrae nostri conclavis diffringuntur: inde grandine vitrea verberamur. Surgimus, fugimus in viam publicam, sequentibus famulo et ancilla, item excitatis. Vicini item, ad januam quique suam, mirantur; multi vulnerati partim profugi e domibus, partim adhuc inclusi ruinis, lamentantes, auxilium clamantes, saucii per viam currentes. Nondum ortus et causa mali apparet. Mox conspiciamus viciniam, inde a centesimo a nobis passu collapsam, eamque ruinam quoquoversus late patentem: et nostrae tamen aedes adhuc stabant: nam erant ad Occidentem cladis indeque veniens ventus ictum magis ad Orientem ferebat: et statio navigii istius stygii, quod pulveris pyrii plenum exarserat, ictumque exitiosum viciniae intulerat, non nisi centum et octoginta passus a mea domo distabat; multaue aedificia duplo ac triplo etiam longiora corruerant. Nondum videram, quid ante pedes esset. Via publica strata et sparsa chartis: tollo unam: agnosco manum meam: et omnes erant meae: colligimus eas: suspicio sursum ad fenestras bibliothecae meae, quae primo in tabulato ad viam publicam spectabat: cognosco fenestras fractas et introrsum coniectas, chartas adversariorum vehementia ictus ex pulpitis sublatas, in viam disiectas. Regredimur in domum, ut quid intus acciderit, videamus, conclavia omnia quassata; fenestrae, ianuae, omnis supellex vitrea, porcellanica, lignea etiam politioris operis, horologia, lychni, patinae, omnia diffracta: tectum totum disiectum: partes quasdam, in his auditorium, collapsas. Veremur, ut tutum sit, intus manere: fabri affirmant, in duobus conclavibus adhuc quidem tutum esse. Itaque mansimus ad finem Januarii: primum sine tecto, fenestris, ianuis, per octo dies; ut et ipsi pluvia, nive, frigore, vento male vexaremur, et reliqua supellex, linthea et stragula vestis pessime mulctaretur: imprimis bibliotheca mea, quae per duas noctes stillicidio misere affecta est. Interea exspectantes, dum domus reficiatur, fabri nos differunt. Vicinae deinceps aedes quassatae et ruinam minantes diruuntur iussu aedilium. Harum casu ne nostra labefactetur, timent. Missis militibus, iubent nos vicinosque domus suas relinquere. Panicus terror meorum domesticorum, cuius ut vanitatem equidem intelligebam, ita

rumore excitati amici, ad nos advolantes, suadent abire et pretiosissima quaeque ad se asportare. Ego, quamvis reluctans, tamen voluntati eorum obsequens, quaedam in sarcinas coniicio, ipsisque servandas trado. Per hanc tumultuationem alia adhuc salva mihi perierunt; in his crumena cum sexcentis florenis. Neque eo secius domum habitavimus adhuc per quindecim dies, sedate ac sensim quotidie sarcinas componentes, et navigio impositas in suburbanum hortulum devehentes: ubi nunc dego, statis diebus in urbem veniens ad habendas lectiones: caeterum, rebus ordinandis et explicanda disponendaque bibliotheca, complures libros, etiam adversariorum chartas, annotationes in auctores Graecos et Latinos desiderans. Et sane experior, verum esse, quod mihi permulti narrarunt, nec tunc credere poteram, multas meas schedas, sub infernalem ictum, vento in locum cladis et rudera delatas esse.

Habes quae ad me attinent, optime Sanctocruci: quae ego Tibi scripsi, quia iussisti. Nam revera piget pudetque me ista narrasse, quae puerilia et merae nugae sunt, si cum aliorum casibus comparantur. Perierunt ad 150 homines ruinis aedium obruti: in his duo professores, Kluitius et Luzacius: ille, mihi amicus, ingentem copiam Historiae Medii aevi et rerum Belgicarum collectam a se edere cogitabat, quae cum ipso periit. Luzacius ambulans oppressus est corruente domo amici cujusdam, ad quam salutatum ingredi parabat. Et hunc ex animo lugeo, communis calamitatis causa: et magis etiam doleo, eum talem erga me fuisse, ut eum non tanto, quanto Kluitium, affectu dolere possim. Horum obitum cogitanti, semper mihi in mentem venit, quod apud Plutarchum in Consolatione ad Apollonium de Theramene proditum exstat, eum, collabente coenaculo, caeteris convivis oppressis, solum servatum exclamasse: O fortuna, ad quod me tempus conservas? et paulo post a sodalibus suis tyrannis interfectum esse. Quicquid fiet, aequo animo feramus. Interea facere non possum, quin saepe cogitem: Quare ille periit, non ego? Si ventus a contraria parte venisset, non ille periisset, sed ego. Ergo gratias agamus rectori ventorum et totius omnino naturae; per reliquum tempus et vitae spatium eum veneremur, officio nostro fideliter fungendo: cuius mihi pars erit, literis operari, et amissa adversaria supplere. — Quod autem

de Bibliotheca Academiae quaeris, nihil periit, nisi qui libri commodati erant iis, quorum domus collapsae sunt. Cf. Epist. XXXVI et XXXVII. Vit. Wyttēb. p. 182 sq.

4) *Multi mortales*] Ita Wyttēb. antiquo more scripsit: nam voc. *mortales* iungitur imprimis cum adiectivis: *multi*, *cuncti*, *omnes*, *quisquam*. Saepe legitur apud Sallustium, Livium, Tacitum, raro apud Ciceronem: vid. Heindorf. ad Hor. Sat. 6, 6, 37. Herzog. ad Sall. Catil. 2, 8.

EPISTOLA X.

1) *quod ad eius studendi — consilium pertineret*] Ita non semel Wyttēb. verbum *studere* absolute et simpliciter posuit pro: *bonis literis et artibus operam dare, deditum esse*. Et plures argenteae aetatis scriptores ita scripserunt, ut Plin. Sec., Seneca, Quintilianus, Suetonius. Cf. Cell. Cur. Post. p. 151. Nolten. p. 1180. Jan. Lex. phil. p. 1595. Gesner. et Gierig. ad Plin. Epp. 3, 5, 5. Spalding. ad Quintil. 2, 2, 7.

2) *civibusque meis, subinde me Bernam revocantibus, obsecutus essem*] Vid. Vit. Wyttēb. p. 152 ed. Bat. Sub finem eiusdem anni invitabatur a Bernensis Academiae moderatoribus ad ornandam in patria urbe Literarum Graecarum et Philosophiae moralis cathedram. Cognati et affines ipsius nihil flagrantius cupiebant, quam ut illam vocationem accepturus esset, eumque multis literis rogabant, ut in patriam rediret, e qua tamdiu iam abfuisset, et in qua tamen non modo ipsius doctrina et eruditio maximi aestimarentur, verum ipsi etiam aditus ad amplissimos honores obtinendos pateret. Verum Wyttēbachius, etsi natalis soli valde amans erat, tamen ob amorem suum erga novam et adscitam patriam id a se impetrare non poterat, ut Batavorum terram relinqueret, nec amplius operam suam in erudienda iuventute Batava collocare pergeret. Coll. p. 157. ed. Bat. (p. 132 ed. Fr.)

EPISTOLA XI.

1) *magno in munere fortunae et posui et semper ponam*] Hoc significatu apud Cic. aliosque scriptores voc. *ponere* saepe legitur,

ut in Epp. ad Fam. 15, 4, 28: *A me autem haec profecta sunt, quae ego in beneficii loco non pono.*

2) *Nam quum inter nos convenisset cet.*] Cf. Ep. I. *Honorarium* non est probatae auctoritatis: apud recentiores tamen scriptores saepe reperitur. Magis Latine dici volunt *honos, merces.*

3) *brevem computum*] Voc. *computus* Julio Firmico primum, deinde Astrologis et Mathematicis usitatum: bonae notae scriptoribus ignotum. Magis Latine dicitur *computatio, ratio, calculus s. calculi*; cf. Cell. Antib. p. 109. Voss. de Vit. Serm. Lat. p. 75. Nolten. p. 476. Jan. Lex. phil. p. 383.

EPISTOLA XII.

1) *Graecarum Literarum apud Britannos nunc, mortuo Porsono, tibi tribui*] Excidiisse videtur voc. *principatum*, vel simile quid.

2) *decem abhinc annis*] Cf. supra Epist. VIII.

3) *Draconis Stratonicensis*] Oriundus esse putatur ex Caria. Conscripsit librum de metris *περὶ μέτρων ποιητικῶν*, farraginem observationum prosodicarum, quas ex aliis libris metricis maximam partem repetiisse videtur. Hermanno iudice non integrum opus Draconis ad nos pervenit, sed epitome libri, quem Dr. de metris scripsit. Primam et plenam edit. libri Drac. dedit Godofr. Hermannus ex apographo Bastiano una cum Tzetzae Exegesi in Homeri Iliadem, Lips. 1812, 8.

4) *per Matthiam*] Est Augustus Matthiae, Gymnasii Altenburg. Director, vir Graece Latineque doctissimus, cui quantum docta studia, Graeca imprimis, debeant, satis notum est. Nat. est a. 1767. Aliquamdiu apud Batavos peregrinabatur. Cf. Epist. Wyttenb. ad Matth. dat. p. 42 sqq. ed. Bat.

5) *novam editionem Plotini instituit*] Non receperunt Britanni hanc editionem. Prior editio prodiit Heidelb. 1814. 8. hoc titulo: *Plotini liber de pulchritudine. Graece. Emend. annot. perpet. Wyttenb. notas, epistolam ad eundem ac praeparationem ad Plotinum adiecit Fr. Creuzer. Acc. Anecdota Graeca, Procli Disput. de unitate et pulchritudine, Nicephori Nathanaelis de anima itemque lectiones Platonicae. De Plotino ipso vid. Groddeck Elementa hist. Graec. lit. T. 2. p. 105.*

E P I S T O L A XIII.

1) *Villoisono*] *Joa. Baptista Caspar de Villoisonus*, (*Jean Baptiste Gaspard d'Anse de Villoison*) natione Francogallus, nat. in oppido Corbelio (Corbeil sur Seine) a. 1753, mort. a. 1805, unus in paucis Grammaticis, quos Gallia docta recentiore aetate tulit. Iam inde a prima aetate veterum scriptorum libros, Graecorum imprimis, tanto studio vel potius ardore legit, ut vix annos iuveniles ingressus familiaritatem quandam cum iis contraxisset et anno aetatis vicesimo tertio sodalis fieret Academiae Inscriptionum, quae Parisiis florebat. Publice missus est a. 1778 Venetias, ubi Codd. Mss. in Bibl. Sti Marci lustraret et nova inde Critices praesidia repeteret. Inter alios bonos libros invenit Cod. Iliadis Homericæ, antiquis scholiis instructum. Hunc publici iuris fecit Venet. 1788 fol. Deinde in patriam reversus, in Germaniam iter suscepit ac diu Vimarise substitit. Tum Francogallico legato comes datus profectus est Constantinopolim. Inde excurrebat in vicinas Graecas insulas et in continentem terram a Graecis habitatam. Quae commotio apud hanc gentem impulit Villoisonum, ut accuratius et diligentius de Graecia scribendi consilium caperet: at turbulenta, quae paulo post secuta sunt, tempora, impedimento erant, quominus id quod animum induxerat, ad effectum perduceret. Lutetia quum intestinis turbis et caedibus misere vexaretur, Aureliam confugit ibique ab omni partium studio remotus literis unice vixit. Tranquillitate autem reddita, Parisios revertit et Instituti nationalis, quod dicebatur, factus est sodalis. Cf. Wytttenb. Opusc. T. II, p. 74 sqq. ex ed. Friedem. T. II, p. 6 sqq. et Bibl. Crit. P. XI. p. 127 sqq.

2) *Sanctocrucio, Chardono*] *Immanuel Guilelm. Joseph de Clermont Baro de Saint Croix*, natione Gallus, nat. in oppido Galliarum Marmoirone Comitatus Vindaucensis, gente nobili, d. 5. m. Januarii a. 1746, mort. d. 9. m. Mart. a. 1809 magnam nominis famam adeptus est doctissimis commentationibus et libris subtiliter et eleganter dilucideque scriptis, quibus antiquitatis historiam explicare et illustrare studebat, ut *Des anciens gouvernemens fédératifs*, Paris, 1799, 8. *Mémoires sur les mystères du paganisme*,

ibid. 1784, 8. ed. sec. 1817, 8. Examen critique des historiens d'*Alexandre*, ibid. 1804, 4. Pluribus et eleganter, ut solet, de vita et rebus Sanctocrucii scripsit Wyttenbachius; cf. Opusc. T. II, p. 226. ed. Bat. ex ed. Friedem. T. II, p. 22 sqq. *Simon Chardon de la Rochette*, et ipse Francogallus, aequalis Sanctocrucio, homo doctrina eleganti et varia clarus, cum alios tum hunc egregium librum scripsit: *Melanges de critique et philologie*, Paris, 1812, 3 Voll. 8.

EPISTOLA XIV.

1) *beneficiorum capax*] Similiter Plin. Sec. *capax amicitiae*, et Tacitus, *cap. imperii, laboris*.

2) *beneficientem*] Ita rectius quam quod a recentioribus nonnumquam positum videmus vocabulum plane barbarum *benefactor*. Latine dicitur *homo beneficus, benignus, bene de aliquo meritis; beneficii auctor, dignitatis et fortunarum amplificator*. Cf. Nolten. p. 437. Jan. Lex. phil. p. 248. Cell. Antib. p. 23.

3) *sine meis ad Te literulis*] Eodem modo de parva epistola ad Att. 12, 1. *Undecimo die postquam a te discesseram, hoc literularum curavi*,

4) *ex parvitate*] Semel apud Ciceronem (Univ. 13) legitur; improprie ponitur apud Gellium et Valer. Maximum.

EPISTOLA XV.

1) *Larchero*] *Petrus Henricus Larcherus* (Pierre Henry Larcher) merito numeratur in eruditissimis Gallis, quem supra vulgus aequalium sapuisse inter omnes constat. Natus erat Divioduni (Dijon) a. 1726, mort. a. 1812. Imprimis habitabat in Graecis Historicis, nomenque nobilitavit Gallica interpretatione Herodoti, cui addita erat doctissima annotatio. Sodalis erat Academiae Inscriptionum et Instituti Nationalis, quod vocabatur. Denique Professio in acad. Imperiali ad eum delata est.

2) *ut facere non potuerim*] De hoc Coniunct. Perf. post antecedens Perf. et partic. *ut*, vid. quae supra annotavimus ad Ruhnck. Epist. I, n. 7.

3) *Villoisoni nostri obitus*] Vita excesserat d. 26. m. Aprilis a. 1805.

4) *Sed sit secundum Socratem*] Vid. Plat. Crit. c. 2. init., ubi fere eadem verba leguntur.

5) *nova Herodoti tui editione*] Haec quidem prodiit secundis Larcheri curis multo auctior Paris. 1803, IX Voll. 8. Subiecta est Gallicae interpretationi annot. critica, historica et disquisitio de chronologia Herodoti.

6) *editionem Platonis dialogi Phaedonis*] Postea pleniorē paravit editionem: *Platonis Phaedon explanatus et emendatus prolegomenis et annotatione a Dan. Wyttēb.*, Lugd. Bat. 1810. 8. Cf. Vit. Wyttēb. p. 201. ed. Bat.

7) *Historia placiti de immortalitate animorum*] Quae quidem scriptio in certamine literario prae ceteris digna iudicata est, quae praemio publice proposito ornaretur. Cf. Vit. Wyttēb. p. 123. ed. Bat. Honos habitus est Wyttēb. a. 1782.

8) *Doctissimum vestrum Korayum*] *Adamantios Koray*, natione Graecus, nat. sive Smyrnae, sive in insula Scio a. 1748, primum mercaturae operam navabat, deinde mirifico bonarum literarum studio captus, in urbe Galliarum Monte Pessulano (Montpellier) artem medicam didicit. Inde ab anno 1788 Parisiis vixit et de veteris Graeciae scriptoribus edendis, emendandis illustrandisque bene meritus est, ut de Aeliano, de Aesopo, de Isocrate, de Plutarcho, de Strabone, de Polyaeo, de Heliodoro. Praeterea et vetera et recentiora scripta, quae popularibus suis utilia fore putabat, in sermonem Neograecum transtulit eoque multum contulit ad gentem suam erudiendam. Vivit hodieque Parisiis. Et Napoleonis et regum liberalitate ita sustentatus est, ut curis solutus doctis studiis vivere posset et adhuc vivere possit.

EPISTOLA XVI.

1) *commentatione de scriptoribus rerum Alexandri*] cf. Epist. XIII, n. 2. *Examen critique des anciens historiens d'Alexandre le Grand*, par Mr. de Sainte Croix. *Seconde édition considérablement augmentée*. Paris. 1804, 4. Prior editio prodierat ibid. a. 1775.

Doctam et accuratam illius commentat. de scriptt. rerum Alex. proposuit Wyttenb. in Bibl. Crit. P. XI, p. 142 sqq.

2) *Doctissimus Bastius*] *Fridericus Jacobus Bast*, nat. in pago Alsaciae inferioris ditionis Hassodarmstadiensis, Buchweiler, d. 16. m. Mart. a. 1772, mort. d. 13. m. Novembr. a. 1811. Primum legato Hasso-Darmstadiensi, qui Vindobonae esse solebat, ab epistolis comes additus erat. Illa in urbe libris Graecis vetustis conferendis multum temporis studiique tribuit et *Notas criticas ad Plat. Sympos.* scripsit, Lips. 1794 et paullo post Vindob. 1796 *Specimen edit. novae epist. Aristaei*. Denique, quum Napoleo rerum Gallicarum potitus esset, Parisios a principe Darmstadiensi missus est, qui esset legato Hasso-Darmstad. a consiliis. Ibi docta sua studia persecutus est et multa cum aliis viris eruditis communicavit: edidit quoque doctissimum librum *Lettre critique*, Paris. 1805. 8. Cf. Wyttenb. Opus. P. II, 327 sqq. ex ed. Friedem. p. 34 sqq. Bibl. Crit. P. XI.

3) *Santenii*] *Laurentius de Santen*, Amstelodamensis, nat. 1746, mort. d. 10. m. April. a. 1798. homo et ingenii felicitate et doctrinae copia ac varietate iudicii acumine praestans. In Latinis praecipue poëtis volutatus erat ac bene de iis mereri studuit. Elegantes quoque versus Latinos fundebat. Poëmata eius cum vit. Sant. edidit J. H. Hoeuft, Leid. 1801, 8. et Wyttenb. in Opusc. P. II, p. 80 sqq. ex ed. Friedem. T. II, p. 11 sqq. et in Bibl. Crit. P. XI. p. 133 sqq.

4) *Maledicentiam, quam — effutivit Luzacus*] *Joannes Luzac*, Leidensis, Ruhnkenii et Valckenarii discipulus, sed parum gratus in Ruhnkenio. Ingenio iudicioque multum valebat. Graece non mediocriter doctus et plura eruditionis suae praeclara specimina edidit, ut *Exercitatt. acad.*, Leid. 1792, fol. 3 Fasc. et post eius mortem prodierunt *Lectt. Atticae*. Misere periit funesto illo die d. 12. Jan. 1807. Cf. supra Epist. III, n. 3. et de maledicentia Luzac. infra Epist. XXXV. ad Heynium datam.

5) *Lectiones Andocideae*] Has quidem scripsit *Janus Otto Sluiterus*, Batavus, Lugd. Bat. 1804. 8. Quattuor Andocidis, oratoris Athen. orationibus emendatis et docte illustratis praemissa est copiosa explicatio de gente, maioribus, de vita factisque Andocidis.

Vid. harum Lectt. censuram a Wyttenb. scriptam in Bibl. erit. P. XI. p. 75 sqq.

6) *Ad librum tuum de mysteriis*] Liber Gallice scriptus hoc indice prodiit: *Mémoires pour servir à l'histoire de la religion secrète des anciens peuples ou recherches historiques et critiques sur les mystères du paganisme*. Paris, 1784. 4. ed. sec. par Silvestre de Sacy, ibid. 1817. Germanice fecit hunc librum C. G. Lenz, Gothae, 1790. 8.

EPISTOLA XVII.

1) *Redditus est mihi liber tuus cum epistola*] Ut haec recte intelligantur, utile erit nonnulla ex Boissonadii epistola ad Wyttenbachium die 3. maii data repetere. Quum nimirum Boissonadius ex Sanctocrucio audivisset, Wyttenbachium haec scripsisse: *Audi Boissonadium edidisse Philostrati Heroica, eorumque exemplum ad me misisse. Ego vero nullum accepi. Si nactus ero, editorem et librum proxima Bibliothecae criticae parte memorabo: quum igitur haec Boissonadius audivisset, ita ad Wyttenbachium scripsit: Serius se tibi iudici severo sistit Philostratus, eruditissime Wyttenbachi. Equidem ipsum ad te mittere non audebam, cum tot sit meis dehonestatus erroribus, et ad tuam notitiam venire cupiens, occasionem exspectabam operis alius, quod tibi magis possem probare. Sed me monuit V. C. Sainte Croix, exemplar a te postulari, quo posses uti, recensionem operae meae in proximo Bibliothecae criticae fasciculo scripturus; nec dubitavi amplius et tuae voluntati parui. Quae si legeris, B. L., videbis, quorsum illa spectent Wyttenbachii verba: neque tamen, quod scribis, postulatum, sed, quod ego tibi affirmo, tua causa desideratum. Tum quod ad illa, neque convenit tantae tuae doctrinae tanta sive μικροψυχία sive ελφωρεία, videatur Wyttenb. in Bibl. crit. P. XII., pag. 104 seqq. Haec quidem Mahne ad Wyttenb. Epistol. Fasc. I, p. 135 71. annotavit.*

2) *a Guilielmo Budaeo*] magni nominis Grammaticus, cuius fama ad seram posteritatem propagabitur. Natus erat Parisiis a. 1467, et totum paene sese dederat Graecarum literarum studio, cuius testis luculentissimus praeter alia multa scripta opus praeclarum il-

lud: *Commentarii linguae Graecae*, Paris 1529. Basil. 1530 et saepius postea repet. Vitam eius pluribus narravit *L. Regius*, Paris. 1540. 4. Praeerat Bibl. Francisci I., regis Galliarum. De *Henr. Valesio* iam supra dictum est. Cf. *Graev. Ep. XIII*, n. 4.

3) *μικροψυχία*] In meliorem partem dictum est de animo nimis modesto, de nimia modestia *ἐλκωνεία*, i. e. dissimulatio.

4) *Carpzovii*] Cum multos alios viros ingenio pariter atque accurata et subtili doctrina praeclaros tulit gens *Carpzoviana*, tum eum, quem *Wyttenb.* significavit, *Joa. Benedict. Carpzov*, natus erat Lipsiae a. 1720 et obiit Helmstadii a. 1803, postquam diu obtinuerat Profess. Philosophiae. Et grammaticis libris aliquid sibi peperit existimationis apud homines literatos.

5) *illud etiam tibi auctor sim*] Cum accusat. iungitur, quamquam raro, hoc loquendi genus etiam apud Ciceronem et Terentium *Cic. Fam. 6, 8, 3: Literae a te mihi sunt allatae, quibus a me consilium petis, quid sim tibi auctor.* *Ter. Ad. 5, 8, 16: Idne estis auctores mihi?*

6) *in Philostrato Oleariano*] Gemini commemorantur *Philostrati*, insula Lemno oriundi. Maior natu *Flavius Philostratus*, primo Athenis, deinde Romae floruit regnante *Septimio Severo*, init. Saec. III. p. Chr. Scripsit *vitam Apollonii Tyanensis*, libros VIII. *Encomia XXI* heroum, qui bello Troiano interfuerant, dialogi forma. *Εἰκόνας* sive imagines II. libris, tabularum pictarum LXVI. in porticu neapolitana descriptionem. *Vitas Sophistarum* lib. II. *Epistolas*. Alter *Phil.*, prioris ex sorore filius, librum singularem Imaginum et quasdam *Epistolas* confecit. Utriusque Opera Gr. et Lat. annot. ediderat *G. Olearius*, Lips. 1709, fol.; deinde *J. Fr. Boissonnade Heroica* maioris *Phil.* ad fidem Codd. mss. adiectis scholl. Gr. c. doct. annot. edidit Paris. 1806. 8.

EPISTOLA XVIII.

1) *Morellique nostri*] *Joannes Morellius*, Venetus, natus a. 1745, mort. 1819 non paucis ille laudibus et virtutibus praestans. Graece imprimis doctus erat et non mediocrem huius doctrinae famam adeptus est. Praefectus erat homo doctissimus Bibl. Sti. Marci, quae Venetias ornat. Pro singulari, qua erat humanitate ac facilitate lu-

benti promptoque animo communicabat cum viris eruditis, quae grata ipsis fore sperabat. Et Ruhnkenio et Wyttenbachio non pauca officia litteraria praestitit. Cf. Bergman in Annot. ad vit. Ruhnk. p. 486.

2) *urbis nostrae clades*] Cf. Epist. IX. n. 3, et Epist. XXXVI.

3) *pyriphlegethontea*] novata quidem forma Adiectivi, at non damnanda, a Gr. subst. πυριφλεγέθων; vid. Hom. Od. 10, 513.

4) *occidit et ille cet.*] Dicit Joa. Luzacum, hominem Wyttenb. infestissimum. Cf. Epist. IX. n. 3., ubi scripta legitur narratio Wyttenb. de ista calamitate ad Sanctocrucium missa; et Epist. XVI. n. 4.

5) *Mahnii*] Guilielmus Leonardus Mahne, Wyttenb. discipulus doctissimus et valde pius in praeceptorem, cuius vitam diligenter et satis eleganter peculiari libro narravit. Primum erat scholae Amisfortanae Rector, deinde Gandavum invitatus studiosae iuventuti viam ad optimas literas praeire perrexit. Diatribe autem, quam scripsit de *Aristoreno*, prodiit Amstelod. 1795. 8.

E P I S T O L A XIX.

1) *ἐμῶ κεχαρισμένε θυμῶ*] Homerica dictio, saepe obvia in Hom. carminibus, ut Il. 5, 243.

2) *Quodsi tu, praestantissime Larchere, agere velis*] Ad haec verba Mahne in ed. Epp. Wyttenb. Fasc. I. p. 136. scripsit: *Sanctocrucii memoria exstat Philomathiae Libro I. pg. 169, eiusque supplementum Libro II, pag. 261. Quamvis enim praestantissimus Larcherus tunc iam annum aetatis 83 propemodum transegisset, tamen non recusavit Wyttenbachii rogationi satisfacere, eique perlongam epistolam scripsit, quam in manibus habeo, et ex qua quaedam subiiciam, quae Wyttenb. in Philomathia l. l. alto silentio praeteriit, quod nimirum ad se spectarent, nec ipse soleret referre laudes ab aliis sibi tributas. Quum enim simul ab eruditissimo sene petiisset, quae leguntur pag. 18, et huc redeunt: Et si forte me tibi superstitem voluerit Deus, videor idem tibi debere pietatis officium, nec verecundiae fines transire te rogando, ut mihi breve commentariolum rerum tuarum mittas: quum, inquam, haec petiisset, venerabilis senex ita respondit: Vous me demandez aussi, Monsieur, quelques renseignemens à mon sujet; cela est très-flatteur, et je sens tout le prix d'un mot que vous diriez de moi. Puisque vous*

voulez bien honorer ma mémoire quand je ne serai plus, le plus bel éloge que vous puissiez faire de moi, c'est de dire que j'eus assez de discernement pour connaître et apprécier les qualités de votre cœur et de votre esprit, ainsi que vos rares connaissances; que je fus sensible à l'amitié dont vous m'honoriez, que cette amitié ne s'affaiblit en aucun temps, et que pendant plus de 35 ans, elle s'est soutenue avec la même vivacité. Voilà, Monsieur, ce qui peut me faire le plus d'honneur dans la postérité. Le reste me touche assez peu.

3) *nec verecundiae fines transire*] Cic. Fam. 5, 12. 9.: *Sed tamen, qui semel verecundiae fines transierit, eum bene et naviter oportet esse impudentem.*

4) *Friedericus Creuzer*] *Georg. Frid. Creuzer, Marburgensis*, nat. a. 1771. Ad academicam docendi provinciam primum accessit a. 1799, sed iam postero anno factus Prof. extraordin. Graecarum litterarum, tum a. 1802 Prof. Eloquent. et Graec. litt. ordinar. Denique a. 1804 Heidelbergam vocatus suscepit Prof. Philosoph. et antiquarum litterarum et a. 1807 creatus est Director Seminar. philolog. Heidelberg. Wytttenbachii auctoritate et commendatione a. 1809 Curatores acad. Leidens. luculentis conditionibus propositis Graec. et Latin. Litt. professionem ad ipsum detulerunt. Sed iam proximo anno eodem, unde venerat, rediit, quoniam, coelo et vitae Hollandiae assuescere non poterat. Multa et praeclara subtilis ac reconditae doctrinae specimina edidit, quae singula enumerare longum est. Potiora haec fere sunt. *Die histor. Kunst d. Griechen in ihrer Entstehung u. Fortbildung*, Lips. 1803. 8. *Commentationes de rerum Bacchicarum Orphicarumque origg.*, 2 Voll. Heidelb. 1808. 8. *Symbolik und Mythologie d. alten Völker bes. d. Griechen*, 3 Voll. Lps. 1810 — 1812, ed. sec. 1819 — 1823. 6 Voll. *Meletemata e disciplina antiquitatis*, 3 Voll. Lips. 1817 — 1819. 8. *Commentt. Herodoteae, Aegypt. et Hellen.*, Lips. 1818. 8. *Plotini liber de pulchritudine*, ibid. 1814. 8. *Initia philos. ac theolog. ex Platonis fontibus ducta*, 3. Voll. Freft. 1821 — 22. 8. *Abriss d. röm. Antiquitäten*, Heidelb. 1824 ed. sec. 1829. 8. Edidit praeterea Cic. libros de nat. Deor., de legibus doctissima annot. instructos.

5) *diatriben de Posidonio*] Dicit Wyttenb. disciplinae suae alumnus, *Janum Bake*. Hic quidem Posidonii Rhodii, qui Panaetium Stoicum audiverat et quem Pompeio et Ciceroni aequalem fuisse constat, reliquias collegit et illustravit, adiuncta Wyttenb. annotat., Amstelod. 1810. 8. De Posidonio vid. Groddeckii Elem. hist. liter. Graec. T. II., p. 56. et Harless. Not. lit. Gr. p. 275. Ille autem *Jan. Bake*, dignus tanto magistro discipulus, post Wyttenb. obitum in eius locum suffectus non sine laude fungitur professorio munere Literarum Graecarum. Cf. Vit. Wyttenb. p. 190. ed. Bat. et Epist. a Wyttenb. ad Larcherum dat. p. 83. ed. Mahne *Est alius meus discipulus, qui Galeni Protrepticon edit: alius Chrysippi Fragmenta: alius Stoicorum doctrinam περί εὐλόγου ἐξαγωγῆς: alius Aeschinis Orationes: alius Lucretium, alii aliud editioni parant. Sic apud nos adhuc Literarum studia vigent. Stoicam porro quaestionem περί εὐλόγου ἐξαγωγῆς explicandam sibi sumpserat Guilielm. Theod. Baumhauer: cf. Vit. Wyttenb. p. 211. De Chrysippo denique scripturus erat Ludov. Guilielm. Wassenauer; cf. Epist. XXII.*

EPISTOLA XX.

1) *J. B. Gail*] *Joannes Baptista* (Jean Baptiste) *Gail*, Parisiensis, nat. a. 1755, vir Graece doctissimus et de scriptoribus Graecis Gallice factis et annotatione illustratis egregie meritis. Inde ab a. 1791 administravit Profess. Graecarum litterarum in Collegio Francico (Collège de France). In Gallicum sermonem transtulit Theocr., Lucian. diall. mortuorum, Homerica carmina, Thucydidem, alia. Praeterea edidit Thucydidem, Theocr., Bionem, Moschum, Anacreontem, plures partes Xenoph., Luciani, Grammaticam Graecam, alia ad doctam antiquitatem pertinentia.

2) *Thucydides tuus*] Post gallic. interpretat. Thucyd., quae prodiit Paris. a. 1807. X Voll. in 4. et 8. edidit Gailius Thucydidem ad fidem tredecim Codd. mss. bibl. reg. Paris. Graece c. vers. lat. et Gallica, lect. varietate notisque doctis adiectis, Paris. 1810, X. Voll. 4. et 8.

3) *in hac verum nostrarum conversione*] Eo ipso anno et eo ipso tempore, quo Wyttenb. hanc epist. ad Gailium scripsit, Gallo-

rum imperator, sive Ludovici fratris odio commotus, quem lene et paternum imperium exercere non ignorabat, sive suae potentiae amplificandae cupiditate accensus, totam Hollandiam Galliarum finibus imperiose attribuerat et omne commercium Hollandorum cum exteris nationibus oppresserat. Cf. Saalfeldii hist. recentissimae aetatis, T. 3. p. 254 sqq.

E P I S T O L A XXI.

1) *Serenissimo Placentiae duci*] Est Carolus Franciscus Lebrun postea dux Placentiae (von Piacenza) et imperii Gallici Archithesaurarius, vir multis animi virtutibus, aequitate, iustitia, humanitate, prudentia civili nec mediocri doctrina excellens. Aliquamdiu intererat consiliis rerum publicarum constituendarum et administrandarum, et a. 1796 lectus est in senatum (in den Rath der Alten). Deinde quum consulare imperium per Gallias crearetur, unus ex triumviris vel consulibus factus est, qui omnes res publicas moderarentur. Denique Napoleonte ad imperatoris dignitatem evecto ornatus est titulo principis et ducis atque Archithesaurarii. Hollandia autem quum a. 1800 adiuncta esset Galliis, et Ludovicus rex in Austriam concessisset, praefectus et imperatoris vicarius magna cum prudentia et iustitia novam provinciam usque ad annum 1813 administravit. Post extremam rerum Gallicarum conversionem (a. 1815) fere semper privatus vixit et tandem aetate grandis a. 1824 mortuus est.

2) *nostrarumque Literarum aestimatorem*] Nescio an rectius scripserit *existimatorem*, quod vocab. Cicero iunxit c. voc. *iudex*, de Fin. 3, 2. et Bruto. 93. *existimator doctus et intelligens*. Cf. Ruhnck. ad Muret. Opp. T. 1, p. 43, et quae ipsi annotavimus ad Muret. sel. Epp. et Orr. p. 282.

E P I S T O L A XXII.

1) *Comiti de Fontanes*] Ludovicus de Fontanes, natione Gallus, nat. in Oppido Niortio a. 1762, mort. a. 1821, homo et honestate atque probitate morum et doctrina non vulgari et prudentia in rebus gerendis singulari clarus. Erat autem Prof. Instituti Francici et scholarum centralium, quae dicebantur. Ex patria pulsus in

Britannia exulabat: sed a. 1799 reversus cum aliis doctis viris Mercurium Francicum scripsit. Deinde 1805 senatoris dignitate auctus est et simul in Collegium legum scribendarum receptus. Napoleonte expulso ascriptus est Consilio intimo et factus simul praeses vicarius Academiae Doctrinarum et bonarum Artium.

2) *per Ministrum Rerum Interiorum*] Ita scripsit Wyttēb. partim perspicuitatis, partim brevitatis causa: Latine non dictum est.

3) *Qua de caussa quum Rectorem nostrum Magnificum consulere*] Ad hunc locum illustrandum Mahne haec annotavit: *Etsi non is ego sum, qui Brugmansii τοῦ μακαρίτου merita imminuere velim, et lubens credo, illum sub Francico imperio magnae utilitati fuisse Academiae Leidensi: tamen omnes aequos lectores opinor mihi assensuros esse, ubi dicam, non soli Brugmansio, verum etiam Wyttēbachio illam curam tribuendam esse, ut bibliotheca Leidensis intacta manserit, nec ex illa libri rariores Parisios translati sint. Clarissimum mihique amicissimum Siegenbeekium quidem video in Historia sua Academiae Lugduno-Batavae T. 1. p. 396. scripsisse: Dat toch de Leijdsche Bibliotheek hare schatten ongeschonden mogt behouden — dit en nog veel ander goeds had men aan de trouw, het beleid, en den grooten invloed, dien Brugmans zich door zijne bekwaamheden verworven had, voornamelijk, of liever eeniglijk dank te weten: sed credo simul etiam, ipsum hac in parte quoque Wyttēbachio debitam laudem tributurum fuisse, si hae litterae prius ad ipsius notitiam pervenissent.*

EPISTOLA XXIII.

1) *edioni Tuae Homeri Francice versi*] Quando haec editio prodierit, pro certo dicere nequeo: videtur sine nomine auctoris vulgata esse. Est fortasse intelligenda illa: *Iliade d'Homère, Trad. du Grec, Paris, 1809, 2 Voll. 8.*

2) *ἐμπλείῃ ἐσθλῶν*] Cf. *Iliad. 24, 527. sq.* Δοιοὶ γάρ τε πίθοι κατακείαται ἐν Διὸς οὔδει, Δώρων, οἷα δίδωσι, κακῶν, ἕτερος δὲ ἑάων.

3) *Οὐλε τε καὶ μέγα χαῖρε cet.*] Sumptus est hic versus ex *Odyss. 24, 402.*

E P I S T O L A XXIV.

1) *laudari a laudato viro*] Naeviana sunt verba: Cic. Fam. 5, 12: *Placet enim Hector ille mihi Naevianus, qui non tantum laudari se laetatur, sed addit etiam a laudato viro.*

2) *literiones*] Contemptim de semidoctis hominibus: semel quod sciam, legitur apud Ammian. 17, 11: *literio Graecus.*

3) *infra me positum iudico*] Similiter Cic. Tusc. 3, 7, 15: *Res humanas despicere atque infra se positas arbitrari: et de Fin. 3, 8, 29: Infra se omnia humana ducere.*

De illo honore publice sibi habito Wyttēb. hoc ad Mahnium scripsit: *Unum certe celare te non possum, me sodalem Ordinis Reunionis factum, illum sponte oblatum honorem recusare nec potuisse, nec debuisse, ideoque multa agere, multa loqui, multa scribere, multumque temporis in alieno a literis nostris argumento consumere coactum esse. Utinam modo ille honor aliquam facultatem ad benefaciendum amicis daret.* Cf. Vit. Wyttēb. p. 219. ed. Bat.

E P I S T O L A XXV.

1) *quale Horatii apud Maecenatem*] Cf. Hor. Sat. 1, 6, 57 sq.

2) *in chartis periodicis*] Vulgo dicuntur *ephemerides*, *acta diurna*, *commentarii diurni*.

3) *stercoreae*] Grave vocab., semel apud Plautum obvium, Mil. Glor. 2, 2, 12, sq. *Miles, meus herus glotiosus, impudens, stercoreus, plenus periurii atque adulterii.*

E P I S T O L A XXVI.

1) *certe per biennium aut amplius iis studerent*] Sapienter sane id apud Batavos institutum erat, quippe qui bene scirent, iuvenilia ingenia, nisi veterum scriptorum lectione et iis studiis, quae ad doctam antiquitatem pertinent, diu multumque exercitata et subacta fuerint, nihi! magni et praeclari in ullo genere doctrinarum praestare posse. Utinam nostri iuvenes, priusquam ad disciplinas festinent, quas brevi tempore percipiant et quae satis sint ad victum quaerendum, non acquiescant in levi doctorum studiorum notitia, sed familiaritatem quandam cum iis contrahere velint.

2) *Litteraturae*] Apud Quintilianum demum legitur hoc vocabulum: nam locus Cic. Phil. 2, 45, ubi olim nonnullis in libris positum erat, aperte corruptus est ex *litterae, cura*. Verum postea latius patuit eius vis et potestas: Quintil. 2, 1, 4: *Grammaticae, quam in Latinum transferentes litteraturam vocaverunt*.

E P I S T O L A XXVII.

1) *Sylvestro de Sacy*] *Anton Isaac Baro Sylvestre de Sacy*, Parisiensis, nat. a. 1758, vir unas in paucis Gallis, qui cum omnis eruditionis laude, tum Orientalium literarum accurata subtilique scientia maximam nominis famam adepti sunt. Ante primam Gallicarum rerum conversionem sodalis erat Academiae Inscriptionum. Deinde Prof. linguarum orientalium factus est. Tum Napoleonte regnante ei parti Instituti Francici ascriptus est, quae antiquas literas et historias colebat et illustrabat. Denique a. 1808 Profess. Persicae linguae in Collegio Francico recens condito ad eum delata est. Post regnum restitutum Censor et Rector Universitatis Paris. factus est. *Palmarium*, quo nomen suum nobilitavit, opus est *Grammatica Arabica cum Anthologia Arabica*, 5 Voll. Paris. 1810 — 1816. Praedicatur praeter praeclaram viri summi doctrinam singularis ipsius humanitas, facilitas et officium erga alios doctos viros.

2) *ego vero a me impetrare non poteram, ut rogarem*] Cf. Vit. Wyttenb. p. 228 sq. ed. Bat.

E P I S T O L A XXVIII.

1) *Johanni Ithio*] Natus erat in urbe Berna a. 1747, mort. 1812. Primum fuit praefectus Bibl. Bernensi, deinde 1781 Prof. Philosoph. in acad. Bern. tum a. 1796 Ecclesiastes, etc. 1799 Decanus, a. 1803 Praeses Consilii res sacras et scholasticas curantis. Inde ab a. 1805 erat Curator Acad. Bern. non leviter literis tinctus erat, neque in docta antiquitate, neque in iis disciplinis, quae recentiore aetate excultae sunt, hospes: unde magna apud cives suos fama florebat.

2) *quum praesentem vidimus illam Galliae regis maiestatem*] Wyttenbachius codd. vetustorum cognoscendorum causa a. 1777 Pa-

risios profectus erat ibique spectare poterat aulae regiae splendorem.

3) *apud Athenienses Areopagum hanc muneris sui partem habuisse*] Cf. Potteri Archaeol. Graec. T. 2. p. 214. De ipso Areopago legendus est Meursius in Gronov. Thesaur. Graec. T. V., p. 2070 sqq. De Canage Recherches sur l'Areopage in Mém. des Inscript. T. VII., p. 147 sqq.

4) *Fac Homericum cogites illud*] Qui sequuntur versus Graeci, repetiti sunt ex Hom. Il. 6, 208 et Il. 1, 174 sq.

EPISTOLA XXIX.

1) *J. J. Hottingero*] Joannes Jacobus Hottinger, Helvetius, nat. in urbe Tigurio (Zürich), a. 1750, mort. 1809, vir de studiosa iuventute patriae suae praeclare meritis: nec desunt accuratae doctrinae ipsius documenta typis descripta, ut vernac. interpret. Cic. libb. de Officiis, edit. libb. Cic. de Divinatione, Eclogae Cic. utilissima annot. instructae, alia. cf. Memor. Hotting. a Bremio script. et sec. ed. interpret. vern. Cic. Off. adiuncta.

2) *Tigurini pagi vastationem*] Per Francogallos miserae Helvetiae illatam: imprimis a. 1799, quum in Tigurina regione biduum inter Gallos et Russos, Austriacorum socios, acerrime pugnaretur et urbs ipsa Tigurium non sine multo sanguine a victore Gallo caperetur. Francici exercitus dux summus erat Massena, vir bellica laude celebratissimus. Vid. Saalfeld. Gesch. d. franz. Revolut. Bd. 2, Abth. 2, p. 184 sqq.

3) *Sed haec inter nos*] Scribitur etiam: *inter nos dictum sit, sive, inter nos liceat dicere.*

4) *ἐπίκληρον*] Apud Atticos ἡ ἐπίκληρος dicebatur unica filia, quae sola integram hereditatem a patre accipiebat. Cf. Passow. Lex. Gr. s. h. v. Potter. Archaeol. Graec. T. 2. p. 509.

EPISTOLA XXX.

1) *Jacobo Morellio*] Cf. supra Epist. XVIII.

2) *θεῖόν τι χρῆμα ἀνθρώπου*] Satis notum est, Subst. χρῆμα apud Graecos scriptores, imprimis apud poetas, non raro poni in periphrasi ut in Eurip. Phoeniss. v. 206 φιλόψυχον χρῆμα θηλειῶν,

Theocr. Idyll. 15, 83. σοφόν τι χρεῖμα ἄνθρωπος. Herod. 1, 36. σὺν δὲ χρεῖμα μέγα; cf. Valckenar. ad Eurip. Phoeniss. 206. Matth. Gr. Gr. §. 430, p. 799 ed. sec.

3) *ad octavum lapidem*] More Romano id scripsit Wyttenb. Nam *lapis*, scil. *milliaris* s. *millarius* dicebatur columna saxeae, quae ab altera distabat mille passus. In foro Romano collocatum erat *milliarium aureum*. Inde ab hoc viae in diversas partes Italiae patebant. In singulis lapidibus numerus eorum inscriptus erat, ut *secundus*, *tertius*, *quartus lapis*. Hinc crebra locutio: *ad quartum*, *ad quintum lapidem*. Vid. Adam's röm. Alterth. II., p. 496. Nitsch röm. Alterth. p. 16. Nonnulli putant, a. L. Graccho illos lapides in viis positos esse. Iam si cum Borussis *milliarium* 24000 passuum esse statuimus, tertiam partem *milliarii* a domo, quam in urbe possidebat, habitabat Wyttenbachius.

4) *de Hieronymo Lagomarsino*] Qui vir Latine doctissimus et scribendi facultate tam praecellens, ut prope ad Ciceronis dicendi genus accedere videatur, natus erat in urbe Genua, mort. a. 1773, e societate Jesu, quam vocant, Florentiae Professione publica magna cum laude fungebatur. Felicissime factitabat artem criticam in Ciceronis et aliorum scriptorum libris castigandis. Cf. Seebode Miscell. Crit. Vol. 1. Pr. 2. p. 329 sqq.

EPISTOLA XXXI.

1) *Eichstaedt*] *Henr. Carol. Abraham. Eichstaedt*, nat. in Saxoniae oppido Ossitio (Oschatz) a. 1770. Scholasticis et academicis spatiis Portae et Lipsiae decursis, primum in Lips. acad. philosophiam profiteri coepit: deinde a. 1797 Jenam invitatus ordinariam philosoph. Profess. suscepit et Walchio mortuo a. 1800. Seminarii philologici Director factus est. Denique a. 1803, quum Schützius Halam discessisset, Prof. Eloq. et Poës. creatus est. Hoc munere etiam nunc fungitur et acad. Jenens. sua doctrina et gloria ornat. Merito numeratur in principibus viris, qui nostra aetate antiquitatis eruditae studia non minore laude quam successu coluerunt. Imprimis Latinae orationis facultate ita excellit, ut iure quodam principatus in eo genere nunc ad eum deferri posse videatur. Et maiores et minores libros edidit, ut Diodor. Sicul. 2 Voll. Hal.

1800 — 1802. 8. (opus non absolutum); Lucret. 1 Vol. (nec haec. edit. absoluta), Lips. 1801. 8. Programmata multa doctissima et eleganter scripta vulgavit.

2) *Purgoldum*] *Ludovic. Purgold*, Gothanus, nat. d. 8. m. Nov. a. 1780, primum in patriae urbis ludo literario studiorum fundamenta iecit: deinde Jenensis Academiae civibus ascriptus Schützio et Eichstadio auctoribus et dacibus antiquas literas praecipue coluit. Quantum in iis profecerit, satis luculento critici argumenti specimine edito ostendit:

Observatt. criticae in Sophocl., Eurip., Anthol. Gr. et Ciceron. adiec. Sophoc. cod. Jen. variet. lect. et scholia max. partim inedita; auctar. subiecit *H. C. Abr. Eichstädt*. Jen. 1802. 8. mai.

Academia relicta, domestici praeceptoris provinciam a. 1804 in Lithuania capessivit, sed postero iam anno in Wiburgensi Gymnasio factus est Prof. Graecae et Germanicae linguae curamque bibl. publicae sustinuit. Tum a. 1814 — 15 privatus vixit in patrio oppido. Exeunte autem anno 1815 Berolinum discessit ibique in bibliotheca regia tractanda auxilio esse coepit iis, qui huic literarum thesauro regundo publice praepositi erant. Mortuus est illa in urbe repentina apoplexia correptus a. 1821. d. 11. m. Augusti. Praeter alia edidit specimen novae versionis germ. fabularum Sophoclearum, quod legitur in Wielandii novo Mercur. 1810. P. 1. p. 14 — 44. Helwig, eine Epopee, 1806; Abelard u. Heloise, od. die Fragen der Menschheit, 1818. Fuit Purg. homo non solum variae et elegantis doctrinae laude clarus, sed animi etiam probitate et humanitate excellens.

Βάλλ' οὐτως] est exhortatio, ut rem institutam aliquis strenue persequatur.

3) *Astium*] *Fridericus Ast*, nat. 1778, primum in acad. Landshutensi Prof. Philos. et Graecarum Literarum, nunc in recens conditam acad. Monacens. vocatus, eandem provinciam sustinet. Praeter multa alia, quae ipsum auctorem habent, commemoranda est editio Platonis. Graeca verba quae sequuntur, vid. in Plat. Parmenid. p. 128. E. ex edit. Stallbaum. Lips. ap. Weigel. *Νέος γὰρ εἶ ἐτι, φάναι τὸν Παρμενίδην, ὃ Σώκρατες, καὶ οὐ πόσον ἀντείληπται φιλοσοφία ὥς ἐτι ἀντιλήφεται κατ' αὐτὴν δόξαν,*

ὅτε οὐδὲν αὐτῶν ἀτιμάσεις· νῦν δὲ ἔτι πρὸς ἀνθρώπων ἀποβλέπεις
δόξας διὰ τὴν ἡλικίαν.

4) *disputationem de Panaetio*] Auctore van Lynden, Lugd. Bat. 1802. 8.

5) *animadversiones in Julianum*] Fl. Claud. Julianus imperator Rom., quem vulgo Apostatam vocant, homo satis ingeniosus et doctus, scripsisse dicitur *Orationes*, *Epistolas* et *Satiras*. Quae supersunt et vulgo ei tribuuntur, non omnia sunt genuina: Orat. Jul. in laudem Constantii Gr. et Lat. e. annotat. et Epist. Crit. Wyttenb. in Germania edidit Henr. Schaeferus, nonnullis tamen de suo additis, Lips. 1802. 8. Et Plutarchea cur. Wyttenb. edita repetiit Schaefer. Lips. 1796 — 1799. 8. Vol. 1. P. 1, 2.

6) *nescio quid rixae fuisse cum Tubingensi*] Tubingae edidit opera Plutarchi Gr. et Lat. Hutten c. annotatt. varr. et suis, 14 Voll. 1792. — 1801. 8.

7) *propter alias humanitatis dotes laudo*] Schaeferus enim, quia est sermonis Graeci accurata scientia, non pauca de suis addiderat, quum Wyttenb. Plutarchea Lipsiae repeti curaret. Quod paullo post sequitur *plagiarii*, semel id vocab. legitur ap. Mart. 1, 53, 9.; significat eum, qui furtim aliena inventa pro suis venditat, in suam rem convertit.

8) *nondum vidi Wolfi editionem*] Marklando praeunte F. A. Wolf, quatuor Orationes, quae vulgo Ciceroni tribuuntur, post reditum ad Quirites, post reditum in senatum, pro domo sua ad Pontifices et de haruspicum responsis, spurias et Ciceronis ingenio non dignas esse indicarat et librum hoc indice ediderat: M. T. Ciceronis quae vulgo feruntur Oratt. quatuor recogn. animadverss. integr. Marklandi et Gesneri suasque adiecit Fr. A. Wolf, Berol. 1801. deinde postero anno: Ciceronis quae vulgo fertur oratio pro M. Marcello recogn. animadverss. adiecit Fr. A. Wolf, Berol. 8. Eandem defendere studuerunt Claus Wormius, Havn. 1803. Weiske, Lips. 1805. 8. et Kalau, Ercft. 1804. Cf. Bähr's Gesch. der röm. Litterat. p. 389.

E P I S T O L A XXXII.

1) *Bangio suo*] Dicit *Joa. Christ. Bang*, ecclesiasten in pago Gassfelden prope Marburgum, hominem non mediocriter doctum et bene meritum. Honorifice de eo iudicat. Wyttenb. in *Bibl. Crit.* Vol. II, P. 2, p. 138. et in *Vit. Ruhn.* p. 165 ed. Bat. *J. Christianus Bangius, egregia vir et Antiquarum Literarum scientia et Latinae orationis facultate, sed exteris magis quam civibus suis cognitus.* Obiit eodem anno, quo scripta est haec Wyttenb. epistola. Scripserat elogium Wyttenbachii patris; vid. *Vit. Wyttenb.* p. 2. ed. Bat. atque *Epist. XXXIX* init.

2) *erigere jacentem et erectum confirmare*] Ita non raro Cicero, ut *erigere afflictum et oppressum, animum demissum et oppressum; confirmare et excitare afflictos animos bonorum; se erigere et confirmare.*

3) *fideliter secutus sis legem*] Recte h. l. poni poterat *Adv. fideliter*, quamquam Cicero vituperat Tironem suum (*Fam. 16, 17.*) quod scripserat: *Valetudini fideliter inservire*, quod huic verbo domicilium sit proprium in officio. cf. *Annot. nostr. ad Muret. Varr. Lectt. select. p. 327.*

4) *novum intentatur bellum*] Napoleo, qua erat rerum gerendarum cupiditate et acerrimo in Britannos odio, pacem Lunevillensem (a. 1801) et Ambianam (von Amiens 1802) speciosis praetextis iam initio a. 1803 violare audebat et terrae Batavae et Hannoveranae a Francogallis exeunte m. Martio et Maio captae et occupatae sunt. Ita denuo bellum vix sedatum maiore violentia exarsit. cf. *Saalfeld. l. c. T. III, p. 90 sqq.*

5) *lautioris spem conditionis ad vivum resecans*] i. e. plane adimens, eripiens, praecidens. De propria et impropria vi huius dictionis vid., quae annotav. ad *Mur. Varr. Lectt. select. p. 242.* Ad sequentia cf. *Epist. XXXIV.*

6) *modo non omisisset*] Rectius, puto, scripsisset *modo ne*, quod vulgo poni solet.

7) *Cogita saepius illud Socratis*] Verba Graeca, quae sequuntur, sumpta esse videntur ex Platone: sed non potui locum, ubi scripta leguntur, investigare.

E P I S T O L A XXXIII.

1) *Chr. D. Beckio*] *Christian Daniel Beck*, Lipsiensis, nat. a 1757, vir de omni paene humanitatis studiorum genere meritissimus, nec tantum varia, sed etiam eleganti, accurata subtilique doctrina clarus. Praeter antiquas literas easque disciplinas, quae ad eas iuvandas illustrandasque pertinent, tradidit per multos annos etiam historias et bonae frugis interpretationem librorum N. F. Multis, qui postea vel sacris vel profanis literis augendis atque ornandis profuerunt, ad studia recte ingredienda magister et auctor exstitit. Nam quinquaginta annis amplius in Lips. acad. Professorio munere functus est atque etiam nunc magna cum laude intelligentium fungitur. Ex magna librorum, quos in lucem emisit, copia potiores enumerare iuvat: *Anleit. zur allgem. Welt- u. Völkergesch. für Studirende*, Lpz. 1787 — 1807. 8. et Vol. I iterum 1814. 8. *Grundriss d. Archaeol.*, ibid. 1816, 8. *Pind. Carmina c. Graec. Scholl.* ibid. 2 Voll. 1792. 8. (op. inchoat.) *Apollon. Rhod. Argonautica*, Gr. et Lat. c. Scholl. ibid. 1795. 8. (op. inchoat.) *Cic. Opp.* 4 Voll. ibid. 1795 — 1807. 8. (op. inchoat.) *Aristoph. Comediae c. Commentarr.* 3 Voll. (op. inchoat.) 1809 — 1811. 8. alia multa, imprimis acad. opuscula.

2) *ἔωλοι hi libri*] i. e. vereor, ne sero ad te perveniant: nam *ἔωλος* quamquam proprie est hesternus, improprie id quod non recens, quod iam obsoletum est. Cic. Fam. 9, 2: *Etsi erat ἔωλος illa epistola, praesertim tantis postea rebus allatis, tamen perire lucubrationem meam nolui.*

3) *Commentariorum societatis Philologicae Lipsiensis*] Cura Beckii prodierunt 4 Voll. Lips. 1801 — 1804. 8. et postea: *Acta seminarii regii et societatis philologicae Lips.*, ibid. 1811 — 1813. 8.

4) *Villoisoni optimi viri morte*] Mortuus erat d. 26. m. April. 1805.

E P I S T O L A XXXIV.

1) *in memoriam redeo illius diei*] Cic. Sen. 7, 21: *His enim ipsis legendis in memoriam redeo mortuorum.*

2) *propter communem amorem — Ruhnkenii nostri*] Quanti fecerit Ruhnk. Wolfium, videre licet ex Ep. VI, quam e Variis Ruhnk. Epp. selegimus, et Vit. Ruhnk. p. 214. ed. Bat.: *Hunc virum e scriptis ejus, postea Epistolarum officio cognitum unum in primis exterorum accuratae Literarum scientiae causa magni faciebat: eiusque Prolegomena Homerica, tum recens allata, singulari cum voluptate legit, etiam ubi ab eo dissentiret.*

3) *Sibique collegam fieri cupiebat*] Cf. Ruhnk. Epist. modo citatam, et Vit. Ruhnk. p. 215. ed. Bat.

4) *Vehementer nos sollicitabat calamitas familiae*] Cf. Vit. Wytttenb. p. 159 ed. Bat., Ep. XXXII et Epist. seq. ad Heynium datam.

5) *Homerum Heynianum severam a te tuisque amicis censuram expertum esse*] Non modo severam, sed partim etiam iniquam et malignam. Cf. Ephemerid. lit. Jenens. 1803. Wolfius cum Vossio eius fuerant auctores. Cf. Epist. sequentem, sub fin.

EPISTOLA XXXV.

1) *genius me meus, natale qui temperat astrum*] Horatiana sunt: vid. Epp. 2, 2, 187. Quod sequitur voc. *dilator*, semel legitur apud Hor. de Art. P. 172.

2) *ἀασάμην, οὐδ' αὐτὸς ἀναίνομαι* —] Hom. Il. 9, 116 et 120.

3) *Jo. Luzacus est plane ἀλλόκοτος*] Cf. Epist. XVI. n. 4.

4) *scriptoris Lectionum Andocidearum*] Cf. eandem Epist. n. 5.

5) *incredibilem efficaciam*] Semel positum legimus hoc voc. apud Plin. H. N. 11, 5, 54. Dici etiam possit *industria*; *agendi alacritas*.

6) *in quorundam reprehensionem incidit*] Cf. Epist. anteced. n. 5. Quae sequuntur Graeca verba, petita sunt ex Hom. Il. 8, 102 sq.

7) *nec desiderat Diomedem*] Ad locum Homericum spectant haec verba Il. 8, 115 sqq.

8) *ὦ Νέστορ, μέγα κῦδος Ἀχαιῶν*] Il. 10, 187.

E P I S T O L A XXXVI.

1) *Schutzio*] *Christian. Godofr. Schütz*, nat. in vico tractus Mansfeldici Dederstädt, a. 1747, vir multa, accurata elegantique eruditione clarissimus et docendo scribendoque plurimum doctis studiis profuit. Primum in Halens. acad. munere professorio functus, a. 1779 Jenam vocatus Poëseos et Eloquentiae Prof. factus est. Quam provinciam cum magna studiosae iuventutis utilitate sustinuit usque ad a. 1804, ubi Halas luculentis conditionibus revocatus Histor. literar. et Eloquentiae Professionem suscepit. Deinde quum a. 1807 Wolfius Berolinum discessisset, acad. Fridericiana instaurata, Seminarii philolog. regundi cura ipsi tradita est. Quod munus hodieque, quamquam Nestoreos annos iam dudum ingressus, quantum per vires licet, alacri hilarique animo fungitur. Multa nec ea contemnenda scripsit, quae singula hic dinumerare nihil attinet: imprimis memoratu digna sunt haec: *Aeschyli Fragg.* 5 Voll. 1809 — 21. 8. *Aristophanis Comoedd. c. pleniss. commentarr.* T. 1. P. 1. 2. 2 Voll. Lips. 1821 (op. inchoat.): *Cic. Opp. o. ind. copios.* 20 Voll. Lips. 1814 — 1821. 8. *Cic. Opera rhetor.* Vol. I, P. 1. 2. Lips. 1804. 8. *Cic. Epp. ord. chronolog. disp.* 6 Voll. Hal. 1809 — 1812. 8. alia multa. Etiam Ephemerides liter. Hal. eius atque Erschii cura per multos annos editae sunt.

2) *statim ex tuis literis fecissem*] i. e. statim post acceptas a te literas: ita saepe penitur Praepos. ex, quod continuo fit post aliud factum: Cic. Brut. 92, 318: *Cotta ex consulatu est profectus in Galliam.* Cic. Phil. 14, 7, 19: *Ex Kalendis Januariis ad hanc horam invigilavi reipublicae.* Cf. Ramsh. §. 150. C. b. Zumpt. §. 309.

3) *Quamquam infandum iubes renovare dolorem*] Notus ille Virgil. versus, Aen. 2, 3. et paullo post v. 5. et quorum pars magna fui; et v. 10. *Sed si tantus amor, casus cognoscere nostros, — Incipiam.*

4) *non mihi si linguae centum cet.*] Virg. Georg. 2, 43: *Non, mihi si linguae centum sint oraue centum.*

5) *Dies erat 12 Januarii cet.*] Iucundum erit atque utile, cum breviori narratione calamitatis Leidensis conferre, quae supra in

annotat. ad Epist. IX iam ex alia narratione Wyttenb. ad Sanctocrucium missa dedimus.

6) *pergo studere*] Cf. annotat. ad Epist. X, n. 1.

7) ὅττι μοι ἐν μεγάροισι —] Hom. Od. 4, 392.

8) *vel ipso casu et tumultu amissa*] Quae verba quum manifesto referenda sint ad praecedens Subst. *philippeos*, scribendum erit *amissos* et statim post: *vel insidiatorum fraude subreptos*.

9) καὶ ταῦτα μὲν δὴ ταῦτα] Vid. Annot. ad Rubnk. Epist. 2. ad Ritter. datam.

10) *Niemeyerum*] De hoc paullo inferius narrabimus.

E P I S T O L A XXXVII.

1) *absque illa*] Cfr. Annot. ad Bentr. Epist. XXVII, n. 6.

2) *in quo genere regnabat*] i. e. princeps erat, plurimum valebat.

3) *Et huius obitum doleo* —] Ad Sanctocrucium de eodem scripserat Luzaco: *Et hunc ex animo lugeo, communis calamitatis causa: et magis etiam doleo, eum talem erga me fuisse, ut eum non tanto quanto Kluitium affectu dolere possim*.

4) *edito scilicet commentario*] Dubito an scilicet h. l. recte positum sit; vid. quae supra annotav. ad Bentr. Epist. I, n. 7. Commentarium autem ad Hom. Wolfius non confecit.

5) *novam Hesiodi editionem cogitat*] Haec vero editio, quod sciam, lucem non vidit. Wolfius Theogoniam c. nott. crit. et emendat. edidit iam Hal. Sax. 1783. 8.

6) *igitur eius ad te scriptas cet.*] Quamquam recte a Grammaticis observatum est, igitur apud Cic. non initio enuntiationis poni, sed secundo tertiove loco; tamen ubi syllogistica, quae dicitur, conclusio est, nonnumquam (apud Cic. rarissime) praeponitur; vid. Ramsh. §. 192, 3. Zumpt. §. 357. Spalding ad Quintil. 1, 5, 39. Herzog ad Sall. Cat. 2, 1. Weber's Uebungsch. p. 7. Goerenz. ad Cic. de Fin. 1, 18. p. 85.

E P I S T O L A XXXVIII.

1) *Munus Tuum*] Grammaticam Graecam maiorem dicit a Matthiaeo Lips. a. 1807. 8. editam. Altera editio priore multo et

auctior et emendatior prodiit ibid. 2 Voll. 1825. et minor Grammatica ibid. 1808. 8.

2) *tuum erga me amorem amavi*] i. e. gratus mihi et iucundus erat tuus erga me amor: Cic. Fam. 9, 16, 1: *Delectaverunt me literae tuae, in quibus primum amavi amorem tuum.*

3) *ex miscellaneis tuis Altenburgensibus*] Prodierunt 2 Voll. Lips. 1803. 4.

4) *ut eam informavit Hemsterhusius*] Cf. Elog. Hemsterhus. p. 41 sq. ed. Bat.

5) *neque a Lennepio cet.*] *Lennepii Etymologicum ling. Gr.* cur. Ev. Scheid, Ultraiect. 1790. 8. *L. C. Valckenarii observatt. acad., quibus via munitur ad origg. Gr. investigandas* et *J. D. a Lennep. praelectt. acad. de anal. ling. Gr. rec.* Ev. Scheid, ibid. ed. sec. 1805. 8.

6) *nescio quomodo*] Hoc loquendi genus partim mirandi, partim dolendi vim habet, si veram causam vel dicere nolumus vel non possumus. Cf. Beier. ad Cic. Off. 1, 41, 146. Dähne ad Nep. Alcib. 11, 1.

7) *de Huschkio in hanc academiam vocando*] Immanuel Gottlieb Huschke, nat. a. 1761, mort. 1828. Scholae Portensis disciplina et institutione magno cum fructu usus, in Jenensem academiam migravit ibique praecipue antiquitatis studia, quorum mirabili amore Portae imbutus erat, colere perrexit et omissa Theologia totum se dedidit humanitatis doctrinis. Etiam Gottingenses scholas aliquamdiu frequentavit. In Hollandia quum aliquot annis post praeceptoris domestici munere fungeretur, in Ruhnkenii et Wytttenbachii notitiam venit, et a. 1795 commendatione Hieronym. de Bosch et Laurent. Santenii delata est ad eum Professio antiqq. litt., quae publice adempta erat Luzaco. Res autem dilata primum, successu tandem caruit. Rediit igitur in Germaniam et a. 1806 factus est Prof. acad. Rostochiensis. Hoc professorio munere perfunctus est usque ad a. 1827, ubi morbo gravius recurrente impeditus diutius muneris partes sustinere non potuit. Mortuus est d. 18. m. Febr. 1828 eodem loco, unde oriundus erat. Non pauca exquisitae eruditionis specimina edidit, in his *Analecta Critica, Tibulli Carmina* 2 Voll. 8. Lips. 1819. Cf. Jahn. Annall. Philol.

et Paedag. T. VII, p. 232. IX, p. 122. Cf. Vit. Wyttenb. ed. Friedem. p. 286, ubi legitur Wyttenb. ad H. Epistola.

8) *Describendis notulis Ruhnkenii*] Hae notulae legi possunt una cum literis, quas Clar. Matthiae ad Wyttenbachium scripsit, in Opusc. Ruhnk. ex ed. Friedem. Tom. I, p. 15 sq. Mahne.

E P I S T O L A XXXIX.

1) *in bibliotheca Critica proxime edenda*] Vid. Bibl. Crit. Vol. III. P. 4. p. 97 sq. Hoc intervallo, casu in Bangium incidi, eadem in urbe degentem, nobilis familiae paedagogum, quindecim fere annis me maiorem, omnis liberalis doctrinae peritum, Graecarum autem Latinarumque Literarum accurata scientia excellentem, et plane ad Ernestinae rationis elegantiam excultum. Et huius mihi viri fructuosa fuit consuetudo ad cognitionem in primis bonorum librorum in Latinis Literis, in quibus tunc novus et hospes eram. Sacerdotium rusticarum semel nactus, in eius umbra latuit; Academiae luce, quamvis unus omnium dignissimus, tamen carens per eorum vel ignorationem vel errorem, paenes quos aut commendandi facultas aut deferendae cathedrae potestas esset. Caeterum domus suae ad Litterarum scientiam erudiebat filios ipse suos, et alios subinde adolescentes ejus disciplinae praestantiam expetentes: in quibus etiam fuit Fridericus Creuzerus, postea Eloquentiae Litterarumque Graecarum et Latinarum Professor Marburgensis, nunc Heidelbergensis, vir elegantis doctrinae, compluribus editis libris cognitae et probatae.

2) *epistola Ruhnkenii a Vossio*] Vid. supra in Epp. Ruhnk. variis Epist. VI. nostr. collect. De Vossio cf. quae scripsimus in annot. ad Epist. citatam.

3) *Savignius ille tuus*] Fridericus Carolus de Savigny, Francofurti ad Maenum nat. a. 1779, unus in paucis et ingeniosissimis et doctissimis, iuris Romani imprimis peritis Iur. Cons. Germaniae. Multa et praeclara eruditionis eximiae specimina edidit, ut: Das Recht des Besitzes, Gies. 1803. ed. 5. ibid. 1827. Gesch. d. röm. Rechts im Mittelalter, 4 Voll. 1815 — 1826. 8. alia, quae enumerare hic nihil attinet. Primum Marburgensis, deinde Landshutensis, denique Berolinensis (a. 1810) Prof. factus est: etiam nunc

est decus atque lumen Berolinensis academiae. Praecipue laudatur praeter sollertiam et subtilitatem mira quaedam et dicendi et scribendi elegantia.

4) *de natura possessionis*] Prodiit Marburgi 1803.

5) *ad editionem exornare instituas*] Dedit hanc Crenzerus copiosiss. annotat. maximam partem crit. instructam, c. select. Wyttenb. scholl., Lips. 1821. 8.

EPISTOLA XL.

1) *consecimus negotium*] Ab Academiae Leidensis Curatoribus impetrarat Wyttenb., ut Creuzerus in vacuum Luzaci defuncti locum sufficeretur et Literarum antiquarum et Graecarum professio ad eundem deferretur. Qua de re in superiore epist. ad Cr. data Wyttenb. haec scripserat: *Interim non dubito, quin tibi redditae sint Meermanni, Viri Exc., literae, quibus vacua in hac Academia Literarum et Antiquitatum Graecarum cathedra tibi defertur. Quod quibus auctoribus factum sit, noli nunc quaerere.*

2) *orationem habiturum*] Confecit Creuzerus longiorem eamque doctam et eleganter scriptam orationem aditalem de Athenis omnium doctrinarum inventricibus, sed non habuit, quum paullo post quam Leidam venerat, ad eandem, quam reliquerat, cathedram Heidelbergensem rediret.

EPISTOLA XLI.

1) *Augusto Boeckhio*] *Augustus Boeckh*, Badensis, nat. in urbe Carlsruhe a. 1785, et ingenio et doctrina praecellens et principibus eorum merito annumerandus, qui nostra aetate antiquas literas illustrarunt atque ornavunt. Primum factus est Prof. in acad. Heidelbergensi (a. 1807); deinde a. 1810 evocatus est Berolinum ad Profess. Poëseos et Eloquentiae ordinariam suscipiendam. Ex iis, quae in lucem emisit, praecipue commemoranda est editio Pindar. egregiis commentariis instructa, Lips. 1811 — 21, 2 Voll. 4., liber utilissimus de publica rerum Atheniensium administratione (*Die Staatshaushaltung d. Athener*) Berol. 1817. 2 Voll. 8. et Corpus Inscriptionum Graecarum, 2 Voll. fol. ibid. 1826 — 29. fol.

2) *Moserus noster*] *Georg. Henr. Moser*, nunc Gymnasiū Ul-

mensis Director, dignus Creuzero magistro discipulus, Latinae antiquitatis omnis scientia excellens et de Ciceronis quibusdam scriptis bene meritus.

3) *ut idem negotium ageret pro Wolfio tuo*] Cf. Epist. XXXVII ad Wolf. datam.

4) *libellus tuus Platonicus*] Commentat. in Platonis, qui vulgo fertur, Minoem eiusdemque libros priores de legibus, Hal. 1806. 8.

5) *ex Niemeyero*] Vid. infra Epist. XLIV.

EPISTOLA XLII.

1) *De vino tuo Rhenano te multum amo*] i. e. magnas tibi ago gratias, magnam tibi habeo gratiam: Ter. Eun. 3, 2, 3. *Ecquid nos amas de fidicina ista?* ibid. 1, 2, 106. *Merito amo te; benefacis.* Cic. Att. 1, 3. *Te multum amamus, quod ea abs te diligenter curata sunt.*

2) *huius notae*] *Nota* voc. proprium ad vini originem et indolem significandam. Nam solebant Romani doliis, amphoris, cupis vinariis inscribere, ubi vinum lectum, quibus consulibus conditum esset. Deinde genus et pretium vini eodem voc. indicabatur. Unde *nota vini*, quod nobis dicitur *Sorte*. Col. 12, 19, 2: *Quaecunque vini nota sine condimento valet perennare, optimam esse eam censemus.* Unde etiam: *optima nota: tertiae, quartae notae.* Col. *Interiore nota Falerni*, Hor. Cf. Heindorf. ad Hor. Satir. 1, 10, 24.

3) *Hieronymi Boschii*] Ante, nisi fallimur, iam commemoratus, sed qui et qualis fuerit, nondum indicatum est. Fuit autem *H. de Bosch* Amstelodamensis, nat. a. 1740, vir non minus omnis accuratae doctrinae et poëticae facultatis laude celebratus, quam probitate et multis virtutibus clarus. Primum fuit scriba urbicus in urbe patria; deinde ad dignitatem Curatoris acad. Leidensis evector est. Obiit a. 1811. Praeter poëmata Latina (Lugd. Bat. 1803) scripsit librum praeclarum de Iliade Homerica, et edidit Anthologiam Graecam, Ultraiect. ad Rhen. 1795 — 1812. 4 Voll. 4. Et Ruhnkenii et Wyttenbachii erat studiosissimus. Memoriam optimi viri recoluit *D. J. van Lennep*. Cf. Vit. Wyttenb. p. 99 sq. 159 sq. et Ruhnk. Epist. ad Bosch. p. 737, Vol. II, edit Friedem. Opusc.

Ruhnck. et Wyttenb. Opusc. T. II, p. 328. ex ed. Friedem. T. II, p. 33. Bibl. Crit. P. XI. Philomath. lib. sec.

4) *λαδικηδέος οἴνου*] Apud Hom. (Il. 22, 83) ponitur hoc epitheton de lacte matris: vinum igitur intelligendum est dulcissimum, generosissimum.

5) *qui nos fuscis implicet alis*] Virg. Aen. 8, 369. *Nox ruit et fuscis tellurem amplexatur alis.* Similiter Tibull. 3, 4, 55. *Et quum te fusco somnus velavit amictu.*

EPISTOLA XLIII.

1) *qui me inter exteros sodales societatis Gottingensis allegisti*] Quo de honore Mahne in Vit. Wyttenb. (p. 246 ed. Bat.) haec narrat: *Atque alienus ab omni vanitate, nec ipse honores sibi ab aliis habitos more multorum per ephemerides aut menstruos libellos divulgavit, nec id ab amicis suis fieri voluit. Sic v. c. non ad vulgi, sed vix ad paucorum familiarium notitiam pervenit, ipsum anno 1801 Societatis Latinae Jenensis, anno 1811 Societatis Regiae Gottingensis et anno 1814 Instituti Regii Francici sodalem cooptatum esse.*

2) *de viro eiusque choro*] i. e. de ipso Wolfio eiusque amicis.

3) *quod autem schedas Ruhnkenianas cet.*] Cf. Epist. XXXVII. Wyttenb. ad Wolf. dat.

4) *quam laudationem edemus cet.*] Wassenar. laudatio legitur in Wyttenb. Opusc. Vol. I, p. 43. Derkinder. Memor. ibid. p. 70. ed. Friedem.

5) *labentibus rebus Russicis*] Hoc enim ipso tempore Napoleontis adversus Russos suscepta expeditio prospere cessura et de imperio Russico paene actum videbatur.

6) *ut inimicis ilia rumpantur*] Cf. Bentr. Epist. XX., n. 11.

EPISTOLA XLIV.

1) *Aug. Herm. Niemeyero*] Qui vir multis nominibus de optimis literis et iuventute meritissimus, nat. in urbe Hala Saxon. a. 1754, mort. 1828. Inde ab a. 1780 usque ad a. 1807, ubi Napoleontis iussu sublata est, in acad. Halen. sacras literas et disciplinas tradere solebat, simulque Paedagogium Regium moderabatur

et scholis Frankianis administrandis praefectus erat. Ex Francogallia, quo exsul ire iussus erat, reversus a rege Westphaliae instauratae acad. Halens. Cancellarius factus est ibique professorio munere usque ad supremum diem non minore laude quam utilitate fungi perrexit. Multa et partim praeclara scripsit, ut *Charakteristik d. Bibel*; *Philotas od. Beiträge z. Beruhig. u. Belehr. für Leidende u. Freunde d. Leidenden*; *Timotheus, zur Erweckung u. Beförd. d. Andacht nachdenkender Christen*; *populäre u. pract. Theologie*; *Briefe an christl. Religionslehrer*; *Grundsätze d. Erziehung u. d. Unterr. für Aeltern, u. s. w. (septies rept. lib.) Religionsb. f. d. obern Klassen in höheren Schulen*; *Gesangb. f. Schulen*, alia huiusce generis. Lectu iucundissima etiam sunt, quae narravit de itineribus in diversas Europae terras factis, 4 Voll. Quamquam non exelluit antiquarum literarum laude; tamen rebus scholasticis melius constituendis et regundis plurimum profuit, nec facile nomen eius apud posteros delebitur oblivione.

2) *Tu in patriam festinans cet.*] Eo ipso tempore (a. 1806 m. Oct.), quo Francogalli opinione citius Saxoniae et Borussiae claustris patefactis et occupatis in medias Borussicas terras contendebat, Niemeyerus per Frisiam et Hollandiam peregrinabatur.

3) Stoicorum *εὐλογον ἐξαγωγήν*] i. e. de ista Stoicorum sententia, mortem voluntariam sapienti licitam neque pro scelere habendam esse.

4) *Placentiae Duci*] Cf. supra Wyttenb. Epist. XXI., n. 1.

5) *vitam mihi vitalem praestabat*] Vocab. *vitalis* Ennianum est et ad formam Gr. vocab. *βιωτός* formatum. Opponitur autem *βίω βιωτῷ βίος ἀβίωτος* (Eurip. Hippol. v. 221). Cf. Gernhard. ad Cic. de Amic. 6, 22.

6) *Durate et vosmet rebus servate secundis*] Est Virgilianus versus, Aen. 1, 207. Etiam in soluta orat. *durare* intransitive ponitur, ut Liv. 23, 18: *Exercitus adversus omnia humana mala saepe ac diu durans*.

EPISTOLA XLV.

1) *Quae nostra fuerit domum reditio*] Ita Caesar quoque B. G. 1, 5: *Ut domum reditionis spe sublata paratiores ad omnia pe-*

ricula subeunda essent. Similiter Cic. de Div. 1, 32: *Reditus ad domum itio.* ad Att. 13, 50: *Quid cogitem de obviam itione.* Caes. B. G. 1, 53: *Magni domum concursus ad Africanum fiebant.* De hac constructione substantiv. verbal. vid. Ramsh. §. 134. Herzog ad Caes. B. G. 1, 5. et Held ad Caes. B. G. 1, 53.

2) *Equidem redit cet.*] De hoc itinere Wytttenb. vid. eiusd. Vit. p. 240 ed. Bat. — *male mactatus*, i. e. male affectus. Similiter apud Comicos, *mactare aliquem malo*, infortunio.

3) *calido balneo*] Venerat ad aquas Tongrorum.

4) *infectos*] Rectius, puto, scribendum est *infestos*, nisi per operarum errorem orta est haec scriptura.

Postremo coronidis loco addatur Wytttenbachii praefatio suis *de Arte Logica Praeceptis* praemittenda, qua tamquam publico monumento pietatem, qua patrem optimum prosequebatur, probaret atque testaretur. Verum cui destinata erat praefatio, prius mortuus est, quam liber ad ipsum mitti poterat. Ex scriniis Wytttenbachianis primum typis describendam eam curavit Mahne in narratione de Vita viri summi, p. 115 sqq. ed. Bat.

Quamquam de mea erga Te observantia et pietate unus omnium Tu soleas minime dubitare, eamque ego ita prae me feram, ut nec aliis possit esse obscura; tamen illud tempus venisse, quo hunc animi mei sensum publice testari, et ex paucorum conscientia in lucem educere possim, gaudeo, mi Pater, vehementerque laetor. Nam si lubenter amorem nostrum iis significamus, quos amamus, quosque admiramur, eorum virtutes laudare cupimus, et in magna felicitatis parte ponimus, iis, qui immortalia in nos beneficia contulerunt, aliquod, quamvis leve, tamen specimen grati animi exhibere: haec igitur singula, si privatim iucunda sunt, quomodo non universa, cum publice fiunt, iucundissima esse debent? Atqui si nihil a Te praeter vitam hanc lucemque accepissem, et haec una tantum mihi Tecum intercederet necessitudo, haberet iam istam vim hoc beneficium, ut proximo Te post Deum immortalem loco amarem, colerem, venerarer. Nunc quum ingenium quoque meum literis, sine quibus ipsa haec vita mors est, excolueris, et ad humanitatem conformaveris, quae tandem a me Tibi satis magna significatio grati animi poterit

dari? Et Alexander quidem saepius dixisse fertur, pluris se facere magistrum Aristotelem, quam patrem Philipppum; huic enim se debere, quod viveret, illi vero, quod bene viveret. Cuius si vera iustaque fuit sententia, ut profecto fuit, quid tandem a me Tibi deberi fas est, qui et pater mihi et magister exstitisti, qui- que non tantum vitam mihi dedisti, sed eam vitam, quae literarum amore regatur, studiisque exhilarata sit? Et profecto, quo longius ante actae vitae tempus recorder, eo plura a Te beneficia me percepisse reperio. Ac primum illud, quamvis tempore remotissimum, tamen recenti memoria teneo, ut sub ipsam fere extremam infantiam utilium narratiuncularum suavitate semina humanitatis doctrinarumque in me excitaveris atque provocaveris. Deinde vero quum me tradidisses magistris, non ita me temere eorum curae reliquisti, ut non subinde ipse adveniens eorum rationem meosque profectus cognosceres. Et si intelligeres, eos eam sequi viam, quae et intelligentiae difficultatem et incrementis moram obiiceret, in vita occupata hunc sumsisti laborem, ut me faciliori breviorique via, quo tendebam, duceres. Quae quidem opera Tua non in uno literarum genere utilis mihi et salutaris fuit. Postea quum eo pervenissem aetatis, qua ii, qui vitam literatam sequuntur, vel Theologiae se studio, vel Iuris, vel Medicae artis addicere solent, quae disciplinae vulgo graviores vocantur, non quod ad ipsam sapientiam, sed quod ad vitam sustentandam gravius in iis, quam in reliquis momentum est: sed eo quum venissem aetatis, meque sive exemplum Tuum, sive suasionem et admonitionem Tuam ad Sacras literas convertissent, factum est non ita multo post, ut earum apud me amor refrigesceret, ac mox quidam ingenii impetus ad Graecas Literas me abriperet. Quam Tu studii commutationem adeo non aegre tulisti, ut me praeceptis consilioque juvares, neque eos audires, qui Te monebant, ut me errantem auctoritate et imperio in rectam scilicet viam redigeres. Quamquam eorum consiliis si obtemperare voluisses, certo habuisses rationes, quas sequereris, non inhonestas. Nam sive aliorum doctorum hominum exemplum spectasses, qui plerumque cupiunt, ut filii item atque ipsi doctrinae genus amplectantur, quis Te jure reprehendere potuisset, si cum

ipse clarum inter Theologos nomen adeptus esses, filium voluisses Tibi domesticae laudis quasi heredem succedere? Sive communem hanc et pervulgatam opinionum perversitatem cogitamus, qua multi, qui se doctos profitentur, non dubitant, crebris sermonibus usurpare, atque adeo Academicae juventuti inculcare, nihil in Graecis Latinisque Literis ad veram atque gloriosam doctrinam positum esse momenti: his itaque clamoribus undique occurrentibus, si quis auferretur, quid magnopere mirandum esset? Sed nimirum Tu probe intelligebas, quanta esset in his Literis ubertas, quantaque praestantissimarum rerum copia, quod juvenis admodum per duos continuos annos omnem tuam operam in iis collocaveras. Ex quo studio cum ad aliarum disciplinarum rationem, tum ad universam vitam egregios Tibi manasse fructus, et Tu ipse haud illibenter memorare solebas, et qui Te norunt, facile agnoscere possunt omnes. Verumtamen Te postea aliud consilium ad Philosophiam deduxit, in qua tantum assecutus es, ut ad eius scientiam atque rationem ipsam Theologiam redigeres atque adstringeres. Quod si qui sunt, qui non praeclarum existiment, videant an illa, quae postea in Sacras Literas invecta est, ratio quamque haud pauci sequuntur, omnia perperam interpretando vexare, labefactare, et quocumque lubeat torquere, haec igitur an Theologiae aliquid auctoritatis et dignitatis additura sit. Maximum vero ex Philosophia fructum hunc percepisse Te dicam, quod et ingenium ipse Tuum ad lenitatem, et animum ad aequitatem conformasti, summamque virtutem hominis doctorisque Christiani in amore benevolentiaque generis humani, ut in sacra arce, reponas atque colas, neque in doctrina solum profitearis Tua, sed vita factisque demonstres. Quis igitur unquam fuit, cui vel laboranti non libenter et alacriter opem ferres? vel quem dissentientem a Te non comiter audires et in viam reduceres, repugnantemque placide ferres? Quis non illam animi constantiam rerumque humanarum despicientiam miratus est, qua Te ad Socratis exemplum vultu semper eodem nec laetis rebus exsultantem nec adversis fractum unquam vidimus? Hujus igitur tam praeclarae disciplinae studium per aliquod tempus intermissum ut repeterem, quum muneris mei ratio postularet, minime

tuli moleste: eademque cum suaderet, ut eius veluti instrumentum Dialecticam ederem; equidem inveni neminem, cui eam potius dedicarem, quam Tibi, qui et ipse ex hac disciplina uberrimos fructus cepisses, quique a me primum quoque publice grati animi testimonium repetere posses. Quo ex animo igitur oblatum libellum si benigne acceperis, eo sane reliquis Tuis in me beneficiis quasi cumulum adjeceris. Vale.

INDEX EORUM, QUAE HOC IN LIBRO AD LATINITATEM MAXIME SPECTANT.

Abrumpere alqd., num satis Latine dicatur pro *finem imponere alicui rei*. 271, Ep. XV, n. 3.

Abs ante quasnam literas ponend. 322, Ep. II, n. 2.

Absque comicis relinq. praepos. 279, n. 6; 288, Ep. V, n. 2.

Abstergere improp. significatu 290, Ep. X. 1.

Ac neque ante vocal., neque ante liter. *h* ponend. 264, n. 2.

Accidere, de laetis quoque et iucundis rebus legitur, 262, n. 3.

Accus. c. Inf. si quis commotiore animo et indignante loquitur, 321, n. 6.

Accus. neutr. pron. c. genit. 275, Ep. XXII, n. 1.

Adeptio voc. probum est et Ciceronianum 324, VI, n. 2.

Adiectiva neutra pro substant. seq. genit. 271, Ep. XVII, n. 1.

Adstruere pro *confirmare*, *probare* non bene dicitur, 265, n. 4.

Aestimator pro iudice non satis Latine dicitur, 340, XXI. n. 2.

Aeternum apud Virg. 293, n. 4.

Affectare ad amicitiam viam, 260, n. 2.

Afficere et *conficere*, 325, Ep. VII, n. 1.

Amabo multum te, 264, n. 17; 356, Ep. XLII, n. 1.

Animosus licitator, 306, n. 4.

Applausus voc. dubiae fidei, 265, Ep. IV, n. 1.

Arctius rectius scrib. *artius*, 278, Ep. XXVI, n. 2.

Articulus temporis, i. q. momentum temp. 291, Ep. XII, 2.

Asinus tam impudens, 311, n. 6.

Assensio elabitur, 319, n. 3.

Assentatiuncula — eius gratiam conciliares. Simile quid apud. Cic. pg. 261, n. 6.

Auctor, cur minus recte dicatur *autor*, 261, n. 7.

Auctorem esse c. Acc. 336, n. 5.

Aurem vellere, i. q. etiam atque etiam admonere, 281, n. 20.

- Aut post num non probandum*, 274, Ep. XX, n. 1.
Autumnus, scrib. auctumnus, 265, Ep. V, n. 3.
Baiulus, 317, n. 2.
Beata insula Britannia dicitur apud Graev. 262, n. 2.
Benefactor est plane barbarum voc. 332, XIV, n. 2.
Binae literae, cur non *duae lit.* dict. sit. 265, Ep. IV, n. 3.
Cantare et cantilena, quid sibi velint, 317, Ep. V, n. 3.
Capax beneficiorum, 332, Ep. XIV, n. 1.
Capitale, i. q. *eximium*, *excellens*, 306, Ep. II, n. 1.
Caput, carum 262, n. 3.
Carbones, nil reperire nisi, — 307, n. 7.
Χρῆμα in periphrasi, 344, Ep. XXX, n. 2.
Circumfluere copia, 294, Ep. XV, n. 3.
Cis, de usu huius voc. 270, Ep. XII, n. 3.
Codex, de vi ac ratione huius voc. 272, Ep. XVIII, n. 3.
Coeptum esse seq. Inf. pass. 264, n. 20.
Commereri in alqm. comicis usitat. loq. genus, 293, n. 1.
Compellare pr. *appellare*, *convenire* num bene se habeat, 269, Ep. XI, n. 1.
Compiler non est pr. barbaro condemnand. 285, n. 12.
Computus quibusnam usitat. voc. 330, Ep. XI, n. 3.
Concoquere pr. *ferre*, *tolerare*, 271, Ep. XVI, n. 2.
Consarcinator caret vet. scriptt. auctoritate, 305, n. 5.
Consulere, *aequos bonosque*, 322, n. 10.
Crambe repetita, unde ducta sit haec locutio, 261, n. 5.
Curta domi supellex, 300, Ep. IV, n. 2.
Decollare, 266, n. 3.
Dedicare librum, quam auctorit. nitatur, 265, Ep. V, n. 1.
Degener, non — *filius*, non eleganter scriptum 265, Ep. IV, n. 2.
Depositus, i. q. *desperatus*, 285, n. 11.
Deprehendere, 270, Ep. XIV, n. 1.
Detexere telam, 277, Ep. XXIV, n. 4.
Detrahere praepos. de post se habere debet, 269, Ep. II, n. 3.
Devorare spe, 288, Ep. V, n. 1.
Devotio capitis, 294, Ep. XIV, n. 4.
Dilucidare semel legitur, 263, n. 13.
Dolere tutius sine pronom. dicitur, 265, Ep. V, n. 2.
Dubitare nullum loq. genus non pr. magna elegantia habend. 264, n. 22.
Efficacia semel posit. apud Plin. H. N. 350, Ep. XXXV, n. 5.
Εἰρωνεία, i. q. dissimulatio, 336, n. 3.
Elegantiores literae quatenus κατ' ἐξοχήν dicantur, 312, n. 6.

- Elogium* voc. non sectand. 312, Ep. I, n. 4.
- Emaculare*, i. q. *emendare*, *castigare*, 306, Ep. II, n. 2.
- Ἐπίκληρος*, ἦ, 344, Ep. XXIX, n. 4.
- Erigere et confirmare*, 348, n. 2.
- Erudire*, 315, n. 4.
- Esse in forma videre est apud solum Livium reperiri pr. licere*, 279, n. 11.
- Ex pr. statim post*, 351, n. 2.
- Excludi tempore*, 290, Ep. X, n. 3.
- Excurrere*, 311, Ep. I, n. 3.
- Existimator*, i. q. *iudex*, 340, n. 2.
- Expromere auctoritatem*, quid sit, 322, Ep. III, n. 3.
- ἔωλος* quid sit, 349, n. 2.
- Facem illustr. accendere obscuro loco insolent. dict.* 270, Ep. XIV, n. 2.
- Fibra*, cornea, 273, n. 3.
- Fideliter*, ubinam ponend. 348, n. 3.
- Faecundus*, cur *fecundus* scribi debeat, 280, n. 15.
- Forte non c. fortasse confundend.* 306, Ep. III, n. 2.
- Fortunare*, 322, Ep. II, n. 1.
- Fraudari alqm. laude sua*, 311, Ep. I, n. 2.
- Functio pr. munere, officio non satis probabile subst.* 276, n. 3.
- Fuscae alae*, 357, Ep. XLII, n. 5.
- Gradus testudineus*, 267, n. 2.
- Gratia* — *in meam gr. ita Liv. Vell. Suet. scripserunt*, 323, Ep. IV, n. 4.
- Gratias maximas habere; vulgo: Gratiam maximam habere*, 280, n. 16.
- γού, οὐδέ* — i. q. *ne verbum quidem*, 322, Ep. III, n. 1.
- Gustus pr. sensu, iudicio non imitand.* 296, n. 4.
- Habitare in ore alcs.*, 312, Ep. II, n. 5.
- Haut minus recte scribitur quam haud*, 275, Ep. XX, n. 9.
- Hilus*, ne *hilum* quidem i. q. *plane nihil*, 326, Ep. IX, n. 1.
- Honos et honor*, 268, Ep. IX, n. 1.
- Humanitas*, 277, Ep. XXIV, n. 3.
- Humaniores literae*, vocem hanc esse reprehendend. 261, n. 10.
- Iacere* quid improp. significet, 312, n. 7.
- Icon* semel apud Plin. maj. 280, n. 17.
- Igitur* qua lege praeponatur, 352, Ep. XXXVII, n. 6.
- Illectabitis* poetis relinq. vocab. 282, n. 2.
- Imprimere*, num bene ita absol. dicatur, 268, Ep. VIII, n. 3.
- Imputare*, quid sit, 288, Ep. VI, n. 1.

- In de tempore rectius omittitur*, 275, Ep. XXI, n. 2.
- Incendere annonam*, 320, n. 1.
- Incipere fere semper transitivo sensu usurpatur*, 289, Ep. VII, n. 1.
- Infra se habere*, 342, XXIV, n. 3.
- Intermissio literarum*, quo auctore ita scribatur, 272, Ep. XVIII, n. 1.
- Invigilare studiis non satis convenit in solut. orat. simplicitatem*, 276, n. 6.
- Ire in alia omnia*, quid sit et unde repetit. 309, n. 3.
- Lapis sc. milliaris ad spatium definiend.* 345, n. 3.
- Lar incertus*, 289, Ep. VII, n. 2.
- Lar fixus*, i. q. certum et fixum domicil. 268, Ep. VIII, n. 1.
- λαδινηδὴς οἶνος*, 357, Ep. XLII, n. 4.
- Laudari a laudato viro*, 342, XXIV, n. 1.
- Licet c. Dat. praedic.* 664, n. 18.
- Literatura apud Quinctil. demum legitur*, 343, Ep. XXVI, n. 2.
- Literiones contemptim de semidoctis hom.* 342, Ep. XXIV, n. 2.
- Literula*, 332, Ep. XIV, n. 3.
- Loci librorum, loca terrarum*, 273, n. 4.
- Longe post apud bonae notae scriptt. non legitur*, 262, n. 4.
- Lucubratio*, quid sibi velit, 263, n. 16.
- Mactare*, i. q. afficere, 359, n. 2.
- Medium non substantive posuerunt melioris notae scriptt.* 290, Ep. IX, n. 1.
- Medulla*, in — haerere, 272, Ep. XVIII, n. 2.
- Memoria*, in memoriam redire, 349, Ep. XXXIV, n. 1.
- Meticulosus voc. Plant. et Appuleian.* 307; Ep. III, n. 4.
- Metiri c. abl. modi (des Maasstabes)*, 273, n. 2.
- μικροψυχία*, 336, n. 3.
- Mortales quibusnam cum adiectivis inprimis iungatur*, 329, Ep. IX, n. 4.
- Minister rerum Interiorum Latine non dicitur*, 341, Ep. XXII, n. 2.
- Modo non, vulgo scribitur modo ne*, 348, n. 6.
- Mora, rumpere moram Virgil. dictio*, 289, Ep. VI, n. 4.
- Musaeum et Museum, utrum rectius*, 269, Ep. XI, 2.
- Mustaceus*, 302, Ep. VI, n. 3.
- Musteus liber*, i. q. recens, modo edit. lib. 274, Ep. XX, n. 7.
- Nec ubinam pro simpl. non ponatur*, 270, Ep. XIV, n. 1.
- Nec non pr. et num poni possit*, 269, Ep. XII, n. 2.
- Nemo unus gravius scriptum est quam simpl. nemo*, 317, Ep. V, n. 1.
- Nescio quis* i. q. aliquis, quidam, 291, Ep. XII, n. 3.
- Nescio quomodo, quam vim habeat hoc loq. genus*, 353, n. 6.

- Nimirum*, i. e. ne mirum sit, habet plerumque ironicam vim, 323, Ep. IV, n. 2.
- Nota* quid propr. significet, 356, n. 2.
- Notae melioris*, 301, Ep. V, n. 3.
- Numerus, in algo.* — *habere*, 272, Ep. XIX, n. 1.
- Nuperius* non esse imitand. form. 263, n. 8.
- Obstetricante te*, cur non bene ita dicatur, 261, n. 8.
- Obtinere antiquum*, 296, Ep. II, n. 1.
- Obtundere*, 272, Ep. XVIII, n. 5.
- Ocyssime*, num recte ita scribatur, 268, Ep. VIII, n. 5.
- Offam obiicere*, 294, n. 5.
- Olere, aliter sues olent, aliter catuli*, proverb. locutio sumpta ex Plaut. 308, Ep. V, n. 2.
- Opinus* poëticae pro opinans, 270, Ep. XIV, n. 1.
- Opus habere* non bene dicitur, 290, Ep. IX, n. 2.
- Orchestra, qui in — sedent*, 274, Ep. XX, n. 6.
- Παρέμβασις* quid sit, 263, n. 9.
- Parvitas* semel ap. Cic. 332, Ep. XIV, n. 4.
- Patefacere fores, fenestram*, 262, n. 5.
- Perfectum* seq. Perf. 284, n. 7.
- Periodicae chartae* i. q. *ephemerides*, 342, XXV, 2.
- Pientissimus* pro maxime pius in Inscriptt. legitur 286, n. 16.
- Ponere*, 329, Ep. XI, n. 1.
- Popularitas* voc. ambiguae auctorit. 289, Ep. VI, n. 3.
- Portus*, 290, Ep. X, n. 2.
- Postliminium*, quid sit, 283, n. 3.
- Postquam et posteaquam* seq. Indic. Perf. in narrat. simplici, 284, n. 6.
- Postumus* rectius scribitur quam *posthumus*, 274, Ep. XX, n. 3.
- Potius* alteram particul. ut post tantum abesse sequi non debet, 294, Ep. XV, n. 4.
- Praeda opima* improp. 291, Ep. XI, n. 1.
- Praelector* ab uno Gellio posit. 301, Ep. V, n. 2.
- Praelectiones*, de vi ac significato huius voc. 265, Ep. V, n. 4.
- Producere* pr. afferre non bene se habet, 274, Ep. XX, n. 8.
- Proela*, cur rectius *prela*, 263, n. 15.
- Prolixus* non bene de oratione dicitur, 265, Ep. IV, n. 5.
- Promovere* i. q. *proficere*, 324, Ep. V, n. 7.
- Publice et palam*, quid intersit, 264, n. 1; 295, n. 3.
- Quoad c. gen.* 322, Ep. III, n. 5.
- Recte esse apud alqm.*, quid sibi velit, 277, Ep. XXIV, n. 1.
- Rectura Academiae, rectoratus*, neutrum Latinum, 291, Ep. XI, n. 2.
- Reditio domum*, 358, Ep. XLV, n. 1.

- Refricare*, de sensu hulus voc. 278, Ep. XXVI, n. 1.
- Regnare*, i. q. principem esse, plurimum valere in alqa. re, 352, Ep. XXXVII, n. 2.
- Resecare ad vivum*, i. q. plane adimere, 348, n. 5.
- Restaurare*, raro apud argent. aet., saepius apud posteros scriptt. 322, Ep. III, n. 4.
- Reverti et revertere*, 266, Ep. VII, n. 1.
- Sane quam laetor*, i. q. valde, mirifice laetor, 262, n. 6.
- Sanitas*, ad sanitat. redire improp. apud Cic. de mente et animo dicitur, 286, Ep. II, n. 1.
- Sapere supra vulgus*, 294, Ep. XV, n. 2.
- Scientiae plur. num. non satis Latine dicitur*, 273, n. 8; 307, n. 8.
- Scilicet qua mente dicatur*, 261, n. 7; 352, n. 4.
- Scopulus*, improp. ad scopul. adhaerescere, 283, n. 4.
- Secretarius*, perspicuitatis causa retinend. 288, Ep. VI, n. 2.
- Semones*, quales sint, 263, n. 11.
- Simia frequentior formul. quam simius*, 310, Ep. VIII, n. 2.
- Sperare seq. Indic. non satis Latine script.* 277, Ep. XXIII, n. 2.
- Squalor*, in — sedere, i. q. valde lugere, 282, n. 3.
- Stare per alqd.*, quid sibi velit, 268, Ep. VIII, n. 2.
- Statuminata*, cur non satis bene ita dictum sit, 261, Ep. I, n. 6.
- Stercoreus*, 342, Ep. XXV, n. 3.
- Stragula*, apud posterioris demum aetatis scriptt. haec form. femin. pr. neutr. scribitur, 288, V, 3.
- Studere* obsol. pro bonis literis et artibus operam dare, 329, X, 1.
- Stylus*, cur melius scribatur stilus, 273, n. 6.
- Subsecivus*, scrib. subsicivus, 279, Ep. XXVII, n. 2.
- Surda littora tuas lacrimas bibent*, 322, n. 7.
- Surdior scopulis Icari, Voces audit meas*, 321, n. 5.
- Sylva*, scrib. silva, pg. 279, n. 5.
- Tempori si nobis reddentur pr. tempore*, Plaut. loq. genus, 269, Ep. X, n. 4.
- Textus*, voc. magis a Grammaticis recept. quam veterum scriptorum auctoritate probatum, 260, n. 3.
- Transcursus*, in transcursu Plin. mai. et Vell. nititur auctoritate, 274, Ep. XIX, n. 10.
- Tricari*, pr. tergiversari, 271, Ep. XVI, n. 1.
- Tum olim*, supervacaneum esse tum, 261, Ep. I, n. 6.
- Tutela rerum mearum*, 325, Ep. VI, n. 5.
- Umbraticus doctor*, cfr. sub Ruhnck.
- Unguiculis*, a teneris quid significet et unde sumpt. sit, 260, n. 1.
- Uvae nigrae quatenam dicantur*, 274, Ep. XX, n. 2.
- Valor* apud nullum veter. scriptt. invenitur, 293, Ep. XIII, n. 3.

Varii pro plures apud aureae aet. scriptt. non legitur, 296, Ep. II, 2.

Veneres antiquae, quatenam sint, 296, n. 4.

Ventosus homo, 287, Ep. II, n. 2.

Verbotenus non Latine dicitur, 299, Ep. I, n. 4.

Versio absol. non dicitur apud veteres, 264, n. 19.

Vitalis Ennian. voc. 358, n. 5.

Voculae, i. q. sermones invidiae et irrisionis pleni 276, Ep. XXII
n. 5.

INDEX NOMINUM.

- Aeschylus* ed. a Porsono, 323, V, 2.
Altenburgensia miscellanea, 353, n. 3.
Ancyranum monumentum, 267, n. 5.
Andocideae lectt. 334, n. 5.
Antimachus Colophonius, de eius vita comment. L. Schellenbergii, 319, n. 6.
Apollonii edit. numquam ab Heyn. absol. 311, VIII, 3.
Areopagus, 344, XXVIII, 3.
Askew, 297, n. 3.
Ast, Frideric. 346, n. 3.
Bach, Joa. Aug. 299, n. 7.
Bake, Jan. 339, n. 5.
Bangius, Joa. Christ. 348, n. 1.
Barthius, Casp. 261, n. 4.
Bast, Frid. Jac. 334, n. 2.
Beck, Chr. D. 349, XXXIII, 1. 3.
Bentlei vita, 248 sqq.
Bergerus, J. Guilielm. 285, n. 15.
Bergler, 299, I, 3.
Bibliotheca Critica, 354, n. 1.
Boeckhius, Aug. 355, XLI, n. 1.
Boerner, 299, II, 3.
Boschius, Hieronym. 356, XLII, n. 3.
Boyle, Rob. 266, n. 5.
Brissonius, Barnabas, 295, n. 2.
Brookhusius, Jan. 281, n. 1.
Bruhlius maior, 289, Ep. VIII, n. 2.
Budaeus, Guilielm. 335, XVII, 2.
Burgessius, Thomas, 325, VII, 3.
Burmannus, P. — Secundus, 305, n. 4; 307, IV, 4.
Callimachi edit. ab Ernest. cur. 301, VI, 1.
Camarina, qui hanc Camar. moverunt, 276, n. 1.
Cantius, Immanuel, 312, Ep. II, 1.
Carneades, 273, n. 9.
Carpzov, Joa. Benedict. 336, n. 4.

- Celsus, Jul. falso Commentt. Jul. Caes. auctor habetur, 269, X, n. 2.*
Chardonus, 331, n. 2.
Ciceronis oratt. 276, n. 4.
Clarendoniani preli delegati, 321, n. 1.
Clericus, 276, n. 7.
Creuzer, Georg. Frider. 338, n. 4; 355, n. 5; 355, XL. n. 1. 2.
Cruquius, Jacob. 281, n. 2.
Cyrillus, 285, n. 10.
Demosthenes, 319, n. 3. eius Or. in Midiam cur. Spalding: 319, n. 7.
Draco Stratonicensis, 330, XII, 3.
EI Delphicum, 326, n. 2.
Eichstaedtius, Henr. Car. Abrah. 345, n. 1.
Emendationes in Callimach. 296, III, 2.
Epictetus cur. Heynii, 302, n. 4; 310, VII, 1.
Epistolarum Graecc. auctt. 272, XVIII, 4.
Ernesti, Joa. Aug. 298, n. 1: 300, IV, 1.
Etymologicum Gr. ling. Lennepii cur. Ed. Scheid, 353, n. 5.
Eudemus, 300, III, 2.
Eunapius, 275, XXI, n. 1.
Faber, Tanaq. 266, n. 6.
Fabretti, Raph. 278, XXV, 2.
Fontanes, Ludovic. de, 340, XXII, 1.
Freeman, 297, n. 3.
Gail, J. B. 339, n. 1. 2.
Gaisford, Thomas, 325, VIII, 1.
Gesneriana vita a Ruhnck. descript. 302, VIII, 1.
Graevii vit. 245 sqq.
Gregorius, 301, n. 6.
Grotius, Hugo, 287, IV, n. 2.
Gruteri Inscriptiones recens. Graev. 278, XXVI, n. 3.
Gudius, Marqu. 267, n. 6; 269, X, n. 1. 3.
Guilielmus III, Rex Brit. 276, n. 2.
Hamberger, Georg. Christ. 305, n. 8.
Harmenopulus, Constant. 284, n. 9.
Harpocraton, 300, III, n. 1.
Heidelbergensis Anthologia, 268, VIII, 4.
Heilmannus, 308, V, 1.
Heinsius, Daniel, 270, XII, 3.
Hemsterhusius, 308, 3.
Hephaestion, 325, VIII, n. 2.
Heringa, Adrian. 309, n. 6.
Herodotus Larcheri, 333, n. 5.
Hesiodi edit. 352, n. 5.

- Heumannus*, *Christ. Aug.* 306, Ep. III, n. 1.
Heusinger, *Jac. Fr.* 300, Ep. IV, n. 3.
Heusde, *Phil. Guil. van* 324, Ep. V, n. 6.
Heyne, *Christ. Gottl.* 303, n. 1; 350, Ep. XXXIV, n. 5.
Homeri edit. ab Ernest. cur. 302, Ep. VII, n. 1; *Homerus Heynionus*, 350, Ep. XXXIV, n. 5.
Horatii edit. prim. a Bentr. cur. 279, Ep. XXVII, n. 3.
Hottinger, *J. J.* 344, Ep. XXIX, n. 1.
Huschkius, *Immanuel Gottl.* 353, n. 7.
Hutten, 347, n. 6.
Janius, 310, n. 3.
Ithus, *Joann.* 343, Ep. XXVIII, n. 1.
Julia lex, 287, Ep. III, n. 4.
Julianus, *Fr. Claud.* 347, n. 5.
Jungius, *Jo. Henr.* 308, n. 4.
Klotzius, *Christ. Adolph.* 309, n. 5.
Koray, *Adamantios*, 333, n. 8.
Kulenkampus, 307, n. 5.
Kusterus, *Ludolph.* 277, Ep. XXIV, n. 2; 280, n. 19.
Kypkius, 313, n. 8.
Lagomarsinus, *Hieronym.* 345, n. 4.
Larcherus, *Petr. Henric.* 332, Ep. XV, n. 1.
Lebrun, *Car. Francisc., dux Placentiae*, 340, Ep. XXI, n. 1.
Leida urbs concussa fulmine pyrii pulv. 326, n. 3, sqq. 337, Ep. XVIII, n. 2; 351, n. 5.
Lennepe, *Joa. Dan. van*, 301, n. 7; 353, n. 5.
Lipsiensis societ. Philolog. 349, n. 2.
Longinus, *de eo edend.* 307, Ep. IV, n. 2; 310, Ep. VII, n. 2.
Luzac, *Joa.* 334, n. 4; 337, n. 4.
Lycophron, 287, III, n. 3.
Lynden, *van* 325, VII, 2.
Mahne, *Guilielm. Leonard.* 337, n. 5.
Malelas, *Joann.* 262, n. 1.
Mallio, *Theod. Cos.* 261, n. 4.
Manetho, 263, n. 14.
Maria, *Guilielmi III, regis Brit. coniux*, 266, VI, 1.
Marinus, 277, XXV, n. 1.
Markland, *Jerem.* 304, n. 3.
Marlborough, 281, 4; 282, 4.
Matthaei, *Christ. Frider.* 315, n. 2.
Matthiae, *Aug.* 330, XII, 4; 352, Ep. XXXVIII, 1.
Meermannus, *Ger.* 284, n. 5.
Millius, *eius Nov. Foed.* 269, XI, n. 3.

- Moeris Atticista*, 288, V, 5.
Morellius, Joa. 336, Ep. XVIII, n. 1.
Moser, Georg. Henr. 355, Ep. XLI, n. 2.
Musgrave, Sam. 303, n. 4.
Mysteria, de myst. scrips. Silvestr. de Sacy, 335, n. 6.
Napoleo pacem Lunevillensem violat, 348, n. 4.
Niemeyer, Aug. Herm. 357, XLIV, 1. 358, n. 2.
Orion Thebanus, 300, III, 2.
Orphica ed. Gesner, 307, III, 3.
Orville, Jacob. Phil. D'. 295, Ep. I, n. 1.
Oudendorpius, Franc. 284, n. 8.
Papia Poppaea lex, 287, Ep. III, n. 4.
Phalaris, eius Epist. 272, Ep. XVIII, n. 4.
Philostrati, 336, n. 6.
Philoxenus, 285, n. 10.
Pierson, 288, Ep. V, n. 5.
Platonis Phaed. cur. Wytttenb. 333, n. 6; *commentar. in Plat. Minorem*, 356, n. 4.
Plotinus Creuzeri, 330, n. 5.
Plutarchus ed. Hutten, 347, n. 6.
Pollux, eius Onomasticon, 269, XI, 4; 300, Ep. III, n. 1.
Porschius, 313, n. 9.
Porsonus, 323, V, 1.
Posidonius, 339, n. 5.
Purgoldus, 346, n. 2.
Reimarus, Herm. Sam. 296, Ep. IV, 1.
Reiske, Joa. Jacob, 298, n. 2.
Ritter, Joa. Dan. 283, n. 1.
Royen, Joa. van, 291, Ep. XIII, n. 2.
Ruckerus, Joa. Conr. 291, XI, 1.
Ruhnkenii dissert. de doctore umbratico, 289, Ep. VII, 3; *eius Vita* 251 sqq. 354, n. 8.
Rutgersius, Jan. 277, Ep. XXIII, n. 3.
Sacy, Silvestre de, 335, n. 6. 343, Ep. XXVII, n. 1.
Salmasius, 261, n. 4.
Santenius, Laur. de, 334, n. 3.
Santocrucius, Immanuel Guilielm. Jos. de Clermont, Baro de St. Croix, 331, n. 2. 333, Ep. XVI, n. 1.
Savigny, Fr. Car. de, 354, n. 3.
Saxe, Christ. 306, II, 4.
Scaliger, Jos. 263, n. 10.
Schaeferus, 347, n. 7.
Scheltinga, Gerl. 291, Ep. XI, n. 1.

- Schraderus, Joa.* 306, Ep. II, n. 3; 307, Ep. IV, n. 4.
Schultensius, Henr. Alb. 306, n. 5.
Schurzfleischius, Conr. Sam. 303, n. 3.
Schutzius, Chr. Godofr. 351, n. 1.
Seberianus index, 302, VII, 2.
Selecta Principum Historicorum, 322, 8.
Sherburnus, Eduard. 260, n. 2.
Sluiterus, Jan. Ott. 334, n. 5.
Spalding, Georg. Ludov. 318, n. 2.
Spanhemius, Ezech. 264, n. 21.
Stephani, Rob. 261, n. 9.
Stobaeus, Joa. 313, n. 2.
Stoici, eorum de morte volunt. opinio, 358, n. 3.
Thomas M. 299, n. 5.
Thucydides Gailii, 339, n. 2.
Tibulli edit. 310, Ep. VIII, n. 1.
Tigurini pagi vastat. 344, XXIX, 2.
Toupius, Joa. 305, n. 6.
Triller, Dan. Guilielm. 288, Ep. V, n. 4.
Tristan Calco, 261, n. 4.
Tyrwhitt, Thomas, 313, n. 1.
Uffenbachius, 286, n. 17.
Valckenarius, 308, n. 5.
Valesius, Henr. 270, Ep. XIII, n. 4.
Velleius Patercul. 307, Ep. IV, n. 3.
Villoisonus, Joa. Bapt. Caspar de, 331, n. 1; 333, n. 3; 349, n. 4.
Vossius, Dionys. 269, Ep. X, n. 2.
Vossius, Gerhard. Joa. 267, n. 4.
Vossius, Joa. Henr. 314, n. 1; *latine ad Ruhnck. scribit de rebus suis*, 315, n. 4.
Warsowienses aulici, 289, Ep. VIII.
Wassenarii laudat. 357, Ep. XLIII, n. 4.
Wesselingius, 285, n. 13.
Wetstenius, 285, n. 13.
Whiterus, Walter, 323, Ep. V, n. 1.
Wilkesius, 312, Ep. II, n. 3.
Wilp, W. F. van der, 311, n. 1.
Wolfius, Fr. Aug. 318, n. 1; 347, n. 8.
Wolfius, J. C. 313, n. 3.
Wytttenbachii neptis, 324, Ep. V, n. 4.
Wytttenbachius, 254 sqq. 357, Ep. XLIII, n. 1; 359, post n. 4.
Xenophon, 302, Ep. VII, n. 3.
-

E R R A T A.

Pag. 17. l. 6. ab ima leg. *Vossii* pro *Vossiii*.

— 120. l. 2. ab ima tolle comma post *antiquum*.

— 156. l. 14. leg. *Ὀμηρικῶς* pro *Ομηρικῶς*.

— 250. lin. ab ima 2. pro live leg. *life*.

— 254. lin. ab ima 8 — 7. pro tum histor. — quum leg.
tam — quam.

— 255. lin. ult. post scientia interpungend.

— 258. lin. 6. pro ius leg. *eius*.

— 282. lin. 2. pro doctore leg. *ductore*.

— 291. Ep. XI. n. 2. lin. 1. loco rectonatus leg. *rectoratus*.

— 312. Ep. II. n. 6. pro κατ' ἐξοχήν leg. κατ' ἐξοχήν.

— 322. Ep. III. n. 1. lin. 1. 2. pro γὰρ leg. γὰρ.

— 336. n. 3. lin. 2. pro de leg. *de*, et post modestia interpung.

Aliquoties typis excusum inveni literae et litterae: ego scribere consuevi literae.

1. The first part of the report
 discusses the general situation
 of the country and the
 progress of the work.

2. The second part of the report
 discusses the results of the
 work and the progress of the
 work.

3. The third part of the report
 discusses the results of the
 work and the progress of the
 work.

4. The fourth part of the report
 discusses the results of the
 work and the progress of the
 work.

5. The fifth part of the report
 discusses the results of the
 work and the progress of the
 work.

Verzeichniss einiger Werke, welche bei J. F. Hammerich in Altona erschienen und in allen Buchhandlungen Deutschlands zu haben sind:

- Antonini, M. Aurel. Commentarii**, quos ipse sibi scripsit, ad fid. cod. mss. recens. et animadvers. instruxit I. M. Schulz. Accedunt McNagii notae in Anton. adhuc ineditae. Vol. 1. 8 maj. 1802. 2 Rthlr. 20 gr. auf feinem holländ. Papier mit breitem Rande 3 Rthlr. 12 gr.
- Arrians Unterredungen Epiktets** mit seinen Schülern; übersetzt und mit historisch-philosophischen Anmerkungen und einer kurzen Darstellung der Epiktetischen Philosophie begleitet v. J. M. Schulz. 2 Thle. gr. 8. 1801 u. 2. à 1 Rthlr. 2 Rthlr.
- Aurelius Victor de viris illustribus urbis Romae et de Caesaribus.** Zum Gebrauch für Schulen, besonders für den zweiten Cursum in der lateinischen Sprache, mit fortlaufender Erklärung aller vorkommenden Redensarten und beständiger Anführung der Sprachregeln nach der grössern Bröderschen Grammatik. Herausgegeben v. J. B. Frise. 8. 1804. 1 Rthlr.
- Becker, Dr. U. J. H., Geschichte der Kriege der Römer in Hispanien.** 1s Heft. Viriath und die Lusitanier. gr. 8. 1826. 14 Gr.
- Brandis, C. A., Commentationum eleaticarum Xenophontis, Parmenidis, Melissi doctrina de propriis philosophorum reliquiis veterumque Auctorum testimoniis exposita pars Ima.** 8. 1815. 1 Rthlr.
- Bredow, G. G., Handbuch der alten Geschichte, Geographie und Chronologie.** 5te von D. I. G. Kunisch und D. K. O. Müller verbesserte Ausgabe. gr. 8. 1825. 1 Thlr. 18 Gr.
- Dessen Untersuchungen über einzelne Gegenstände der alten Geschichte, Chronologie und Geographie.** 1s Stück. gr. 8. 1800. 15 Gr.
- Dessen 2s Stück, enthaltend: Gosselins Untersuchungen über die West- und Ostküste Africas. Rennels System der Geographie Herodots im gedrängten Auszuge — Vincent über den Periplus des rothen Meeres, mit Anmerkungen, nebst mehreren anderen Aufsätzen und 12 Karten.** gr. 8. 1802. 4 Rthlr. 12 Gr.
- Cicero, M. T., Orat. pro Sexto Roscio Amerino.** Rede zur Vertheidigung des Sext. Rosc. aus Ameria, übersetzt und mit erklärenden Anmerk. begleitet von H. R. Mathaei. Nebst vorgedrucktem Original. 8. 1799. 12 Gr.
- — Abhandlung von dem Redner, übersetzt und erläutert von F. C. Wolff. 2te ganz von neuem umgearbeitete Aufl. gr. 8. 1830 1 Rthlr. 20 Gr.
- — Cato der Aeltere oder Gespräch vom Greisenalter, Lælius oder Gespräch von der Freundschaft und Paradoxien. Uebers. und erläutert von F. C. Wolff. 8. 1805. 20 Gr.
- — auserlesene Reden, übersetzt und erläutert von F. C. Wolff. 1r Band, welcher die Reden für den Sextus Roscius aus Ameria, für die Manilische Bill; gegen Lucius Sergius Catilina und für den Dichter Aulus Licinius Archias enthält. 2te sehr verb. Aufl. gr. 8. 1829. 1 Rthlr. 16 gr.
- — derselben 2r Bd. enthält die Reden für den Aulus Cluentius Aritus, für den Titus Annius Milo, für den Quintus Ligarius und für den König Dejotarus. gr. 8. 1807. 1 Rthlr. 16 Gr.
- — derselben 3r Band enthält die Reden gegen den Verres. 1r Bd. gr. 8. 1817. 2 Rthlr.
- — derselben 4r Bd. enthält die Reden gegen den Verres. 2r Bd. gr. 8. 1818. 2 Rthlr.

- Cicero, M. T., auserlesene Reden, 5r und letzter Band, enthält die Reden für den Lucius Murena, den Publius Sulla und den Cnejus Plancius. gr. 8. 1819. 1 Rthlr. 20 Gr.
- — neue Sammlung auserlesener Reden, übersetzt und erläutert von F. C. Wolff. 1. Band, enthält die Reden für den Publius Quintius, für den Schauspieler Quintus Roscius, für den Marcus Fonteius, für den Aulus und die drei Reden über das Ackergesetz gegen den Volkstribun P. Ser. Rullus. gr. 8. 1823. 2 Rthlr.
- — neue Sammlung 2. Bd., enthält die Reden für den Cajus Rabirius, den Lucius Flaccus und für den Publius Sextus. gr. 8. 1824. 1 Rthlr. 16 gr.
- — fünf Bücher tusculanischer Untersuchungen. Uebers. mit Anmerkungen von H. D. A. Sonne. gr. 8. 1824. 1 Rthlr. 12 gr.
- Dahlmann, C. F., Prof. in Göttingen, Forschungen auf dem Gebiete der Geschichte. 1r Band. gr. 8. 1821. 2 Thlr. 4 Gr.
- — Werks 2r Theil 1. Abtheilung, Herodot aus seinem Buche sein Leben. gr. 8. 1824. 1 Thlr.
- — 2r Theil 2. Abtheilung: Beckers, A., Vorarbeiten zu einer Geschichte des zweiten punischen Krieges. gr. 8. 1824. 1 Thlr.
- Franckii, J. V., Callinus sive quaestionis de origine carminis elegiaci tractatio critica. Accedunt Tyrtaei reliquiae cum prooemio et critica annotatione. 8maj. 1816. 1 Thlr.
- — Examen criticum D. Junii Juvenalis vitae. 8maj. 1820. 14 Gr.
- Gurlitt, J., Dr. Theolog., archäologische Schriften. Gesammelt und mit Anmerkungen begleitet herausgegeben v. Corn. Müller. gr. 8. 1831. 2 Thlr.
- Platons Republik in X. Büchern, übersetzt von F. C. Wolff. 2 Bde. gr. 8. 1799. 2 Thlr.
- Plutarchs Timoleon, Philopoemen, die beiden Gracchen und Brutus. Zum Schulgebrauch mit Anmerkungen und einem erklärenden Wortverzeichniss von G. G. Bredow. 3te verbesserte Ausgabe. gr. 8. 1821. 20 Gr.
- — Timoleon, Philopömen, die beiden Gracchen und Brutus. Uebersetzt von G. G. Bredow, 2te nach der Handschrift des Uebersetzers verbesserte Ausgabe. gr. 8. 1823. 18 Gr.
- Sophoclis Philoctetes. Recognovit et Commentariis in usum juventutis liter. graec. studiosae conscriptis, illustravit J. P. Matthaei. 8maj. 1823. 1 Thlr. 16. Gr. Schreibpap. 1 Thlr. 20 Gr.
- Speccii, M. C., praxis declinationum et Conjugationum, ganz umgearbeitet von D. Esmarch. Zehnte verbess. Ausgabe. 8. 1824. 4 Gr.
- Virgils 4te Ekloge, übersetzt von J. H. Voss. Probe einer neuen Ausgabe von Virgils Werken. Angehängt ein Abschied an Hrn. Heyne. 8. 1795. 9 Gr.
- — ländliche Gedichte. 1r u. 2r Band. Bucolicon eclogae decem, oder 10 erlesene Idyllen, übersetzt und erklärt von J. H. Voss. 2 Bände, mit der Erdtafel des Eratosthenes, gestochen von Jäck. 2te verb. Auflage, von A. Voss. gr. 8. 1830. 2 Thlr. fein Papier 2 Thlr. 16. Gr.
- — derselben 3r und 4r Band. Georgicon libri quatuor, oder Landbau, vier Gesänge, übersetzt und erklärt von J. H. Voss. 2 Bände, mit den Abbildungen der röm. und griech. Pflüge. gr. 8. 1800. 4 Thlr.
- Voss, J. H. über des Virgilischen Landgedichts Ton und Auslegung. 8. 10 Gr.

10402211

